

ဘာသာဝေဒနာခြေပြ

မောင်သာနိုး

ဒို့ကာန်အရေးဆုံးပေး

- ပြည်ထောင်စုမပြိုကွဲရေး ဒို့အရေး
- တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရေး ဒို့အရေး
- အချစ်အခြာအာဏာတည်တံ့ခိုင်မြဲရေး ဒို့အရေး

ပြည်သူ့သဘာထား

- ပြည်ပအားကိုး ပုံဆိန်နိမ္မိ အဆိုးမြင်ဝါဒီများအား ဆန့်ကျင်ကြ
- နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံတော် တိုးတက်ရေးကို နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးသူများအား ဆန့်ကျင်ကြ
- နိုင်ငံတော်၏ ပြည်တွင်းရေးကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက်နှောင့်ယှက်သော ပြည်ပနိုင်ငံများအား ဆန့်ကျင်ကြ
- ပြည်တွင်းပြည်ပ အဖျက်သမားများအား ဘုံရန်သူအဖြစ် သတ်မှတ် ချမှန်ကြ

နိုင်ငံရေးဦးဆောင်ချက် (၄) ရပ်

- နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်ရေး၊ ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေးနှင့် တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး
- အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေး
- နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသစ် ဖြစ်ပေါ်လာရေး
- ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ်နှင့်အညီ ခေတ်သီပွဲဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံတော်သစ်တစ်ရပ် တည်ဆောက်ရေး

စီးပွားရေးဦးဆောင်ချက် (၄) ရပ်

- စိုက်ပျိုးရေးကို အခြေခံ၍ အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများကိုလည်း ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး
- မွေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် ပီပြင်စွာဖြစ်ပေါ်လာရေး
- ပြည်တွင်းပြည်ပမှ အတတ်ပညာနှင့် အရင်းအနှီးများဖိတ်ခေါ်၍ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး
- နိုင်ငံတော်စီးပွားရေးတစ်ရပ်လုံးကို ဖန်တီးနိုင်မှုစွမ်းအားသည် နိုင်ငံတော်နှင့် တိုင်းရင်းသား ပြည်သူတို့၏ လက်ဝယ်တွင်ရှိရေး

လူမှုရေးဦးဆောင်ချက် (၄) ရပ်

- တစ်မျိုးသားလုံး၏ စိတ်ဓာတ်နှင့် အကွင့်စာရိတ္တမြင့်မားရေး
- အမျိုးဂုဏ်၊ ဇာတိဂုဏ်မြင့်မားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ အမျိုးသားရေးလက္ခဏာများ မပျောက်ဖျက်အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး
- မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ် ရှင်သန်ထက်မြက်ရေး
- တစ်မျိုးသားလုံး ကျန်းမာကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ပညာရည်မြင့်မားရေး

မောင်သာနိုး
ဘာသာဗေဒအခြေပြ

ပထမတကြိမ် - ဇန်နဝါရီ ၂၀၁၀
တန်ဖိုး - ၂၅၀၀ ကျပ်

မြန်မာ့အရင်း

ဒေါင်းစာပေ

၁၁၃၊ ဥပုလမ်း(အလယ်လမ်း) ကျောက်တံတား၊ ရန်ကင်းမြို့၊
ဖုန်း- (၀၁) ၃၇၃၂၁၀ / ၀၉၅၀၄၀၉၉၄
e-mail: daung73@gmail.com

ထုတ်ဝေသူ-ဒေါ်သင်းသင်းမွန်(၀၄၂၃၂) သင်းစာပေ၊ ၁၀၊ ရတနာမြိုင်လမ်း၊ ကမာရွတ်မြို့နယ်၊
ရန်ကင်းမြို့၊ အတွင်းနှင့်အဖုံး ပုံနှိပ်သူ-ဦးဆန်းထူးရိုး (၁၄၆၉၈) ဆန်းသင် ပုံနှိပ်တိုက်၊ အမှတ်
၁၉၆၊ ၃၉ လမ်း၊ ကျောက်တံတားမြို့နယ်၊ ရန်ကင်းမြို့၊ စာမူ ခွင့်ပြုချက်အမှတ် ၄၀၀၀၀၇၀၈၀၉၊
ဖုန်းနံပါတ် ၃၀၀၂၁၂၀၀၀၉၊ စောင်ရေ - ၁၀၀၀၊
အဖုံးဒီဇိုင်း-သိုးထိန်း

သာနိုး ၊ မောင်
ဘာသာဗေဒ အခြေပြ / မောင်သာနိုး
- ရန်ကင်း ၊
သင်းစာပေ ၊ ၂၀၁၀ ၊
၂၄၆ - စာ ၁၀၃ ၊ ၁ x ၂၁ x ၄ စင်တီမီတာ
(၀) ဘာသာဗေဒအခြေပြ

ဘာသာမေတ္တ

အခြေပြ

မောင်သာဇံ

ဒေါ်အေး

၁၁၃၊ ဗုဒ္ဓလမ်း(အလယ်လမ်း) ကျောက်တံတား၊ ရန်ကင်းမြို့။

ဖုန်း-(၀၁)၃၇၃၂၁၀ / ၀၉ ၅၀၄၀၉၉၄

e-mail: daung73@gmail.com

မာတိကာ

၁	ဘာသာဗေဒဆိုတာ	၇
၂	ဘာသာစကားဆိုတာ ပြောတာ	၁၅
၃	ရှေးက ဘာသာစကား လေ့လာခဲ့ကြပုံနဲ့ အခု	၂၃
၄	ဘာသာစကားကို ဘယ်က စ လေ့လာလေ	၂၉
၅	အသံအကြောင်း	၃၅
၆	မြန်မာစကားရဲ့ ဖောနမ်များ	၄၃
၇	စကားလုံးနဲ့ မောရဖမ်	၅၁
၈	မောရဖမ်က စကားလုံး	၅၉
၉	စကားလုံးက စကားလုံးစု ဝါ ပုဒ်စု	၆၉
၁၀	ပုဒ်စုကနေ ဝါကျ	၇၉
၁၁	အနက် အဓိပ္ပာယ်	၈၉
၁၂	ဘာသာစကားကို အသုံးပြုပုံ	၁၀၁
၁၃	ဘာသာစကားနဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်း	၁၁၃
၁၄	စိတ္တဘာသာဗေဒ	၁၂၉
၁၅	ဝါကျဖွဲ့ထုံး နားလည်ခြင်း	၁၃၇
၁၆	ဘာသာစကားနဲ့ ဟန်	၁၄၅
၁၇	ဘာသာစကား အပြောင်းအလဲ	၁၅၇
၁၈	ဘာသာစကား နှိုင်းယှဉ်မှု	၁၆၇
၁၉	ဘာသာစကား အုပ်စုကြီးများ	၁၈၃
၂၀	ဘာသာစကား အပြောင်းအလဲ သဘောထား	၁၉၁
၂၁	ဘောင်သစ် ရှာပုံတော်	၁၉၇
၂၂	သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုရဲ့ ပြဿနာများ	၂၀၉
၂၃	အခြေခံများဆီသို့	၂၂၁
၂၄	စကားလုံးစု	၂၃၃

ဘာသာဗေဒ ဆိုတာ

စေ့ချင်း ပြောရမှာကတော့ “ဘာသာဗေဒ” ဆိုတာကို တချို့မြန်မာ စာသမားများ သုံးစွဲနေကြတာကိုက မှားနေတာ ဖြစ်တယ်။ “သူ့ဘာသာဗေဒက ဘယ်နှယ် ဘယ်နှာ” ပြောတာမို့ဟာ အသုံးမှားနေတယ်။ သူ့ဘာသာစကား၊ သူ့စကားက ဘယ်လို ဘယ်ညာ ပြောရမှာ ဖြစ်တယ်။ မြန်မာ “ဘာသာစကား” ဆိုတာ ပါဠိ စကား “ဘာသာ”နဲ့ မြန်မာစကား “စကား”ကို တွဲဖက် သုံးထားတာ ဖြစ်တယ်။ “ဆင်းရဲ ဒုက္ခ” ဆိုသလိုပေါ့။ “ဘာသာ”ကို အခြားဒေသများမှာလည်း သက္ကတ၊ ပါဠိက ယူပြီး “ဘာသာ အင်ဒိုနီးရှား” “မလာယု ဘာသာ” (မလာယု ပါဆာ) စသဖြင့် သုံးကြသေးတယ်။ ထိုင်းကတော့ “ဖာဆာ”တဲ့။ ယောသသံ မရွတ်နိုင်လို့ အယောသသံနဲ့ပဲ ခေါ်နေတာပလေ။

ဘာသာစကားကို စနစ်တကျ လေ့လာတဲ့ ပညာရပ်ကို “ဘာသာဗေဒ” လို့ ခေါ်တာ ဖြစ်တယ်။ အိန္ဒိယမှာတော့ “ဘာသာဝိညာဏ”လို့ ခေါ်တယ်။ ဒီလို လေ့လာတဲ့ ဘာသာစကားဆိုတာ တရုတ်၊ မြန်မာ၊ အင်္ဂလိပ် စတဲ့ ဘာသာစကား တစ်ခုခုကို ပြောနေတာ မဟုတ်ဘဲ ဘာသာစကား မှန်သမျှ အကုံးဝင်နေတဲ့ သဘောကို ပြောနေတာ ဖြစ်ကြောင်း နားလည်ဖို့ အရေးကြီးတယ်။ မြန်မာလို ပြောရာမှာ ရောထွေးနေတတ်တယ်။ အင်္ဂလိပ်လို နားလည်မှ ရှင်းတယ်။ a, the နဲ့ သုံးရတဲ့ s ထည့်ရတဲ့ language မဟုတ်၊ a, the မပါ -s မထည့်ရတဲ့ language ဖြစ်ကြောင်း နားလည်ပါ။ အောက်က နမူနာဝါကျတွေမှာ ပထမ လေးခုထဲက language မဟုတ်၊ ပဉ္စမနဲ့ ဆဌမ ဝါကျတွေထဲက language ဖြစ်တယ်။

- English is a language.
- Chinese is a language.
- English and Chinese are languages.
- The language of France is called French.
- Man alone can use language.
- Language is primarily spoken.

ဒါပေမဲ့ ဘာသာဗေဒ သင်ယူသူဟာ ဘာသာစကားတွေ အားလုံးရဲ့ ယေဘုယျ သဘောသဘာဝကို လေ့လာရတာ ဖြစ်လို့ ဘာသာစကား တစ်ခုမကကို ဝါးမိ ခေါက်မိတော့ မှီရတယ်။ မြန်မာတစ်ယောက်အနေနဲ့ ကိုယ့်မြန်မာစကားအပြင် အင်္ဂလိပ် စကား၊ ရှမ်း၊ ကချင်၊ ကရင် စတဲ့ တိုင်းရင်းစကား တစ်ခုခု၊ ပြီး ပါဠိစကား သိသင့်တယ်။ မြန်မာစကား တစ်ခုတည်းပဲ တတ်တဲ့အတွက် ဘာသာဗေဒသဘော နားဝေးသူတွေ တွေနေရတယ်။

နောက် မြန်မာတွေ မှားတတ်တဲ့ နားလည်မှု တစ်ခုကတော့ ဘာသာဗေဒ ဆိုတာ စကားလုံး ရင်းမြစ်ကို လေ့လာတာလို့ ထင်တတ်ကြတာပါပဲ။ "ကံ"ဟာ ပါဠိ "ကမ္မ"က လာတယ်။ "ဘုရား"ဟာ ပုဂံ "ပုရိဟာ"က လာတယ်။ "သာဂူ"ဟာ မလေး "ဆာဂို"က လာတယ် စသဖြင့် လေ့လာတာမျိုးကို ဘာသာဗေဒ ခေါ်တာပဲလို့ အောက် မေ့တတ်ကြတယ်။ အဲဒါမျိုးကို ဘာသာဗေဒမှာ လုပ်ရပါတယ်။ "သမိုင်း ဘာသာဗေဒ" ခေါ်တယ်။ အဓိက အလုပ် မဟုတ်ဘူး။

စကားနဲ့ စာ

လူအများစု မှားတတ်တဲ့ အဓိက အမှားတစ်ခုကတော့ ဘာသာဗေဒကို စကား လေ့လာတာလို့ သဘောမပေါက်ဘဲ စာကို လေ့လာတာလို့ ထင်တတ်တာပါပဲ။ မြန်မာ မပြောနဲ့၊ တရုတ်ပြည်မှာ မြန်မာစကား သင်တဲ့ တရုတ်ဆရာ လီဟုန်ဝမ်က တောင် သူ့စာတမ်းကို "မြန်မာစာမှာ ကြိုယာထောက်များ"လို့ ခေါင်းစဉ် တပ်ထားတာ တွေ့ရတယ်။ ပါဠိ တတ်ရင်တော့ မှင်းတယ်။ "ဘာသာ"ဆိုတာ ပြောစကား၊ "ဘာသတိ" (ပြောတယ်)က လာတာ။ လူတွေဟာ အရင် ပြော၊ နောက်မှ စာရေးတာ။ ဘာသာဗေဒမှာလည်း အရင် အပြောစကားကို လေ့လာ၊ နောက်မှ အပြောကို ရေးသူထားတာ ဖြစ်တဲ့ အရေးကို လေ့လာ၊ သမားဗိုကျ ကျောင်းသင် သဒ္ဒါနဲ့

ဘာသာဗေဒ နံပါတ် ၁ ကွာခြားတာ အဲဒါပါပဲ။ သမားရိုးကျ သဒ္ဒါက အရေးကို အဓိက ထားတယ်။ ဘာသာဗေဒက အပြောကို မူလ ပထမလို့ ထားတယ်။

သမားရိုးကျ သဒ္ဒါနဲ့ ဘာသာဗေဒ

တချို့ကလည်း ဘာသာဗေဒဆိုတာ နာမ်တွေ၊ ကြိယာတွေကို လေ့လာတဲ့ သဒ္ဒါကို နာမည်တစ်မျိုးနဲ့ ခေါ်တာလို့ ထင်တတ်ကြပြန်တယ်။ သိပ်တော့ မဆိုးပါဘူး။ ဘာသာစကား သုံးနှုန်းပုံကို သဒ္ဒါ ခေါ်တာကိုး။ ဘာသာဗေဒသမားဟာ သဒ္ဒါကို လေ့လာရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒို့ထက် ပိုသေးတယ်။ အသံတွေ၊ စကား နောက်ခံ အခြားအချက်တွေကိုပါ လေ့လာ ရပါတယ်။

ကျောင်းမှာ သင်တဲ့ ဇွေခွို စဉ်လာ သဒ္ဒါနဲ့ ဘာသာဗေဒ နံပါတ် ၂ အဓိက ကွာခြားချက်ကတော့ သမားရိုးကျ သဒ္ဒါက ဒီလိုဆို မှားတယ်။ ဒီလို မသုံးရ ဟိုလို သုံးမှ မှန်တယ်လို့ ညွှန်းလေ့ ရှိတယ်။ ဒါကြောင့် အညွှန်း သဘော ဆောင်တယ်။

ဘာသာဗေဒက မညွှန်းဘူး။ လူတွေ ပြောကြ ဆိုကြ၊ အခုတော့ ရေးကြတာကို မှားတယ်၊ မှန်တယ် မဝေဖန်၊ အရှိကို အရှိ အတိုင်း သရုပ်ဖော်ပုံ ဖော်တယ်။

ဒီနေရာမှာ သဒ္ဒါ ဆိုတဲ့ အခေါ်အဝေါ်ကိုလည်း မှားတတ် ကြသေးတယ်။ သဒ္ဒါ ဆိုတာ နာမ်တွေ၊ ကြိယာတွေ အကြောင်း ရေးထားတဲ့ ကျမ်းကို ပြောတာ မဟုတ်ဘူး။ ဘာသာစကားကို လူတွေ ပြောပုံ ပြောနည်း ဖြစ်တယ်။ မြန်မာက “ငါ သိတယ်” ပါဠိက “အဟံ ဇာနာမိ” ရုသျှက “ယာ ဇနာယုး” အင်္ဂလိပ်က “I know,” တချင်က “ငိုင် ကျယ်အိုင်” ပြောကြရာမှာ စကားလုံးလေးတွေကို အသီးအသီး ကိုယ့်နည်း ကိုယ့်ဟန်နဲ့ ကိုယ် ဖွဲ့စည်းကြပုံဟာ အသီးအသီးရဲ့ သဒ္ဒါ ဖြစ်တယ်။ - ဒါကြောင့် ကချင်မှာ သဒ္ဒါ မရှိဘူး၊ ကတူးကနန်းမှာ သဒ္ဒါ မရှိဘူး၊ တချို့ကဆို မြန်မာမှာတောင် သဒ္ဒါ မရှိဘူး စသဖြင့် ပြောကြတာဟာ အလွန် မှားယွင်းတယ်။ ပြောချင်ရင် သဒ္ဒါ စာအုပ်၊ သဒ္ဒါကျမ်း မရှိသေးဘူးလို့သာ ပြောနိုင်မယ်။

တစ်ခါ အဲဒီ ကတူးကနန်းတွေ သဒ္ဒါကျမ်းရယ်လို့ ပြုစုပြီး မရှိသေးပေမဲ့ အချင်းချင်း စကားပြော ဆက်ဆံနေကြတာပဲ။ - ဒါကို ကြည့်ပြီး ဒီစကား ပြောသူ တစ်ဦးဟာ သဒ္ဒါကျမ်း မတတ်ပေမဲ့ စကားကို သုံးနိုင်တယ်။

သဒ္ဓါကို ဒီ မိသားစုက နာမ်၊ ကြိယာ အခေါ်အဝေါ်တွေ မပါဘဲ လက်တွေ့ သင်ပေးထားတယ်။ ဒါကြောင့် မြန်မာတစ်ဦးအဖို့ မြန်မာသဒ္ဓါ သင်စရာ မလိုသလို အင်္ဂလိပ်တစ်ဦးကလည်း အင်္ဂလိပ်သဒ္ဓါ သင်စရာ မလိုဘူး။ နိုင်ငံခြားသားက မြန်မာစကား၊ အင်္ဂလိပ်စကား သင်မှ လိုတာ။ ဒါကြောင့် တိုင်းရင်းဘာသာစကားကို နိုင်ငံခြားသားက လေ့လာရင် တိုင်းရင်းသားဆီက သဒ္ဓါကို၊ အဘိဓာန်ကို မေးမြန်း သင်ယူရတာ ဖြစ်တယ်။ ယဉ်ကျေးတဲ့ လူမျိုး ဆိုရင်တော့ ဒါတွေက ပုံနှိပ်ပြီးသား ရှိမှာ ဖြစ်တယ်။

မြန်မာ ဖြစ်ပြီး မြန်မာသဒ္ဓါ ကျွမ်းဖို့ လိုအပ်သူကတော့ ဘာသာပြန်တဲ့သူ၊ ဆက်သွယ်ရေးပညာ အားထုတ်ရတဲ့ သူ၊ စကားပြော ကုသုံး ဆရာ၊ စိတ်ပညာဆရာ၊ မနုဿဗေဒဆရာ စတဲ့ စကား ကိစ္စနဲ့ စပ်နွယ်သူတို့ပဲ ဖြစ်တယ်။

သမားရိုးကျ သဒ္ဓါနဲ့ ဘာသာဗေဒ နိပါတ် ၃ ကွာခြားချက်ကတော့ သမားရိုးကျသဒ္ဓါက လာတင် (လက်တင်) သဒ္ဓါကို စံပြုတယ်။ ဘာသာဗေဒက ဘယ်သူ့မှ စံမပြုဘူး။ ယာတင် သဒ္ဓါ ဆိုတာက မှော့တုန်းက ရောဓလေ့မို့တွေ ဆိုကြတဲ့ ယာတင်စကားနဲ့ သဒ္ဓါ ဖြစ်တယ်။ ခေတ်အဆက်ဆက်မှာ သမားရိုးကျ သမားရိုးကျ ဘာသာစကား မြန်သမှုကို လာတင် ဘောင်ထဲ အထင်အမြင် သူတို့ချင်းပြီး ကျောင်းတွေမှာ တလေးတွေကို ခုကွ ပေးလေ့ ရှိကြတယ်။ အင်္ဂလိပ်စကားမှာ "ကျောင်းသုံး မြန်မာသဒ္ဓါ" ဆိုတာ အဲဒီလို ထင်ထားတဲ့ သဒ္ဓါပဲ။ ဒါကို နာမ်၊ ကြိယာ၊ နာမ ဝိသေသန စတဲ့ ပါဠိစကား ဓလေ့ သုံးသားသလို ဝါဠိသဒ္ဓါနည်း ယူထားတယ်လို့ အချို့က ထင်ခဲ့ကြတယ်။ ဝါဠိနည်း မဟုတ်ကြောင်း ပထမဆုံး ထောက်ပြသူက "ကဗျာသာရတ္ထ သဗ္ဗိတံ" ဆရာ သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းပါ။ ဆရာကြီးက (၁) နာမ်ပုဒ်၊ (၂) အာချာတ်ပုဒ်၊ (၃) ဥပသာရပုဒ်၊ (၄) နိပါတ်ပုဒ်တို့ကို အရင်းထားမှ ပါဠိနည်း ဖြစ်တယ်လို့ ရှင်းပြထားတယ်။

လာတင်နည်းထဲ ဇွတ်သွင်းထားတဲ့အတွက်၊ ရှုပ်ပြောင်း ဝိဘတ်သွယ် ဘာသာစကား မဟုတ်ပါဘဲလျက် မြန်မာမှာ ကတ္တာ ဝိဘတ်၊ သမ္မဒါန ဝိဘတ် ဆိုတာတွေ၊ ကာရ ကတွေ၊ ကိန်းတွေ၊ ယောဂတွေ ရှုပ်ယှက်ခတ်ကုန်ရတယ်။ "အား" ဝိဘတ် သုံးမလား၊ "ကို" ဝိဘတ် သုံးမလား၊ "ဖြင့်" လား၊ "နှင့်" လား ဆိုတာ ကနေ့ထက်ထိ ပညာရှိတွေ ငြင်းကြ ခုံကြတုန်း။ မြန်မာစကားကို မြန်မာစကား သဘာဝအလုပ် လုပ်နေတဲ့အတိုင်း မကြည့်တတ်တဲ့အတွက်

လာတင်သဒ္ဒါကို တုပကာ “သည်၊ က၊ မှာ၊ ကား၊ ကတ္တား နောက်ဆက်” လို့ အလွဲလွဲ ရေရွတ်မိကြတော့တယ်။ “သည်၊ က” ကတော့ ကတ္တား ဝိဘတ် ဟုတ်ပါရဲ့ ‘မှာ’ နဲ့ ‘ကား’ က ဟုတ်မှ မဟုတ်တာကြီး။ တစ်ခုက ဩကာသမှာ သုံးတာ၊ တစ်ခုက နာမ်ပုဒ်ရော ကြိယာပုဒ်မှာရော သုံးလို့ ရတဲ့ (ဧကယျာသာရတ္ထ သင်္ဂြိုဟ်ဆရာ ပြောတဲ့) နိပါတ်ပုဒ် ဥစ္စာ။

ဘာသာစကားတစ်ခုကို အခြား ဘာသာစကားတစ်ခုရဲ့ သဒ္ဒါ ဘောင်ထဲ သွတ်သွင်းလို့ မရနိုင်ဘူး။ မြန်မာစကားကို လာတင်သဒ္ဒါဘောင်ထဲ သွင်းမရသလို ပါဠိ ဘောင်ထဲလည်း မရ၊ အင်္ဂလိပ် ဘောင်ထဲလည်း မရဘူး။ သူနည်းနဲ့ပဲ သူ ရပ်တည်နေတယ်။ ကမ္ဘာ့ ဘာသာစကား အထောင်ထောင်မှာ ဘုံသဘောတွေ ရှိပေမဲ့ တစ်ခုနဲ့ တစ်ခု ထပ်တူ ကူးနိုင်တဲ့ ဘောင်တော့ ထွက် မလာနိုင်ချေဘူး။

ဘာသာဗေဒရဲ့ နယ်ပယ်ဟာ ကျယ်ဝန်းသထက် ကျယ်ဝန်း လာနေတယ်။ အသံကို လေ့လာ၊ နောက် အသံတွေက စကားလုံး ဖြစ်၊ စကားလုံးတွေက ဝါကျ ဖြစ်၊ နောက် အဓိပ္ပာယ် လေ့လာ ဆိုရာကနေ၊ ဟန်ကို လေ့လာတာ၊ စိတ်ကို လေ့လာတာ၊ အတွေးအခေါ် ဒဿနကို လေ့လာတာ၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းကို လေ့လာတာ၊ ဘာသာ စကားကို တုပဖို့ ကွန်ပျူတာကို လေ့လာတာတွေထိ ပြန့်ကားကုန်တယ်။ ပထမဆုံးက အသံပေါ့။

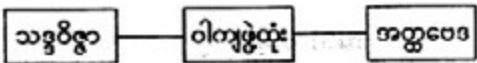
အသံ လေ့လာမှု

အသံကိုလေ့လာတာ နှစ်မျိုး ရှိတယ်။ လူတိုင်း သိတဲ့ အသံ လေ့လာမှု ပညာက သဒ္ဒဗေဒလို့ ခေါ်တယ်။ တကယ့် ရုပ်ပိုင်း အသံကို လေ့လာတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အသံ ထုတ်လုပ်စဉ် လျှာရဲ့ အနေအထား၊ သွားက ဘယ်လို၊ အသံကြိုးတွေက ဘယ်နှယ်၊ ဆိုတာတွေ စစ်ဆေး လေ့လာပြီး အသံလှိုင်းတွေကို ခွဲခြမ်း စိတ်ဖြာကြတယ်။ ဒီအသံတွေကို သုံးပြီး ဘာသာစကားကို ပြုလုပ်ထားတာ။ ဒီတော့ ဘာသာဗေဒ သမားအဖို့ သဒ္ဒဗေဒ လိုပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ နောက်ခံ အသိလောက် လိုတာ။ သူက အသံ ဖွဲ့စည်း ထားတာထက် စကား အကွက်ချ ဖွဲ့စည်းထားတာကို စိတ်ဝင်စားတာ။ ဒီ အဆင်အကွက်တွေရဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်၊ ရုပ်သွင်ကိုသာ ခွဲခြမ်း စိတ်ဖြာချင်တာ ဖြစ်တယ်။ ဘာသာဗေဒ ဖခင်ကြီးလို့ ခေါ်ကြတဲ့ ဆွစ် လူမျိုး ဖာဒီနန် ဒ- ဆိုးဆုဝက ဒါကို စစ်တုရင် ကစားတာနဲ့ ယှဉ်ပြောဖူးတယ်။ ဘာသာဗေဒ

သမားက စစ်တုရင်ရုပ်တွေ လှုပ်ရှားပုံ၊ စစ်တုရင် ကွက်ပေါ် နေရာယူထား ပုံကိုပဲ စိတ်ဝင်စားတယ်။ ဒီအရုပ်တုလေးတွေ သစ်သားနဲ့ ထုထားတာလား၊ ဆင်စွယ်ရုပ်လား စိတ်မဝင်စားဘူးတဲ့။ သစ်သားလား ဆင်စွယ်လား ဆန်းစစ် တာက သဒ္ဒါပေးသမား ဖြစ်တယ်။ ဘာသာပေးသမားတွေက အသံ အဆင်အကွက်တွေ လှုပ်ရှားပုံ၊ သူတို့ကို စစ်တုရင်ကွက် ပေါ် စီစဉ်ထားပုံပဲ စိတ်ဝင်စားတာ။ ဒီလို လေ့လာတဲ့ အပိုင်းကို အိန္ဒိယမှာတော့ သဒ္ဒါပိဋက ခေါ်တယ်။ နိုင်ငံတကာသုံး ဝေါဟာရကို မြန်မာမှု ပြုရင်တော့ မောနလောဝ ဖြစ်မယ်။

အသံကို လေ့လာတာနောက်မှာ စကားလုံးကို လေ့လာတာ ရောက်လာ တယ်။ အရင်ကတော့ အသံကနေ စကားလုံး အဆင့်ဆင့် ဖြစ်လာပုံ လေ့လာတဲ့ အပိုင်းကို မောရဖလောဝ လို့ ခေါ်ကြတယ်။ စကားလုံးတွေ စီစဉ်ကာ ဝါကျ ဖြစ်ပုံ လေ့လာတာကိုမှ ဝါကျဖွဲ့ထုံး ခေါ်ကြတယ်။ ကနေ့ခေတ် မှာတော့ စကားလုံး ရှုပ်သဏ္ဍာန်ကိုရော၊ စကားလုံး အစီအစဉ်ကို လေ့လာတာ ကိုပါ ဝါကျဖွဲ့ထုံးလို့ ခေါ်တာ ခေတ်စားလာနေပြီ။ အသံပုံစံတွေနဲ့ အဓိပ္ပာယ် ဆက်စပ်ပုံ လေ့လာတာကို အတ္ထပေဒ ခေါ်တယ်။

သဒ္ဒါ

ဘာသာပေး အကျယ်အဝန်း

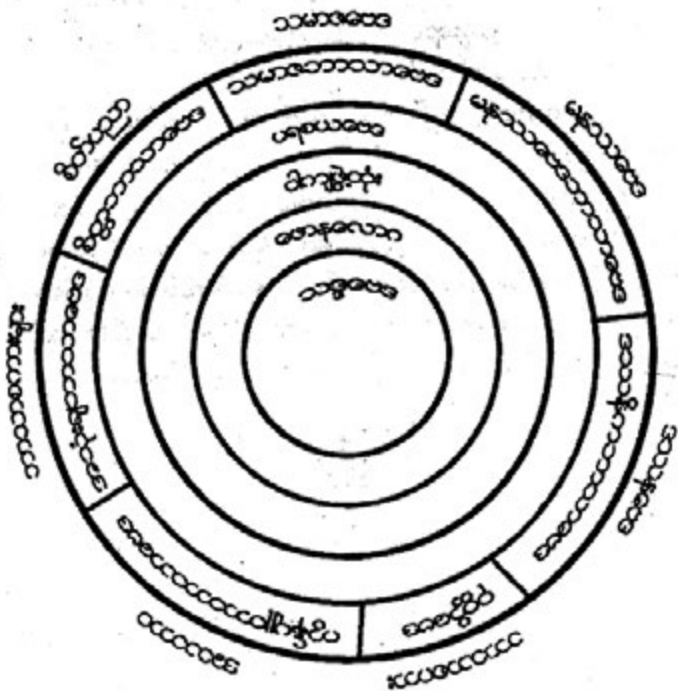
အတ္ထပေဒနဲ့ ဆက်နွယ်ကာ စကားပြောသူတွေ ဘာသာစကားကို သုံးကြပုံ လေ့လာတဲ့ အပိုင်းကို ပရိစယပေဒလို့ ခေါ်တယ်။ တစ်ဆက်တည်း ဘာသာစကား နဲ့ စိတ်ကို လေ့လာတဲ့ စိတ္တဘာသာပေဒ၊ ဘာသာစကားနဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းကိုလေ့ လာတဲ့ သမာဇတာသာပေဒ၊ ဘာသာစကား သင်တဲ့ အခါ ဘာသာပေဒ အသုံးချ နည်းကို လေ့လာတဲ့ အသုံးချ ဘာသာပေဒ၊ ဘာသာစကား အလုပ်လုပ်ပုံ တုပဖို့ ကွန်ပျူတာကို အသုံးချနေ ဖြစ်တဲ့ ကွန်ပျူတာ ဘာသာပေဒ၊ ဘာသာစကားနဲ့ စာ ပေကို လေ့လာတဲ့ ဝုတ္တိပေဒ၊ ယဉ်ကျေးမှုမျိုးစုံ နောက်ခံမှာ ဘာသာစကားကို ဆန်းစစ်တဲ့ မနုဿပေဒ ဘာသာပေဒ၊ ဘာသာပေဒနဲ့ ယုတ္တိပေဒ အတွေး ဆက်စပ်ပုံ ကို ကြည့်တဲ့

ဒဿနိက ဘာသာဗေဒ တို့ စသဖြင့် တိုးပွား ကျယ်ဝန်းလာတယ်။

ဘာသာစကားကို လေ့လာရာမှာ ခေတ်တစ်ခေတ်မှာ ဘာသာစကား ဘယ်လို ရှိနေတယ် ဆိုတာကို အရင် သိနားလည်ရတယ်။ -ဒါကို ခေတ်လိုက် ချဉ်းကပ်နည်းလို့ ခေါ်တယ်။ ဒါကို ကျွမ်းပြီးမှ ခေတ်စဉ်တစ်လျှောက် ဘာသာစကား ကနေထက်ထိ ပြောင်းလဲလာပုံကို လေ့လာအပ်တယ်။ ဒါကို ခေတ်စဉ် ချဉ်းကပ်နည်းလို့ ခေါ်တယ်။ တစ်နည်း သမိုင်းဘာသာဗေဒ ဖြစ်ပါတယ်။ ဆယ့်တိုးရာစု ဥရောပမှာရော မြန်မာနိုင်ငံမှာပါ ဒီသမိုင်း ဘာသာဗေဒဟာ တော်တော် ခေတ်စားပါတယ်။

ဘာသာစကားတွေကို ရှုပ်ပြောင်းဝိဘတ်သွယ် (အင်္ဂလိပ်မှာ I-my-mine-me, ပါဠိမှာ "အဟံ-မေ-မေ-မိ" ပြောင်းတာမျိုး၊ ဝူးတပ် (မြန်မာမှာ "ငါ"နဲ့ "ကို"ကို ပူးကပ်ပြီး "ငါ့ကို" ဖြစ်လာတာမျိုး)၊ သီးခြား (တရုတ်မှာ စကားလုံးတွေကို ဘာမှ မပြုရဘဲ "ဝေါ ဖိုက် နီ" တန်းစီ ပြောတာမျိုး) စသဖြင့် ခွဲခြားနည်းလည်း ရှိသေးတယ်။ အခုခေတ် သိပ် မလုပ် ကြတော့ဘူး။ ဒါပေမဲ့ မြန်မာမှာ စကားလုံးတွေ ပူးကပ်တာကို ဝိဘတ်သွယ်တာ ထင်သူက ရှိခဲ့တော့၊ နောက်ပိုင်းမှာ နည်းနည်း ထပ် ဆွေးနွေးပါဦးမယ်။

ဘာသာစကား ဆိုတာ ပြောတာ

ဘာသာဗေဒ ဆိုတာ ဘာသာစကားကို စနစ်တကျ လေ့လာတဲ့ ပညာလို့ အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ရမယ်။ နို့ - ဘာသာစကားဆိုတာက ဘာတုန်း။ ဘာသာစကားရဲ့ သဘော လက္ခဏာတွေ လေးငါးခု ရှိတဲ့အနက် ပထမဆုံးနဲ့ အရေးအကြီးဆုံး ကတော့ ဘာသာစကားဟာ ပါးစပ်က ပြောတာ ဖြစ်တယ် ဆိုတာပါပဲ။ - ဒါဖြင့် “ငှက်ကယ် လူလို သံချို့ နှော” တာတို့၊ တိရစ္ဆာန်တွေ “မာဂဓ- စကား” ပြောကြတယ် ဆိုတာ တို့လည်း ပါတာပေါ့လို့ ထင်ကြလိမ့်မယ်။ မထင်ပါနဲ့။ - ဒါတွေက ဝက်ဂုတ္တိ သုံးပြီး ကဗျာဆရာတွေ ကွန့်ထားကြတာပါ။ လူတွေ နှုတ်လျှာကို သုံးပြီး ဆက်သွယ်ကြတဲ့ စနစ်ကိုပဲ ဘာသာစကား ခေါ်ပါတယ်။ လူတွေ မျက်စိ မှိတ်ပြတာ၊ ပုခုံးပုတ်တာ၊ လက်ဟန်ခြေဟန် ပြတာတွေ ကိုလည်း ဘာသာစကားလို့ တချို့ ခေါ်ကြပါသေးတယ်။ ဒါလည်း အလင်္ကာ သဘောပါပဲ။ ဘာသာဗေဒမှာတော့ ဒါကိုလည်း စကားလို့ မလူဆပါဘူး။

ထင်ရာမြင်ရာသဘော

ဘာသာစကားရဲ့ နောက်သဘောလက္ခဏာတစ်ခုကတော့ အချက်ပြ သင်္ကေတ အဖြစ် သုံးတဲ့ စကားသံနဲ့ ညွှန်းလိုတဲ့ ပြင်ပ လောကက အရာ ဘာ ဆက်စပ်မှုမှ မရှိဘဲ ထင်ရာ မြင်ရာ ဖြစ်နေတာပါပဲ။ မြန်မာက “ခွေး” လို့ ထွက်တဲ့ အသံနဲ့ ရှေ့မှာ အဖြိုး နန့်နေတဲ့ သတ္တဝါ ဘာ အဆက်အစပ်မှ မရှိပါဘူး။ ရှိခဲ့ရင် ကမ္ဘာပေါ်က လူမျိုးတွေ အခေါ်တစ်မျိုးတည်း ဖြစ်နေမှာပေါ့။ အခုတော့ အင်္ဂလိပ်က dog တဲ့၊ ရုသျှက ‘ဆိုဘက’ တဲ့။

မြင်သစ်က chien တဲ့၊ ဟိန္ဒူက "ကွတ်တား" တဲ့၊ ဂျပန်က "အိနူး" တဲ့၊ ဒီတော့ လူမျိုး အသီးအသီးဟာ စိတ်ကူးပေါက်သလို ထင်ရာ မြင်ရာ ခေါ်ထားကြမှန်း သိသာတယ်။

မည်သံစွဲ အလင်္ကာ ဆိုတာတွေမှာတော့ အသံနဲ့ အရာ ဆင်တူတာ ချွတ်တတ်တယ်။ "တဝေါဝေါ ရေတွေ ကျတယ်" ဆိုရာ "ဝေါ" နဲ့ တကယ့် ရေကျသံ ဆင်သလို ထင်ရတယ်။ - ဒါပေမဲ့ မြန်မာကသာ "ဝေါ" လို့ ကြားတာ။ တခြားလူမျိုးက တစ်မျိုး ကြားနိုင်တယ်။ အင်္ဂလိပ်က ရေကျသံကို splash တဲ့၊ သေနတ်သံကို မြန်မာက "ဒိုင်း"၊ အင်္ဂလိပ်က bang တဲ့။

စည်းစနစ် ရှိတယ်

ဒီလို ထင်ရာ မြင်ရာ သဘော အရာဝတ္ထုတွေကို အမည်ပေး ခေါ်ထားတာ မြစ်ပေမဲ့ အဲဒီလို ခေါ်စရာတွေကို အများက တညီတညွတ် လိုက်နာရတယ်။ သူက "ခွေး" ခေါ်တာကို ငါက "ကွား" ခေါ်မယ် လုပ်လို့ မရဘူး။ ခွေးက အသံ ပြုလာတာကိုလည်း "ဟောင်" လို့ ပြော၊ ပြီးတော့ "တယ်" လို့ ဆက်ပြော၊ "ခွေး" နဲ့ ဆက်လိုက်တော့ "ခွေး ဟောင်တယ်" မြစ်သွားရော။ - ဒီ စကားလုံးတွေ အစီအစဉ်ကိုလည်း ပြောသူတိုင်း လိုက်နာရတယ်။ အဲဒီလိုနဲ့ လူမျိုး အသီးသီးမှာ ပြောကြပုံ စည်းစနစ် မြစ်ပေါ်လာတယ်။ ဒီလိုနဲ့ စနစ် ရှိတာဟာ ဘာသာစကားရဲ့ တတိယ သဘောလက္ခဏာ မြစ်လာတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း ဒီ စကားပြောတဲ့ လူမျိုးတစ်မျိုးအတွင်း တစ်ဦးနဲ့ တစ်ဦး ပြောဆို ဆက်သွယ်လို့ ရနိုင်တာ မြစ်တယ်။

- ဒါကြောင့် လူဟာ ဘာသာစကားကို သင်ယူရတယ်။ စကား ပြောနိုင်တဲ့ အရွယ်က စပြီး မိဘဆွေမျိုးတို့ဆီက စကားကို လေ့လာ ဆည်းပူးကြရတော့ တာပဲ။ တိရစ္ဆာန်ကတော့ ဒီလို မဟုတ်ဘူး။ မွေးလာကတည်းက အစာ ဆာရင် ဒီလို အော်၊ စိတ်ဆိုးရင် ဒီလို အော်၊ ချစ်သူ လိုရင် ဒီလို အော်၊ သင်ကြားစရာ မလို၊ အလိုလို တတ်ကျွမ်းလာကြတယ်။

နှစ်ပြန် အသံထုတ်မှု

ဘာသာစကားရဲ့ နောက်သဘောလက္ခဏာ တစ်ခုတော့ နှစ်ထပ်သဘော ဝါ နှစ်ပြန် အသံထုတ်မှု မြစ်တယ်။ တိရစ္ဆာန်တွေ အသံနဲ့ ဆက်သွယ်တယ် ဆိုတာက ကိစ္စတစ်ခုကို အသံ တစ်ခုပဲ သုံးတာ မြစ်တယ်။ ကိစ္စက "အ-အ"၊ ဘဲက "ဂပ်-ဂပ်"၊ ခွေးက "ဂုတ်-ဂုတ်" စသဖြင့်ပေါ့။ နွားက ဆယ်သံလျော့လျော့၊ ကြက်က အသံနှစ်ဆယ်လောက်၊ မြေခွေးက အသံ

သုံးဆယ်လောက်ရှိတယ် ပြောတယ်။ လူမှာလည်း အဲဒီလို ရှိတာပါပဲ။ ကွာတာက လူက နှစ်ပြန် အသံပြုနိုင်တယ်။ လူမှာ က၊ ခ၊ ဂ၊ အာ၊ ဝီ စတဲ့ အခြေခံ အသံတွေ ရှိတယ်။ တစ်ခါ - ဒါတွေကို ပေါင်းစပ်ပြီး အသံပြု နိုင်ပြန်တယ်။ “က”နဲ့ “အာ” ပေါင်းပြီး “ကာ”၊ “ခ”နဲ့ “ဝီ” ပေါင်းပြီး “ခီ” စသဖြင့်။ ဒီတော့ အခြေခံ အသံ သုံးဆယ် လေးဆယ်လောက်ကနေ ပြောစရာ (သန္ဓေသ) အထောင်အသောင်းကို ပြောဆို ဆက်သွယ်နိုင်တော့တယ်။ ဒီနှစ်ထပ် သဘောဟာ အရင်ကတော့ လူ ပြောစကားမှာသာ တွေ့ရတယ်လို့ ဆိုခဲ့ကြတယ်။ ခုနောက်ပိုင်းမှာတော့ ငှက်အချို့ တွန်သံများမှာလည်း တစ်သံတည်း အဓိပ္ပာယ် မမို့ နှစ်သံ သုံးသံ ပေါင်းမှ အဓိပ္ပာယ် ရတာ တွေ့ရတယ်လို့ လေ့လာသူ တချို့က ဆိုနေပါတယ်။

နေရာလွဲမှု

တိရစ္ဆာန်များက အချင်းချင်း ဆက်သွယ်ရာမှာ အသံကို သုံးကြတယ် ဆိုပေမဲ့ လတ်တလော အခြင်းအရာပေါ် အကြောင်းကြားတာပဲ ဖြစ်နိုင်တယ်။ အနားမှာ အန္တရာယ် ရှိတာတို့၊ စားစရာ ရှိတာတို့။ အနားမှာ မရှိတာ အကြောင်း မပြောနိုင်သလို ညက ကိစ္စအကြောင်း မနက်မှာ ပြောမပြနိုင်ဘူး။ လူကတော့ အဲသလို မဟုတ်ဘူး။ အနားမှာ မရှိတဲ့ အဝေးက အရာရဲ့ အကြောင်းလည်း ပြောနိုင်တယ်။ အတိတ်က အကြောင်းတင်မက အနာဂတ်အကြောင်းပါ ပြောနိုင်တယ်။ ဒီလို အချိန်နေရာမရွေး ပြောနိုင်မှု၊ နေရာလွဲမှုဟာလည်း ဘာသာစကားရဲ့ သဘောလက္ခဏာ တစ်ခု ဖြစ်တယ်။

ပျားကတော့ အဝေးမှာ တွေ့ခဲ့ရတဲ့ ဝတ်ဆံအကြောင်း အံ့က အပေါင်း အဖော်တွေကို လာရောက် အကြောင်းကြားနိုင်ပါရဲ့။ ဒါပေမဲ့ အတိတ်အနာဂတ် ကိုတော့ မပြောနိုင်ပါဘူး။ အခု တွေ့ခဲ့တာကိုပဲ ပြောနိုင်တာ ဖြစ်တယ်။ ဒါလည်း ပါးစပ်နဲ့ ပြောတာ မဟုတ်။ ကိုယ်ကို ချာလည် ချာလည် လုပ်ပြပြီး သင်္ကေတနဲ့ အကြောင်းကြားတာသာ ဖြစ်တယ်။ တခြားတိရစ္ဆာန်များလည်း အဝေးနေရာကအကြောင်း ပြောနိုင်ကြပုံရတယ်။

ဖန်ဆင်းနိုင်စွမ်း

တိရစ္ဆာန်တွေမှာ ဆက်သွယ်စရာ အသံတွေ အသီးအသီး ရှိကြရာမှာ အကန့်အသတ် နဲ့သာ ရှိကြတာ ဖြစ်တယ်။ သူက ဆယ်သံဆို ဆယ်သံပဲ ရှိတာ။ ဒီထက် ပို ဉာဏ် ကွန်မြူး မထုတ်နိုင်ဘူး။ သူက အသံနှစ်ဆယ် ဆိုလည်း ဒါပဲ ၊ ဒီထက် မပိုတော့ဘူး။ မွေးကတည်းက တတ်ထားတဲ့

ဒီဝမ်းတွင်းပါ အသံလေးတွေကိုပဲ ထပ်ကာထပ်ကာ အော်နေကြရတာ ဖြစ်တယ်။ လူတော့ အဲသလို မဟုတ်ဘူး။ လူ့ဘာသာစကားမှာ ဝန်ဆင်းနိုင်စွမ်း ရှိတယ်။ ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်း ရှိတယ်။ ကိုယ်လိုရင် လိုသလို စိတ်ကူးရှိရင် ရှိသလို ထုတ်လုပ်နိုင်တယ်။ နားထောင်သူကလည်း အသစ်ပြောတာကို နားလည်မှာပဲ ဖြစ်တယ်။ မနေ့က "အိုက်လိုက်တာ" ပြောပြီး၊ ကနေ့ "ပူပါဘိ"လို့ မြွက်နိုင်တယ်။ နက်ဖြန် မိုးမရွာဘဲ ဆက်ပူနေဦးမယ်ဆိုရင် "ပူတယ်လေ ဆယ်နေ က" လို့ လုပ်နိုင်သေးတယ်။

ပုံစံချခြင်း

ပုတီးရွာန် တစ်ကောင်နဲ့ တစ်ကောင် အော်ဟစ် ဆက်သွယ်ကြတဲ့ စနစ်တွေမှာ အခြေခံ အသံလေး အချို့ ပါတယ်။ -ဒါပေမဲ့ သူတို့ စနစ်မှာ အတွင်းထဲက စည်းနူး ထားတာ မရှိဘူး။ လူ့ဘာသာစကားကတော့ အဲသလို မဟုတ်ဘူး။ အသံတွေကို စည်းလွတ်ကမ်းလွတ် စုချင်သလို စုပြုထားတာ မဟုတ်ဘူး။ သေသေချာချာ အကွက်ချထားတဲ့ ပုံစံနဲ့ အမျိုးမျိုး ကုံးသိ ကြတာသာ ဖြစ်တယ်။

အင်္ဂလိပ် စကားသံ *a, b, s, t* တို့ကို ကုံးသိနိုင်တာ လေးနည်းပဲ ရှိ တယ်။ *bats, tabs, stab, bast* ပါ။ **sbat, *abts, *stba* စသဖြင့် စိလို့ မရဘူး။ ခရေပွင့် ပြထားတဲ့ စကားလုံးတွေက အသံ ထွက်မရလို့ ပယ်တာ မဟုတ်။ အင်္ဂလိပ်စကား ပြောသူရဲ့ မသိစိတ်က ဒီလို အတွဲအစပ်ကို စကားလုံးသစ် အဖြစ်နဲ့ တောင် လက်မခံလို့ ဖြစ်တယ်။

ဆပ်ပြာမှုန့်သစ်ကို *Sbat* လို့ နာမည် ပေးပြီး ထုတ်လုပ် ရောင်းချရင် စွဲမှာ မဟုတ်ဘူး။ *sb* ဆိုတဲ့ အတွဲကို တခြားဘာသာက လက်ခံပေမဲ့ အင်္ဂလိပ်စကားက လက်ခံမှာ မဟုတ်လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ မြန်မာ အသံတွေကို ကြည့်ရင်လည်း အဲဒီ အတိုင်းပဲ တွေ့ရမယ်။ ဥပမာ သဘော - *a, e, p, s* အသံတို့ကို တွဲ ကြည့်ရင် *sape* စာပေ, *pesa* ပေစာ, *pase* ပါစေ, *sepa* စေပါ။ ဒီ လေးလုံးပဲ ရနိုင်မယ်။ ဒီလို *spae, *spea, *psea* စသဖြင့် မြန်မာမှာ မရနိုင်ပေဘူး။ အသံတွေကို ဒီလို မတွဲရဘူး လို့ မြန်မာစကား ပြောသူက မသိစိတ်ထဲက သိနေတာကြောင့် မရတာ ဖြစ်တယ်။

စကားလုံးတွေကို လေ့လာကြည့်ရင်လည်း အဲဒီအတိုင်းပဲ တွေ့ရမယ်။ *student, carefully, wrote, the* စကားလုံးတွေ ပေးထားတယ်

ဆိုပါတော့။ သုံးမျိုးပဲ တွဲလို့ ရမယ်။ *The student wrote carefully.*
Carefully wrote the student နဲ့ မကောင်းလှပေမဲ့ *The student*
carefully wrote ပေါ့။ ပေးထားတာက *students, a, writes,*
carefully ဖြစ်ခဲ့ရင် ဘယ်လိုမှ တွဲလို့ မရတာ သိပါ။ *A students* ကလည်း
တွဲမဖြစ်၊ *students writes* ကလည်း မဖြစ်နိုင်ဘူး။

မြန်မာလို အမေ၊ ဟင်း၊ ချက်၊ သေသေချာချာ၊ တယ်၊ ကို ပေးထားရင်လည်း
တွဲပုံ တွဲနည်း သုံးမျိုးပဲ ရမယ်။ အမေ ဟင်းကို သေသေချာချာ ချက်တယ်။
ဟင်းကို အမေ သေသေချာချာ ချက်တယ် နဲ့ အမေ သေသေချာချာ ဟင်းကို
ချက်တယ် တို့ ဖြစ်တယ်။ ဟင်းကို သေသေချာချာ အမေ ချက်တယ် လည်း
ဖြစ်နိုင်ရဲ့။ မကောင်းလှဘူး။ တကယ်လို့ ပေးထားတာက အမေ၊ ဟင်း၊ ချက်၊
နဲ့၊ ကြ၊ တယ်ဆိုရင်တော့ ဘာမှကို တွဲလို့ မရတော့ဘူး။ အမေနဲ့၊ ဟင်းနဲ့
ဆိုတာ တခြားနေရာမှာ ရှိပေမဲ့ ဒီမှာ အလုပ် မဖြစ်။ အလားတူ ချက်ကြတယ်
ဒီမှာ သုံးမရ။

ဒီတော့ အစားထိုးတယ် ဆိုတာ အကန့်အသတ်နဲ့သာ လုပ်နိုင်တာကို
သိရတယ်။ "စ" sအ က "စ" s နေရာမှာ "ပ" p ထည့်နိုင်ပေမဲ့ "ဥ" u
[ua] မထည့်နိုင်ဘူး။ "အမေ" နေရာမှာ "အဘွား"၊ "အဒေါ်"၊ "မမြ"
ထည့်နိုင်သလို ပုံပြင်မှာ ဆိုရင် "ကြက်မကြီး"၊ "-ဓားပြ" ထည့်နိုင်သေးတယ်။
'ပေမဲ့' ထည့်လို့ မရဘူး။ 'ပေမဲ့ ဟင်းကို ချက်တယ်' ပြောလို့ မရဘူး။ 'ပေမဲ့
ဟင်းတယ် ချက် သေသေချာချာ' လို့ စီကုံးလို့ကို မရဘူး။ ဒီတော့
ဘာသာစကားထဲက ပစ္စည်းလေးတွေဟာ ကိုယ်ပိုင် နေရာလေးတွေ
သတ်သတ်မှတ်မှတ် ရှိနေတယ်။ အခြားအရာ အချို့နဲ့ ပေါင်းနိုင်တယ်။ အချို့
အရာတွေနဲ့ အစားထိုးနိုင်တယ်။ သဘောကတော့

The	-	student	-	wrote	-	carefully.
A	-	dog	-	barked	-	loudly.
That	-	girl	-	walked	-	gracefully.

အဆောက်အအုံ သဘော

အပြန်အလှန် ချိတ်ဆက်နေကြတဲ့ အပိုင်းကလေးတွေရဲ့ ကွန်ရက် ဖြစ်နေတဲ့ ဘာသာစကားကို ကြည့်ပြန်ရင်၊ နောက်ထပ် ဒီထက် ပို အခြေခံကျတဲ့ သဘောတစ်ခုကို တွေ့ကြရဦးမယ်။

ဓားပြကြီး အော်တယ်၊ သူ အော်တယ်၊ ပြတင်းပေါက်က လိမ့်ကျတဲ့ ဓားပြကြီး အော်တယ် ဆိုတဲ့ ဝါကျ သုံးကြောင်းကို ကြည့်ရင် တစ်ကြောင်းစီမှာ ကတ္တားနဲ့ ကြိယာ ဆိုတဲ့ အခြေခံ အဆောက်အအုံ တူနေတာ တွေ့ရလိမ့်မယ်။

ဓားပြကြီး
သူ
အော်တယ်
ပြတင်းပေါက်က လိမ့်ကျတဲ့ - ဓားပြကြီး

ဝါကျမှာ စကားလုံး ဘယ်နှစ်လုံး ပါတယ် ဆိုတာက အဆောက်အအုံနဲ့ ဘာမှ မဆိုင်ဘူး။ အရေအတွက်နဲ့ ပြောနေတာဟာ ယန္တရားဆန်တယ်။ ရေတွက်ခြင်း လို့ ယန္တရားနည်းနဲ့ မရဘဲ ဝါကျ အသီးအသီးမှာ မကြားရ၊ မမြင်ရတဲ့ အဆောက်အအုံကို သဘောပေါက်မှ ဝါကျတွေ ဖွဲ့နိုင် နားလည်နိုင်မှာ ဖြစ်တယ်။ ပိုင်းခြားရင်လည်း ဝါကျရဲ့ အတွင်းအဆောက်အအုံ သဘောကို နားလည်မှ ပိုင်းခြားတတ်မှာ ဖြစ်တယ်။ ဥပမာ အင်္ဂလိပ် မေးခွန်း လုပ်ရာမှာ ဒုတိယ စကားလုံး ခေ့ဂ္ဂို ရယ်လို့ အလွယ်မှတ်တဲ့ ကျောင်းသား တွေဖူးတယ်။ It is raining ကို Is it raining? လုပ်ရာမှာတော့ မှန်သွားတာပလေ။ The little child is crying ဆိုတော့ Little the child is crying? လုပ်မိပြီး မှားရရော။ မြန်မာမှာလည်း မေးခွန်းမှာ နောက်ဆုံး စကားလုံးနောက် “လဲ” ထည့်ရတယ်လို့ အသေ မှတ်ထားပြီး “မိုး ရွာနေတယ်” နောက်က “လဲ” ထည့်ရင် “မိုး ရွာနေတယ်လဲ” ဆိုတာ ရယ်စရာကြီး။

တစ်နည်း ပြောရရင်တော့ ဘာသာစကား လှုပ်ရှားမှုတွေဟာ အဆောက်အအုံ မှီခိုမှု ရှိနေတယ်။ ဝါကျရဲ့ အတွင်း အဆောက်အအုံကို နားလည်မှုပေါ် တည်နေတယ်။ ဒါကို အင်္ဂလိပ်စကား တတ်သူ၊ မြန်မာစကား တတ်သူတွေအဖို့ ရှင်းနေသော်လည်း တိရစ္ဆာန် ဆက်သွယ်ရေးမှာ မရှိတာကို ထောက်ရင် ဒီအချက် (ဘာသာစကားရဲ့ ဒီသဘာဝ) အရေးကြီးပုံကို သဘောပေါက်ပါလိမ့်မယ်။

နောက်ပြီး ဘာသာစကားမှာ တွေ့ရတဲ့ အဆောက်အအုံ မှီခို လှုပ်ရှားမှုက ရှုပ်တတ်သေးတယ်။ ပစ္စည်းလေးတွေ ထည့်ပေးတာလောက်နဲ့ မပြီ။ နေရာ ခွေရတာ၊ ဖြုတ်ပစ်ရတာလည်း ရှိသေးတယ်။ အင်္ဂလိပ် စကားမှာ မေးခွန်းလုပ်တော့

[That dirty child] [must] wash

တနေ

[Must] [that dirty child] wash?

ဖြစ်သွားတယ်။

တစ်ခါ မြန်မာ စကားပုံ

ရှင်ကြီးက ကျားထက် ဆိုး

ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်က "ကျားက ဆိုးတာထက် ရှင်ကြီးက ဆိုးတယ်"

ဖြစ်တယ်လို့ အများ လက်ခံထားပါတယ်။

ရှေးက ဘာသာစကား လေ့လာခဲ့ကြပုံနဲ့ အခု

ဘာသာစကားကို လူတို့ စိတ်ဝင်စားခဲ့ကြတာ ကြာပြီ။ ခေါမခေတ် ရောမ ခေတ်က စခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ခေါမ - ဒဿနဆရာကြီး ပလာတုန်းဟာ နာမ်နဲ့ ကြိယာကို ပထမဆုံး စတင် ခွဲခြား သိမြင်ခဲ့သူ ဖြစ်တယ်လို့ မှတ်သားခဲ့ရ ဖူးတယ်။

အိန္ဒိယပြည်ကို ဗြိတိသျှတို့ သိမ်းပြီးနောက်မှာတော့ ပီလျံ ဂျူး ဆိုတဲ့ အင်္ဂလိပ် အရာရှိကြီးဟာ တိုင်းရင်း ဘာသာစကားတွေကို လေ့လာရင်းက သင်္သကရိုက် Sanskrit ခေါ် သက္ကတစကားက စကားလုံးတွေဟာ အင်္ဂလိပ်၊ ပြင်သစ်၊ အီတလီ စတဲ့ ဥရောပ စကားတွေနဲ့ သွားတူနေတာ တွေ့ရသမို့ ဆက်လေ့လာ ပြီး တွေ့ရှိချက်တွေကို ၁၇၈၆ တော်ဝင် အာရှ အသင်းကြီး အစည်းအဝေးမှာ စာတမ်း တစ်စောင် ဖတ်ခဲ့တယ်။ သက္ကတ၊ ခေါမ၊ လာတင်၊ ကဲလတစ်၊ ဂျာမန် အားလုံးမှာ ထူးထူးခြားခြား အဆောက်အအုံ တူညီတာတွေ ရှိတယ်။ ဘုံ ဘာသာ စကား တစ်ခုက ဆင်းသက်လာတာ ဖြစ်ရမယ်လို့ စာတမ်းက ထောက်ပြ လိုက်တယ်။

အဲဒီကတည်းက စပြီး ဥရောပ ပညာရှင်တွေဟာ ဥရောပ စကား တွေနဲ့ အိန္ဒိယ စကားတွေ နှိုင်းယှဉ်လေ့လာကြ။ (သူတို့ကို ဣန္ဒြေဥရောပလို့ အမည်ပေးကြ)။ သူတို့ ဆင်းသက်လာရာ မိခင် ဘာသာစကား (အာဒိဏ္ဏန္ဒ ဥရောပ)ကို ပြန်လည် တည်ဆောက်ဖို့ ကြိုးစားကြနဲ့ အလုပ် ရှုပ်ကုန်ကြ တော့တယ်။ ဒီအလုပ်ရှုပ်ကြပုံဟာ နောက် နှစ်ပေါင်း သုံးရာတိုင်တိုင် အပတ်တကုတ် ဆက်လုပ်နေကြမယ့် ကိစ္စ ဖြစ်တယ်။

မောင်သာဇိုး

ဣန္ဒြေဥရောပ

ဣန္ဒြေဥရောပ ဆိုတာထဲမှာ သတ္တတ၊ ပါဠိ၊ ဟိန္ဒူ စတဲ့ အိန္ဒိယ ဘာသာ စကားတွေနဲ့ ရှေးဟိရန်က အဝဲစတန် စတဲ့ စကားတွေ ပါဝင်တယ်။ အဝဲစတန်လို အရိယန်ကို 'အာအိရိယ'လို့ ခေါ်တယ်။ -ဒါရဲ့ ဆဋ္ဌိ သာမိ ကာရက ဗဟုဂုဏ်ကနေ 'အိရန်' ပုဒ် ဆင်းသက်လာတာ ဖြစ်တယ်။)

အဲဒီလို လေ့လာကြတော့ ဘာသာစကား ပြောင်းလဲမှု ဆိုတာ ထင်ရာ မြင်ရာ ဖြစ်ပျက်နေတာ မဟုတ်ဘဲ လမ်းကြောင်း တစ်ခုအတိုင်း ပြောင်းနေတာ ဖြစ်တယ်လို့ သိလာကြတယ်။

ဒီလို အပြောင်းအလဲကို စူးစိုက်လွန်းလို့ ဘာသာစကား လေ့လာ တယ် ဆိုတာ ဘာသာစကား သမိုင်းကို လေ့လာတာလို့တောင် တချို့ ထင်နေတာ တနေ့ထိပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ ၂၀ ရာစု အလယ်လောက်မှာတော့ အပြောင်းအလဲကို လေ့လာရာကနေ ဘာသာစကားကို သရုပ်ဖော်ရာဆီ အာရုံ ပြောင်းသွားကြပါပြီ။ ဒါကို အသိနဲ့ ဦးဆောင်တာ မဟုတ်ပေမဲ့ စတင်ခဲ့သူက တော့ ဆွစ် ပညာရှင် ဖားဒီနန် ၁ ဆိုးဆုဝ (၁၈၅၇-၁၉၁၃) ဖြစ်တယ်။ သူက ကျမ်း တစ်စုံတစ်ရာ မပြုစုခဲ့ပါဘူး။ သူ သင်ကြား ပို့ချခဲ့တာတွေကို သူ သေပြီးနောက်မှ သူ တပည့်တွေရဲ့ မှတ်စုပေါင်းစုံကနေ ညှိနှိုင်း ကူးယူ စီစဉ်ကြပြီး ကျမ်းပြု ထုတ်ဝေကြတာ ဖြစ်တယ်။ တစ်ခါတည်း ဥရောပ ဘာသာဗေဒ လောကမှာ ဂယက်ရိုက်သွားပါတော့တယ်။

၁ ဆိုးဆုဝက ဘာသာစကား အစိတ်အပိုင်း အားလုံးဟာ တစ်ခုနဲ့ တစ်ခု ဆက်စပ်နေကြတယ် ဆိုတာကို အလေးအနက် ထောက်ပြတယ်။ ဒါ အရင်က အလေးမပေးခဲ့ကြတဲ့ ဘာသာစကားအသွင်ဖြစ်တယ်။ အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုဟာ အခြား အစိတ်အပိုင်း အားလုံးနဲ့ ဆက်စပ်နေတယ် ဆိုတာကို ဘယ်သူမှ အရင်က မစစ်ဆေးခဲ့ဘူး။ ဘာသာစကား ဆိုတာ တစ်ခုနဲ့ တစ်ခု ရက်ရှယ်နေတဲ့ အပိုင်းတွေနဲ့ ကျကျနန ဆောက်လုပ်ထားတဲ့ အဆောက်အအုံ

တစ်ခု ဖြစ်တယ် ဆိုတာကို ဒါ ဆိုးဆုဝက အပိုင်အမာဆိုလိုက်ကာ အဆောက်အအုံ ဘာသာဗေဒ ခေတ်ကို စလိုက်တာပါပဲ။

ဒါ ဆိုးဆုဝ နောက် ဘာသာဗေဒ မှန်သမျှ အဆောက်အအုံ သဘော ဆိုတာ၊ ဘာသာစကားဟာ အချင်းချင်း မှီခိုနေတဲ့ အစိတ်အပိုင်းတွေ ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ အကွက်ချ စနစ် ဖြစ်တယ်။ မဆက်မစပ် ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် တစ်ခုချင်း ရှိနေတဲ့ အစိတ် အပိုင်းတွေ စုပုံထားတာမျှ မဟုတ်ဘူး ဆိုတာကို အသိအမှတ် ပြုတာပါပဲ။ (နောက်တော့ ဒီ အဆောက်အအုံသဘောကို စာပေမှာလည်း ယူသုံးလာကြတယ်။ နောက် တစ်ခါ သူ့ကို ဆန့်ကျင်ပြီး အဆောက်အအုံ ဖျက်ရေး ဆိုတာ ပေါ်လာပြန်တယ်။)

အမေရိကန်မှာ ဘာသာဗေဒဟာ မနုဿဗေဒရဲ့ လက်တက်တစ်ခု အဖြစ် စခဲ့တယ်။ ပျောက်ကွယ်နေဆဲ အမေရိကန် အိန္ဒိယန် မျိုးနွယ်စုတွေရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုတွေကို မှတ်တမ်းတင်ကြတော့ စကားတွေလည်း ပါတယ်။ စကားတွေကို ကြံ့သလို ရေးမှတ်နေကြတယ်။ အဲဒီအချိန် ၁၉၃၃မှာ လင်းနာဒ် ဘလွမ်းဖီးလ်စ်ရဲ့ 'ဘာသာစကား' ကျမ်း ပေါ်လာကာ ဘာသာစကား သရုပ်ဖော်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွေ ချပေးထားတယ်။

ဘလွမ်းဖီးလ်စ်က ဘာသာဗေဒဟာ မြင်သာတဲ့ အချက်တွေ (ဒါတာ)ကို ရုပ်ဝတ္ထုကျကျ စနစ်တကျ ကိုင်တွယ်ရမယ်လို့ ဆိုတယ်။ အရာတွေ စီစဉ် ထားပုံကို အဓိပ္ပါယ်ထက် စိတ်ဝင်စားတယ်။ အရေးအသား မရှိတဲ့ တိုင်းရင်း သား စကားတွေရဲ့ သဒ္ဒါကို သရုပ်ဖော်ကြရာ အဓိပ္ပါယ်ကို မကြည့်ဘဲ အဲဒီ စကားရဲ့ အသံ သဘောနဲ့ ဝါကျ သဘော အဆင်အကွက်တွေ ခွဲခြမ်း စိတ်ဖြာ ရတာ ပြဿနာတွေ ပေါ်ကုန်ပြီး ဘလွမ်းဖီးစ် နည်းတွေနဲ့ မဖြေရှင်းနိုင်တာ တွေ ကြရတယ်။ ခွဲခြမ်းရေး နည်းတွေကို ပြုပြင်ကြရတယ်။ အရေးအသား မရှိတဲ့ ဘာသာစကားရဲ့ အပိုင်းတွေကို တွေ့ဖို့ အားထုတ်လာကြတယ်။ ဘာသာစကားရဲ့ အတွင်း အဆင်အကွက်၊ ဝါ အဆောက်အအုံကို စိတ်ဝင်စား လာကြတယ်။ ဒီလူတွေကိုလည်း တစ်ချို့က 'အဆောက်အအုံဝါဒီ' ခေါ်လာ ကြပြန်တယ်။

ဘလွမ်းဖီးလ်စ်ဝါဒီတွေဟာ ဘာသာဗေဒ နယဗေဒ နောက်ခံကို ချပေး နိုင်ခဲ့ပေမယ့် အသေးအဖွဲ့ ကိစ္စကလေးတွေကအစ ငြင်းစရာတွေ ဖြစ်နေရပြီး ကျဉ်းမြောင်းကုန်တယ်။ ဘာသာဗေဒသမား မဟုတ်ရင် ဘယ်သူမှ သူ ပြဿနာတွေ နား မလည်တော့ဘူး။ ၁၉၅၀ တစ်ဝိုက်မှာတော့ ဘာသာဗေဒ ဟာ အခြား ပညာတွေနဲ့ အဆက်ပြတ်ကာ ပြင်ပ ဘယ်သူမှ စိတ် မဝင်စားတဲ့

ခဲကတ်တဲ့ ဘာသာရပ်တစ်ခု ဖြစ်လာတော့တယ်။ တော်လှန်ရေးလုပ်ဖို့ အဆင့်သင့် ဖြစ်နေပါပြီ။

ထုတ်လုပ်ရေး ဘာသာဗေဒ

၁၉၅၇မှာ ဘာသာဗေဒဟာ လမ်းသစ် ချိုးလိုက်တယ်။ အဲဒီတုန်းက အသက် ၂၉နှစ်သာ ရှိသေးတဲ့ မဲ့ဆချွေးဆက် နည်းပညာတက္ကသိုလ် ဆရာ တစ်ဦး နိုဝန် ချောင်စကီးယံက 'ဝါကျ ဖွဲ့ထုံး အဆောက်အအုံများ' ဆိုတဲ့ စာမျက်နှာ ၁၂၀ မပြည့်တဲ့ စာအုပ်ကလေး ထုတ်ဝေလိုက်တယ်။ ဒီစာအုပ် လေးဟာ ဘာသာဗေဒမှာ တော်လှန်ရေး တစ်ရပ် စတင်လိုက်တာပါပဲ။

ချောင်စကီးယံက ဘလွမ်းဖီးလ်ဒ် ဘာသာဗေဒဟာ လောဘကြီးလွန်း၊ နယ်လည်း ကျဉ်းလွန်းတယ်လို့ ဆိုလိုက်တယ်။ အချက်အလက်တွေကနေ ဘာသာစကားကို အကောင်းဆုံး သရုပ်ဖော်ဖို့ မျှော်လင့်တာ လောဘကြီး လွန်းတယ်။ ပြောဖြစ်သွားတဲ့ နှုတ်ထွက်အစုံတွေကို သရုပ်ဖော်ဖို့ပဲ အားသွန် နေရလို့ ကျဉ်းမြောင်းနေတယ်။ သဒ္ဒါ ဆိုတာ နှုတ်ထွက် အဟောင်းတွေကို သရုပ်ဖော်တာထက် ပိုရမယ်။ ဖြစ်နိုင်ဖွယ် နှုတ်ထွက်တွေကိုလည်း ထည့်သွင်း စဉ်းစားရမယ် တဲ့။

ဘာသာစကားတစ်ခုကို တတ်သူတစ်ဦးဟာ မိမိတို့ စကားမှာ ခွင့်ပြုထားတဲ့ အစီအစဉ်တွေကို ပြဋ္ဌာန်းတဲ့ ဥပဒေသတစ်စုံကို အတွင်းစိတ်က သိနေရ မယ်လို့ ချောင်စကီးယံက ဆိုတယ်။ ဘာသာဗေဒသမားရဲ့ တာဝန်က အဲဒီဘာသာစကားရဲ့ သဒ္ဒါ ဖြစ်နေတဲ့ ဒီဥပဒေသတွေကို တွေ့ဖို့ ဖြစ်တယ်။ 'သဒ္ဒါ'ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို (၁) လူတစ်ယောက် အတွင်းစိတ်ထဲ သွင်းထားတဲ့ ဥပဒေသတွေ၊ (၂) ဒီ ဥပဒေသတွေကို ဘာသာဗေဒသမား ခန့်မှန်း ထားချက် ရယ်လို့ ချောင်စကီးယံ လက်ခုပ်လက်ဝါး သုံးထားတယ်။

ဘာသာစကားရဲ့ ဘယ် အစဉ်အတန်းက ဖြစ်နိုင်တယ်။ ဘယ် အစဉ် အတန်းက မဖြစ်နိုင်ဘူး တင်ပြချက် ဝါ ဥပဒေသ တစ်စုံ ပါဝင်တဲ့ သဒ္ဒါဟာ ထုတ်လုပ်ရေး သဒ္ဒါ ဖြစ်တယ်။ ချောင်စကီးယံဟာ ထုတ်လုပ်ရေး သဒ္ဒါကို တီထွင်သူပါပဲ။ သူက သဒ္ဒါဟာ ဘာသာစကားရဲ့ သဒ္ဒါ နည်းကျတဲ့ အစဉ်အတန်း အကုန် ထုတ်လုပ်ပြီး သဒ္ဒါနည်း မကျတဲ့ အစဉ်အတန်း တစ်ခုမှ မထုတ်လုပ်တဲ့ နည်း ဖြစ်တယ်။ ဒီလိုသဒ္ဒါမျိုး ဟာ စိတ်ကူးကြည့်စရာ ဘာမှ မတွေ့နိုင်လေတော့ လုံးဝ ရှင်းလင်း ပြတ်သားတယ်။ ဆိုင်ရာ ဘာသာစကားကို

မသိကြတောင် စနစ်တကျ ဖွဲ့ထားတဲ့ ဝါကျတွေနဲ့ စနစ်မကျဖွဲ့ထားတဲ့ ဝါကျတွေကို ခွဲထုတ်လို့ ရလောက်မယ့် နည်းမျိုးနဲ့ ဥပဒေသတွေကို တိတိကျကျ ရေးဆွဲပြထားရမယ်တဲ့။

ဒီထုတ်လုပ်ရေး သဒ္ဒါမျိုးဟာ သဏ္ဍာန်ပြောင်း သဒ္ဒါမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ နှစ်ခု ပေါင်းပြီး သဏ္ဍာန်ပြောင်း-ထုတ်လုပ်ရေး သဒ္ဒါ (သထသ) ခေါ်ကြတယ်။ သူ့ အခြေခံ သဘောလက္ခဏာတွေကို နောက်များမှာ ထပ် ဆွေးနွေးပါဦးမယ်။

ချောမ်စကီးယ်ဟာ ထုတ်လုပ်ရေးသဒ္ဒါကို စခဲသူတင် မဟုတ်သေး။ ဘာသာစကား ဘုံသဘောတွေကိုပါ ပြန်လည် ညွှန်ပြသူ ဖြစ်တယ်။ ဘာသာစကား ဘုံသဘော ဆိုတာကို ဘာသာဗေဒ ခေတ်ဦးက လုပ်ဖူးကြ တယ်။ နောက် ရေရေရာရာ မရှိပါဘူး ဆိုကာ လက်လျှော့လိုက်ကြသမို့ ပျောက်သွားတယ်။ အခု သူက ပြန်လည် ဖော်ထုတ်ပြန်တယ်။ လူ့အားလုံး တော်တော် တူသမို့ သူတို့ အတွင်းထဲ ထည့်ထားတဲ့ ဘာသာစကား ယန္တရား တွေလည်း တူနိုင်တယ်။ ဘာသာစကား အားလုံးမှာ တွေ့နိုင်တဲ့ ဖြစ်တွေ၊ အဆောက်အအုံတွေကို တွေ့ရေး ဘာသာဗေဒသမားတွေ စူးစိုက်သင့်တယ်။ ဘာသာစကား လှုပ်ရှားနေရရာ အကန့်အသတ်တွေကို ရှာရမယ်လို့ သူက ဆိုတယ်။

လူ့ဘာသာစကားအပေါ် အကန့်အသတ်တွေဟာ အမွေရထားတာ ဖြစ်တယ်။ ဘာသာစကားဆိုတာ ဘယ်လိုဟာ၊ ဘယ်လို လှုပ်ရှားတယ် ဆိုတာကို လူတွေကို ကြိုတင် သညာပေးထားပုံ ရတယ်။ ဒီအမွေရထားတဲ့ အချက်ကို ချောမ်စကီးယ်က ဘုံ သဘော သဒ္ဒါ လို့ အမည်ပေးထားတယ်။ ယင်း ဖွဲ့စည်းပုံ စူးစမ်း လေ့လာရမယ်လို့ သူက ဆိုတယ်။ သူ့ရဲ့ နောက်စာအုပ် ('အနည်းဆုံး အစီအစဉ်')မှာ ချောမ်စကီးယ် ပိုလို့ စိတ္တဇဆန်လာတယ်။ လူ့စကားရဲ့ အခြေခံတွေ၊ ယေဘုယျ သဘောတွေ လုပ်လာနေတယ်။ ဘာသာစကားတစ်ခုစီရဲ့ အသေးစိတ်တွေကို စိတ်ဝင်စားမှု လျော့လာတယ်။ နောက်ပိုင်းမှာသူ ဘာသာဗေဒထက် လူ့အခွင့်အရေးကို ပို စိတ်အားသန်၊ လှုပ်ရှား စာတွေ ရေး ဖြစ်လာတယ်။ ပညာရှင်ကနေ နိုင်ငံရေးသမား ဖြစ်သွား တယ်။ သူ စခဲတဲ့ သဏ္ဍာန်ပြောင်း ထုတ်လုပ်ရေးသဒ္ဒါကတော့ သမိုင်းဝင် ဖြစ်လာခဲ့ပြီ။

သူ့ ဘာသာဗေဒ ကြီးပမ်းမှုကြောင့် အခြား ပညာရပ်တွေမှာပါ ဘာသာစကား လေ့လာမှု အာရုံစိုက်လာရတယ်။ စိတ်ပညာသမားတွေ၊ ဦးနှောက်အာရုံကြော ပညာသမားတွေ၊ မနုဿဗေဒသမားတွေ၊ လူမှုဗေဒ သမားတွေ စသဖြင့်၊ ဒီ ဖြစ်ထွန်းမှုတွေနဲ့ အတူ ဒီလောက် မကျပ်တည်းတဲ့ ဘောင်တစ်ခု ရှာပုံတော်လည်း အရှိန်တက်လာတယ်။ ပြိုင်ဘက်အများအပြား ရှိတဲ့ အထဲက ရွှေ့က ပြေးနေပုံ ရတာက ဩပတီမလ သဘောတရား။

ဩပတီမလ သဘောတရားက ဘာသာစကားမှာ အကန့်အသတ် အသေ မရှိဘူးလို့ ဆိုတယ်။ ဘုံ သဒ္ဒါကတော့ ချိုးဖောက်လို့ ရတဲ့ အကန့်အသတ် တစ်စုံ ပါနေတယ်။ ဘာသာစကား တစ်ခုစီဟာ ဒီအကန့်အသတ်တွေ အဆင့်ဆင့် ခွဲရာမှာ ကွဲပြားကြတယ်။ အဆင့်ဆင့် ခွဲပုံ ကွဲပြားတာတွေက ပုံစံအမျိုးမျိုး ဖြစ်၊ ဒီကနေ ဘာသာစကား ကွဲပြားမှုတွေ ဖြစ်လာတယ်။

ဘာသာစကားတွေဟာ အရမ်းကာရော မကွဲကြပါဘူး။ ဘာသာစကား စာရင်းဇယား စံတွေ ပတ်လည် စုပွတ်နေကြတာပါ။ ဘာသာစကား စာရင်း ဇယားသမားတွေ၊ အမျိုးအစားပညာရှင်တွေက ဘာသာစကားတစ်ခုချင်း အတွင်းမှာရော၊ လူ့ ဘာသာစကားတစ်ခုလုံး အတွင်းမှာပါ ဆောက်လုပ်မှုဟာ ဘယ်အဆင့်ထိ သဘာဝကျမလဲ ခန့်မှန်းနေကြတယ်။ ၂၁ရာစုအတွင်း စံတွေကိုရော၊ ဘယ်လောက် ချဲ့နိုင်မယ် ဆိုတာပါ နားလည်နိုင်မယ် မျှော် လင့်ရတယ်။ ဒီသုတေသနကို ကွန်ပျူတာ -ဒါတာ ဘေ့စ်တွေ လေ့လာမှု၊ သုံးမှု ဆိုတဲ့ ကောပါစ် ဘာသာဗေဒက ကူညီနေတယ်။

ဒီလို အဆင့်မြင့် ဘာသာစကား သဘောတရားတွေနဲ့ အတူ နေ့တစုဝ ဘာသာစကား ကိစ္စလေးတွေကိုလည်း ဘာသာဗေဒသမားတွေ လေ့လာ အလုပ်လုပ်နေကြပါတယ်။

ဘာသာစကားကို ဘယ်ကစ လေ့လာမလဲ

ဘာသာစကားကို ဘယ်ကစပြီး လေ့လာသင့်သလဲဆိုတာကို ပညာရှင်တွေ ငြင်းလေ့ ရှိတယ်။ ဘာသာစကားဆိုတာ အင်မတန် ရှုပ်ထွေး ကြီးမားတဲ့ ဖြစ်ရပ် တစ်ခုပေကိုး။ ကစားနည်းတစ်ခုကို ဘာရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ကစားသလဲ၊ ဘယ်လို ပြန်လှန်ပြုမူပုံ စည်းကမ်းတွေ ရှိသလဲ၊ ဘယ်လို လှုပ်ရှားနိုင်သလဲ လေ့လာရတယ်။ ဘောလုံး ကစားတဲ့အခါ မေးခွန်းက လူတွေ ဘာကို ကြိုးစား လုပ်ကိုင်နေကြတာလဲ ဖြစ်တယ်။ လူတွေဟာ အနိုင်ရဖို့ ဘောလုံးကို ပိုက်ထဲကန်နေကြတာ ဖြစ်တယ်။ ဘာသာစကားရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်က အခန်း ၂တုန်းက တင်ပြခဲ့သလို သတင်း ပြောပြရေး၊ ခံစားချက်ဖော်ထုတ်ရေး၊ လူချင်းထိတွေ့နေရေး ဖြစ်တယ်။ ဒါတွေအပြင် ဘာသာစကားကို သုံးရေး သီးသန့်နည်းတွေလည်း ပါသေးတယ်။

သတင်းရေး - ကြက်တူရွေး ဘယ်မှာလဲ။

ခိုင်းစေခြင်း - ခုံကို ဟိုနား ရွှေလိုက်။

ကတိပေးခြင်း - ရှေ့လ ပြန်ဆပ်ပါမယ်။

ဘယ်လို ပြန်လှန်ပြုမူမှု စည်းကမ်း တွေရှိသလဲ ဆိုရာမှာ ဘယ်နှစ်ယောက် ကစားရသလဲ၊ တစ်ချိန်တည်း ကစားကြသလား၊ တစ်လှည့်စီ ကစားရသလား၊ မိမိ အလှည့် ဘယ်တော့ ပြီးတာ ဘယ်လိုလုပ် သိသလဲ ဆိုတာတွေ ပါတယ်။ ဘာသာစကားမှာ လူတွေ အလှည့်နဲ့ စကားပြောကြရပါတယ်။ ဘာသာ စကားအသီးသီးမှာ လူတွေ သတ်မှတ်ထားတဲ့ အလှည့်ဆိုတာ ရှိတယ်။ တစ် ယောက် နှုတ်ဆက်စကား ဆိုပြီးရင် တစ်ယောက် တုံ့ပြန်နှုတ်ဆက်စကား

ဆိုရ တယ်။ အင်္ဂလိပ်စကားမှာရော မြန်မာစကားမှာရော အဲဒီအတိုင်းပဲ။
အင်္ဂလိပ်-

John: *Good morning, Felicity.*
Felicity : *Why hello there, John?*

မြန်မာ -

ဦးနီ။ ။ နေကောင်းရဲ့လားဗျို့၊ ဦးဂုဏ်တန်။
ဦးဂုဏ်တန်။ ။ ဟာ ဦးနီကြီးပါလား။

ဘယ်လို လှုပ်ရှားသလဲ လေ့လာရာမှာ ဘယ်ရွှေ့ကွက်တွေ ခွင့်ပြုပြီး ဘယ်
ရွှေ့ကွက် ခွင့်မပြုဘူးလဲ မှတ်ရတယ်။ စစ်တုရင်တစားနည်းမှာ တချို့ အရုပ်
တွေက ခုံပေါ် မျဉ်းပြောသဘောရွှေ့နိုင်ပြီး တချို့က ထောင့်ဖြတ်ရွှေ့ရတယ်။
ဘာသာစကားမှာလဲ စကားအစဉ်အတန်းဖြစ်ဖို့ စည်းကမ်းတွေ ရှိတယ်။ ဘာ
သာစကားတစ်ခုနဲ့ တစ်ခုလည်း မတူကြဘူး။ အင်္ဂလိပ်က ကြိယာပြီးမှ ကံပုဒ်
လာတယ်။ I Love You. The dog killed the cat. (Subject x Verb x
Object ပုံစံချည်း။) တရုတ်နဲ့ ရှမ်းမှာလဲ အဲဒီအတိုင်းပါပဲ။ 'ဝေါ အိုက်
(ကြိယာ) ညိ (ကံ)လို့ တရုတ်လူငယ်က လုံမကို ဆိုတယ်။ ရှမ်းက 'ထမင်း
စားပါ'ကို 'ကျင်လဲ (ကြိယာ) ခေါက် (ကံပုဒ်)၊ 'သီပေါ သွားချင်တယ်'ကို
'ခိုက် ကွာ (ကြိယာ) ဆီပေါအေ (ကံပုဒ်) လို့ ဆိုပါတယ်။

မြန်မာစကား၊ ကချင်စကား၊ ဂျပန် စကား၊ တူရကီစကားတို့မှာ
ကံပုဒ်ပြီးမှ ကြိယာလာတယ်။ Subject x Object x Verb ပုံစံပေါ့။ မြန်မာမှာ
လယ်သမားကြီးက 'ကျုပ် စပါး (ကံပုဒ်) ခိုက်တယ် (ကြိယာ)' ပြောသလို
ကချင်ကြီးကလည်း 'ငိုက် မမ် (ကံပုဒ်) ခိုက်အိုက် (ကြိယာ)' လို့ပဲ ပြောပါတယ်။
အင်္ဂလိပ်က You Love I လို့ ပြောလေ့ မရှိသလို မြန်မာက 'ခိုက်တယ်
စပါး ကျုပ်'လို့ ပြောတဲ့ ထုံးစံမရှိပါဘူး။ စကားရှေ့နောက် ပြောင်းတာ
အင်္ဂလိပ်ရော မြန်မာမှာပါ (Down came the rain; Came the dawn.
ရွာဦးမယ် မိုးကတော့။ လာပြန်ပြီ ဒီလူ) ရှိပေမဲ့ 'ခိုက်တယ် စပါး ကျုပ်'လို့
အပြောမျိုးတော့ မရှိဘူး။

ခွင့်ပြုတဲ့ ရွှေ့ကွက် စတဲ့ ကစားနည်း စည်းကမ်းအချက် အားလုံး အရေးကြီး
တယ်။ ဒါတွေ မသိရင် မကစားနိုင်ဘူး။ အဲသလိုပဲ ဘာသာစကားမှာလည်း
ဒီ စည်းကမ်းတွေကို သိပါမှ စကားပြောနိုင်တယ်။ တိုင်းရင်း စကား ပြောသူ
တိုင်း ဒါတွေကို ကျွမ်းရပါတယ်။

အဲဒါကို (စကားရင်းမြစ်တွေကို စီစဉ်နေရာချပုံကို) ဘာသာစကားရဲ့ သဒ္ဒါ လို့ခေါ်ကြပြီး ဘာသာဗေဒသမား တော်တော်များများက ဘာသာစကားကို လေ့လာရင်း ခွင့်ပြုတဲ့ ရွှေ့ကွက်တွေ၊ ဘာသာဗေဒ အခေါ်၊ သူ့ရဲ့ သဒ္ဒါက စချင်ကြတယ်။ ဘာသာစကားနဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်း အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်ပုံကို နောက်များမှ လေ့လာကြတယ်။ အခန်းတစ်တုန်းက ပြခဲ့တဲ့ ပုံ ခမှာ ခလယ် ဗဟိုကနေ စတင်ကာ အပြင်ကို နောက်မှ ရွှေ့မယ်လို့ ဆိုလိုတာပါပဲ။

ဒီမှာတင် ကိစ္စက ပြီးမှသွားသေးပါဘူး။ သဒ္ဒါက စရမယ် ဆိုသူတွေထဲမှာကို နှစ်ဂိုဏ်း ကွဲနေတယ်။ ပထမအစုက ဘာသာ စကားတစ်ခု အကြောင်း ပိုသိချင်လို့ ဘာသာစကားကို လေ့လာချင်ကြတယ်။ ပြင်သစ်စကား သင်တဲ့ ဆရာတို့၊ ဝလူမျိုးနွယ်စုဝင်တစ်ခုရဲ့ စကားသစ်တစ်ခုတွေ့ထားလို့ လေ့လာချင်သူတို့၊ မင်္ဂိုလူက ဘွားအေးနဲ့ တွေ့ရမှာမို့ ကသည်းစကား အကြောင်း သိချင်သူတို့ ပါတယ်။ ဒုတိယအစုကတော့ ဘာသာစကားကို ဘာသာစကားအဖြစ်ပဲ လေ့လာချင်သူတွေ မြစ်တယ်။ ဒီထဲမှာ လက်တွေ့ လုပ်ကိုင်နေတဲ့ ဘာသာဗေဒ သမားတွေ၊ လူမှုသိပ္ပံသမားတွေ၊ တစ်ခုလုံးခြုံပြီး ဘာသာစကား အခြင်းအရာအကြောင်း သိချင်ကြတဲ့ လူမှုဗေဒသမားတွေ၊ စိတ်ပညာသမားတွေ၊ မနုဿဗေဒသမားတွေ ပါဝင်တယ်။

သဒ္ဒါဝိဇ္ဇာ	ဝါကျဖွဲ့ထုံး	အတ္ထုဗေဒ
(ဖောနလောဂ)	-- စကားလုံးတွေ	--- အနက်
အသံပုံစံများ	အစီအစဉ်	အဓိပ္ပာယ်

ဒီနှစ်စုရဲ့ ဘာသာဗေဒအပေါ် အမြင်ဟာ အလွန်ကွဲပြားပါလိမ့်မယ်။ ပြင်သစ် စကားသင်တဲ့ ဆရာက ပြင်သစ်သရတွေ တစ်ခုနဲ့ တစ်ခု ဆက်စပ်ပုံ စိတ် ဝင်စားကောင်း စိတ်ဝင်စားမယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီသရစနစ်ဟာ အခြား စကားတစ်ခုရဲ့ သရစနစ်နဲ့ သွားတိုက်ဆိုင်နေတာ သူ့အလုပ်မဟုတ်ပေဘူး။ ဘာသာစကားကို တစ်ခုလုံး ခြုံပြီး စိတ်ဝင်စားသူတွေကတော့ ဘာသာစကား အားလုံးနဲ့ သင့်တော်မယ့် သဒ္ဒါဘောင်တစ်ခု ချမှတ်ဖို့ ကြိုးစားပေလိမ့်မယ်။ သူတို့ဟာ ဘာသာစကားတစ်ခုရဲ့ သဒ္ဒါ ရေးနေတာတောင် ကျယ်ပြန့်တဲ့ သဘောတွေ ဆောင်တဲ့ သဘောတစ်ရပ်ကို စမ်းသပ်ဖို့လုပ်တာ မြစ်လိမ့်မယ်။ ပြင်သစ် သရတင်မဟုတ်၊ အခြား သရတွေနဲ့ပါ ဘောင်ဝင်မဝင် စူးစမ်း လိမ့်မယ်။

ဒီလိုနဲ့ ဘာသာစကားတစ်ခုခုကိုပဲ လေ့လာချင်သူတွေက တစ်စု၊ ဘုံသဘော ဘောင်တစ်ခု ရှာဖွေလိုသူတွေက တစ်စုရှိနေပြီး ပထမအုပ်စု သမားတွေက ဒုတိယ အုပ်စုကို သဘောတရားဆန်လွန်းတယ်လို့ ဝေဖန်တတ်ကြတယ်။ သူတို့ကို ဘုံသမားတွေက ကျဉ်းမြောင်းသူတွေ၊ အချက်အလက်စုရုံ စုတတ်သူတွေလို့ တုံ့ပြန်ဝေဖန်တတ်ကြတယ်။ တကယ်ကတော့ ဘုံသဘောနဲ့ တစ်ခုချင်း အမြင်တွေဟာ ဖြည့်ဘက်တွေ ဖြစ်ကြတယ်။ အချက်အလက် အထိုက်အလျောက် မရှိရင် ဘုံသဘောတရား ဆွဲထုတ်လို့ မရပေဘူး။ အချက်အလက်ပေါင်းစုံကို ကျယ်ပြန့်တဲ့ ဘောင်အတွင်း ဆက်စပ်ပေး နိုင်ရင် လည်း စကားတွေ လေ့လာတာ တံဆိပ်ခေါင်းစုတဲ့ အဆင့်ပဲ ရောက်သွားပေလိမ့်မယ်။

ခုခေတ်မှာတော့ တစ်ခုချင်း လေ့လာမှုရော၊ ဘုံသဘောလေ့လာမှုပါ နှစ်မျိုးစလုံး လုပ်တဲ့သူတွေ တိုးတက်များပြားလာနေပါပြီ။ ဘာသာစကား တစ်ခုခုကို စိတ်ဝင်စားမှု စတင်ခဲ့သူကနေ ဘာသာစကားကို ဘာသာစကား အဖြစ် စိတ်ဝင်စားသူ ဖြစ်လာတာ အကောင်းဆုံးပါပဲ။ မြန်မာစကားလုံး ဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ ဒါမှမဟုတ် အင်္ဂလိပ် သရတွေ အသံစီးဆင်းပုံ စိတ်ဝင်စား နေရာက ဘုံသဒ္ဒါဘောင်အထိ တိုးချဲ့စဉ်းစားချင်လာတာဟာ ကိုယ့်ကား ကိုယ် ရေဆေးနေရာက ကားတွေဘယ်လိုလှုပ်ရှားသလဲ တိုးတက်စဉ်းစားမိ တာနဲ့တူတယ်။ ရိုးလ်ရွှိက်စံ ပန်ကာကြိုးလေး တပ်ချင်မိရာက အင်ဂျင်ရဲ့ အစိတ်အပိုင်းအမျိုးမျိုးတွေ အမည်သိချင်လာတယ်။ ရိုးလ်ရွှိက်စံက အခြားကားတွေနဲ့ ဘာမတူသလဲသိချင်လာမယ်။ အတွင်းလောင်ကျွမ်း အင်ဂျင် သဘောတရားကို ခြုံငုံစူးစမ်းမိလိမ့်မယ်။

တစ်ခုချင်းကနေ ဘုံသဘော တိုးတက်စူးစမ်းချင်လာစိတ်ဟာ ကားဆရာထက် ဘာသာစကားလေ့လာသူမှာ ပိုအီရေးကြီးပါတယ်။ မြန်မာစကားကို စဉ်းစားဆင်ခြင် ကြည့်နေသူဟာ နာမ်ပုဒ်တွေနောက်မှာ နောက်ဆက်ပုဒ်တွေ ထည့်မပြောဘဲ ရနေတာ ကို သတိပြုမိလိမ့်မယ်။ 'ကျောင်းကို သွားတယ်' 'ဈေးကို သွားတယ်' ပြောရမှာကို 'ကျောင်း သွားတယ်' 'ဈေး သွားတယ်' ပြောနေကြတာ၊ 'သူက ပြောတာ'၊ 'ဖားက အော်တယ်' အစား 'သူ ပြောတာ'၊ 'ဖား အော်တယ်' ပြောနေကြတာ၊ 'ဗိုက်ထဲမှာ နာတယ်'၊ 'ခေါင်း ထဲက ကိုက်တယ်' အစား 'ဗိုက်နာတယ်'၊ 'ခေါင်းကိုက်တယ်' ပြောနေကြတာတွေကို တွေ့မိမယ်။ ဒါမျိုး တခြားဘာသာစကားတွေမှာကော

ရှိသလား။ စဉ်းစားရင်၊ ကိုယ် အရင်းနှီးဆုံးဖြစ်တဲ့ အင်္ဂလိပ်စကားကို ကြည့်မိမယ်။ အင်္ဂလိပ်စကားမှာ မြန်မာနောက်ဆက်နဲ့ အသုံးဆင်ဆင် ရှေ့ကထားရတဲ့ စကားလုံးလေးတွေရှိတယ်။ at, in, to စသဖြင့်။ အဲဒါလေးတွေကို သုံးနေကြပုံတွေကို ကြည့်ရင်၊ ဥပမာ - home နဲ့ to လုံးဝ မသုံးတော့တာ။ home ရှေ့က at အသုံးနည်းနည်းလာနေတာ သတိမူမိလိမ့်မယ်။ We go home, They go home, We are home. အခုဆိုရင် မီဒီယာတွေမှာ arrive နောက် at တောင် မပါတော့ဘူး။ Tony Blair arrived Baghdad လုပ်နေကြပြီ။

အင်္ဂလိပ် စကားအပြင် တခြားစကား တတ်သေးရင် ဒီလိုမျိုး ဖြုတ်တာတွေ တခြားစကားတွေမှာကော ရှိသေးလား တတ်သလောက် တိုးချဲ့ စူးစမ်းနိုင်ပေလိမ့်မယ်။ မြန်မာရဲ့ ညီနောင်စကားဖြစ်တဲ့ ကချင်မှာဆိုရင် ကတ္တား နောက်ဆက် 'ဂေါ'တို့၊ ကံ နောက်ဆက် 'ဖဲ'တို့ မသုံးဘဲ ပြောနေတာ ကြာပါပြီ။ 'ငိုက် ဖ အင်ကလော အိုက်' (ငါဘာမှ မလုပ်ဘူး)၊ 'ငိုက်' နောက်က 'ဂေါ' မထည့်တော့။ 'အင်ဆင် လာ ဆရစ်' (ရေ ယူခဲ့) လို့ပဲ သုံးပါတယ်။ 'အင်ဆင်'နောက်က 'ဖဲ' မထည့်တော့ဘူး။

ဒါပေမဲ့ ဒါ (တခြားဘာသာစကားတွေကို . ငဲ့စောင်းကြည့်တာ) လူတိုင်းအဖို့ မလွယ်ပေဘူး။ လိုလည်း မလိုပါဘူး။ ဘုံသဘော အယူအဆ တွေကလည်း နေ့စဉ်နဲ့အမျှ ပြောင်းလဲနေတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီအကြောင်း တွေကို နောက်နားမှာမှ ထပ်မံဆွေးနွေးတော့မယ်။ ဘာသာစကားလေ့လာသူတိုင်း တတ်ကို တတ်ရမှာက သရုပ်ဖော်ဘာသာဗေဒရဲ့ အခြေခံနောက်ခံ တတ်စရာတွေ ဖြစ်တယ်။ ဘာသာစကားလေ့လာရာမှာ သုံးတဲ့ လုပ်နည်းတွေ၊ အခေါ်အဝေါ်တွေကို တတ်ရမှာ ဖြစ်တယ်။ အင်္ဂလိပ်စကား ပြင်သစ်စကားလို စကားပဲသင်သင်၊ အရေးအသား မရှိသေးတဲ့ ဘာသာစကားတစ်ခုကို ဖော်ထုတ် ဖော်ထုတ်၊ ဒါတွေ တတ်သိမှ ဖြစ်နိုင်တယ်။ သဒ္ဒါကျမ်း တစ်ယောက်တစ်ပေါက် ဖြစ်နေတဲ့ ကိုယ့်မြန်မာစကားကို လေ့လာရာမှာပဲ ဒီအသိတွေ ရှိဖို့ လိုတယ်။ စကားလုံး ဆိုတာဘာလဲ။ ဘယ်လိုလုပ် စကားလုံး သတ်မှတ်မလဲ။ (တချို့များ 'စကားလုံး'နဲ့ 'စာလုံး' တောင် ကွဲကွဲပြားပြား မသိဘူး။) ဒီစကားလုံးကို နောက်ထပ် အပိုင်းလေးတွေ ပိုင်းလို့ရသေးလား။ ပိုင်းလို့ရရင် ဘာကိုက်တန်နဲ့ ပိုင်းမှာလဲ။ သူတို့ကို ရှေ့နောက်စဉ်ရာမှာ ဘာစည်းကမ်းတွေ လိုက်နာရသလဲ။ ဘာသာစကားမှာ ပါတဲ့ အသံတွေကို

ဘယ်လိုဖော်ထုတ်မလဲ၊ ဘာလုပ်ရမလဲ စသဖြင့် တွေ့ပေါ့လေ။

အခန်း ၁ တုန်းက ပေးခဲ့တဲ့ ပုံကို ပြန်ကောက်ရရင် ပထမဆုံး သဒ္ဒါဝိဇ္ဇာ(ဖောနလောဂ) နောက် ဝါကျဖွဲ့ထုံး၊ နောက်ဆုံးမှ အတ္ထုပ္ပတ္တိကို လေ့လာကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါတွေပြီးမှ ပရိဝေဒနာ၊ သမာဓိဘာသာ၊ စိတ္တဘာသာ၊ ဝုတ္တိဗေဒတို့ဆီကို ရောက်မယ်။ အားလုံး ပြီးတော့မှ သမိုင်းဘာသာ ဖေဒလို့ခေါ်တဲ့ ဘာသာစကားပြောင်းလဲပုံတို့ ဘာသာစကား နှိုင်းယှဉ်ပုံတို့ လာမယ်။ ဘုံသဘော တောင်နဲ့ ချောင်မိစကီးယ့်ရဲ့ သဏ္ဍာန်ပြောင်း ထုတ်လုပ်သဒ္ဒါအကြောင်း နည်းနည်းပါးပါး ဗဟုသုတအဖြစ် ဆွေးနွေး ကြမယ်။

ဒီတော့ နောက်အပတ် ကျွန်တော်တို့ ဆွေးနွေးကြမှာက အသံ အကြောင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အသံ အကြောင်း

ဘာသာဗေဒရဲ့ မူလလုပ်ငန်းက စကားကို လေ့လာတာ ဖြစ်တယ်။ ဒီနေရာမှာ မြန်မာပညာရှိတွေ နားကို မလည်နိုင်ကြဘဲ ရှိနေတယ်။ မြန်မာပညာရှိ ဆိုရာမှာ ရှေးရှေးပညာရှိကြီးတွေ ပြောတာမဟုတ်။ ခုခေတ် ပညာရှိ၊ ပညာရှိမှ စာပေ ပညာရှိမျှမက ဘာသာဗေဒ လေ့လာပါတယ် ဆိုတဲ့ ပညာရှိကိုပါ ဆိုလိုတယ်။ ပြောတော့ ဘာသာဗေဒအကြောင်း၊ နမူနာ ပေးတော့ “ငှက်သည် ပျံ၏” တဲ့။ “ငှက် ပျံတယ်” လို့ ပြောရကောင်းမှန်း မသိဘူး။ မြန်မာစကားရဲ့ သဒ္ဒါကို ဆွေးနွေးတော့ “ငှက်သည်၊ ခွေးသည်၊ လူသည်” တို့ကား ကတ္တားတည်း။ “ပျံသည်၊ ဟောင်သည်၊ သွားသည်” တို့ ကား ကြိယာများတည်း လုပ်နေတယ်။ အခု ကျွန်တော် “ဘာသာဗေဒ အခြေပြ” ရေးနေသလို မရေးတတ်ဘူး။ မြန်မာ ပညာရှိတွေရဲ့ ဩဇာက ဖိစီးသမို့ ပေကျင်းက မြန်မာစကား သင်တဲ့ တရုတ် ဆရာကတောင် “မြန်မာစာ ကြိယာထောက်များ” လုပ်နေတော့တယ်။

ဘာသာဗေဒ ပညာရှင်ဟာ ဘာသာစကားရဲ့ အသံကို စတင်လေ့လာ ပါတယ်။ အသံကို အကွရာအရေးအသားနဲ့ ရေးမှတ်ကြတဲ့အခါ ဘာသာ စကားအားလုံးလိုလို ချွတ်ယွင်းချက်တွေ ရှိတယ်။ အသံကို သိပ္ပံ နည်းကျ ရေးမှတ်နိုင်တာ ချက်စကား အပါအဝင် နှစ်ခုသုံးခုပဲ ရှိတယ်လို့ မှတ်သားဖူး တယ်။ အင်္ဂလိပ်ဆို သိကြတဲ့အတိုင်း အသံနဲ့ အရေး တော်တော်များများ လွဲတာ။ go ကျတော့ “ဂိုး” ဖတ်ပြီး do ကျတော့ “ဂူး” ဖတ်တာ။ cut ကို “ကတ်”၊ put ကို “ပွတ်” တဲ့။ ဒါကြောင့် ပြဇာတ်ဆရာကြီး ဂျော့ ဘားနပ် ရှော့ (မင်းသမီးချောက် ရှင်နဲ့ ကျွန်မ ညားလိုက်ရရင် ကျွန်မလို လှ၊ ရှင်လို

ဉာဏ်တော်တဲ့ ကလေးမွေးမှာ" ပြောလာ တော့ "ကျွန်ုပ်ရယ်၊ ခင်ဗျားဉာဏ်ရည်နဲ့ ကလေး မွေးလာရင် မခက်လား" ပြောသူ့ က အင်္ဂလိပ်စကား fish ကို ghoti လို့ စာလုံးပေါင်းပြခဲ့တာ ဖြစ်တယ်။ gh က laugh မှာလို f သံ၊ o က women မှာလို i သံ၊ ti က nation မှာလို sh သံ ထွက်တယ်တဲ့။ ရှေးက သူ့ငွေတချို့ကို အင်္ဂလိပ်စာကို အသံထွက်နဲ့ ကိုက်အောင် စာလုံးပေါင်း ပြုပြင် ရေးအတွက် သုံးဖို့ သေတမ်းစာ ရေးပြီး လျှို့ဝှက်တယ်။

မြန်မာစာကလည်း ထူးခြားနားပါပဲ။ ရှေးတော့ "မြိတ်"၊ ဖတ်တော့ "ဘိတ်"၊ ရှေးတော့ "သံလျှင်"၊ ဖတ်တော့ "တညင်"၊ ရှေးတော့ "ထဘီ"၊ ဖတ်တော့ "ထမိန်" စတာတွေ လူတိုင်းသိတယ်။ "အ"ကို ကျီးကန်း အော်တာမျိုးက တစ်သံ၊ မြန်မာအဘိဓာန်က "အာ"လို့ ပြတယ်။ "အဘိုး"၊ "အဘွား"တို့မှာ အဲသလို မဟုတ်၊ တစ်မကြာပြည့်အောင် မဆိုရဘဲ ပေါ့ပေါ့ လေးဆိုရတယ် (ပါဠိလို "လဟုမတ္တာ"လို့ ဆိုတယ်)။ မကြာဝက်လို့ ခေါ်တယ်။ တစ်ခါ တ်။ ဝ်၊ န်၊ မ် တို့နဲ့ ဖက်ရင် 'အ' သံ ထိန်းထားပေမယ့် (တတ် tat, တပ် tap, တန် tan, တမ် tam)၊ က်နဲ့တွဲတော့ 'အဲ'သံ (တက် tek)၊ င်၊ ည်နဲ့ တွဲတော့ 'အိ' သံ (တင် tin) ပြောင်းသွားပြန်တယ်။ အလားတူ 'အိ'ကလည်း အမျိုးမျိုး (အိ၊ အေ)၊ 'အု'ကလည်း အမျိုးမျိုး (အု၊ အိ)၊ 'အော' ကလည်း အမျိုးမျိုး (အော၊ အာအု) အသံတွေ ပြောင်းကုန်ကြတယ်။

ဒီတော့ ဘာသာဗေဒသမားက စကားကို မှတ်တမ်းတင်တဲ့အခါ သမား ရိုးကျ သုံးစွဲနေကြတဲ့ မြန်မာ အင်္ဂလိပ် အက္ခရာတွေကို သုံးလို့ မရတော့ဘူး။ အသံ တစ်သံကို သင်္ကေတတစ်ခုပဲ သုံးတဲ့ နည်း ကိုပဲ သုံးကြတယ်။ နည်းအများ ရှိတဲ့ထဲက တစ်ခုကတော့ အပြည့်ပြည့် သဒ္ဒဗေဒ အက္ခရာကို (အသအ) သုံး တာပါပဲ။ ဒါပေမယ့် ဘာသာဗေဒသမားဟာ သဒ္ဒဗေဒသိဖို့ လိုအပ်ပေမယ့် သဒ္ဒဗေဒဟာ ဘာသာဗေဒရဲ့ အစိတ်အပိုင်းတော့ မဟုတ်ဘူး ဆိုတာကို သတိပြုပါလေ။

အသအမှာ တချို့အက္ခရာတွေကို သမားရိုးကျ အရေးအသားစနစ်ကပဲ ယူသုံးပါတယ်။

- [p] pen မှာလို အသံ၊
- [d] dog မှာလို အသံ။

တချို့သင်္ကေတတွေက သမားရိုးကျ အက္ခရာကို နည်းနည်းပြုပြင်

[v] *pot* မှာလို အသံအတွက် [a] ကို တစ်မျိုး ပြောင်းပြန် ပြင်
ရေးထားတာ။

[ŋ] *hang* မှာလို အသံအတွက် n ကို တစ်မျိုးပြင်ရေးထားတာ။
တချို့က ခေါမ အက္ခရာကနေ ယူထားတာ

[θ] *thick* မှာလို အသံအတွက် ယူထားတယ်။
သင်္ကေတ အနည်းငယ်ကတော့ ထွင်ထားရတာ။

[l-] *Llanelli* လို ဝေလသံအတွက်။
တချို့က ဇိုးဇိုးအက္ခရာမှာ diacritics ခေါ်တဲ့ အပို လက္ခဏာလေးတွေ
ထည့်ပေးရတယ်။

[a:] *father* မှာလို ရှည်လျားတဲ့ အသံကို ဝစ္စပေါက်နှစ်လုံးက ပြတယ်။
အဲဒီတော့ ဘာသာစကား အကြောင်း ဆွေးနွေးရာမှာ အသံ အကြောင်း
ဦးစားပေးပြောချင်ရင် အသံအ အက္ခရာတွေကို သုံးသွားမယ်။ အသံကို
ဦးစားပေးစရာ မလိုရင်တော့ ဇိုးဇိုး စာလုံးတွေပဲ သုံးပြီး ရေးသွားမှာ ဖြစ်တယ်။

အခြေခံအသံများ

အရေးအသား မရှိသေးတဲ့ ဘာသာ စကားတစ်ခုကို ဘာသာဗေဒသမား
က လေ့လာနေတယ် ဆိုပါစို့။ တိုင်းရင်းသား ပြောပေးမယ့် လူကို “ဒါ
ဘာခေါ်လဲ” လျှောက်မေး၊ ရေးမှတ်ရင်းက သူတို့ အသံတွေနဲ့ ရင်းနှီးလာမယ်။
အသံ အထူး အဆန်း ဆိုတာ တော်တော်နည်းတာကို သတိပြုမိလာမယ်။
အခြေခံအသံ စုစုပေါင်း ဆိုတာကလည်း နှစ်ဆယ်သုံးဆယ် (ပျမ်းမျှ
သုံးဆယ့်ငါးဝန်းကျင်) ဆိုတာကို တွေ့ရလိမ့်ဦးမယ်။ ဂျင်မဆန်က အင်္ဂလိပ်
စကားမှာ လေး ဆယ့်လေးလုံး ရှိတယ် ဆိုတယ်။ ဟာဝေယန်စကားမှာ
ဆယ့်ကိုးလုံး၊ မြောက် ကောကဆာစ် စကားတစ်ခုမှာ ရှစ်ဆယ့်ကိုးလုံး ရှိတယ်
တဲ့။ ဒီနှစ်ခုကတော့ ခြွင်းချက် ဆိုရလိမ့်မယ်။ သေသေချာချာတော့
ပဆန်းစစ်ရသေးပါဘူး။

အခြေခံအသံကို phoneme လို့ ခေါ်တယ်။ အင်္ဂလိပ်က “ဖိုးနီးမ်”
ဆန်ဆန် အသံထွက်တယ်။ နိုင်ငံတကာသံနဲ့ “ဖောနဲမ်”ဖြစ်တယ်။ မြန်မာ
ပညာရှင်တချို့က “သံရင်း” လို့ သုံးကြတာက သမိုင်း ဘာသာဗေဒရဲ့ root
နဲ့ လွဲမှားနိုင်တဲ့ အပြင် သူ့မှာ မှုကွဲတွေ ရှိသေးတဲ့ သဘောပါ ကင်းမဲ့သွားတယ်
(ဖောက်နားမှာ ဆက် ကြည့်)

/g/ goat မှာလို	/n/ not မှာလို
/m/ met မှာလို	/ɔ/ naught မှာလို
/n/ net မှာလို	/ʊ/ book မှာလို
/ŋ/ sing မှာလို	/u:/ goose မှာလို
/l/ lake မှာလို	/ɜ:/ first မှာလို
/r/ run မှာလို	/ə/ about မှာလို
/f/ fat မှာလို	/ʌ/ cup မှာလို
/v/ vase မှာလို	/eɪ/ may မှာလို
/θ/ thick မှာလို	/aɪ/ my မှာလို
/ð/ they မှာလို	/ɔɪ/ toy မှာလို
/s/ seal မှာလို	/aʊ/ now မှာလို
/z/ zebra မှာလို	/əʊ/ know မှာလို
/ʃ/ sheep မှာလို	/iə/ deer မှာလို
/ʒ/ rouge မှာလို	/eə/ dare မှာလို
/h/ hen မှာလို	/ʊə/ poor မှာလို
/tʃ/ chair မှာလို	
/dʒ/ just မှာလို	
/w/ way မှာလို	
/j/ yes မှာလို	

အလ္လှဖောနများ

အရေးအသား မရှိသေးတဲ့ ဘာသာ စကားတစ်ခုရဲ့ အသံစနစ်ကို လေ့လာနေတဲ့ ဘာသာဗေဒသမားဟာ ဖောနမ်တွေကိုတင် ရွာဖွေရတာ မဟုတ်။ ဖောနမ် မှုကွဲတွေကိုပါ ရွာရတာ ဖြစ်တယ်။ ဒီဖောနမ် မှုကွဲတွေကို အလ္လှဖောနလို့ ခေါ်တယ်။ အင်္ဂလိပ်က အဲလဖုန်းလို့ အသံထွက်တယ်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဖောနမ် ဆိုတာ အလ္လှဖောန အစုပါပဲ။ အင်္ဂလိပ် ဖောနမ် /p/ မှာ အသံမှုကွဲနှစ်ခု ရှိတယ်။ pen, pot, put တို့မှာလို သူ့ချည်ဆိုရင် ဟထိုးသံ ပါသလို မြန်မာ “ဖ”သံနဲ့ တူတဲ့ အသံက တစ်ခု။ /s/ ရဲ့ နောက်မှာတော့ (ဥပမာ space, spend, spot) ဟထိုးသံမပါဘဲ မြန်မာ

/p/ ခွဲရေးမှတ်ရတယ်။ တချို့မြန်မာများက ဘိုသံ ပေါက်အောင် ဆိုပြီး /p/ မှန်သမျှ "ဖ" သံ ထွက်ချင်း /s/ မှန်သမျှကိုလည်း "ဆ" သံ ထွက်ချင်းပြီး space ကို "ဆဖေစ်" လုပ်နေတာမျိုးဟာ တော်တော်ကို ရယ်စရာ ကောင်းနေပါတော့တယ်။

အသံ အတွဲအဖက်များ

ဖောနမ်တွေ၊ မူကွဲ အလွှာဖောနတွေ ရွာသလို အသံတွေ တွဲကြဖက်ကြပုံ စနစ်ကိုလည်း သိအောင် အားထုတ်ရတယ်။ ဘာသာစကားတိုင်းမှာ တွဲလို့ ရတဲ့ အသံ၊ တွဲလို့ မရတဲ့အသံ ရှိတယ်။ ဥပမာ အင်္ဂလိပ်မှာ ဗျည်းသုံးလုံး တွဲမှာ

၁ ပထမ ဖောနမ်ဟာ /s/ ဖြစ်ရမယ်။

၂ ဒုတိယ ဖောနမ် /p/, /t/, /k/ တစ်ခုခု ဖြစ်ရမယ်။

၃ တတိယ ဖောနမ် /l/, /r/, /w/, /j/ တစ်ခုခု ဖြစ်ရမယ်။

ဒီတော့ ဗျည်းသုံးလုံးတွဲ စကားလုံးဆိုတာ spread, straight, square, splendid, stew လို စကားလုံးတွေချည်းပဲ။ broad, sgwot, wbsend လို အတွဲအစပ် စကားလုံးမျိုး မရှိနိုင်ဘူး။

ဖောနမ်တို့ တူညီ သတ္တိများ

ဖောနမ်မှာ အလွှာဖောနတွေ ပါတယ်လို့ ဆိုခဲ့ပြီ။ ဒီတော့ တစ်ခုနဲ့ တစ်ခု မတူ ကွဲပြားတာတွေပဲလို့ မယူဆသင့်ဘူး။ မိသားစုထဲက ညီအစ်ကို မောင်နှမတွေ တစ်ဦးနဲ့ တစ်ဦး ကွဲပြားတယ်ဆိုရပေမယ့် ဘုံသဘော တူညီတာတွေ ရှိသလို အလွှာဖောနတွေမှာလည်း ဘုံအသွင်တွေ ရှိနေကြတယ်။

အင်္ဂလိပ်ဖောနမ် /p/, /t/, /b/, /d/, /m/, /n/ တို့ကို ကြည့်။ ပထမ၊ အားလုံး ဗျည်း ဖြစ်ကြတယ် ဆိုရာမှာ တူညီကြတယ်။ ဒုတိယ /b/, /d/, /m/, /n/ အားလုံး ယောသ ဖြစ်တယ် (အသံကြိုးတွေ တုန်ခါ ပြီး ထွက်တဲ့ အသံကို ယောသ (ခေါ်)တယ်။ ကိုယ့်စလုတ်ပေါ် လက်တင်ထားပြီး /b/ ဆိုကြည့်ရင် ခံစားနိုင်တယ်။) /p/, /b/, /m/ တို့ဟာ သြဋ္ဌဇ ဖြစ် (နှုတ်ခမ်းမှာ ဖြစ်) ရာမှာ တူကြတယ်။ နှုတ်ခမ်းနှစ်ခု ထိမှ ဒီအသံမျိုး ထွက်တယ်။ /m/, /n/ တို့ကို ရွတ်ရာ နှာခေါင်းက လေ ထုတ်ရတယ်။ ဒါကြောင့် နှာသိက (နှာခေါင်းက) ဖြစ်ရာမှာ တူကြတယ်။ ဒီလို စသဖြင့် သတ္တိ တူတာတွေကို

ဆက်ပြောနိုင်တယ်။ ဒါပေမယ့် ဘယ်အသွင် အရေးကြီးသလဲ ပြောရာမှာ ဘာသာဗေဒသမားတွေ အယူအဆ ကွဲတာလေးတွေ နည်းနည်းပါးပါး ရှိတယ်။ ဥပမာ တချို့က သြဋ္ဌေကို မြတ်ထားတတ်ကြတယ်။ ဖောနဲမ်တွေကို သရုပ် ဖော်ရင် ဘယ်အသွင်တွေ ရှိတယ် ဆိုတာ ပြောရတယ်။ ဥပမာ ဖောနဲမ် /n/ က ဗျည်း၊ ယောသ၊ နာသိက အသွင်တွေ ရှိတယ်ပေါ့။ /m/ က သူထက် သြဋ္ဌေ အသွင် ပိုတယ်။

/n/ နဲ့ /m/ လို့ ဖောနဲမ်တွေကို တစ်ခုနဲ့ တစ်ခု ခွဲခြားတဲ့ အသွင်ကို ခွဲခြားအသွင် ခေါ်တယ်။ ဘာသာစကားတွေမှာ ဖောနဲမ် အရေအတွက် မတူကြလေတော့ ခွဲခြား အသွင်တွေလည်း အမျိုးမျိုး ရှိကြပေလိမ့်မယ်။ ဒါပေမယ့် တချို့ ဘာသာစကား တွေမှာ ခွဲခြားအသွင် တူနေပြီး အတွဲ အဖက်သာ ကွဲကြတာလည်း တွေ့ရတယ်။

/n/, /m/, /ŋ/ တို့ဟာ နာသိကဗျည်းပဲ။ နည်းနည်းစီပဲ ကွဲသွားကြတာ မြစ်တယ်။ နာသိက အစုလို အရေးကြီးတဲ့ အသွင်တွေ တူတဲ့ အသံစုကို အသံ သဘာဝ အုပ်စုလို့ ခေါ်တယ်။

အပိုင်းမဟုတ် ဖောနဲမ်များ

အင်္ဂလိပ်ဖောနဲမ်တွေက /b/, /t/, /e/ လို့ အသံ အပိုင်းအစတွေ မြစ်တယ်။ သူတို့ကို အပိုင်း ဖောနဲမ်လို့ ခေါ်ရတယ်။ ဒါပေမယ့် ဘာသာစကား တော်တော် များများမှာ အပိုင်း ဖောနဲမ်တင်မက၊ အပိုင်း မဟုတ်တဲ့ ဖောနဲမ်လည်း ရှိနေကြတယ်။ မြန်မာစကားလိုပေါ့။ မြန်မာမှာ အသံ အတက်အကျကို ပြတဲ့ တုန်းဆိုတာလေးတွေ ရှိတယ်။ ဒီတုန်းဟာ အပိုင်း မဟုတ် ဖောနဲမ်ပါပဲ။

- ကာ ká (သံပြေတုန်း)
- က kà (အနိမ့်ကျသံ တုန်း)
- ကား kâ (အမြင့်ကျ တုန်း)
- ကတ်၊ ကပ် ka? (သံရပ် တုန်း)

မြန်မာလိုပဲ တုန်း ရှိတဲ့ ဘာသာအချို့က တော့ တရုတ်၊ ရှမ်း၊ ထိုင်း၊ ဝီယက်နမ် စသဖြင့် မြစ်တယ်။ တုန်း အရေအတွက်ကတော့ ဘာသာစကား တစ်ခုနဲ့ တစ်ခု မတူကြဘူး။

အင်္ဂလိပ်မှာတော့ တုန်း မရှိပေမယ့် အသံကို ကျယ်ကျယ် ဆိုတာ မဆိုတာ ရှိတယ်။ သူများထက် ကျယ်ကျယ်ဆိုရတဲ့ အသံကို ဂရုလို့ ခေါ်တယ်။ ဂရု မပါတာကို လဟု လို့ ခေါ်တယ်။ ဒီ ဂရု လဟု အားပြိုင်နေတဲ့ ရစ်သမ် သဘော လေ့လာတဲ့ ဖောနလောဂ အပိုင်းကို မကြာ ဖောနလောဂ ခေါ်တယ်။

နောက်အပတ်မှာ မြန်မာ့အသံတွေကို ဆွေးနွေးကြမယ်။

မြန်မာစကားရဲ့ ဖောနဲမ်များ

အင်္ဂလိပ်အသံတွေကို ဆွေးနွေးပြီးနောက် ဒီအပတ် မြန်မာအသံတွေကို လေ့လာ ကြည့်ကြရအောင်။ မြန်မာအသံတွေကို ပြောနေတာဟာ မြန်မာ အက္ခရာတွေကို ပြောနေတာမဟုတ်ကြောင်း သတိပြုပါ။ အင်္ဂလိပ်အသံတွေ ဆွေးနွေးစဉ်က မြန်မာစာ အရေးအသားဟာလည်း အသံကို အတိအကျ မရေးနိုင်တာ ပြောခဲ့ပြီ။ “ကမာရွတ်”က “က” နဲ့ “ကချေသည်”က “က” အသံထွက်ချင်း မတူကြဘူးလေ။ “ကမာရွတ်”ကို “တ်မာယွတ်”၊ “ကချေသည်”ကို “ကုချေသွယ်”လို့ မြန်မာအက္ခရာနဲ့ ပြရပေလိမ့်မယ်။ ဒီတော့ မြန်မာအသံတွေကို မြန်မာအက္ခရာနဲ့ အများအားဖြင့် ပြမှာ ဖြစ်ပေမယ့် အရေးကြီးတဲ့အခါ အသအ နဲ့ပြမှသာ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ မြန်မာစာလုံးကို ရောမ အက္ခရာနဲ့ပြတာနဲ့ အသအနဲ့ပြတာ မတူတာကိုလည်း သတိပြုပါ။ သာမန် ရောမ အက္ခရာနဲ့ Kamayut လို့ ပြပြီး အသအနဲ့ ဆိုရင်တော့ [kamájju?] လို့ ပြရပေလိမ့်မယ်။

အင်္ဂလိပ် စတဲ့ စကားတွေနဲ့ မြန်မာလို အရွေ့အာရွေ့စကားတွေ ကွာတာကတော့ နှာခေါင်းသံကလွဲရင် ကျွန်တော်တို့က ဗျည်းကို သူ့ချည် အသံ မထွက်နိုင်တာပါပဲ။ ရေးတော့လည်း သရ ဗျည်း တွဲထားပြီးသား အက္ခရာစနစ်နဲ့ပဲ ရေးလို့ ရတယ်။ ‘က’ ဆိုတာ /k/ မဟုတ်ဘူး။ [Ka] ဖြစ် တယ်။ ဒါကြောင့် ‘က+အာ = ကာ’ ဆိုတာ တကယ်တော့ နည်းလမ်း မကျလှဘူး။ ka + á=kaá ‘ကအာ’ ဖြစ်နေတာပေါ့။ သရမဲ့ ဗျည်းကို

အသတ်နဲ့ ပြသင့်တယ် (ကံ၊ စံ၊ နံ စသည်ဖြင့်) ဒီတော့မှ၊ 'ကံ + အာ + ကာ' [k + á =ká] ရယ်လို့ အမှန် ရပေလိမ့်မယ်။

ကျွန်တော်တို့ စကားနဲ့ စာက သရမဲ့ဗျည်းကို အခြေမခံ၊ ဗျည်းနဲ့ သရ တွဲတာကို အခြေခံပြုထားတယ်။ ဒီလို ဗျည်း သရ တွဲထားတာကို အက္ခရာ ဝါ ဝဏ္ဏ (syllable) လို့ ခေါ်ပါတယ်။ အက္ခရာ ဝါ ဝဏ္ဏဆိုတာ အမှန် ကတော့ အစရယ် အလယ်(တုန်းနဲ့ သရ)ရယ်၊ အဆုံးရယ်၊ သုံးပိုင်း ပေါင်းစပ်ထားတာ ဖြစ်တယ်။ [A combination of initial plus medial (tone plus vowel) plus final] အစမှာ ဗျည်း၊ ဝါမှ မဟုတ် ဗျည်းနဲ့ ယပင့် ရရစ်သံ၊ ဝဆွဲသံ ပါဝင်ပြီး အလယ်က သရနဲ့ တုန်း ဝါ တုန်းမဲ့ ပါဝင်ကာ အဆုံးက သက်အောင့်သံ ဝါ နှာခေါင်းသံ ပါဝင် တယ်။ ဒီလို မြန်မာ အက္ခရာ ဖွဲ့စည်းပုံကို လန်ဒန်က မြန်မာစာ ကထိကဟောင်း ဝွန် အိုကဲလ် တင်ပြ ထားတဲ့အတိုင်း

T [ʔ]

C [G] V [N]

ဆိုတဲ့ ပုံသေနည်းနဲ့ ဖော်ပြနိုင်တယ်။ C က ဗျည်း၊ G က ယပင့်ရရစ် ဝဆွဲ ဟထိုး ဆိုတဲ့ Glide ရွှေ့သံ၊ [-]က ပါချင်ပါမယ်၊ မပါချင် မပါဘူးဆိုလိုတာ၊ V/T က သရနဲ့ တုန်းကို ပြောတာ၊ ? က သက်အောင့်သံရစ်၊ N က နှာသိက (နှာခေါင်းသံ)ကို ညွှန်းတယ်။

တစ်နည်း၊ အက္ခရာ ဖွဲ့စည်းပုံကို CV, VC, CVC (ဗျည်း + သရ + သရ+ ဗျည်း၊ ဗျည်း+သရ+ဗျည်း) စသဖြင့် ဖော် ပြလေ့ ရှိကြတယ်။ do, go me တို့ဟာ CV, at, of , up တို့ဟာ VC, cat, man, chip တို့ဟာ CVC ရဲ့ နမူနာများဖြစ်ကြတယ်။ မြန်မာမှာ လာ [la]၊ ယူ [yu] ၊ တော [tò]တို့က CV, အန် [an], အစ် [iʔ]တို့က VC။ လမ်း [lám] , တက် [teʔ], ပန်း [pán]တို့က CVC ဖြစ်ကြတယ်။

အသေးစိတ် ပြောရရင်တော့ 'ပန်း' [pán] ဆိုတဲ့ အက္ခရာမှာ အစ P ဗျည်း၊ အလယ်သရ a နဲ့ အနိမ့်ကျတုန်း၊ အဆုံး နှာခေါင်းသံ n ပါဝင်တယ်။ 'မြေ' [myéi] အက္ခရာမှာ အစ M ဗျည်းနဲ့ ယပင့်ရရစ်သံ၊ အလယ် သရ ei နဲ့ သံပြေတုန်း၊ အဆုံး သုည ပါဝင်တယ်။ 'အိုး' [ʔOú] အက္ခရာ မှာတော့ အစ သုည၊ အလယ် သရ ou နဲ့ အကျတုန်း၊ အဆုံး သုည ပါတယ်။ အရပ်သားက ဘာမှ မပါဘူးလို့ ပြောမယ့် နေရာ ပညာရှင်က သုည သုံးတယ်။

(အောက်မှာ သူညီကို ဗျည်းစာရင်းမှာ ထည့်ထားတာ တွေ့ရလိမ့်မယ်။)

မြန်မာစကားမှာ ဗျည်း ၃၄၊ သရ ၉လုံး၊ မကြာဝက် သရ ၁။ ပေါင်း
ဖောနမ် ၄၄ လုံးရှိတယ်။ ဗျည်းတွေက-

/k/ - kamá 'ကမာ'မှာလို အသံ၊ 'ကစား'မှာလို အသံ ('ဂ'သံ)မဟုတ်ဘူး

/kh/ - khayú 'ခရဲ'မှာလို

/g/ ganân ဂဏန်း၊ gazá ကစားမှာလို

/ŋ/ - ŋayàn 'ငရဲနဲ့'မှာလို

/hŋ/ - hŋápá / hŋek 'ငှားပါ၊ 'ငှက်' မှာလို

s - senéi 'စနေ'မှာလို

sh - shayá 'ဆရာ'မှာလို

z - zayá? 'ဇရပ်၊ záti 'ဇာတိ'

ny [ñ] - nyá 'ည'

hny [ñ, ñh] - hnyátá 'ညာတာ'

t - taywín 'တရွင်း'

th - thamín 'ထမင်း'

d - dayé 'ဒရယ်'

n - naphú 'နဖူး'

/hn/ - hnamá 'နှမ'

/p/ - palwéi 'ပလွေ'

/hp/ - hpayé 'ဖရဲ'

/b/ - bayé? 'ဘယက်'

/m/ - mayân မရမ်း'

/hm/ - hmán 'မှန်'

/c/ - cè? 'ကြက်'

/ch/ - chín 'ခြင်'

/j/ - jîn 'ချင်း'

/θ// - θá 'သား'မှာလို

/ð/ - lú ðá 'လူသား'

/y/ -yin 'ယင်'

- /yh/ [j] - yhin 'ရှင်'
- /r/ - pariboga 'ပရိဘောဂ'
- /l/ - lu 'လူ'
- /hl/ - hlei 'လှေ'
- /w/ - wa 'ဝါး'
- /hw/ - hwéi yám 'ဝေ့ရမ်း'
- /h/ - hin 'တင်း'
- /? / - 'သုည'

မြန်မာ သရတွေက a, i, e, u, o, ai, ei, au, ou တို့ ဖြစ်ကြတယ်။ ခုနစ်လုံးက သူ့ဘာသာသူ ရပ်တည်နိုင်ကြပြီး ai, au နှစ်လုံးက သူ့ဘာသာသူ မရပ်တည်နိုင်ကြဘူး။ နောက်က အသတ် တစ်ခုခု ပါမှ ရပ်တည်နိုင်တယ်။ အိုက် ai?, အိုင် ain အောက် au?, အောင် aun စသဖြင့်။ သူ့ ဘာသာသူ ရပ်တည်နိုင်တဲ့ သရတွေကို သရပွင့် လို့ ခေါ်ပြီး မရပ်တည်နိုင်တာကို သရပိတ် လို့ ခေါ်တယ်။

သရတွေထဲမှာ မိုးမိုး သရက a, i, e, o, u ဖြစ်ပြီး ဒွိသရက ai, au, ei, ou တို့ ဖြစ်ကာ ကြားသရက /ə/ ဖြစ်တယ်။ သူ့ကို တုန်းမရှိလို့ တုန်းမဲ့ သရ (toneless or atonic vowel)၊ လက်ဖျစ် တစ်တွက်၊ လျှပ်တစ်ပြက်၊ တစ်မကြာ မပြည့်လို့ 'မကြာဝက် သရ' လို့လည်း ခေါ်တယ်။ သဒ္ဒဗေဒမှာ Schwa လို့ခေါ်တယ်။ ကျန်သရ တွေက 'အ-အာ-အား၊ အိ- အီး-အီး' စသည်ဖြင့် အသံ အတက်အကျကို ပြတဲ့ တုန်း သုံးမျိုးစီ အသီး အသီး ရှိကြတယ်။

သရနဲ့တုန်းကို ခွဲခြား မသိသူတွေက မြန်မာမှာ အ-အာ-အိ-အီး-အု-အု-အေ-အဲ-အော့-အော်-အံ-အား ဆိုပြီး သရတွေကို ရေတွက်လေ့ ရှိကြတယ်။ 'အ-အာ'နဲ့ 'အား'ကိုပဲ တကွတပြားစီ ဖြစ်ကြလေဟန် လုပ်ထားတယ်။ တကယ်က 'အ-အာ-အား' ဟာ တစ်ဆက်တည်း၊ တစ်အုပ်စုတည်း ဆိုတာကို မူလတန်း ဆရာ ဆရာမများတောင် သိကြလို့ အဲဒီအတိုင်းပဲ ကျောင်းတွေမှာ ကလေးတွေကို သင်နေကြတယ်။ တချို့ စာပေပညာရှင် ဆိုသူကြီးများကသာ မသိကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။

အ၊ အိ၊ အု၊ အေ၊ အဲ၊ အော့၊ အို စသည်ကို အနိမ့်ကျ တုန်း (ရှေး မြန်မာ ဆရာကြီးတို့အခေါ် သက်သံ)လို့ ခေါ်တယ်။ အာ၊ အီး၊ အူ စသည်ကို

သံပြေ တုန်း (ရှေးအခေါ် တက်သံ)လို့ ခေါ်တယ်။ အား၊ အီး၊ အူး စသည်တို့ကို အမြင့်ကျ တုန်း (ရှေးအခေါ် နိမ့်သံ)လို့ ခေါ်တယ်။

တုန်းကို အမှတ်ကလေးတွေသုံးပြီး à- á -â , i- í - î စသဖြင့် သဒ္ဒဗေဒနည်းနဲ့ ပြသွားမယ်။ တချို့ ပညာရှင်တို့က 'အက်၊ အစ်၊ အတ်' စတဲ့ အစ်သံ ပါတာတွေ (ရှေး အခေါ် တိုင်သံ)ကို နံပါတ် လေး တုန်းလို့ သတ်မှတ်ကြတယ်။ 'အ-အာ-အား-အတ်'ရယ်လို့ တုန်းလေးတုန်း ဖြစ်သွားတာပေါ့။ ဒီ စာတမ်းမှာတော့ ရှေး မြန်မာ ပညာရှင်တို့ ဆိုခဲ့သလို 'အ- အာ- အား' ကိုပဲ တုန်းသုံးတုန်း သတ်မှတ်ကာ 'အတ်' ကို 'အ' (တုန်း ၁) + သက်အောင့်သံ လို့ပဲ မှတ်ယူသွားမယ်။

တုန်းတွေကို အမှတ် တပ်ပြီး ခေါ်ရာမှာလဲ ပညာရှင် တစ်ဦးနဲ့ တစ်ဦး မတူကြဘူး။ များသောအားဖြင့် သံပြေတုန်းကို တစ် ခေါ်ပြီး ကျန်တုန်းတွေကို အလျဉ်းသင့်သလို ၂၊ ၃၊ ၄ တပ်လေ့ ရှိကြတယ်။ ကျွန်တော်တို့ကတော့ ရှေးရိုးစဉ်လာ အ-အာ- အား ဆိုတဲ့အတိုင်း အနိမ့်ကျတုန်းကို ၁၊ သံပြေတုန်းကို ၂၊ အမြင့်ကျတုန်းကို ၃ ခေါ်မယ်။ သံရပ်တုန်းကို အမှတ်တပ်ခေါ် စရာရှိရင် ၄ တပ်မယ်။

မြန်မာ အက္ခရာ အရေးအသားမှာ အနိမ့်ကျ တုန်းကိုလဲ 'အ'၊ 'က'၊ 'မ'စသည်ပဲ ရေးစရာရှိ၊ တုန်းမဲ့ သရကိုလည်း 'အ'၊ 'က'၊ 'မ' ပဲ ရေးစရာရှိနေတာ သတိထားပါ။ ရောတတ်တယ်။ ဒါကြောင့် မြန်မာ အက္ခရာကို နေရာတကာ အားမကိုးနိုင်၊ ရောထွေး မှား စရာရှိနိုင်ရင် အသအပဲ သုံးကြရတယ်။ (အထက်နားမှာ 'ကမာရွတ်' နဲ့ 'ကချေသည်' ကွာခြားပုံ ပြောခဲ့ပြီး။) မြန်မာ အဘိဓာန်မှာတော့ အနိမ့်ကျတုန်းကို ရေးချ အောက်မြစ်နဲ့ ပြတယ်။ 'ကချေသည်'က 'က'ကို 'ကု'လို့ အသံထွက် ပြထားပါတယ်။

အလ္လဖောနများ

မြန်မာ ဖောနမ် တွေမှာလည်း အလ္လဖောနလို့ ခေါ်တဲ့ မူကွဲတွေ ရှိပါတယ်။ 'လေ' [lei] မှာ သုံးတဲ့ /ei/ သရနဲ့ 'လိမ်'မှာ [leim] သုံးတဲ့ /ei/ သရ နည်းနည်း ကွဲပါတယ်။ တစ်နည်း သရပွင့်နဲ့ သရပိတ် အသံနည်းနည်း ကွဲတာ ဖြစ်ပါတယ်။ တုန်း ၄ လို့ခေါ်ကြတဲ့ တုန်းနဲ့ သရတွေဟာလည်း တုန်း ၁ သရ သံတွေနဲ့ ကွဲပါတယ်။ ဗျည်း ဖောနမ်မှာလည်း မူကွဲတွေ ရှိတာပါပဲ။ ဒါပေမယ့် မြန်မာတွေအဖို့ ဒီအသံ နည်းနည်း ကွဲမှုဟာ သိပ်

မသိသာ၊ အရေးလည်း မကြီးလှတဲ့အတွက် ဒီ အခြေပြု စာတမ်းမှာ ထည့်
မဆွေးနွေးတော့ဘူး။

အစပ်

အသံအကြောင်း ပြောရာမှာ အစပ် အရေးကြီးတယ်။ လူတွေ စကား
ပြောကြရာမှာ အသံတွေကို အစုလိုက် အစုလိုက် စည်းရုံးပြီး ပြောကြ
တာဖြစ်တယ်။ စကားလုံးတွေကို အစုလိုက် အစုလိုက် ပြောတယ်ဆိုတော့
အစပ်ကိုနားမလည်ရင် အသံ ဖြစ်ထွန်းတဲ့၊ ပြောင်းလဲတဲ့ သဘောတွေ
ဆွေးနွေးလို့ မရဘူး။ ဒီတော့ အစပ်ကို နားမလည်လို့မဖြစ်ဘူး။

မြန်မာစကားမှာ အစပ် နှစ်မျိုး ရှိတယ်။ အပွင့်စပ်နဲ့ အပိတ်စပ်။
တချို့က သုံးခုလို့ ဆိုတယ်။

တချို့က အစပ်ကို ပုဒ်စပ်လို့ခေါ်ကြတယ်။ အစပ်လို့ ပြောကြရာမှာ
ပုဒ်တွေ စပ်တာတိုတင် ပြောကြတာ မဟုတ်ကြောင်း၊ ပုဒ်စုတွေ စပ်တာလည်း
ပါတာမို့ ပုဒ်စပ် ခေါ်တာ မပြည့်စုံကြောင်း တွေ့ပါလိမ့်မယ်။

အတွဲရာတွေ ဝါ စကားလုံးတွေ ဆက်ရွတ်ရာ ခဏ တန့်ထားသလို
ရှိတာကို အပွင့်စပ် ခေါ်ပြီး မတန့်သလို ဆက်ရွတ်ရင် အပိတ်စပ် ခေါ်တယ်။

'ကျွန်တော်တို့ မန္တလေးကို သွားကြမယ်' မှာ 'ကျွန်တော်တို့' နဲ့ 'မန္တလေးကို'
ကြား။ 'မန္တလေးကို' နဲ့ 'သွားကြမယ်' ကြား နှစ်နေရာ အပွင့်စပ် ရှိတယ်။
အပွင့်စပ်နေရာမှာ ဒီသင်္ကေတ // ကို ပြမယ်။

ကျွန်တော်တို့ // မန္တလေးကို // သွားကြမယ်

'ကျွန်တော်တို့' မှာ 'ကျွန်' နဲ့ 'တော်' ကြား၊ 'တော်' နဲ့ 'တို့' ကြား
နှစ်နေရာ အပိတ်စပ် ရှိတယ်။ အလားတူ၊ 'မန္တလေး' နဲ့ 'ကို' ကြား၊ 'မန်း' နဲ့
'တလေး' ကြား၊ 'သွား' နဲ့ 'ကြ' နဲ့ 'မယ်' ကြား အပိတ်စပ်တွေ ရှိတယ်။
အပိတ်စပ်ကို + လက္ခဏာနဲ့ပြမယ်။

ကျွန် + တော် + တို့

မန္တလေး + ကို၊ မန်း + တလေး + ကို

သွား + ကြ + မယ်

အလားတူ၊ 'စာပေ' မှာ 'စာ' နဲ့ 'ပေ' ကြား၊ 'တိုင်းပြည်' မှာ 'တိုင်း' နဲ့
'ပြည်' ကြား၊ 'တောတောင်' မှာ 'တော' နဲ့ 'တောင်' ကြား အပွင့်စပ် ရှိပြီး၊ 'စာကြီး'
မှာ 'စာ' နဲ့ 'ကြီး' ကြား၊ 'တိုင်းပြီ' မှာ 'တိုင်း' နဲ့ 'ပြီ' ကြား၊ 'တောတန်း' မှာ

ေတာ' နဲ့ 'တန်းကြား အပိတ်စပ်ရှိတယ်။ ရွတ်ကြည့်ရင် သိနိုင်တယ်။

စာ // ဝေ

တိုင်း // ပြည်

တော // တောင်

စာ + ကြီး (ဝေ + ကြီး)

တိုင်း + ပြီ (တာ + ပြီ)

တော + တန်း

မြန်မာ စကားကို လေ့လာမယ့် သုတေသီတာ ဒါတွေကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ကွဲပြားအောင် ခွဲခြား နားထောင်နိုင်စွမ်း၊ သိမြင်နိုင်စွမ်း ရှိရမယ်။ စကားလုံးတွေ တန်းစီ ဆက်စပ်ထားတာပဲ ဆိုကာ သာမန်တာ လျှံတာ ပြီးစလွယ် ပြောလို့မရဘူး။ ဥပမာ- အသံတွေ အယောသက ယောသ ပြောင်းတာကို ပြောမယ်ဆိုရင် အပိတ်စပ် အပွင့်စပ် ထည့်ပြောမှ ရတယ်။ ရှေးပညာရှင်တို့ ပြောသလို က်၊ စ်၊ တ်၊ ဝ် နောက် အသံမပြောင်းဘူး ပြောရုံနဲ့ မရဘူး။ ချက်တယ်၊ ဖြစ်တယ်၊ ပြတ်တယ်၊ ရပ်တယ် တို့မှာ 'တယ်' က 'ဝယ်' မဖြစ်တာ 'က်၊ စ်၊ တ်၊ ဝ်' နောက်ကမို့ မပြောင်းတာ ဟုတ်ပါရဲ့။ အထက်က ပြောခဲ့တဲ့ 'စာပေ၊ 'တိုင်းပြည်' တို့ကျ 'က်၊ စ်၊ တ်၊ ဝ်' နောက်က မဟုတ်ဘဲနဲ့ အသံ မပြောင်းတာကို တွေ့ကြရတယ်။ ဒီတော့ မြန်မာအသံပြောင်း ဥပဒေကို ဒီလိုအပြည့်အစုံ ပြောတတ်ရတယ်-

ရှေ့ဗျည်းတစ်လုံးရဲ့ရှေ့မှာ အသံရပ် မပါတဲ့ သရသံတစ်ခုခု အပိတ်စပ်နဲ့ ရှိနေရင် ၊ အယောသ ရှေ့ဗျည်းဟာ သက်ဆိုင်ရာ ယောသ သံ ပြောင်းလဲသွားတယ်။

ဒီလိုနဲ့ အထက် ဥပမာတွေမှာ 'ကျွန်တော်တို့' (ကျွန်ဒေါ်ဒို့၊ ဝါ၊ ကျနော်ဒို့)၊ 'မန္တလေးကို' (မန်းဒလေးကို)၊ 'သွားကြမယ်' (သွားပြမယ်) အသံပြောင်းသလို၊ 'စာကြီး ပေကြီး'က 'စာပြီး ပေပြီး'၊ 'တိုင်းပြီ တာပြီ'က 'တိုင်းပြီ တာပြီ' 'တောတန်း'က 'တောဒန်း' အသံပြောင်းကုန်ကြတာ ဖြစ်တယ်။ ဒါပေမယ့် 'စာပေ၊ 'တိုင်းပြည်'၊ 'တော တောင်'တို့မှာတော့ အသံနှစ်သံကြား အပွင့်စပ် ရှိနေလို့ အသံပြောင်းလဲမှု မဖြစ်ကြဘူး။

တစ်ခါ၊ 'ကြက်စာ'၊ 'ပစ်စာ'၊ 'ဖတ်စရာ'၊ 'လုပ်ခ'တို့မှာ အသံ

မပြောင်းတာကို ကြည့်ပြီး အပွင့်စပ် ရှိနေတယ်လို့ မယူဆရဘူး။ မင်းမော်ခေါ် ထွန်းမြင့် ဒီနေရာမှာ မှားသွားတာ သူ့စာအုပ်မှာ တွေ့နိုင်တယ်။ ဒါတွေက ရှေးပြန်မာလို 'က်၊ စံ၊ တ်၊ ဝ်' ခေတ်သဒ္ဒါဗေဒအခေါ် သက်အောင့်သံရပ် နောက်ကမို့ အသံ မပြောင်းတာ ဖြစ်တယ်။ နွားစာ (နွားဇာ)နဲ့ ယှဉ်ပြီး 'ကြက်စာ၊ ပေးစာ(ပေးဇာ)နဲ့ ယှဉ်ပြီး 'ပစ်စာ၊ စားစရာ (စားဇရာ)နဲ့ ယှဉ်ပြီး 'ဖတ်စရာ၊ သယ်ခ (သယ်ဂ)နဲ့ ယှဉ်ပြီး 'လုပ်ခ' တို့ကို အပိတ်စပ်နဲ့ ဆက်စပ်ထားတာတွေလို့ နားလည်တတ်ရမယ်။ ဒါက နောက်များမှ (စကားလုံးပိုင်းကျမှ) အသေးစိတ် ဆွေးနွေးရမယ့် ကိစ္စပါ။

စကားလုံးနှင့် ဇောရဖဲဝ်

မြန်မာတွေဟာ 'စကားလုံး' နဲ့ 'စာလုံး' ခွဲခြား မသိကြကြောင်း ဆိုခဲ့ပြီ။ ဒီဆောင်းပါး ခေါင်းစဉ်မှာ ပါတဲ့ 'ဘာသာဗေဒ' ကို 'စာလုံး' လို့ တော်တော် များများက ပြောကြလိမ့်မယ်။ ရှေးထားသမျှ စာလုံး ခေါ်နိုင်ပေမဲ့ အက္ခရာ လေးလုံး ပါတဲ့ 'ဘာသာဗေဒ' ကို စကားလုံး ခေါ်တာပဲ သင့်မြတ်ပါလိမ့်မယ်။ စာမျက်နှာပေါ် ရေးချထားရာမှာတော့ အပိုင်း လေးပိုင်းရဲ့ တစ်ပိုင်းစီက စာလုံးတွေ ဖြစ်တယ်။ 'ဘာ' က စာလုံးတစ်လုံး၊ 'သာ' က စာလုံးတစ်လုံး စသဖြင့်။ ဒီ အရေးစာလုံးကို တချို့က 'အက္ခရာ' လို့ ခေါ်ကြတယ်။ သက္ကတကျမ်းတွေမှာတော့ အပြောအသံ 'ဘာ' တို့ 'သာ' တို့ 'ဗေ' တို့ကို အက္ခရာခေါ်ပါတယ်။ အင်္ဂလိပ် syllable ပေါ့လေ။ မြန်မာတချို့က 'ဝဏ္ဏ' လို့ ခေါ်တယ်။ ပါဠိ မှာတော့ အက္ခရာနဲ့ ဝဏ္ဏ အတူတူ သုံးတယ်။ စကားလုံးကို ပါဠိက 'သဒ္ဒ' လို့ ခေါ်တယ်။ ပုရိသောတိ သဒ္ဒေါ -- ပုရိသ ဆိုတဲ့ သဒ္ဒါ။ 'ပဒ' ဆိုတာလည်း စကားလုံးကို ပြောတာပါပဲ။ တစ်ခါတလေတော့ 'ပဒ' ကို အသံအတွက် သုံးပြန်တယ်။

စကားလုံး ဘယ်လောက်ပါတဲ့ ဆောင်းပါး၊ တစ်မိနစ် စကားလုံး ဘယ်လောက် ရိုက်နိုင်တယ် စသဖြင့် မြန်မာတွေ ပြောရာမှာ အက္ခရာ ဘယ်နှစ်လုံး၊ စာလုံး ဘယ်နှစ်လုံး ပြောနေကြတာ ဖြစ်တယ်။ အင်္ဂလိပ်က We eat rice မှာ စကားလုံး သုံးလုံး ပါတယ် [three words] ပြောပေမဲ့ မြန်မာ 'ငါတို့ ဆန် စားကြတယ်' ကို စကားလုံး ခြောက်လုံး ပါတယ်လို့ အများက ပြောကြပေလိမ့်မယ်။ 'ငါတို့' က စကားတစ်လုံး၊ 'ဆန်' က စကားတစ်လုံး၊ 'စားကြတယ်' က စကားတစ်လုံးလို့ ဘယ်သူကမှ ပြောမှာ မဟုတ်ဘူး။ ဒါ မြန်မာတွေက စာကို (အခု သာသနာရေးဌာနနဲ့ အစိုးရ

တက္ကသိုလ် ပုံနှိပ်တိုက်များ၊ အခြား ခေတ်မီ ပုံနှိပ်တိုက်များက စတင် လုပ်နေကြသလို) သဒ္ဒါသဘောအရ ခွဲမရေးဘဲ တောက်လျှောက် ဆက်ရေးကြတဲ့ အကျင့်က မြစ်ဖျား ခံလာတာဖြစ်တယ်။ 'ငါနက်ဖြန် မန္တလေးသွားမယ်' ဆိုတာမျိုး။

တကယ်က စာသာ အဲသလို ဆက်ရေးတာ။ စကားပြောရင်တော့ 'ငါ' တစ်တွဲ၊ 'နက်ဖြန်'တစ်တွဲ၊ 'မန္တလေး' တစ်တွဲ၊ 'သွားမယ်' တစ်တွဲ သုံးရမှန်း တော်ရုံ စာတတ်သူ သိပါတယ်။ ဘယ်သူမှ 'ငါနက်/ဖြန်မန်း/တလေးသွား/မယ်' လို့ ပိုင်းပြီး မသုံးပါဘူး။ နှေးနှေး ပြောမှ မဟုတ်၊ မြန်မြန်ပြောလည်း စိတ်ထဲက 'ငါ/ နက်ဖြန်/ မန္တလေး/ သွားမယ်' ပိုင်း ပြောနေတာပါ။

အင်္ဂလိပ်က စာရေးရာမှာ စကားလုံးတွေကို နေရာလွတ်ကလေးတွေ ခြား ခြားပြီး ရေးတဲ့အတွက် စကားလုံး ပိုင်းရေးမှာ မြန်မာထက် မြင်သာတယ်။ ဒါတောင် ပြဿနာ ပေါ်သေးတယ်။ အင်္ဂလိပ်က စကားနှစ်လုံး သုံးလုံး ခွဲတာကို ဂျာမန် စတဲ့ ဘာသာစကားတွေက တစ်လုံးတည်း သတ်မှတ်တာမျိုး ရှိတယ်။ ကျွန်တော်တို့နဲ့ နီးစပ်တဲ့ ပါဠိကို ကြည့်ရင် အင်္ဂလိပ်က we will ဥဝ လို့ စကားလုံး သုံးလုံးနဲ့ ပြောမှာကို 'ဂစ္ဆိဿာမ'လို့ တစ်လုံးတည်းနဲ့ ပြောနိုင်တယ်။

ကျွန်တော်တို့ တက္ကသိုလ်မှာ သင်ခဲ့ရစဉ်က အမေရိကန် ဘာသာ ဗေဒဆရာကြီး ဘလွမ်းဖီးလ်က စကားလုံးကို အသေးငယ်ဆုံး လွတ်လွတ် လပ်လပ်ရုပ်လို့ ဆိုခဲ့တာကို မှတ်ခဲ့ရတယ်။ သူ့ဘာသာသူ ရပ်တည်နိုင်တဲ့ အသေးဆုံး ရုပ်သဏ္ဍာန်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ဒါ ကျေနပ်စရာ မရှိလှဘူး။ မေးလို့ တိုတို ဖြေရာမှာတောင် စကားလုံး တစ်လုံးမက ပါတတ်တာကိုး။

*Who did that? John did.
What's that? An oak tree.*

မြန်မာမှာလည်း အဲဒီအတိုင်းဆန်ဆန် တွေ ရတယ်။
ဘယ်သူ လုပ်တာလဲ။ ငပွပေါ့။
(ငပွ နာမည်တစ်လုံးတည်းထက် ဒီလို 'ငပွလေ' 'ငပွ လုပ်တာ' စသဖြင့် ဖြေတာများမယ်။)
ဒါ ဘာလဲ။ ပင်လယ်ကဗွီးပင်။
နောက်ပြီး 'တယ်' 'ခဲ' 'နဲ့' ဆိုတဲ့ စကားလုံးတွေကို 'တယ်ကို ကြိယာနောက် မှာ သုံးတယ်' ဆိုတာမျိုးက လွဲလို့ သူ့ချည့် တွေရခဲ့တယ်။

ဘလွမ်းဖီးလ် အဆိုဟာ အင်္ဂလိပ်စာ အရေးအသားအတွက် နေရာကျ သလို ရှိပေမဲ့ ဘာသာဗေဒသမားက အပြောစကားကို စိတ်ဝင်စားတာ။ အပြောနဲ့ အရေးကလည်း အမြဲ ထပ်တူမကျတတ်ဘူး။ စပါးကြီး မြွေကို bua constrictor လို့ စကား နှစ်လုံးသဖွယ် ရေးတယ်။ ပင်လယ်ကမ်းကိုပဲ seaside ကျ စကားတစ်လုံးတည်း၊ sea shore ကျ စကားနှစ်လုံး၊ ရေးပြန်တယ်။ ဒီထဲ သံတူ ကြောင်းတွေတွေက မှီသေး။

မြန်မာမှာလည်း အလားတူ ပြဿနာတွေက မှီတယ်။ ဒါတွေ ဖြေရှင်းဖို့ တောသ ပစ္စည်း၊ ဝါကျဖွဲ့ထုံး စကားလုံး၊ သဒ္ဒစိစွာ စကားလုံး ခွဲခြားသိရလိမ့်မယ်။

တောသ ပစ္စည်း ဆိုတာ အဘိဓာန်ထဲ ပါတဲ့ စကားလုံးကို ပြောတာပါ။ 'ကြောင်' ကို အဘိဓာန်အများစုက နှစ်မျိုးခွဲပြလိမ့် မယ်။ နာမ်နဲ့ ကြိယာပါ။ (န - နာမ်၊ ကြိ - ကြိယာ)

ကြောင်၊ န -- ကြွက်ဖမ်းတဲ့ အိမ်မွေး တိရစ္ဆာန်တစ်မျိုး

ကြောင်၊ ကြိ -- အရောင်၊ အသံ မပြေမပြစ် ဖြစ်သည်

ဒါ စကားလုံး အနေနဲ့ အခြေခံ အကျဆုံး အသုံးပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ နာမ်ရုပ်မှာ တချို့ နောက်ဆက်တွေ ထည့်ရင် တုန်း (သံပြေက နိမ့်ကျသံ) ပြောင်းတာ တွေရမယ်။ ကြောင့်ကို၊ ကြောင့် အမြီး။ တချို့ စကားလုံးတို့နဲ့ တွဲရင် အယောသက ယောသသံ ပြောင်းသွားတာလည်း ကြုံရဦးမယ်။ တောကြောင် (တောကျောင်)၊ အိမ်ကြောင် (အိမ်ကျောင်)။ ဒီတော့ ကြောင်မှာ ဝါကျဖွဲ့ထုံးအရ ရုပ်၊ သဒ္ဒစိစွာအရ ရုပ် အမျိုးမျိုး ဖြစ်နေတာ တွေ့ရတယ်။

ကြိယာ 'ကြောင်'ကတော့ အပြောင်းအလဲ သိပ်မရှိလှဘူး။ ဒါပေမဲ့ 'ခပ်ကောင်း ကောင်း' လို့ 'ခပ်ကြောင်ကြောင်' သုံးရင်တော့ ဒုတိယ 'ကြောင်'ဟာ 'ကျောင်' အသံ ပြောင်းသွားဦးမယ်။

မသိတဲ့ ဘာသာစကားတစ်ခုက စကား လုံးကို လေ့လာရင် ဒီအချက်တွေ သိထားသင့်တယ်။ အမျိုးမျိုး လှည့်ပြီး စမ်းသပ်မှု လုပ်ကြည့်ရတယ်။ နာမ် 'ကြောင်' နဲ့ ကြိယာ 'ကြောင်'၊ 'ကြောင်' နဲ့ 'ကြောင့်'၊ 'ကျောင်' အတူတူလား။ ကွဲပြားသလား သိအောင် အားထုတ်ဖို့ လိုတယ်။ ဒီလို စစ်ဆေးရာမှာ နှစ်ဆင့်ရှိတယ်။

ပထမအဆင့် ကိုယ့်ဘာသာ ရပ်တည်နိုင်တဲ့ အပိုင်းအစတွေ ရှာရတယ်။ ရွာနည်းကတော့ ကြားဝင်လို့ ရ-မရ ကြည့်တာ၊ နေရာ ရွေ့-မရွေ့ ကြည့်တာပါပဲ။ 'တူရွင်း'လို့ အသံ နှစ်သံ ဆက်ထားတဲ့ထဲ ကြားဝင်လို့ မရဘူး။ 'တူ-ကလေး-ရွင်း'လို့ မဖောက်နိုင်ဘူး။ 'တူရွင်း ဒီမှာ'၊ 'ဟောဒါ တူရွင်း'

သေဖြင့် 'တူရွင်း'ကို ဝါကျထဲ နေရာရွှေ့၊ အခြား စကားလုံးနဲ့ ယှဉ်တွဲ ထားနိုင်တယ်။

တစ်ခါ 'စက္ကူသေတ္တာ' ဆိုတာကို တွေ့တော့ စကားတစ်လုံးတည်းလား၊ နှစ်လုံး လား၊ သိချင်လို့ လျှောက်ရှာကြည့်တဲ့အခါ တွေ့ရတာက

စက္ကူထူသေတ္တာ၊ သံသေတ္တာ၊ စက္ကူဖြူ တဲ့။

ဒီတော့ 'စက္ကူသေတ္တာ'ကို 'ထူ'နဲ့ ကြားဝင်လို့ ရတဲ့အတွက်၊ စကားနှစ်လုံးပဲ၊ 'စက္ကူ'နဲ့ 'သေတ္တာ'ပဲလို့ သိရတယ်။ 'စက္ကူ'နဲ့ 'သေတ္တာ'ကို အခြားစကားလုံး တွေနဲ့ တွဲနေတာ (စက္ကူဖြူ၊ သံသေတ္တာ) တွေရပြန်တော့ ပိုသေချာသွား ပြန်တယ်။

ဒုတိယအဆင့် ဒီစကားလုံးတွေရဲ့ ဝါကျတွင်း အပြုအမူကို ဆင်ခြင် လေ့လာရတယ်။ နာမ် 'ကြောင်'ဟာ ကြိယာ 'ကြောင်'နဲ့ အလုပ်လုပ်ပုံချင်း မတူကွဲပြားတာ တွေ့ရလိမ့်မယ်။

ကြောင် အော်တယ်။

အသံ ကြောင်တယ်။

ဒီဝါကျဖွဲ့ထုံး စကားလုံးအလုပ်ကို လေ့လာရာမှာတော့ စကားလုံးတွေကို ဖွဲ့စည်းထားရာ မောရ်ဖဲမ် တွေကို လေ့လာတာနဲ့ တွဲဖက်တာ အကောင်း ဆုံးပါပဲ။

အသေးငယ်ဆုံး ဝါကျဖွဲ့ထုံး ယူနစ်ဟာ မောရ်ဖဲမ် ဖြစ်ပါတယ်။ မောရ်ဖဲမ်ကို ရွတ်ရင်းလို့ တချို့ ဘာသာပြန်ကြပါတယ်။ သံရင်းလိုပဲ အယူအဆ တိမ်းစောင်းနိုင်တဲ့ အတွက် ကျွန်တော်တို့တော့ ဘာသာမပြန်ဘဲ နိုင်ငံတကာအသုံးကို ယူလိုက်တယ်။ (အင်္ဂလိပ်က 'မော်ဖီးမ်'ဆန်ဆန် ခေါ်ပါတယ်။) အကွရာတို့၊ အတိုအရှည်တို့နဲ့ ဘာမှ မဆိုင်ဘူး။ အရေး အကြီးဆုံးက မောရ်ဖဲမ်ဟာ ဝါကျ ဖွဲ့ထုံးဆိုင်ရာ အပိုင်းအစအဖြစ် နောက်ထပ် မပိုင်းနိုင်တော့တာပါပဲ။ အောက်ပါ အင်္ဂလိပ် ဝါကျမှာ မောရ်ဖဲမ် ဆယ့်တစ် လုံး ပါတယ် -

The	/	sleep/	walk/	ing/	albatross/	chant/	ed/	/
1	2	3	4	5	6	7	8	
dream /y /lullaby								
9	10	11						

ဟော|ဒါ|မြန်မာ|ဝါကျ|မှာ|လည်း|မောရ်ဖဲမ်|ဆယ့်|နှစ်|လုံး| ပါ| ရဲ့
၁ ၂ ၃ ၄ ၅ ၆ ၇ ၈ ၉ ၁၀ ၁၁ ၁၂

မောရ်ဖဲမ်တွေကို အမျိုးမျိုး ခွဲခြားကြပါတယ်။ albatross, chant, lullaby, မြန်မာ၊ ဝါကျ။ မောရ်ဖဲမ်တို့လို သူ့ဘာသူ စကားလုံးအဖြစ် ရပ်တည်နိုင်တဲ့ မောရ်ဖဲမ်မျိုးကို လွတ်လပ် မောရ်ဖဲမ်လို့ ခေါ်တယ်။ anti-, -ed, -ly, မှာလည်း၊ ရဲ့တို့လို သူ့ဘာသာ သူ မရပ်တည်နိုင်တဲ့ မောရ်ဖဲမ်မျိုးကို နှောင်ဖွဲ့ မောရ်ဖဲမ်လို့ ခေါ်တယ်။

တစ်ခါ မောရ်ဖဲမ်တွေကို အဓိပ္ပာယ်ရွှေ့ထောင့်က ကြည့်ပြန်ရင် လွတ်လပ် မော်ရ်ဖဲမ် အားလုံးဟာ ကောသ(အဘိဓာန်) အဓိပ္ပာယ်ဆောင်နေသူတွေချည့် ဖြစ်နေတာကို တွေ့ကြရတယ်။ ဒါကြောင့် သူတို့ကို တောသ မောရ်ဖဲမ်လို့ ခေါ်ရမယ်။ နှောင်ဖွဲ့ မောရ်ဖဲမ်ကတော့ တောသသဘော ဆောင်တာလည်းရှိ သဒ္ဒါသဘော ဆောင်တာလည်းရှိတယ်။ ဥပမာ - 'အပေါ်'က 'ပေါ်'၊ 'သစ်ရွက်'က 'ရွက်'တို့ဟာ ကောသသဘော ဆောင်တယ်။ 'တယ်'၊ 'မယ်' ကတော့ သဒ္ဒါသဘောပဲ ဆောင်ကြတယ်။

တစ်ခါ မောရ်ဖဲမ်တွေကို ထပ်ပြီး အသေးစိတ် ကြည့်ပြန်ရင် တစ်မျိုးက လူ၊ ခွေး၊ ကျောင်း၊ ငါ၊ ဒီတို့လို နာမ်ဆန်တဲ့ မောရ်ဖဲမ်တွေ၊ တစ်မျိုးက လာ၊ သွား၊ ဖြူ၊ လှတို့လို ကြိယာဆန်တဲ့ မောရ်ဖဲမ်တွေရယ်လို့ နှစ်မျိုး ခွဲနိုင်တာကို တွေ့ရတယ်။ နာမ်ဆန်တယ်၊ ကြိယာဆန်တယ်လို့ သုံးလိုက်တာက သူတို့ဟာ အများ ခံယူနေကျ နာမ်တို့ ကြိယာတို့ရဲ့ သဘောလက္ခဏာနဲ့ လုံးလုံး ကြီး တူညီနေကြတာ မဟုတ်လို့ပါ။ အချင်းချင်းထဲမှာလည်း နည်းနည်းစီ သဘော သဘာဝ ကွဲနေကြပြန်တယ်။ ဥပမာ နာမ်ဆန်တဲ့ မောရ်ဖဲမ်တွေထဲမှာ လူ၊ ခွေး၊ ကျောင်း တို့ကို နာမ်စစ်စစ်ပဲလို့ အများက တညီတညွတ် လက်ခံနိုင်ကြမှာ ဖြစ်ပေမဲ့၊ ငါ၊ သူ၊ ဒီ တို့ကိုတော့ နာမ်စစ်စစ်ပါလို့ လက်ခံသူ ရှားလိမ့်မယ်။ အတော်များများက သူတို့ကို နာမ်စားတွေလို့ ဆိုကြမှာပဲ။ လန်ဒန်က မြန်မာစကားပညာရှင် ဝျန်တိုကဲလ်ကတော့ 'ဆီ ပါရတဲ့ နာမ်တွေ' လို့ (ဥပမာ- သူ့ဆီကို၊ ငါ့ဆီက) ဆိုပါတယ်။ သူတို့ဟာ နာမ်များ လုပ်သလို လုပ်နိုင်တာ များပေမဲ့ တခြားနာမ်များနဲ့ မတူတာလည်း ရှိတယ်။ ဥပမာ လူ၊ ခွေးတို့ နောက်မှာ အများပြု မောရ်ဖဲမ် 'တွေ' လိုက်သလို ငါ၊ သူ၊ ဒီတို့နောက်မှာ တွေ မလိုက်နိုင်ဘူး။

ကြိယာဆန်တဲ့ မောရ်ဖဲမ်တွေကိုလည်း နှစ်မျိုး ခွဲခြားနိုင်ပြန်တယ်။ တစ်မျိုးက ကြိယာ စစ်စစ်လို့ ဆိုရမယ့် ဟာတွေ။ လာ၊ သွား၊ စား၊ သူတို့ကို ကြိယာ နောက်ဆက် တွဲပြီး လာတယ်၊ သွားတယ်၊ စားပြီ စသဖြင့် သုံးနိုင်တယ်။ နောက်တစ်မျိုးက ကြိယာလို့ သုံးလို့ ရသလို နာမဝိသေသနသဘောလည်း သုံးလို့ ရတဲ့ ဟာတွေ။ ကြီး၊ ငယ်၊ လှ၊ ဖြူ။

သူတို့ကို နောက်ဆက် တွဲပြီး ကြီးတယ်၊ လှတယ်၊ ပြူတယ် သုံးနိုင်သလို နာမ်နောက်က တပ်ကာ နာမဝိသေသနလိုလည်း သုံးနိုင်တယ်။ လူကြီး၊ မိန်းမလှ၊ လှန်ဖြူ၊ လာ၊ သွား၊ စားတို့ကို ဒီလို မသုံးနိုင်ဘူး။

အထက်မှာ ဆိုခဲ့တဲ့အတိုင်း၊ နောင်ဖွဲ့ မောရ်ဖဲမ်တွေထဲမှာ ပထမဦးဆုံး သတိပြုရမှာကတော့ သဒ္ဒါ အနေအထားကို ပြတဲ့ မောရ်ဖဲမ်တွေပါပဲ။ သူတို့ကို သဒ္ဒါ မောရ်ဖဲမ်များလို့ ခေါ်ရမယ်။ တယ် (လာတယ်)၊ မယ် (လာမယ်)၊ တဲ့ (ဆိုတဲ့)၊ ကို (သူ့ကို)၊ က (မန္တလေးက)။

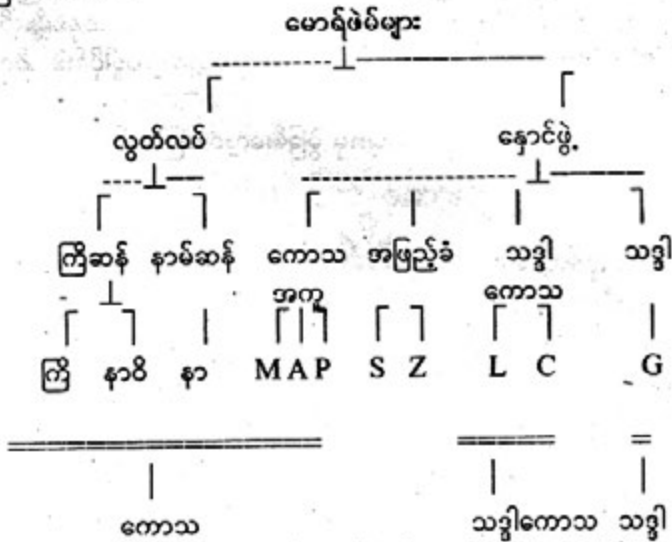
တချို့ နောင်ဖွဲ့ မောရ်ဖဲမ်တွေကတော့ သဒ္ဒါကို မပြပါဘူး။ လွတ်လပ် မောရ်ဖဲမ်တွေလို ကောသသဘောကို ဆောင်နေကြတယ်။ သူတို့ထဲမှာလည်း အမျိုးမျိုး ကွဲနေပါတယ်။ တစ်မျိုးကတော့ သူဘာသာသူ အဓိပ္ပာယ်ကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ မဖော်ပြနိုင်ဘဲ အချင်းချင်း တွဲဖက်မှ၊ ဒါမှမဟုတ် လွတ်လပ် မောရ်ဖဲမ် တစ်ခုနဲ့ တွဲပေးမှ၊ ကောသအနက် ထွက်လာတာကို တွေ့ရတယ်။ ဥပမာ - 'စဉ်းစား'က စား၊ ဒီ စားဟာ သူ့ချည်းဖြင့် ဘာအဓိပ္ပာယ်မှ ရေရေ ရာရာ မရှိပါဘူး။ တခြား မောရ်ဖဲမ်နဲ့ တွဲလိုက်မှပဲ စဉ်းစား၊ ပြုစား၊ ခံစား၊ စံစား စသဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ထွက်လာတယ်။ သူ့လို မောရ်ဖဲမ်ဟာ အရေ အတွက် သိပ်မများလှဘူး။ သူတို့ကို အပြည့်ခံ မောရ်ဖဲမ်များ လို့ ခေါ်ရမယ်။ သူတို့ကိုမှ တစ်ခါ ငြင်းပယ်မှု စကားလုံး 'မ' နောက်က လိုက်နိုင်တဲ့ဟာနဲ့ မလိုက်နိုင်တာ နှစ်ပိုင်း ခွဲနိုင်ပါသေးတယ်။

နောင်ဖွဲ့ မောရ်ဖဲမ် တစ်စုကတော့ လွတ်လပ်မောရ်ဖဲမ်တွေနဲ့ တော်တော် ကိုတူတယ်။ ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် မရပ်တည်နိုင်တာ တစ်ခုပဲ။ သူနဲ့ တွဲဖက်ပြီး စကားလုံး အများအပြား ထုတ်လုပ်နိုင်တာကိုလည်း တွေ့ရတယ်။ ဥပမာ - 'ရွက်'၊ သူကနေ အရွက်၊ သစ်ရွက်၊ ရွက်ဝါ၊ ရော်ရွက်၊ ရွက်ဟောင်း၊ ရွက်နု စသဖြင့် အများအပြားထုတ်လုပ်လို့ ရတယ်။ (ဒါ လှေက ရွက်နဲ့ မဆိုင်ပါ။) သူ့လို မောရ်ဖဲမ်တွေကို ကောသ အကူ မောရ်ဖဲမ်များလို့ ခေါ်ရမယ်။ သူတို့ကို သုံးမျိုးသုံးစားတွေ ရတယ်။ (က) ရှေ့ဆက် 'အ'နဲ့ တွဲနိုင်ပြီး စကားခွန်းရှေ့က နေနိုင်တဲ့ မောရ်ဖဲမ်များ၊ ဥပမာ - ရွက် (အရွက်၊ ရွက်ဝါ)၊ (ခ) သဒ္ဒါသဘော ကို ပြတာ မဟုတ်တဲ့ 'အ'လို မောရ်ဖဲမ်များ (အရွက်၊ အသား)၊ (ဂ) သဒ္ဒါ သဘောကို ပြတာမဟုတ်တဲ့ နောက်ဆက် မောရ်ဖဲမ်များ၊ 'လယ်သမား' က 'သမား'။

နောက်တစ်စုကတော့ သဒ္ဒါသဘော ဆောင်သလို ကောသသဘောလည်း ဆောင်တဲ့ မောရ်ဖဲမ်တွေပါပဲ။ ဥပမာ၊ 'ယောက်'နဲ့ 'နား'၊ 'ယောက်ဟာ သန့်ာ တစ်ခုနဲ့တွဲရင် သဒ္ဒါအလုပ် လုပ်နေတာပါပဲ။ လူ ဝါးယောက်၊ နားဟာလည်း

နာမ်ပုဒ်တစ်ခုနဲ့ တွဲနေရင် သဒ္ဒါအလုပ် လုပ်နေတာပါပဲ။ ကျောင်းနား၊ ဒါပေမဲ့ သူတို့နှစ်ဦးလုံး 'အ' နောက်က လာနိုင်တယ်။ အယောက်ယောက်။ ဒွေးဘော်လုပ်လို့ရတယ်။ နီးနီး နားနား၊ ဒါကြောင့် သူတို့ကို သဒ္ဒါ ကောသ ဟောရုံဖဲမ်များ လို့ ခေါ်ရလိမ့်မယ်။

မောရုံဖဲမ်တွေကို ကျွန်တော်တို့ အမျိုးအစားခွဲပုံကို အောက်ပါ ဇယားမှာ ပြထားတယ် -

ဇယားသဘောကို ရှင်းရရင်၊ လွတ်လပ် မောရုံဖဲမ်ကို (၁) ကြိယာဆန်၊ (၂) နာမ်ဆန် ရယ်လို့ နှစ်မျိုးနှစ်စား ခွဲပါတယ်။ ကြိယာဆန်ကို ထပ်ခွဲတော့ ကြိယာစစ်စစ်တွေ (သွား၊ လား၊ စား)နဲ့ ကြိယာလိုရော နာမဝိသေသနလိုပါ သုံးနိုင်တာတွေ (ကြီး၊ ငယ်၊ လှ၊ ကြိယာလို သုံးရင် 'ကြီးတယ်'၊ 'ငယ်တယ်'၊ 'လှတယ်' - နာမဝိသေသနလို သုံးရင် 'လူကြီး'၊ 'လူငယ်'၊ 'မိန်းမလှ') ဆိုပြီး နှစ်မျိုး ရပါတယ်။

နာမ်ဆန်မှာ လူ၊ ခွေး၊ ငါ၊ ဒီ စတဲ့ နာမ်များ၊ နာမ်စားများ။
 နှောင်ဖွဲ့မောရုံဖဲမ်တွေကို ခွဲတော့ (၁) ကောသအကူ - သူ့ကိုမှ ထပ်ခွဲရင် 'အမဲသား'ကလို 'သား' [M]၊ 'အသား'၊ 'အပေါ်'တို့မှာ ပါတဲ့ ရှေ့ဆက် 'အ' [A]၊ လယ်သမား၊ လှည်းသမားတို့မှာ ပါတဲ့ 'သမား'လို နောက်ဆက် [P]။

(၂) အဖြည့်ခံ မောရုံဖဲမ်များ၊ 'စဉ်းစား'ကလို 'စား'၊ 'ပျော်ပါး'က 'ပါး'

စတဲ့ 'မ' နောက်က လိုက်နိုင်တာ [S] နဲ့ 'သိချင်း' က 'ချင်း' လို့ 'မ' နောက်က မလိုက်နိုင်တာ [Z] ။

(၃) သဒ္ဒါ ကောသ မောရ်ဖမ်များ၊ 'အနား' က 'နား'၊ 'အပေါ်' က 'ပေါ်' [L] နဲ့ 'လူငါးယောက်' က 'ယောက်' လို့ မျိုး [C] ။

(၄) သဒ္ဒါမောရ်ဖမ်များ၊ 'လာတယ်' က 'တယ်'၊ 'ကျောင်းကို' က 'ကို'၊ လွတ်လပ်မောရ်ဖမ်များနဲ့ နောင်ဖွဲ့မောရ်ဖမ်ထဲက ကောသအကူ၊ အပြည့်ခံ၊ သဒ္ဒါ ကောသဆိုကို ကောသပိုင်းလို့ မှတ်ယူနိုင်တယ်။ သဒ္ဒါကောသနှစ်မျိုးကို သဒ္ဒါ ကောသပိုင်းလို့ မှတ်ရမယ်။ သဒ္ဒါ စကားလုံးတွေက သဒ္ဒါပိုင်းနဲ့ ဆိုင်တယ်လို့ ဆိုရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

သဒ္ဒါမောရ်ဖမ်တွေကို နောက်များမှ ခွဲခြမ်းလေ့လာကြမယ်။

မောရဖဲမ်က စကားလုံး

တစ်ခါတလေ မောရဖဲမ်တစ်ခုမှာ ဖောနလောဂ ရုပ် တစ်ခုပဲ ရှိတယ်။ အများကတော့ အလ္လမောရဖ ခေါ်တဲ့ မူကွဲတွေ ရှိတတ်ကြတယ်။ 'လူတွေ၊ ငှက်တွေ'ကို အသံအရ 'လူဒွေ၊ လူဒေ၊ ငှက်တွေ၊ ငှက်တေ' ထွက်ဆို ကြလေတော့ 'ဒွေ၊ ဒေ၊ တေ' တို့ကို ဗဟုဝင် မောရဖဲမ် 'တွေ'ရဲ့ အလ္လမောရဖ များလို့ ဆိုရမယ်။ အရင်က တင်ပြခဲ့တဲ့အတိုင်း၊ သန္နိစည်းအရ ပြောင်းကြ တာမို့ ဖောနလောဂအရ ပြုပြင်တာလို့ ခေါ်တယ်။

မောရဖဲမ်တွေကို တွဲလိုက်ရင် စကားလုံး၊ စကားလုံးတွေကို တွဲလိုက်ရင် စကားလုံးစု ဝါ ပုဒ်စုကိုရမယ်။ ပုဒ်စုတွေကို ယှဉ်တွဲလိုက်တော့ ဝါကျ ရယ်လို့ ဖြစ်လာပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်စကားမှာ The Little child ဆိုတဲ့ နာမ်စုနဲ့ is now playing ဆိုတဲ့ ကြိယာပုဒ်စု တွဲလိုက်တော့ The little child is now playing ဆိုတဲ့ ဝါကျ ဖြစ်လာတယ်။ မြန်မာစကားမှာ 'ကလေးငယ်လေး' ဆိုတဲ့ နာမ်ပုဒ်စုနဲ့ 'ကစားနေတယ်' ဆိုတဲ့ ကြိယာပုဒ်စု ယှဉ်တွဲလိုက်တော့ 'ကလေးငယ်လေး ကစားနေတယ်' တဲ့ ဝါကျဖြစ်လာတာပါပဲ။

ကောသ မောရဖဲမ်တစ်လုံးတည်း ဖြစ်ဖြစ် (ဥပမာ လူ၊ ခွေး၊ အိမ်) တစ်ခုထက် ပိုပြီး တွဲဖက်ထားတာ ဖြစ်ဖြစ် (ဥပမာ လူထု၊ မြေခွေး၊ အိမ် ထောင်) စကားလုံး သတ်မှတ်ရမယ်။ စကားလုံးမှာ ကောသ မောရဖဲမ်ချဉ် ပါတယ်။ သဒ္ဒါ မောရဖဲမ် မပါဘူး။ မောရဖဲမ်တွေကိုလည်း အပိတ် စပ်နဲ့ တွဲထားတယ်။ ဒါကြောင့် အပွင့်စပ်နဲ့ စပ်ထားတာကို စကားလုံးလို့

မယူဆလိုဘူး။ ဥပမာ တိုင်းပြည်၊ ဗာပေ၊ တော တောင်။ သူတို့ဟာ စကားလုံး နှစ်လုံးစီပဲ ဖြစ်ကြတယ်။ 'ဒါ တို့တိုင်း တို့ပြည်၊' 'ဗာကောင်း ပေမွန်၊' 'တောနဲ့ တောင်စွယ်' တို့ကို ထောက်။

တွဲဖက် ပါဝင်နေတဲ့ မောရဖမ် အရေအတွက်အရ စကားလုံးတွေကို ခွဲခြား ကြည့်တဲ့အခါ

၁ မောရဖမ်တစ်လုံးတည်းပါ စကားလုံးများ - လူ၊ ခွေး၊ စိတ်၊ ဒါ၊ ရေ၊ ဖတ်၊ ကစား၊ သမိုင်း၊ ရာဇဝင်၊ မန္တလေး

၂ မောရဖမ်နှစ်လုံးပါ စကားလုံးများ - အကြောင်း၊ ပြည့်စုံ၊ သမိုင်းကြောင်း၊ တံဆိပ်ခေါင်း၊ နိုင်ငံခြား၊ ဒါပေမယ့်

၃ မောရဖမ် သုံးလုံးပါ စကားလုံးများ - အစွမ်းကုန်၊ အဖြေမှန်၊ ဒီးမွမ်းစရာ၊ ခေါင်းဆောင်ပိုင်း၊ တိုးတက်မှု

၄ မောရဖမ် လေးလုံးပါ စကားလုံးများ - အစိုးရပိုင်း၊ အတွင်းရေးမှူး၊ အရေးတော်ပုံ၊

၅ မောရဖမ် ငါးလုံးပါ စကားလုံးများ - အတွင်းရေးမှူးချုပ်၊ အကျိုးတော်ဆောင်ချုပ်

မှတ်စရာ၊ မောရဖမ်လို့ပြောတာကို စကားသံနဲ့ မရောစေဖို့ သတိပြုပါ။ 'သမိုင်း'ဟာ စကားသံလို့ အလွယ် ခေါ်ကြတဲ့ အက္ခရာ နှစ်လုံး ပါပေမယ့် ထပ်ခွဲလို့ မရလေတော့ မောရဖမ် တစ်လုံးတည်းပဲ ဖြစ်တယ်။ အလားတူ 'သမိုင်းကြောင်း'ဟာ 'သမိုင်း'နဲ့ 'ကြောင်း'ဆိုတဲ့ မောရဖမ် နှစ်လုံးပဲ ပါတယ်။ 'ဒီးမွမ်းစရာ'မှာ 'ဒီး+မွမ်း+စရာ'ရယ်လို့ မောရဖမ် သုံးလုံး ပါတယ်။ 'အစိုးရပိုင်း'မှာ 'အ+စိုး+ရ+ပိုင်း'ရယ်လို့ မောရဖမ် လေးလုံးပါတယ်။

မောရဖမ်တွေကို စကားလုံးဖြစ် အောင် တွဲဖွဲ့နည်း သုံးနည်း ရှိတာကို တွေ့ရတယ်။ (က) ဆက်နည်း (ခ) ခွေးဘော်ပြုနည်း (ဂ) ဖွဲ့စည်းနည်း ဖြစ်တယ်။

(က) ဆက်နည်း။ ။ အများဆုံးသုံးတဲ့ ရှေ့ဆက်က 'အ' ဖြစ်ပြီး ဒုတိယ 'တ'သုံးတယ်။ နောက်ဆက် 'စရာ'နဲ့ 'သမား'လည်း တော်တော်တွေ့ရတယ်။

အနဲ့ ဆက်ပုံများ

အ+ကြိယာဆန်တဲ့ မောရဖမ်

အများ၊ အသစ်၊ အတွေး၊ အမြင်၊ အလုပ်

အ+နာမ်ဆန်တဲ့ မောရဖဲမ်
 အခု၊ အခြေ
 အ+ကောသ အကူ မောရဖဲမ်
 အချက်၊ အရွက်၊ အသား
 အ+အဖြည့်ခံ မောရဖဲမ်
 အရှား(အထင်အရှား)၊ အပြား (အများအပြား)
 အ+သဒ္ဒါ ကောသ စကားလုံး
 အပေါ်၊ အတွင်း၊ အယောက် (ငါး ဆယ်)
 နောက်၊ 'တ'ကို သုံးပုံတွေကတော့
 တချို့၊ တခြား၊ တတွေ (တစ်တွေ)
 'စရာ'နဲ့ ဆက်တဲ့ စကားလုံးများ
 စားစရာ၊ စဉ်းစားစရာ၊ လုပ်စရာ
 'သမား'နဲ့ ဆက်တဲ့ စကားလုံးများ
 လယ်သမား၊ ဆေးသမား

(၁) ခွေးဘော်နည်း။ ။ အကွရာ တစ်လုံးကို နှစ်ခါ ထပ်ရွတ်တာကို ခွေးဘော်ပြုတယ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ အများဆုံး တွေ့ရတာကတော့ ကြိယာ ဆန်တဲ့ မောရဖဲမ်တွေနဲ့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

များများ
 လုံးလုံး
 ကြီးကြီး
 နည်းနည်း

အဖြည့်ခံ မောရဖဲမ်တွေကိုလည်း ခွေးဘော်ပြုပါသေးတယ်။
 ချာချာ (သေသေချာချာ)
 စားစား (စဉ်းစဉ်း စားစား)
 ရှားရှား(လှုပ်လှုပ် ရှားရှား)
 တခြား မောရဖဲမ်တွေကို ခွေးဘော်ပြုတာ အတွေ့ရ နည်းတယ်။

(၂) ဖွဲ့စည်းနည်း။ ။ ဆက်နည်း ခွေးဘော်နည်းနဲ့ မဟုတ်ဘဲ တွဲဖွဲ့ ပေါင်းစပ်နည်းနဲ့ ရလာတဲ့ စကားလုံးမှန်သမျှကို ဖွဲ့စည်းနည်းလို့ သိမ်းကုံး

ခေါ်လိုပါတယ်။ အပြည့်ခံ မောရဖိမ်တစ်ခုခုနဲ့ ဖြစ်ဖြစ်၊ ကောသအကူ
မောရဖိမ်တစ်ခုခုနဲ့ ဖြစ်ဖြစ်၊ လွတ်လပ် မောရဖိမ်အချင်းချင်း ဖြစ်ဖြစ် တွဲဖွဲ့ပြီး
ရလာတဲ့ စကားလုံးတွေပါပဲ။

လက်နက် (လက်+နက်)

တာဝန် (တာ+ဝန်)

ခြားနား (ခြား+နား)

လှုပ်ရှား

ပတ်သက်

နှစ်သက်

သစ်ပင်

ဇာတ်ကောင်

ပေါ်ပေါက်

ထူးချွန်

လုပ်ငန်း

အောက်ပိုင်း

ဘာသာပြန်(ဘာသာ+ပြန်)

အောက်ခြေ စသဖြင့်။

အမေရိကန်က ကော်နင်က လွတ်လပ် ရုပ်တွေကို နာမ်နဲ့ကြိုယာ၊ နောင်ဖွဲ့
မောရ ဖိမ်တွေကို နိပါတ်၊ ရှေ့ဆက်၊ နောက်ဆက်၊ ကာရန်အက္ခရာများလို့
ခွဲလိုက် ပြီး စကားလုံးတွဲ အမျိုးမျိုး ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို သုံးသပ်တယ်။
လန်ဒန်က ဖျန်အို ကဲလ်ကတော့ စကားလုံးနဲ့ နိပါတ်ရယ်လို့ ခွဲလိုက်ပြီး
စကားလုံးမှာ နာမ်၊ ကြိုယာ၊ အာမေဒိုတ်၊ နိပါတ်မှာ ရုပ်ပြု၊ နောက်ဆက်
ဝိဘတ် ရယ်လို့ ထပ်ခွဲပါတယ်။ ပရာဟာက မင်းလတ်ရဲခေါင်ကတော့
ကောသစကားလုံးနဲ့ သဒ္ဒါစကားလုံး ခွဲလိုက်ပြီး ကောသ စကားလုံးတွေကို
နာမ်၊ နာမ်စား၊ သင်္ချာ၊ ကြိုယာ၊ ဝိသေ သန၊ အာမေဒိုတ် ခြောက်မျိုး
ထပ်ခွဲတယ်။ သဒ္ဒါစကားလုံးတွေကိုလည်း ဆယ်မျိုး အသေးစိတ် ထပ်ခွဲတယ်။
အားလုံးဟာ အဓိက နှစ်ပိုင်းခွဲရာမှာ တူညီကြတယ် ဆိုရမယ်။

ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့လည်း နှစ်ပိုင်း ခွဲလိုပါတယ်။ ကော်နင်ရဲ့
လွတ်လပ်ရုပ်၊ အိုကဲလ်ရဲ့ စကားလုံး၊ မင်းလတ်ရဲ့ ကောသ စကားလုံးကို
ဝင်မစကားလုံးလို့ ခေါ်လိုက်ပြီး ကျန်တစ်ပိုင်းကို သဒ္ဒါ စကားလုံး ဝါ

သဒ္ဒါဓါတ်လို့ ခေါ်လိုပါတယ်။

ပင်မ စကားလုံးတွေကို နာမ် (နာမ်စားနဲ့ သင်္ချာ အပါအဝင်) ကြိယာ၊
ဝိသေသနာ၊ အာမေဒိုက်ရယ်လို့ လေးမျိုးပဲ ခွဲလိုတယ်။

၁ နာမ် (က) လူ၊ လိပ်ပြာ၊ အစိုးရ (နာမ်)

(ခ) ငါ၊ နင်၊ ကျွန်တော်၊ တို့၊ သူ (နာမ်စား)

(ဂ) ဒီ၊ အဲဒီ၊ ဟို၊ ဘာ၊ ဘယ် (အညွှန်း နာမ်စား)

(ဃ) တစ်၊ နှစ်၊ သုံး၊ တစ်ရာ (သင်္ချာ)။

၂ ကြိယာ (က) ဖတ်၊ လုပ်ကိုင်၊ စဉ်းစား။

(ခ) ကောင်း၊ နို၊ လိမ္မာ

၃ ဝိသေသန (နာမနဲ့ ကြိယာ) အခု၊ တခြား၊ ဝေဝေဝါ

၄ အာမေဒိုက် အေး၊ ကဲ၊ အလို

သဒ္ဒါဓါတ်တွေကို ရှစ်မျိုး ခွဲလိုတယ်။-

၁ ရှေ့ဆက် - မ- ငြင်းပယ်ခြင်းပြ (မသိဘူး)

၂ နာမ်နောက်ဆက် - (ဝိဘတ်) ကို၊ က၊ မှာ၊ နဲ့၊ ရဲ့၊ ကြောင့်၊ ဟာ၊

၃ သင်္ချာပြု၊ မျိုးပြု၊ ခု၊ ယောက်၊ ပါ၊ ကောင်

၄ အချဲ့စကားလုံး- ကလေး၊ တစ်တွေ၊ များ၊ ထက်၊ ပေါ်၊ မျှ၊ လောက်၊
တည်း

၅ ကြိယာ နောက်ဆက် - တယ်၊ မယ်၊ တာ၊ တဲ့

၆ ကြိယာထောက် - ခဲ့၊ နိုင်၊ စေ၊ တတ်

၇ နိပါတ်ပုဒ် - မှ၊ လည်း၊ တော့၊ ပေမယ့်၊ လို့၊ ပဲ၊ လား၊ လဲ။

၈ အာမေဒိုက်ပြု - ရယ်၊ ငှာ၊ ကွာ

ပင်မ စကားလုံးတွေက အထူးအထွေ ပြောစရာ မရှိလှဘူး ထင်ပါတယ်။
နာမ်ထဲမှာ နာမ်စားလို့ အများခေါ်ကြတဲ့ ဟာကိုပါ ထည့်ထားတာ အရင်
ဆောင်းပါးမှာ ပြောပြီး ဖြစ်တယ်။ ငါ၊ နင်က နာမ်စား စစ်စစ်ပါ။ ပုဂ္ဂိုလ်
နာမ်စားလို့ ခေါ်ကြတယ်။ ဒါပေမယ့် 'ငါ'အစား 'သား'၊ 'သမီး'၊ 'ဆရာ'
နာမ်တွေပဲ သုံးပြီး ထည့်ပြောနေကြတာကို ထောက်ပြီး နာမ် တစ်စုတည်း
သတ်မှတ်လိုက်တယ်။ တစ်နှစ်သုံးလေး တွေကလည်း နာမ်တွေပါပဲ။
ကြိယာမှာ လုပ်တာကိုင်တာနဲ့ အရည်အသွေးပြ ရယ်လို့ နှစ်မျိုးခွဲတာလည်း

အရင် ဆောင်းပါးမှာ ပါပြီး။

နာမဝိသေသနနဲ့ ကြိယာဝိသေသနကို တစ်အုပ်စုပဲ ထားလိုက်တယ်။
'အခု အချိန်' ဆိုရင် 'အခု' ဟာ 'အချိန်' နာမ်ကို ညွှန်တဲ့ နာမဝိသေသနသာ
ဖြစ်ပြီး၊ 'အခု သွားမယ်' ဆိုရင် 'သွားမယ်' ကြိယာကို ဖြည့်စွက်ပြောတဲ့
ကြိယာဝိသေသန ဖြစ်တယ်။

'အေး၊' ကိုင်းတို့ဟာ ပင်မ စကားလုံး အာပေဒိုက် ဖြစ်ကြတယ်။ (အေး၊
ငါ သိတယ်။ ကိုင်း သွားကြစို့) 'ရယ်၊' 'ကွာ'တို့က ပင်မစကားလုံးနဲ့ တွဲတဲ့
သဒ္ဒါဓာတ် ဖြစ်ကြတယ်။ 'မေမေရယ်၊' 'သမီးရဲ့၊' 'ခက်သကွာ' စသဖြင့်
သုံးကြရတယ်။

ပြဿနာပေါ်တန်တဲ့ သဒ္ဒါဓာတ် တချို့ကို ရှင်းလိုတယ်-

နာမ်နောက်ဆက်တွေထဲမှာ

'က'က (က) ကတ္တာ၊ (ခ) ဖဲကျဉ်ရာ၊ (ဂ) တည်ရာ၊ (ဃ) အချိန်၊ (င)
အခြေအနေ တို့ကို အဓိက ပြတယ်။

(က) ကတ္တာ

အမေက ငယ်သေးတယ်တဲ့။

အိုးက ဖပူ စလောင်းက ပူ။

(ခ) ဖဲကျဉ်ရာ

ယောမြို့က ပြန်ခဲ့တယ်။

ထွက်တော်မူ နန်းက ခွာတယ်။

(ဂ) တည်ရာ

အရှေ့က နေဝန်းထွက်သည့် ပမာ

တောထဲက ကျား

(ဃ) အချိန်

အရင်က ရှင်တို့ကျွန်မတို့ အဖေနဲ့အမေတွေ

ရှင်ပြုတုန်းက ရွှေထီးဆောင်း

(င) အခြေအနေ

မိုးရွာက ပျိုးသာမယ်

ကြိုးစားက ဘုရားဖြစ်နိုင်တယ်

'ကို'က ကံပုဒ်၊ လားရာတို့ကို ပြတယ်။

ကံပုဒ်

မမလေးကို မောင်က ခိုးမယ်လို့

လားရာ

အရှေ့ကို လျှောက်ပါလို့

'နဲ့'က ကြိယာနဲ့ အတူပေါင်းစည်းမှုကို ပြတယ်

ကြိယာ

ခြင်ကျားကြီးနဲ့ ရေကိုယူ

အတူပေါင်းစည်းမှု

သားမက်နဲ့ ယောက္ခမ

'မှာ'က နေရာ၊ အချိန်ကို၊ ရံဖန် ကတ္တားကို ပြတယ်

ဘုရားမှာ တစ်ခါ ဆုံတယ် (နေရာ)

အခါမဲ့မှာ ရွာတဲ့မိုး(အချိန်)

ငါ့မှာ စောင့်လိုက်ရတာ (ဒီ'မှာ'က 'ငါ့မှာ ကလေးရှိတယ်'က 'မှာ'နဲ့

တခြားစီ)

'ရဲ့'က ပိုင်ဆိုင်မှုကို ပြတယ်။

လူကြီးသူမရဲ့ စကားကို နာယူလေ

(အမေရဲ့ ကယ်ပါဦး က 'ရဲ့'နဲ့ တခြားစီ)

အချဲ့စကားလုံးတွေကို လေးမျိုး ခွဲနိုင်တယ် (က) ဝိသေသန၊ (ခ)

ဗဟုဝစ်ပြ၊ (ဂ) တည်ရာပြ၊ (ဃ) ပမာဏပြ။

(က) ဝိသေသနတွေက နာမဝိသေသန တွေနဲ့ တော်တော်တူတယ်။ 'ရွာငယ်၊ 'ရွာသစ်'တို့မှာ 'ငယ်' နဲ့ 'သစ်'တို့က 'ရွာ'ကို ညွှန်ပြသလို 'ရွာကလေး'မှာ 'ကလေး'ကလည်း 'ရွာ'ကို ညွှန်တာပါပဲ။ ကွာတာက တော့ 'ငယ်'နဲ့ 'သစ်'က ကြိယာလိုသုံးနိုင်တယ် (ငယ်တယ်၊ သစ်တယ်)၊ 'ကလေး' ကို ကြိယာလို မသုံးနိုင်ဘူး။ ဒါပေမယ့် 'ကလေး'ကို နာမ်နောက်ကတင် မဟုတ်ဘဲ၊ ပုဒ်စုတွေ နောက်ကပါ သုံးနိုင်တာတွေ့ရတယ်။ 'ရွာခပ်ငယ်ငယ်ကလေး'၊ 'အသစ် တည်ဆောက်ပြီးခါစကလေး'စသည်ဖြင့်။

(ခ) ဗဟုဝစ်ပြတွေက တွေ၊ တစ်တွေ၊ တို့၊ များ၊ ကတို့ (အရပ်ကတို့)၊ ရှိ(မောင်ရှိ) ဖြစ်တယ်။ ဗဟုဝစ်လို့ ခေါ်လိုက်ရပေမယ့် အမြဲ အများကို မပြပါဘူး။ 'လူဆယ်ယောက်'၊ 'လူအချို့' ဆိုရာမှာ 'တို့'၊ 'များ' ဘာမှ မပါဘူး။

'မပုတို့လှာကြစမ်း' ဆိုရာ 'မပုတွေ' အများ လို့ ပြောတာ မဟုတ်ဘူး။ မပုနဲ့ အပေါင်းကို စုပေါင်းခေါ်တာဖြစ်တယ်။ 'မပုတို့ လုပ်လိုက်မှဖြင့်' ဆိုရာမှာလည်း မပုအများကို ပြောလိုတာ မဟုတ်ဘဲ မပုတစ်ယောက်တည်းကို ပြောနေတာ ဖြစ်တယ်။ 'သူများက အကောင်း ပြောနေတာ' ဆိုရာမှာ မိမိ တစ်ကိုယ်ကို ညွှန်း တာဖြစ်တယ်။

(ဂ) တည်ရာပြတွေဟာ မူလက နာမ်တွေတွေပါပဲ။ အောက်၊ ကြား၊ ထက်၊ ထဲ၊ တွင်း၊ နား၊ နောက်၊ ပါ၊ ပေါ်၊ ပြင်၊ ဖ(ဘ)က်၊ ဘေး၊ ရှေ့၊ လယ်တို့ ဖြစ်တယ်။ နောက်က နာမ် နောက်ဆက်တွေ ထားပြီး သုံးတယ်။ ကျောင်း အောက်မှာ၊ ချုံကြားက၊ ရွာဆီကို၊ ဦးခေါင်း ထက်မှာ၊ အခန်းထဲမှာ၊ မြို့တွင်းကို၊ လမ်းနောက်မှာ၊ မြောက်ဘက်က၊ တိုက် ရှေ့မှာ၊ ကွင်းလယ်မှာ စသဖြင့် (နာမ်နဲ့ တည်ရာပြ ကြားက 'ရဲ့'ကို ဖြုတ်ထားတယ်လို့ ယူဆနိုင်တယ်။ 'ကျောင်း အောက်မှာ' ဆိုတာ 'ကျောင်းရဲ့ အောက်မှာ'ပါပဲ။)

(ဃ) ပမာဏပြတွေက အရေအတွက်ကို တန့်သတ်ပေးတဲ့ စကားလုံး တွေဖြစ်တယ်။ အရေအတွက်နဲ့ သင်္ချာနဲ့ မျိုးပြ နောက်မှာ နေရတယ်။ တစ်ခါတလေ ကြိယာနောက် ဆက် အချို့နောက် နေတတ်တယ်။ စလုံး၊ စီ၊ တည်း၊ ထက်၊ မြောက်၊ မျှ၊ လုံး၊ လောက် တို့ပါပဲ။ ငါးယောက်စလုံး၊ တစ်ခုစီ၊ နှစ်ယောက်တည်း၊ ငါးဆယ်မြောက်၊ လူတစ်ထောင်မျှ၊ ဖြစ်သမျှ (သ - သည်၊ ကြိယာနောက်ဆက်)၊ နှစ်အုပ်လုံး၊ ငါးချပ်လောက်၊ ထင်သလောက် (ကြိယာနောက်ဆက်)။

ကြိယာနောက်ဆက်တွေကို လေးမျိုး ခွဲခြားနိုင်တယ်-

(က)စံ ကြိယာနောက်ဆက်များ- ကွဲ (ဟုတ်ကွဲ)၊ စ (သိပါစ)၊ တယ်၊ နဲ့ (မပြောနဲ့)၊ ပ (လာပလား-လာပြီလား)၊ ပြီ၊ ပေါင် (မသိပေါင်)၊ ရဲ့ (သိပါရဲ့)၊ ရော (သွားရော)၊ ရိုး (တူရိုးလား)၊ သ (သိသလား-သိသည်လား)

(ခ) နာမဝိသေသန ကြိယာနောက်ဆက်များ - တဲ့၊ မယ့် (သည်၊ သော၊ မည့်)

သေချင်တဲ့ကျား (နာမ်'ကျား'ကို ညွှန်ပြ)

လာမယ့် ဘေး

ပျောက်သော သူ

(ဂ) ကြိယာဝိသေသန ကြိယာနောက်ဆက်များ-အောင်၊ ကာ၊ ခင်၊ စဉ်၊

စေကာ မှ၊ စွာ၊ ဆဲ၊ တုန်း၊ ပြီး၊ ဖွယ်၊ ဘဲ၊ မိ၊ လျက်၊ ရင်၊ ရင်း၊ ရှိ၊ လို့
စဉ်းစားကာ နေဦးမယ်
မိုးရွာတုန်း ရေခဲ
ကျား ကြောက်လို့ ရှင်ကြီး ကိုး

- (ဃ) လေးနတ် ကြိယာ နောက်ဆက်များ- တာ၊ မှာ၊ ရုံ၊
ဒီဖေ လုပ်တာ။
သွားမိရင် ကောင်းမှာ။
မလာသေးလည်းစောင့် ရုံ ပေါ့။

ကြိယာထောက်များကို သုံးမျိုး ခွဲနိုင်တယ်။
(က) ကြိယာနဲ့ ကြကြား ဝင်နိုင် - အပ်၊ အား၊ ကောင်း၊ ခဲ၊ ခဲ့၊ ခင်၊ ချေ၊
စေ(စေ့)၊ တတ်၊ တန်၊ တုံ၊ ထိုက်၊ နိုင်၊ နှင့်၊ ဖူး၊ ဖြစ်၊ မိ၊ ရက်၊ ရစ်၊ ရဲ၊
လောက်၊ လို၊ လိုက်၊ လှည့်၊ ဝံ၊ သင့်၊ သာ

မပြောအပ်ကြဘူး
စား နှင့်ကြတယ်
နေ ရစ် မယ်
မငြင်းသာကြဘူး

- (ခ) ကြ'နဲ့ ကြ'နောက်က လာနိုင်တဲ့ ဟာ များ('ပါ'နောက် မလာနိုင်)- ကြ၊
ခင်၊ ချည်၊ စမ်း၊ ပြန်၊ ရ၊ ရှာ၊ လွန်း၊ လှ၊ လူ

သွားကြပြီ
ပြောကြချည်ရဲ့
ရောက်လူရောက်ခင်
ရောက်လူပါပြီ

- (ဂ) 'ပါ'နဲ့ 'ပါ'နောက်က လာနိုင်တဲ့ ကြိယာထောက်များ- ဦးစေ(စေ့)၊ တော့၊
ပါ၊ ပေ၊ ရစေ၊ လိမ့်၊ လေးသေး

သွားပါဦးမယ်
ရစေမယ်၊ ရစေ့မယ်(အဓိပ္ပာယ်မတူ)
ကောင်းပါပေတယ်
လာလေ့ရော
စောသေးတယ်

နာမ်နောက်ဆက်၊ ကြိယာနောက်ဆက်၊ နှစ်မျိုးလုံးနောက်ကနေနိုင်တဲ့ နိပါတ် ပုဒ် အကြောင်းကိုလည်း စောစောက ဆောင်းပါးတွေမှာ ပြောပြီးပါပြီ။ စေ့စေ့စပ်စပ် မဆင်ခြင်ရင် နာမ်နောက်ဆက်၊ ကြိယာနောက်ဆက်လို့ ထင်တတ်တယ်။ 'သည်၊ က၊ မှာ၊ ကား၊ ကတ္တားနောက်ဆက်'လို့ မြန်မာစာ ဆရာတချို့ မှားယွင်း ဆိုဖူးကြကြောင်း ပြောခဲ့ပါပြီ။ ခေတ်ပေါ်စကား 'တော့' လို့ပဲ ဂန္ထဝင် 'ကား'ဟာ နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်တယ်။ သူတို့သုံးပုံ ယှဉ်ကြည့်ပါ။

- ယှဉ်ပါရဲ့ (နာမ်နောက်ဆက် 'ကို' နောက်မှာရှိ)
- ခိုးမယ်တော့ မကြုံနဲ့ (ကြိယာနောက်ဆက် 'မယ်' နောက်မှာရှိ)
- ဆင်မှာကား စေ့ (နာမ်နောက်ဆက် 'မှာ' နောက်မှာရှိ)
- ချစ်သော်ကား သကာ (ကြိယာနောက် ဆက် 'သော်'နောက်မှာရှိ)

စကားလုံးက စကားလုံးစု ဝါ ပုဒ်စု

အမှတ် ၈ မှာ ပြခဲ့တဲ့ အတိုင်း၊ မောရ်ဖဲမ်က စကားလုံး၊ စကားလုံးက စကားလုံးစု ဝါ ပုဒ်စု၊ ပုဒ်စုက ဝါကျ ဖြစ်လာတယ်။ အင်္ဂလိပ်စကားမှာ -

စကားလုံးများ - the, little, now, child, playing, is

စကားလုံးစု ဝါ ပုဒ်စုများ - the little child/ is now playing

ဝါကျ - The little child is now playing

အင်္ဂလိပ်စကားကို စူးစမ်းနေတာဖြစ်ရင် the ဟာ Definite article ဖြစ်တယ်။ နာမ်ပုဒ်စု ရှေ့က နေတယ်။ little က Adjective ဖြစ်တယ်။ နာမ်ရှေ့က နေတယ်။ is က verb be ရဲ့ Third Person Singular Present tense ဖြစ်တယ်။ အခု playing နဲ့ တွဲနေတယ်။ playing က ကြိယာ play နဲ့ နှောင်ဖွဲ့ မောရ်ဖဲမ် ing တွဲထားတာ။ စကားနှစ်လုံး ကြား now ဆိုတဲ့ အချိန်ပြကြိယာဝိသေသန ထည့်ထားတယ် စသဖြင့် သိရပေလိမ့်မယ်။ သုံးလုံးပေါင်း ကြိယာပုဒ်စု ဖြစ်တယ်။

အင်္ဂလိပ်စကားနဲ့ မြန်မာစကား ချဉ်းကပ်ပုံ မတူဘူး။

စကားလုံးတွေကို တစ်ခုပြီးတစ်ခု စဉ်လိုက်တဲ့အခါ စကားလုံးစု ဒါမှ မဟုတ် ပုဒ်စု ရတယ်။ ဒီဝေါဟာရ နှစ်ခုကို အတူတူပဲလို့ သဘောထားကြသူ များပါတယ်။ တချို့ပညာရှင်များကတော့ ခွဲခြား သုံးလိုကြတယ်။ စကားလုံး တစ်လုံးနဲ့ သဒ္ဒါဓာတ် ဆက်ထားတာကို စကားလုံးစု ဝါ စကားလုံးတွဲလို့ ခေါ်လိုကြပြီး နာမ်စုနဲ့ ကြိယာစု တွဲတာမျိုးမှ ပုဒ်စု ခေါ်ချင်ကြတယ်။ 'စားတယ်'ကို စကားလုံးတွဲ၊ ဝါ စကားလုံးစု၊ 'ထမင်းစားတယ်'ကိုမှ ပုဒ်စု

ခေါ်ချင်ကြတယ်။ ကျွန်တော်တို့တော့ လွယ်အောင် နှစ်မျိုးစလုံးကို ပုဒ်စုပဲ ခေါ်ပါမယ်။

ဒီတော့ ပုဒ်စုဆိုတာ ပင်မ စကားလုံး တစ်ခုနဲ့ သဒ္ဒါဓာတ် အပိတ်စပ်နဲ့ တွဲစပ်နေတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဥပမာ-ပင်မ စကား လုံး 'သူ'နဲ့ သဒ္ဒါဓာတ် 'ကို' တွဲလိုက်တော့ 'သူ့ကို'၊ 'မန္တလေး'နဲ့ 'မှာ' တွဲတော့ 'မန္တလေးမှာ'၊ 'တွေ့' နဲ့ 'ခဲ့' နဲ့ 'တာ' နဲ့ တွဲလိုက်တော့ 'တွေ့ခဲ့တာ' ပုဒ်စုတွေရတယ်။

နာမ်ပုဒ်စုမှာ ပါနိုင်တဲ့ အပိုင်းတွေကတော့ ၁ အညွှန်းနာမ်၊ ၂ နာမ်၊ ၃ အချဲ့ စကားလုံး (တစ်လုံးမက)၊ ၄ နောက်ဆက်တို့ ဖြစ်တယ်။ နောက် ဆက်နောက်မှာ နိပါတ် လာတတ်တယ်။

ဟို + ရွာ + ကလေး + တွေ + နား + လောက် + မှာ + ပဲ
D N + M M M M Po P

(D အညွှန်း၊ N နာမ်၊ M အချဲ့ စကားလုံး၊ နာမ် Po နောက်ဆက်၊ P နိပါတ်ပုဒ်)

ကြိယာပုဒ်စုမှာ ပါနိုင်တဲ့ အပိုင်းတွေကတော့ ၁ ဥပသာရလို့ ခေါ်တဲ့ ရှေ့ဆက်၊ ၂ ကြိယာ၊ ၃ ကြိယာထောက် (တစ်ခုမက)၊ ၄ ကြိယာနောက်ဆက်။ နိပါတ် ဖြစ်တယ်။

မ + စဉ်းစား + နိုင် + ခဲ့ + ကြ + ပေ + ဘူး + ပေါ့
Pr V au au au au S P⁴

(Pr ဥပသာရ၊ V ကြိယာ၊ au ကြိယာထောက်များ၊ S ကြိယာနောက်ဆက်၊ P နိပါတ်)

'ကျွန်'ဟာ မောရ်ဖမ် တစ်လုံးတည်း ပါ စကားလုံး တစ်လုံးဖြစ်တယ်။ 'တော်' မောရ်ဖမ်နဲ့ တွဲလိုက်ရင် 'ကျွန်တော်'ဆိုတဲ့ မော်ရဖမ် နှစ်လုံးပါ စကားလုံး ရတယ်။ သူ့ ကို 'က'၊ 'ကို'၊ 'ဟာ' စတဲ့ သဒ္ဒါဓာတ်တွေနဲ့ တွဲသလို (ကျွန်တော်က၊ ကျွန်တော့်ကို၊ ကျွန်တော်ဟာ) သူ့ သဒ္ဒါဓာတ်နဲ့လည်း တွဲနိုင်တယ်။ 'ကျွန် တော် + Ø' ဆိုတဲ့ နာမ်ပုဒ်စု ရမယ်။ ဒီနာမ်ပုဒ်စုကို နေရာပြ ကြိယာဝိသေသန ပုဒ်စု၊ ကြိယာ ပုဒ်စုတို့နဲ့ ယှဉ်လိုက်တော့ ဟောသလိုဝါကျ ဖြစ်လာတယ်။

ကျွန်တော်//သူ့ကို မန္တလေးမှာ တွေ့ခဲ့တာ။
နာမ်စု နာမ်စု နာမ်စု(ကြိဝိ) ကြိယာစု

'ကျွန်တော်'ဟာ သူ့ဘာသာ သူကတော့ နာမ်၊ ဒါမှ မဟုတ် နာမ်စားပါပဲ။ ဒါပေမယ့် 'ကျွန်တော် တွေ့ခဲ့တာ' ဆိုတဲ့ ဝါကျထဲမှာတော့ သုညနောက်ဆက်နဲ့ ရှိနေတယ်လို့ ပြောရမယ်။ 'အလားတူ' 'ကျွန်တော်တော့ မတွေ့မိဘူး' ပြောရင်လည်း 'ကျွန်တော် + သုည နောက်ဆက် + နိပါတ်' လို့ မြင်တတ်ရမယ်။

နာမ်ပုဒ်စု 'ကျွန်တော်'ကို ဝါကျမှာ ကတ္တား၊ နာမ်၊ ပုဒ်စု 'သူ့ကို'ကို ကံ၊ နာမ်ပုဒ်စု 'မန္တလေးမှာ'ကို ကြိယာဝိသေသန၊ ကြိယာပုဒ်စု 'တွေ့ခဲ့တယ်'ကို ဝါစက ဒါမှ မဟုတ် ကြိယာပဲ ခေါ်တယ်။ ဝါကျကို ဆွေးနွေးမှ ဒါတွေကို ထပ်ရှင်းဦးမယ်။

တစ်ချို့ မြန်မာသဒ္ဒါကျမ်းတွေမှာ နာမ်နဲ့ သဒ္ဒါစကားလုံး တွဲထားတာကိုမှ နာမ်ပုဒ် ခေါ်တာ တွေ့ရတယ်။ 'ဆွေး'က နာမ်၊ 'ဆွေး'ကို'က နာမ်ပုဒ်၊ အလားတူ ကြိယာနဲ့ သဒ္ဒါ စကားလုံးတွဲမှ (ရိုက်တယ်) ကြိယာပုဒ် ခေါ်လေ့ ရှိတာ သတိပြုပါ။ ကျွန်တော်တို့ကတော့ ပါဠိအတိုင်း စကားလုံးကို ပုဒ်(ပဒ) ခေါ်တယ်။ စကားလုံးတွေ စုမှ ပုဒ်စု ခေါ်ချင်တယ်။ ဒီလို မြန်မာစကားမှာ နာမ်၊ ဝါ၊ ကြိယာနဲ့ နောက်ဆက် တွဲထားတဲ့ အတွဲကို နာမ်ပုဒ်စု၊ ကြိယာပုဒ်စု စတင်ခေါ်တာ၊ အမေရိကန် ယေးလ်တက္ကသိုလ်က ဆရာကြီး ဝီလျံကော်နင် ပါ။ ဒါကို ချက်နိုင်ငံ ချားလ်စ် ဝဲကတ္တသိုလ်က မင်းလတ်ရဲခေါင်က သူ့ရဲ့ မြန်မာသဒ္ဒါ လေ့လာ ချက် ကျမ်းတွေမှာ ဆက်လက် သုံးခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်တော့ အခြား ပညာရှင်တို့ကပါ သုံးလာကြတယ်။

ပုဒ်တွေ အတူယှဉ်နေတိုင်းလည်း ပုဒ်စု မဟုတ်တာ သတိပြုပါ။ အထက်ဝါကျမှာ 'ကျွန်တော် သူ့ကို' ဟာ ပုဒ်စု မဟုတ်သလို 'သူ့ကို မန္တလေး' ကလည်း ပုဒ်စု မဟုတ်ချေဘူး။ အတူယှဉ်တွဲ ရပ်နေပြီး နာမ်အလုပ်၊ ကြိယာအလုပ်၊ ဝိသေသနအလုပ်၊ အလုပ်တစ်ခုခုကို အတူပူးပေါင်း လုပ်ဆောင်နေကြမှသာ ပုဒ်စုခေါ်နိုင်မှာ ဖြစ်တာကို နားလည်ရမယ်။

ပင်မစကားလုံးမှာ နှစ်ပိုင်း ပါနေရင် နောက်ဆုံးအပိုင်း (စကားလုံး)နဲ့ သဒ္ဒါဓာတ်ဟာ အပိတ်စပ်နဲ့ ရှိနေတယ်။ ဥပမာ ပင်မစကားလုံး 'ပြန်သွား' ကို 'ပြီ' သဒ္ဒါဓာတ်နဲ့ တွဲရင် 'ပြန်သွားပြီ' လို့ရမယ်။ 'သွား' နဲ့ 'ပြီ' ကြား အပိတ်စပ် ရှိတယ်။ တကယ်လို့ 'သွား' နဲ့ 'ပြီ' ကြား သဒ္ဒါဓာတ် တစ်ခုထက် မက ရှိနေရင်လည်း သူတို့ကြား အပိတ်စပ်ပါပဲ။ ဥပမာ - ပြန်သွားကြပြီ (အသံထွက် ပြန်သွားဂျာဘီ)။

ပုဒ်စုတွင်းမှာ သဒ္ဒါစကားလုံးတွေ တွဲစပ်နေကြပုံဟာ စည်းကမ်းတကျ အစီအစဉ် ရှိနေတာကို တွေ့ကြရတယ်။ (အရင်အပတ် ဘာသာဗေဒ အခြေပြု
 ၈။ သဒ္ဒါ စကားလုံးတွေ ပြန်ကြည့်။) ဥပမာ - ပင်မနာမ် လူနဲ့ နာမ်နောက်ဆက် 'က' ကြားမှာ အို၊ ကြီး၊ တွေ၊ ဆီ အချို့စကားလုံးတွေ ထည့်ရင် 'လူအိုကြီး တွေဆီက'လို့ ရမယ်။ 'လူကြီးအိုဆီတွေက'လို့ မဟုတ်ဘူး။ ပင်မကြိယာ 'ကောင်း'နဲ့ ကြိယာနောက်ဆက် 'တယ်' ကြားမှာ ကြိယာထောက်တွေ သူပြီး သူ စနစ်တကျ ထည့်ရတယ်။ 'ကောင်းပါပေတယ်'။ အလားတူ 'လာ' နဲ့ 'လား' ကြားမှာ ကြိယာထောက်တွေ စနစ်တကျထည့်လိုက်တော့ 'လာတုန်ကြပလား' ရမယ်။ 'ကောင်းပေပါတယ်' မဟုတ်။ 'လာပကြတုန်လား' မဟုတ်ဘူး။

ဒီလို ပင်မစကားလုံး (ကောသ)နဲ့ သဒ္ဒါဓာတ် တွဲဖွဲ့တာမျိုးကို 'ကောသ သဒ္ဒါတွဲ' လို့ မှတ်နိုင်တယ်။

ဒါ့အပြင် နို့နို့စကားနဲ့ ဆင်ဆင် ပုဒ်စု တစ်မျိုးလည်း တွေ့ရသေးတယ်။ နို့နို့ စကားလုံးနဲ့ မတူတာကတော့ သဒ္ဒါဓာတ် ပါဝင်နေတာပဲ။ ကောသ သဒ္ဒါတွဲနဲ့ မတူပြန်တာက သူ့မှာ သဒ္ဒါဓာတ်က ကောသရှေ့က ပါနေတာ ဖြစ်တယ်။ ဦးမင်းလတ်က သူတို့ကို မဟာစကားလုံးလို့ ခေါ်ထားတယ်။

'မမြင်တာ' ဆိုပါစို့။ အရပ်သားက စကားတစ်လုံးပဲ ထင်လိမ့်မယ်။ သဒ္ဒါအသိ ရှိသူ ဆိုရင် 'မြင်' ရှေ့က သဒ္ဒါဓာတ် 'မ' ကို သတိမမီလိမ့်မယ်။ ကောသသဒ္ဒါတွဲ (သိတယ်)နဲ့ မတူတာကတော့ အဲသလို သဒ္ဒါ ဓာတ် 'မ' က ကောသ 'မြင်' ရှေ့က ရှိနေတာပါပဲ။ သုံးမျိုး တွေ့ရတယ် -

(က) သဒ္ဒါဓာတ် 'မ' နဲ့ 'ခပ်' ကို ကောသနဲ့ အပိတ်စပ် ခံတွဲလိုက်တာ၊ ကြိယာလို၊ ဝိသေသနလိုဖြစ်သွားတယ် -

- မသိ (မသိဘူး - ကြိယာ။ မသိသူ- ဝိသေသန)
- မမြင် (မမြင်ဘဲ၊ မမြင်သူ)
- ခပ်ကောင်းကောင်း
- (အိမ် ခပ်ကောင်းကောင်း/ခပ်ကောင်းကောင်း အိမ်)
- ခပ်ငယ်ငယ် (မိန်းကလေးခပ်ငယ်ငယ်/ ခပ်ငယ်ငယ် မိန်းကလေး)

(ခ) ကောသ+သဒ္ဒါဓာတ် (တစ်ခု နှစ်ခု) + ကောသ။
 သိတတ်သူ၊ သွားခဲ့ချင်သူ
 လက်ဝါးကြီးအုပ်၊ ဝိုင်းကြီးချုပ်

ပြည်တွင်းစစ်၊ ပြည်ထဲရေး
တစ်ကိုယ်ကောင်း နှစ်ကိုယ်ခွဲ

(၀) အထက်က ကောသသဒ္ဓါတွဲနဲ့ နည်းနည်း မတူတဲ့ ကောသ +
သဒ္ဓါဓာတ်၊ သင်္ချာလို၊ ဝိသေသနလို သုံးတယ် -

၁ ငါးယောက် (သင်္ချာ)

၂ စိမ်းတိမ်းတိမ်း (ဝိသေသန)

၃ သူ (= သူ + ; အောက်မြစ် ခေါ် တုန်း ၁၊ ပိုင်ဆိုင်မှုပြ သဒ္ဓါဓာတ်)

(ဝိသေသန) (သူ အိမ်)

၁ သူနဲ့ အထက်က ကောသ သဒ္ဓါတွဲ မတူတာကတော့ သန္တိ အပြောင်း
အလဲပါပဲ။ ကောသသဒ္ဓါတွဲမှာ သဒ္ဓါဓာတ်ရွေ့ အကွရာ ပြောင်းတယ်။
'လာတယ်' မှာ 'တယ်' က 'ဒယ်' ဖြစ်သွားတယ်။ ဒီမှာ တော့ ကောသ
စကားလုံး 'တစ်' ၊ 'နှစ်'၊ 'ခုနစ်' တို့ဟာ တုန်းမဲ့ သရ နဲ့ 'တ'၊ 'နှ' 'ခွန်နု'
ပြောင်းကုန်တယ်။ 'လူတစ်ယောက်' က 'လူ တယောက်'၊ 'ချီးနှစ်ကောင်'
က 'ချီး နှကောင်'၊ 'ရတနာ ခုနစ်ပါး'က 'ရတနာ ခွန်နပါး' ဖြစ်ကုန်တယ်။

ဝိသင်္ချာစကားတွဲက စကားလုံးတွေကို အပိတ်စပ် သုံးတဲ့ နည်းနဲ့ ပြိုင်တူ
ယှဉ်ထားတဲ့ နည်း သုံးပြီး ဆက်ထားတာ။

၂ ကာရန်တူ အကွရာပုံစံက အပွင့်စပ်နဲ့ တွဲဖက်ထားတာ။

၃ တုန်း ပြောင်းတာကအပိုင်းလွန် ဖြစ်တယ်။

အားလုံး တင်းတင်းစေ့စေ့ အတွဲအဖွဲ့တွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ သူတို့နဲ့
မတူဘဲ သဒ္ဓါ စကားလုံး မပါ။ ကောသစကားလုံးတွေကို အပွင့်စပ် သုံးပြီး
ရောရဲရဲ ခပ်ပွင့်ပွင့် တွဲဖွဲ့တာတွေလည်း ရှိသေးတယ်။ တချို့ကတော့

(က) ပြန်လှန် မှီခို ပုံစံမျိုး

သေသေ ချာချာ

ကြိုးကြိုး စားစား

သခင် ကိုယ်တော် မှိုင်း

ဒေါ်ခင်မြမှု

သုံးရာ ခြောက်ဆယ့် ငါး

တစ်ထောင့် နှစ်ရာ ငါးဆယ့်လေး

သန်း ငါးရာ

(ခ) ဝိသေသန ပုံစံမျိုး

၁ ရှေ့ဝိသေသနက နောက်တည်ပုဒ်ကို ညွှန်း
 ဘုန်းကြီးကျောင်း
 တက္ကသိုလ်အဘိဓာန်
 စာရေးဆရာ
 သွား မကြည့်ဘူး။

၂ နောက်ဝိသေသနက ရှေ့တည်ပုဒ်ကို ညွှန်း
 ကဗျာ ညံ့ညံ့
 ပန်းနီနီ
 လူ ခြောက်ဆယ်

(ဂ) အပြိုင် ပုံစံမျိုး

၁ ကြိယာကို ဒွေးဘော်ပြုတာ
 ဖြစ်ဖြစ် (မန္တလေး ဖြစ်ဖြစ်)
 ကောင်းကောင်း မကောင်းကောင်း

၂ တစ်ခုနောက် တစ်ခု ကြိယာက 'မ'နောက် နေနိုင်
 စား သွားတယ် မသွားဘူး
 လုပ်ကိုင်တယ် မလုပ်ကိုင်ဘူး

၃ စကားတွဲချင်း နေရာပြောင်းနိုင်၊ ဖြုတ်ပစ်လည်း အဓိပ္ပါယ်မပြောင်းလဲ
 အလကားသက်သက်မဲ့ လုပ်တယ်/အလကား လုပ်တယ်

(ဃ) နာမ်ကြိယာပုံစံမျိုး

ဒုတိယပိုင်းက ကြိယာဖြစ်ပြီး ရှေ့ ပိုင်းက ကတ္တာ၊ ကံ စတဲ့ နာမ်၊
 နာမ်စား မျိုးပါ -

- စကား ပြောတယ်
- စကားပြော ကောင်းတယ်
- စကားပြောကောင်း ဖြစ်တယ်
- ထမင်း စားတယ်
- ထမင်းစား ကြပါ
- ဝမ်း သာတယ်
- ကျွန်တော် ထင်တယ်။

'စကားပြောတယ်'မှာ ဒုတိယပိုင်း 'ပြောတယ်'က ကြိယာပုဒ်စု ဖြစ်ပြီး
 ရှေ့ပိုင်း 'စကား'က သုည နောက်ဆက် ထည့်ထားတဲ့ နာမ်ပုဒ်စု ဖြစ်တယ်

(အသံထွက် ဇဝါး)။ နောက်ဆက် 'ကို'ထည့်ရင် (စကားကို- ဇဝါးဂို) ကံ သတ်မှတ်ရမယ်။ ခုတော့ ကံ/ ကတ္တား မတွဲပြားဘူး။

'စကားပြော'ဟာ ကောသ 'စကား နဲ့' 'ပြော'ကို အပိတ်စပ်နဲ့ ဆက်ထားတဲ့ နှစ်ပုဒ်စု ဖြစ်တယ် (အသံထွက်ဇဝါးပြော)။ သူညီနောက်ဆက် သုံးထားတယ်။ နောက်ဆက် 'က' သုံးရင် 'စကားပြောက' ဖြစ်မယ်။ ကြိုယာက 'ကောင်းတယ်'။

'စကားပြောကောင်း'ဟာ 'စကား ပြော'နောက်က ဝိသေသန 'ကောင်း'ထည့်ထားတာ ဖြစ်တယ် - 'ဇဝါးပြောဂေါင်း'၊ 'သူ' ထပ်ထည့်လို့ ရသေးတယ်။ 'စကားပြော ကောင်းသူ' ဖြစ်သွားမယ်။ အဓိပ္ပါယ် အတူတူပဲ။ (ကိုလှမြင့်က) စကားပြောကောင်း (တစ်ယောက်)ဖြစ်တယ်။

အလားတူ 'ထမင်း (နှစ်ပုဒ်စု) + စားတယ် ('စားဒယ်' - ကြိုယာပုဒ်စု)၊ ထမင်းစား ('ထမင်းစား'-နှစ်ပုဒ်စု) + ကြပါ (ကြိုယာပုဒ်စု)တို့ကို နားလည်ပါ။

'ဝမ်း သာတယ်'က မြန်မာ အိဒီယမ် ဖြစ်နေပြီ။ 'ဝမ်း'ဟာ သူညီ နောက် ဆက်နဲ့ နှစ်ပုဒ်စုပဲ။ သူညီနေရာ 'တ' အစားဝင်ရမလား။ 'ကို' အစားဝင်ရမလား အပြောရခက်တယ်။ တစ်ခါ 'ဝမ်းသာတယ်'နဲ့ 'ကျွန်တော်ထင်တယ်' အဆင် အ ကွက် (ကတ္တား + ကြိုယာ) အတူတူပဲလား မပြောနိုင်ဘူး။ သုတေသနပြုဖို့ လိုတယ်။

အခု ပုဒ်စု တစ်ခုကို နမူနာသဘော ထပ်ပြီး လေ့လာကြည့်ကြမယ်။ နုနုရည် အင်းဝရဲ့ နတ်ဝတ္ထုထဲက ကောက်ကာ ငင်ကာ ထုတ်နုတ်ထားတာပါ။

၁) သည်နေ့ဟာ / ကန်တော့ခံ ပထမနေ့။
ပုဒ်စု နှစ်ခု ဝါ သုံးခု ပါတယ်။ 'သည်နေ့ဟာ' နဲ့ 'ကန်တော့ခံ ပထမနေ့'။ ဝါ 'ကန်တော့ခံ' / ပထမနေ့။ 'သည်နေ့ဟာ' သည် (= ဒီ၊ ရှေ့ဆက်အညွှန်း) + နေ့(နှစ်) + ဟာ (ကတ္တားပြ နှစ်နောက်ဆက်)
ကန်တော့ခံ ပထမနေ့ = ကန်တော့ (ကြို ယာ) + ခံ (ကြိုယာ) + ၀ >
ဝိသေ သန ပထမနေ့ (နှစ် → နှစ်) > ဝိသေသန → နှစ် + ၀
('ကန်တော့ခံ' က 'ပထမနေ့'ကို ညွှန်း၊ 'ပထမ'က 'နေ့'ကို ညွှန်းတယ်)
ညီမျှခြင်း ဝါကျ၊ 'ဖြစ်တယ်' ကြိုယာကို မြှုပ်ထားတယ်။

၂) မင်း နှစ်ပါး/ စတင်ပြီး/ ကန်တော့ ခံတဲ့/ နေ့။
('စတင်ပြီး'နဲ့ 'ကန်တော့ခံတဲ့' ကို ပုဒ်စု တစ်ခုတည်းလို့ ယူလည်း ရမယ်)

မင်းနှစ်ပါး = မင်း(နာမ်) < နှစ်ပါး (နွှပါး အသံထွက်၊ ဝိသေသန ပုံစံ သင်္ချာ၊
 'မင်း'ကို ညွှန်း) + ၀ (နာမ်နောက်ဆက်) စတင်ပြီး = စတင်(ကြိယာ) + ပြီး
 (ကြိယာ နောက်ဆက်) > ကြိယာဝိသေသန ('ကန် တော့ခံ' ကြိယာကို ညွှန်း)
 ကန်တော့ခံတဲ့ = ကန်တော့(ကြိယာ) + ခံ(ကြိယာ) + တဲ့
 (ကြိယာနောက်ဆက်) > ဝိသေသန ('နေ့'ကို ညွှန်း)

နေ့ = နေ့(နာမ်) + ၀

ညီမျှခြင်း ဝါကျ။

၃) လူအုပ်ကြီးက / ဖိနပ်တွေကို / ချွတ်လိုက်ကြတယ်။

လူအုပ်ကြီးက = လူအုပ် (နာမ် + နာမ်) + ကြီး (အချဲ့) + က (နာမ်နောက်ဆက်-
 ကတ္တာ ပြ)

ဖိနပ်တွေကို = ဖိနပ်(နာမ်) + တွေ (အချဲ့ - ဗဟုဝုစံပြ) + ကို
 (နာမ်နောက်ဆက်- ကံ ပြ)

ချွတ်လိုက်ကြတယ် = ချွတ် (ကြိယာ) + လိုက် (ကြိယာထောက်) + ကြ
 (ကြိယာ ထောက်) + တယ် (ကြိယာနောက်ဆက်)

၄) ကပ်ဖို့လည်း / အင်မတန် လွယ် // နှိုက်ဖို့လည်း / အင်မတန်လွယ်ပဲ။

ကပ်ဖို့လည်း = ကပ် (ကြိယာ) + ဖို့ (ကြိယာ နောက်ဆက်) + လည်း (နိပါတ်)
 အင်မတန် (ကြိယာဝိသေသန) → လွယ် (ကြိယာ) + ၀ (ကြိယာနောက်ဆက်)

နှိုက်ဖို့လည်း = နှိုက် (ကြိယာ) + ဖို့ (ကြိယာ နောက်ဆက်) + လည်း (နိပါတ်)
 အင်မတန်လွယ်ပဲ = အင်မတန် (ကြိယာ ဝိ သေသန) + လွယ် (ကြိယာ) +
 ၀ (ကြိယာ နောက်ဆက်) + ပဲ (နိပါတ်)

၅) သူတို့ဆီက ရတဲ့ / ပစ္စည်းလေးတွေကလည်း / အကောင်းလေးတွေရယ်။

သူတို့ဆီက = သူ (နာမ်) + တို့ (အချဲ့ - ဗဟု) + ဆီ (အချဲ့ - တည်ရာ) +
 က (နာမ် နောက်ဆက်)

ရတဲ့ = ရ (ကြိယာ) + တဲ့ (ကြိယာ နောက်ဆက်- ဝိသေသန)

('ရတဲ့' က 'ပစ္စည်းလေးတွေ'ကို ညွှန်း)

ပစ္စည်းလေးတွေကလည်း = ပစ္စည်း (နာမ်) + လေး (ဝိသေသန) + တွေ
 (အချဲ့-ဗဟု) + က (နာမ်နောက်ဆက်) + လည်း (နိပါတ်)

အကောင်းလေးတွေရယ် - အကောင်း (ရှေ့ ဆက် + ကြိုယာ) + လေး
(ဝိသေသန) + တွေ (အချဲ့ - ဗဟု) + Ø (နာမ်နောက်ဆက်) + ရယ်
(နိပါတ်)

ညီမျှခြင်း ဝါကျ ပြစ်တယ်။

ပုဒ်စုကနေ ဝါကျ

ဖောနမ်က မောရ်ဖဲမ်၊ မောရ်ဖဲမ်က စကားလုံး၊ စကားလုံးက ပုဒ်စု၊ ပုဒ်စုက ဝါကျ ဖြစ်ခဲ့ပုံ ပြောခဲ့ပြီ။ အရင်အခန်းတုန်းက စကားလုံးတွေကနေ ပုဒ်စု ဖြစ်လာပုံ ဆွေးနွေးခဲ့ကြတယ်။ ပုဒ်စုကနေ ဝါကျ ဖြစ်လာတာလည်း အထိုက် အလျောက် မြင်ခဲ့ရပါပြီ။ အခု ဝါကျကို ထပ် လေ့လာကြမယ်။

ဝါကျထဲမှာ စကားလုံးတွေ ဆက်သွယ်ပုံကို ညွှန်ပြတဲ့ နည်း အမျိုးမျိုး ရှိတယ်။ နှစ်မျိုးက ခေတ်အစားဆုံးဖြစ်တယ်။ အင်္ဂလိပ်လို ဘာသာစကားမှာက စကားလုံး အချင်းချင်း ဆက်သွယ်ပုံကို စကားလုံးစုတွေကို စီပုံစံပုံက ပြတယ်။

The dog frightened the cat.

The cat frightened the dog.

ပထမဝါကျမှာ ခွေးက ခြောက်တာ ဖြစ်ပြီး ဒုတိယဝါကျမှာ ကြောင်က ခြောက်တာ ဖြစ်ကြောင်း စကားလုံး အနေအထား (Verb ခွေ့က ခို့တာ)က ပြနေတယ်။ ဒီလို အနေအထားကို သင်္ကေတနဲ့ S x V x O လို့ ပြနိုင်တယ်။ အင်္ဂလိပ်၊ တရုတ်၊ ရှမ်း စတဲ့ ဘာသာစကားတွေက ဒီလို အနေအထားမျိုး သုံးကြတယ်။

ပါဠိလို ဘာသာစကားမှာတော့ ပုဒ်တွေရဲ့ ရုပ်က အခြားပုဒ်တွေနဲ့ ဆက်သွယ်ပုံကို ပြနေတာ ဖြစ်တယ်။

သုနခေါ ဝိဠာရံ ဘာယာပေတိ။

ဝိဠာရော သုနခံ ဘာယာပေတိ။

ပထမဝါကျကို “ဝိဠာရံ ဘာယာပေတိ သုနခေါ” စီလည်း ဒီအဓိပ္ပါယ်။

ဒုတိယ ဝါကျကို “သုနခံ ဘာယာပေတိ ဝိဠာရော” စီလည်း ဒီအဓိပ္ပါယ်ပဲ။ အပြောင်းအလဲ မဖြစ်ပါဘူး။ “သုနခေါ” “ဝိဠာရော” ဆိုပြီး “ဩ” သရဆုံးတဲ့ ရုပ်က ကတ္တာကို ပြနေတယ်။ “သုနခံ”၊ “ဝိဠာရံ” ဆိုပြီး ဆုံးတဲ့ ရုပ်က ကံကို ပြနေတယ်။ နေရာ ဘယ် ရွေ့ရွေ့ ဒီအလုပ် လုပ်နေမှာပဲ။

လာတင်၊ ရုသျှ စတဲ့ ဝိဘတ်သွယ် ဘာသာစကားတွေလည်း အဲဒီအတိုင်းပဲ ဖြစ်တယ်။ အင်္ဂလိပ်လည်း နာမ်စားမှာ အဲဒီ အတိုင်းပဲ တွေ့ရသေးတယ်။

He frightened her.

She frightened him.

မြန်မာမှာတော့ နေရာ အနေအထားကလည်း အလုပ်ကို ပြ၊ နောက်ဆက် ကလည်း ပြတယ်။ ကြိယာကတော့ ဝါကျ နောက်ဆုံးမှာပဲ နေတာ များတယ်။

ခွေး ကြောင်ကို ခြောက်တယ်
(ကြောင်ကို ခွေး ခြောက်တယ်)

ကြောင် ခွေးကို ခြောက်တယ်။
(ခွေးကို ကြောင် ခြောက်တယ်။)

ဒါမှမဟုတ်၊ ခွေးက ကြောင် ခြောက်တယ်။ ကြောင်က ခွေး ခြောက်တယ် လို့လည်း ပြောနိုင်ပါရဲ့။ အသံနေ အသံထား မှန်ရင် ဘာနောက်ဆက်မှ မပါဘဲ ‘ခွေး ကြောင် ခြောက်တယ်’ ကို အဓိပ္ပါယ်နှစ်မျိုး ကွဲအောင် ပြောနိုင်သေးတယ်။

အင်္ဂါခွဲခြမ်းစိပ်ဖြာနည်း

ဝါကျထဲမှာ စကားလုံးတွေ၊ စကားလုံးစုတွေကို တွေ့ကရာ ထင်သလို ပေါင်း စုထားတာ မဟုတ်ဘူး။ စည်းကမ်းတကျ စီကာစဉ်ကာ ထားရတာ ဖြစ်တယ်။

*ခွေးက ကြောင်ကို ခြောက်လို့ အိပ်ရာထဲ မုန့်တွေ စားပြီး မမိ ဒုတိယနှစ် ဆိုတာမျိုး မြန်မာစကားမှာ မတွေ့ရဘူး။ (ဝါကျရှေ့မှာ * ခရေပွင့်က ဖွဲ့စည်းပုံ နေရာ မကျတာကို ပြတယ်)

အခြားဘာသာစကားများ နည်းတူ၊ မြန်မာစကားမှာ ထပ်ကာထပ်ကာ တွေ့ရတဲ့ ဝါကျ ပုံစံတွေ ရှိတယ်။ ဒါတွေကို ရှာဖွေပြီး ခွဲခြမ်းစိပ်ဖြာလေ့လာတဲ့

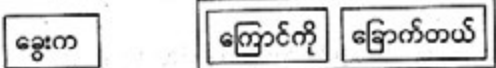
အခြေခံကျကျ နည်းတစ်နည်းကတော့ အစားထိုးတဲ့ နည်းပါပဲ။

ခွေးက ကြောင်ကို ခြောက်တယ်။

ဒီဝါကျမှာ 'ခွေး' နဲ့ 'က' စကားနှစ်လုံးကို "မပု"၊ "သူတို့" နဲ့ အစားထိုးနိုင်တယ်။ "ကြောင်" နဲ့ "ကို" ကို "မနီကို" "သူကို" တို့နဲ့ အစားထိုးနိုင်တယ်။ (မပု သူကို ခြောက် တယ်။ သူ မနီကို ခြောက်တယ်။) ဒီတော့ ပထမအဆင့်မှာ၊ စကားလုံး ခြောက်လုံးပါတဲ့ ဝါကျကို သုံးပိုင်း ပိုင်းလိုက်နိုင်တယ်။

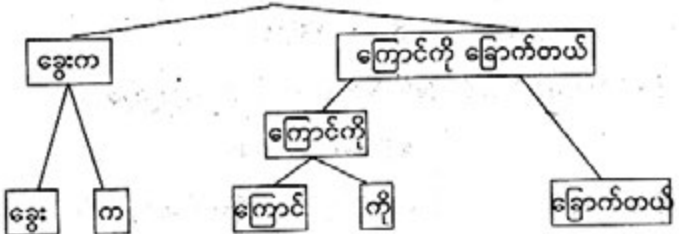
ဒီအပိုင်းက သုံးပိုင်းမှာ နောက်ပိုင်း နှစ်ပိုင်းကို "အိပ်တယ်" ဆိုတဲ့ ပုဒ်စုနဲ့ အစား ထိုးနိုင်ပြန်တယ်။ (ခွေးက အိပ်တယ်) ဒါကြောင့် နောက်ပိုင်း နှစ်ပိုင်းကို ခပ်ကြီးကြီး အပိုင်း အဖြစ် ကွင်းစကွင်းပိတ်နဲ့ စုပေးနိုင်ပြန်တယ်။ စကားလုံး ခြောက်လုံးပါ ဝါကျကို နှစ်ပိုင်းတည်း ချဲ့ပစ်လိုက်တာပါပဲ။

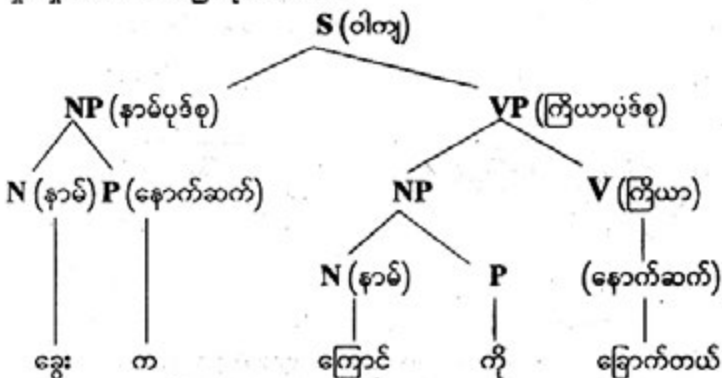
ဝါကျတွေကို အပိုင်းတွေ ဒါမှ မဟုတ် အင်္ဂါတွေ ပိုင်းခြားတဲ့ ဘာသာဗေဒ အလုပ်ကို အင်္ဂါခွဲခြမ်းစိပ်ဖြာမှုလို့ ခေါ်တယ်။ အစားထိုး စမ်းကြည့်နည်းဟာ ဒီနည်းနဲ့ အခြေခံ ဖြစ်ပေမယ့် အထက်ဥပမာလို မလွယ်တာတွေလည်း ရှိတယ်။

အပင်ပုံများ

ဝါကျထဲ ပါတဲ့ အပိုင်း အင်္ဂါတွေကို အပင်ပုံတွေနဲ့ ပြလိုက်ရင် အရှင်းဆုံး မြင်သာ တယ်။ အင်္ဂါအဆင့်ဆင့်တွေက အပင်ရဲ့ အကိုင်းအခက်တွေနဲ့ တူလို့ အပင်ပုံလို့ ခေါ်တာ ဖြစ်တယ်။ အပင်ပုံမှာ ထိပ်ဆုံးက ဝါကျကနေ အောက်ကို အကိုင်းတွေ အဆင့်ဆင့် ဖြာကျသွားပါတယ်။

အပင်ပုံကောင်းတာကတော့ အပင်ပေါ်က အဆစ်အပိုင်းတိုင်းကို အမည်တပ်ပေး နိုင်တယ်။ ဒီတော့ တည်ဆောက်ထားပုံတစ်ခုလုံးကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မြင်နိုင်တာပါပဲ။

အပင်ပေါ်က အဆက်အသွယ်တွေကို ပြဖို့ မိသားစု ရူပကကို သုံးလှေ့ ရှိကြတယ်။ ခပ်မြင့်မြင့် အဆစ်က အမေ၊ သူ့အောက် ကပ်ရက်အဆစ်တွေက သမီးတွေပဲ။ တစ်မအေတည်းရဲ့ သမီးတွေကို ညီအစ်မတွေလို့ ခေါ်တယ်။ အမေက သူ့အောက်က အဆစ်တွေကို လွမ်းမိုးတယ်။ သူ့သမီးတွေကို အနီးကပ်လွမ်းမိုးတယ်။ မြေးတွေ မြစ်တွေကိုလည်း လွမ်းမိုးတယ် ပြောရမှာပဲ။

ပြန်ရေးစည်းမျဉ်း

အပင်ပုံက အချက်အလက်ကို ဖော်ပြနည်း နောက်တစ်နည်းကတော့ ပြန်ရေး စည်းမျဉ်း ဖြစ်ပါတယ်။ ပြန်ရေးစည်းမျဉ်းဆိုတာ အစားထိုးနည်း ဖြစ်ပါတယ်။ မြား တစ်ဘက်က သင်္ကေတကို မြားတစ်ဘက်မှာ ရေးတဲ့ ချဲ့ထွင်ရုပ်နဲ့ အစားထိုးရတာပါပဲ။

S → NP VP

ဆိုတာ 'S' သင်္ကေတကို NP VP နဲ့ အစားထိုး လို့ဆိုလိုတယ်။

VP → V NP

ဆိုတာ 'VP' သင်္ကေတကို V NP နဲ့ အစားထိုး လို့ဆိုလိုတယ်။

NP → N P

ဆိုတာ 'NP' သင်္ကေတကို N P နဲ့ အစားထိုး လို့ဆိုလိုတယ်။

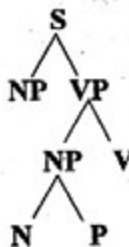
ဒီတော့ 'ခွေးက ကြောင်ကို ခြောက်တယ်' ခဲ့ လို့ရင်းအဆောက်အအုံ ကို ပြန်ရေး စည်းမျဉ်း သုံးခုမျှနဲ့ အကျဉ်းရုံးတင်ပြတယ်။

S → NP VP

VP → V NP

NP → N P

အပင်ပုံပေါ်မှာ ဒီစည်းမျဉ်း သုံးခုဟာ ဒီလို ပုံပေါ်နေလိမ့်မယ်။

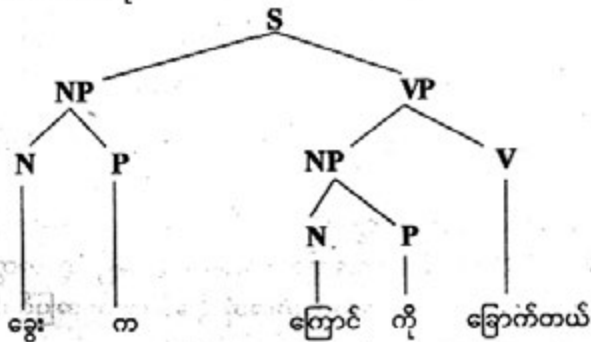

ဒီစည်းမျဉ်း အကိုင်းအခက်ကလေးတွေကို ဒီလို ဖြည့်စွက်ရှင်းလင်းပေး နိုင်တယ်။

N → ခွေး၊ ကြောင်

V → ခြောက်တယ်

P → က၊ ကို

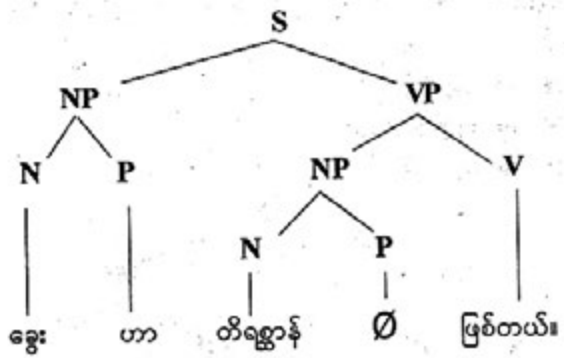
ပြန်ရေး စည်းမျဉ်းတွေရဲ့ မဟာကောင်းကွက်ကတော့ လုံးဝ တိကျ ပြတ်
 သားတာပါပဲ။ ဘာမှ စိတ်ကူးနေစရာ မရှိဘူး။ စည်းမျဉ်းအတိုင်း လိုက်နာ
 သွားရင် မြန်မာစကား မတတ်တောင်၊ လုံးဝ မြန်မာ ဆန်တဲ့ ဝါကျတစ်ကြောင်း
 ထုတ်လုပ်နိုင်လိမ့်မယ်။ တစ်ချိန် သင်္ကေတတစ်ခု၊ တစ်ဆင့်ပြီး တစ်ဆင့်
 စည်းမျဉ်းတွေကို ယန္တရားဆန်ဆန် သုံးသွားရုံ ရှိတာကိုး။

ဒါပေမယ့် အထက် စည်းမျဉ်းတွေက ဟောသလို ဝါကျမျိုးလည်း
 ဖြစ်လာနိုင်တာကို သတိပြုရမယ်။

မပုက ခွေးကို ကိုက်တယ်

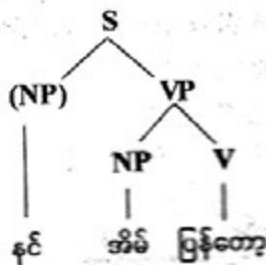
အရေးတော့ မကြီးပါဘူး။ မြန်မာစကားပီသတဲ့ ဝါကျတော့ ဖြစ်နေ
 တာပါပဲ။ ဖြစ်တော့ မဖြစ်နိုင်ဘူးပေါ့လေ။ ဒါပေမယ့် စည်းမျဉ်းက မြန်မာ
 ဝါကျကောင်း ဖွဲ့တတ်ရေးပဲ အားထုတ်တယ်။ မပုဆိုတဲ့ မိန်းမ စိတ်သဘောကို
 ဖော်ထုတ်ဖို့ မကြိုးစားဘူးပဲ။

မြန်မာမှာ ညီမျှခြင်း ဝါကျ ဆိုတာတွေ အသုံးများတာ အရင်အခန်းတွေ
 က ပြောခဲ့ပြီ။ ညီမျှခြင်းဝါကျမှာ “ဖြစ်တယ်” ကြိယာကို ဖြုတ်ထားတယ်
 ဆိုရ မယ်။ ဒါကို အပင်ပုံမှာတော့ ထည့်ပြရမယ်။ အောက်မှာလည်း ကြည့်။

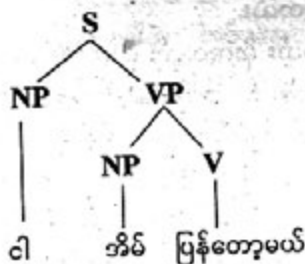

ကြိယာကို ဖြုတ်သလို ကတ္တားကိုလည်း မြန်မာမှာ ဖြုတ်တတ်တယ်။ ကတ္တား
 ဖြစ်တဲ့ NP ကို ဖြုတ်ထားကြောင်း မြန်မာစကားပြောသူ အတွင်းစိတ်က
 သိတယ်။ ဒါကို နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံလို့ ခေါ်တယ်။ အပြင် အဆောက်
 အအုံမှာ ဖြုတ်ထားတဲ့ နင် (ငါ) ကို ပြနိုင်တယ်။

၁)

၂)

အခုထိ ကြိယာကို တစ်ခုတည်းလို ပြခဲ့တယ်။ သူကလည်း အချဲ့ စကားလုံးတွေ၊ ကြိယာထောက်တွေ၊ နောက်ဆက်တွေနဲ့ ပုဒ်စု လုပ်ထားတာပါ။ ဝါကို လည်း ခွဲထုတ် ပြရမှာ ဖြစ်တယ်။ ဥပမာ အထက်က “ပြန်တော့မယ်” ကို

V Aux Suf

လို့ ဆက်ပြနိုင်သေးတယ်။ [V = verb; Aux = Auxiliary, Suf = verb suffix]

အခုထိ လေ့လာခဲ့တဲ့ ဝါကျတွေက ဝါကျမှီးတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ မြန်မာ စကားမှာ ဝါကျမှီးတွေကို ဆက်လိုက်ရင် ဝါကျနှော ရယ်လို့ ဖြစ်သွားတယ်။

ဖား အော်လို့ (မှီး) ရွာတယ်။

မှီးရွာရင် မှီးရေ ချိုးမယ်။

လ သာတုန်း ဝိုင်း ငင်။

ဒီဝါကျတွေမှာ ‘မှီးရွာတယ်’၊ ‘မှီးရေ ချိုးမယ်’၊ ‘ဝိုင်းငင်’ တို့က ပင်မ ဝါကျပိုင်းတွေ (ခဏ္ဍဝါကျ) ဖြစ်ကြပြီး၊ ‘ဖား အော်လို့’၊ ‘မှီးရွာရင်’၊ ‘လသာ

တုန်းတို့က မှီခိုဝါကျတိုင်း ဖြစ်ကြတယ်။ တစ်ခုကိုတစ်ခု မမှီခိုဘဲ အပြိုင်
 သဘောရပ်တည်တာကို ပြတဲ့ စကားဆက် မြန်မာမှာမရှိဘူး။
 အပြိုင်သဘောကို ပြချင်ရင်၊ ဝါကျတွေကို ဒီတိုင်းရင်လည်း ယှဉ်ထားတယ်။
 လေက တိုက်တယ်။ မိုးက ရွာတယ်။

ဒါမှ မဟုတ်။ ကြိုသာ နောက်ဆက်တစ်ခုကို ဖြုတ်တယ်။ နှစ်ခုလုံး
 ရင်လည်း ဖြုတ်တယ်။

လေက တိုက်၊ မိုးက ရွာတယ်။

လေက တိုက်၊ မိုးက ရွာ။

ဒါမှ မဟုတ်။ နိပါတ်ပုဒ် သုံးတယ်။

လေကလည်း တိုက်တယ်။ မိုးကလည်း ရွာတယ်။

တကယ်ကတော့ ဝါကျ နှစ်ခုထက်မကကို အပြိုင်ထားနိုင်ပါတယ်။

လေက တိုက်၊ မိုးက ရွာ၊ လျှပ်စီးတွေက လက်၊ မိုးတွေက ချွန်းတယ်။

မှီခိုဝါကျ တစ်ခုက ပင်မ ဝါကျကို မှီပြီး ရပ်တည်နေတာကို ခေတ်သစ်
 ဘာသာဗေဒမှာ သွတ်သွင်းတာလို့ ပြောကြပါတယ်။ ဒီ ဝါကျကို ကြည့် -
 လူတိုင်းပဲ မုန်တိုင်း ဝင်မယ့် သတင်းကို နားစွင့်နေကြတယ်။

လူတိုင်းပဲ သတင်းကို နားစွင့်နေကြတယ်။

မုန်တိုင်းဝင်မယ့်

တကယ်ကတော့၊ ဝါကျ တစ်ကြောင်းမှာ ဝါကျတွေ အများပဲ
 သွတ်သွင်းထားနိုင်တယ်။ “လူတိုင်းပဲ မုန်တိုင်းဝင်မယ့် သတင်းကို နားစွင့်
 နေကြတယ် ဆိုတာ မဆန်းပါဘူး” ဆိုတဲ့ ဝါကျဟာ ဝါကျရိုးထဲ အခြားဝါကျ
 နှစ်ကြောင်း သွတ်သွင်းထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဝါကျရိုး

ဒီလိုဆိုတာ မဆန်းပါဘူး။

သွတ်သွင်းချက် ၀

လူတိုင်းပဲ သတင်းကို နားစွင့်နေကြတယ်

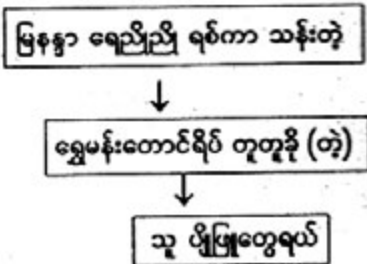
(ဆိုတာ)

သွတ်သွင်းချက် ၂

မုန်တိုင်းဝင်မယ့်

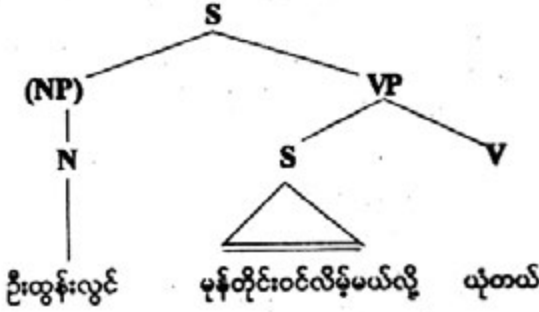
နာမည်ကျော် မန္တလေးသင်္ကြန်သီချင်းမှာ ဝါကျရိုးထဲ အခြားဝါကျ နှစ်ကြောင်း သွတ်သွင်းထားတာ တွေ့ရတယ်။

ဝါကျတွေ အပြိုင်ယှဉ်တာ တစ်ဝါကျထဲ တစ်ဝါကျ သွတ်သွင်းတာ ဘာသာစကားရဲ့ ဝိသေသတစ်ခုဖြစ်တယ်။ ဒါကို ထပ်ထပ်လဲလဲရက် ခေါ်တယ်။ ဒီတော့ ဘာသာစကားတစ်ခုမှာ ဝါကျ အချည်အလျား အကန့်အသတ် မရှိဘူး။ ဖြစ်နိုင်တဲ့ ဝါကျတွေ စာရင်းလုပ်လို့ မရနိုင်ဘူး။ ဝါကျမှာ ပါတဲ့ တည်ဆောက်ပုံကိုပဲ လေ့လာရလိမ့်မယ်။ ပြန်ဇရာ စည်းမျဉ်းထဲမှာ ထပ်ထပ်လဲလဲ ရက်ကို ဒီလို ဇရာရတယ်-

VP → V S

ဒီတော့ 'မုန်တိုင်း ဝင်လိမ့်မယ်လို့ ဦးထွန်းလွင်က ယုံတယ်' ဆိုတဲ့ ဝါကျကို ဒီလိုထုတ်ရမယ်။

အနက်အဓိပ္ပာယ်

အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို လေ့လာတာကို အတ္ထုဗေဒလို့ ခေါ်ပါမယ်။ ပါဠိ အတ္ထု
အနက်အဓိပ္ပာယ်နဲ့ ပေဒ တွဲထားတာပါ။ အနက်ကို လေ့လာတဲ့ ဘာသာပေဒ
သမားဟာ တချို့ စကားလုံးတွေ အဆောက်အအုံတွေကို ဘာကြောင့်
အဓိပ္ပာယ်အရ တွဲနိုင်ပြီး တချို့ စကားလုံးတွေ၊ အဆောက်အအုံတွေက
တွဲမရသလဲ နားလည်အောင် အားထုတ်ရတယ်။ ဥပမာ --

ငါ့ အကို လူဖျို

ကျွန်စစ်သား မနေ့က ရောက်တာ။

နွား မုံလာကို နမ်းကြည့်ပြီး စားတယ်။

မုဆိုးက ပစ်လိုက်ပြီးနောက် ကြံ တစ်နာရီရှင်တယ်။

ပြောလို့ရတယ်။ ဒါပေမယ့်

! ငါ့အစ်ကို အပျိုကြီး။

! ကျွန်စစ်သား နက်မြန်က ရောက်ခဲ့တာ။

! နွား မုံလာကို မျိုချပြီးနောက် စား ကြည့်တယ်။

! မုဆိုးက အသေသတ်ပြီးနောက် ကြံ တစ်နာရီ ရှင်ရဲ့

ပြောလို့ မရဘူး။

ဝါကျတွေဟာ ဝါကျဖွဲ့ထုံးအရ ကျကျနန ဖွဲ့ထားတာပါ။ နာမ်၊ ကြိယာ
စတာတွေ အနေအထား မှန်ကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဆန့်ကျင်နေတယ်။
မြန်မာ နားဆင်သူက မဟုတ်သေးပါဘူးလို့ ပြောမယ်။ 'အစ်ကိုက အပျိုကြီး'

မဖြစ်နိုင်ဘူး။ 'လူပျို' ဖြစ်ရမှာပေါ့လို့ ထောက်ပြပေလိမ့်မယ်။ (ဝါကျရှေ့က ဘာပေဒါတ်အမှတ်က အတ္ထုဗေဒအရ မဖြစ်နိုင်တာကို ပြတယ်။)

ဘာသာစကားကျွမ်းသူက တစ်ချို့ စကားစုတွေ၊ ဝါကျတွေကို အဓိပ္ပါယ်တူတယ်လို့ ဘာကြောင့် သိနိုင်တာလဲ။

ငါနေလေ့ရှိတဲ့ အဆောက်အဦးဆီ သွားနည်း ညွှန်ပါဘိ။

ငါ နှမ်းလှသမို့ မှေးစက်ဖို့ ဆန္ဒပြင်းတယ်။

မိနစ်ခြောက်ဆယ်ခန့်က ယမကာ ပမာဏ အနည်းငယ်မှီဝဲခဲ့ပြီ။

ဦးနှောက်တွင်း စီးဝင်သွားပေါ့။

ဆိုတာတွေဟာ

ငါ့အိမ် ပြန်တဲ့ လမ်းပြပါ

ငါ မောလို့ အိပ်ချင်တယ်

တစ်နာရီလောက် ငါနည်းနည်း သောက်ထားတယ် ခေါင်းထဲ ရောက် သွားပြီ။

ဆိုတာတွေနဲ့ အဓိပ္ပါယ် အတူတူလောက်ပဲလို့ လူတွေ ဘယ်လိုလုပ် သိသလဲ။ ဘာသာဗေဒသမားက မေးချင်တယ်။

ရှင်းပြဖို့ လိုမယ့် လူ့အစွမ်းတစ်ခုကတော့ လူတွေဟာ အဓိပ္ပါယ်နှစ်ခု ဝါကျတွေကို သိရုံမက၊ ဝန်းကျင် စကားစပ်ကို သုံးပြီး ဖြစ်နိုင်စရာ အချို့ဆုံး အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ချက်ကို ရွေးတတ်တာပါပဲ။ ဥပမာ-

အဘွားကြီး ရိပ်သာ ဝင်တာ ကောင်းတယ်။

ဆိုတာ မရှင်းမလင်း ဖြစ်နေတယ်။ ရိပ်သာဝင်လို့ အဘွားကြီး ကုသိုလ်ရမှာကို ပြောတာလား။ သူ ရိပ်သာသွားနေလို့ အိမ်က လူတွေ ကောင်းကောင်း နေရမှာကို ပြောတာလား။ ဒါပေမယ့် ဒီလိုပါရင်တော့ -

အဘွားကြီး ရိပ်သာဝင်တာ ကောင်းတယ်။ နားအေးတာပဲ။

အိမ်က လူတွေ စိတ်ချမ်းသာရမှာကို ပြောမှန်း သံသယဝင်စရာ မရှိတော့ဘူး။

စကားလုံးအဓိပ္ပါယ်

အဓိပ္ပါယ်ပြဿနာဟာ တစ်လုံးချင်းစကားလုံးတွေ၊ တိတိကျကျ ပြောရရင် ကောသ ရုပ်တွေရဲ့ အဓိပ္ပါယ်နဲ့ ဆက်နေပါတယ်။

! ငါ့ အစ်ကို အပျိုကြီး

လို့ ဝါကျမျိုးမှာ ဘာကြောင့် ဒီအစဉ်အတန်း လက်မခံနိုင်စရာ ဖြစ်ရသလဲ မြင်ဖို့ 'အစ်ကိုနဲ့' အပျိုကြီးအဓိပ္ပါယ် စူးစမ်းဖို့ လိုလိမ့်မယ်။ အဓိပ္ပါယ်နဲ့ ပတ်သက်လို့ အချက်သုံးချက် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖြစ်နေရမယ်။ ပထမ၊ တော။

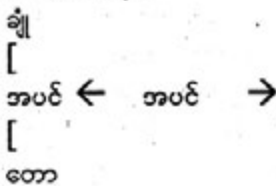
သရက်၊ ခုနံ၊ နီတို့လို အတွင်းသား စကားလုံးတွေကို နားလည်ရမယ်။ ဝါကျဖွဲ့ထုံးရုပ်တွေကြား အဆက်အသွယ်ကို ပြတဲ့ ရဲ့၊ ကို၊ ဒီ၊ က တို့လို စကားလုံးတွေကို မကြည့်သေးဘူး။

ဒုတိယ၊ တိုက်ရိုက် သရုပ်ဖော် အဓိပ္ပါယ်ကိုသာ ကြည့်ကြမယ်။ ခံစားမှု အဓိပ္ပါယ်၊ ဝါ တွဲဖက်အနက် ဆိုတာကို ထည့်မစဉ်းစားသေးဘူး။ ဥပမာ မြီးကောင်ပေါက်ကို ကလေးဘဝနဲ့ လူကြီးဘဝ ကြားက သူ့လို့ပဲ ယူမယ်။ ခွကျ၊ မရင့်ကျက်၊ ခေါင်းမာ၊ စိတ်တိုတတ်ဆိုတာတွေ ညွှန်းတတ်တာကို လျစ်လျူရှုလိုက်မယ်။

တတိယ၊ အဓိပ္ပါယ်ဟာ နှစ်မျက်နှာ ခွဲတာကို သိထားရမယ်။ အပင်လို ကောသရုပ်တစ်ခုရဲ့ အဓိပ္ပါယ်ကို နှစ်နည်း စဉ်းစားရတယ်။ ပထမ-ဘာသာစကား စနစ် တစ်ခုထဲက ဓာတ်တစ်ခု အနေနဲ့ စဉ်းစားရမယ်။ သူ့အဓိပ္ပါယ်ဟာ စနစ်ထဲက အခြား စကားလုံးတွေနဲ့ ဆက်သွယ်မှုပေါ် တည်နေတယ်။ ဒုတိယ- သူ့အဓိပ္ပါယ်ဟာ ပြင်ပလောကက မြင်သာတဲ့ အရာဝတ္ထုတွေနဲ့ ဆက်စပ်နေတယ်။

ဘာသာစကား စနစ်

ပြင်ပကမ္ဘာ

ဘာသာဗေဒသမားတွေက ဒီအသွင် နှစ်ခုကို ပြည့်ဖက်လို့ ယူဆကြတယ်။ ပထမ အသွင်ကို စစ်ဆေး၊ နောက် ဒုတိယကို စစ်ဆေးကာ၊ ဘာသာစကား ဓာတ်တွေမှာ အတွင်းပိုင်း အဆက်အသွယ်တွေ ရှိနေပုံကို စတင်သဘောပေါက်လာကြတာဖြစ်တယ်။

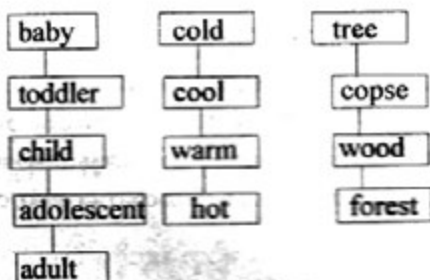
ဘာသာစကား ဓာတ်အားလုံးနည်းတူ ကောသရုပ်တိုင်းဟာ အဆင်အကွက်မှာ သူ့နေရာနဲ့ သူ့ နေရာ ရရှိကြတယ်။ တစ်လုံးချင်းတွေ ဆက်သွယ်ပုံကို လေ့လာလိုက်တော့ ဘာသာစကား စကားလုံးစုရဲ့ ခြုံငုံ အဆောက်အအုံရုပ်ပုံကို ဘာသာဗေဒသမားတွေ ဆောက်ကြည့်နိုင်ကြတယ်။ ဒီလို ကြည့်တဲ့အခါ ပန်းသီးလို စကားလုံးဟာ ပြင်ပ ကမ္ဘာရှိ တိတိကျကျ ထောက်ပြနိုင်တဲ့ အရာဝတ္ထုကို ရည်ညွှန်းနေတယ် ဆိုတာကို မေ့ထားရမယ်။ ဘာသာစကားရှိ အခြား အပိုင်းတွေနဲ့ ဆက်သွယ်ပုံကိုသာ အာရုံ စူးစိုက်ကြရမယ်။

အတ္ထဗေဒနယ်များ

ဘာသာစကားတိုင်းက လောကကို အမျိုးမျိုး ပိုင်းကြပါတယ်။ တချို့နယ်တွေမှာ ဘာသာစကားတစ်ခုက အခြားဘာသာစကားထက် ပိုခွဲတယ်။ မြန်မာက ဗမာခွေး၊ အင်းခွေး၊ ချင်းခွေး စသဖြင့် ခွဲတာထက် အင်္ဂလိပ်က ခွေးတွေကို အမျိုးအစား ခွဲတာ အများကြီး ပိုတယ်။ ဘာသာစကားတစ်ခုမှာ နယ်တစ်နယ်ကို ခြုံငုံတဲ့ စကားက အခြားဘာသာစကားက စကားခြုံငုံတာနဲ့ တူချင်မှ တူမယ်။ အင်္ဂလိပ် Here is rice ကို အခြေအနေ အစုံ မသိရဘဲ မြန်မာလို မပြောနိုင်ဘူး။ မြန်မာက အပင်ပေါ်မှာ ရှိနေဆဲကို မဖွပ်ရသေးတာကို 'စပါး'၊ ဖွပ်ပြီးရင် 'ဆန်'၊ ချက်ပြီးရင် 'ထမင်း'၊ ဘုန်းကြီးကို လောင်းတော့ 'ဆွမ်း' ခေါ်တာကိုး။ မြန်မာစကား 'ကိုယ်' ဆိုရင် 'ခန္ဓာကိုယ်' ဆိုရာမှာ အင်္ဂလိပ်လို body ကို ပြောတာ၊ 'ကိုယ်လုံး ကိုယ်ပေါက်' ဆိုရာမှာ figure ကို 'ကိုယ့် အကြောင်း ကိုယ် သိ'ဆိုရာမှာ self ကို၊ 'ကိုယ် အခု မအားဘူး' ဆိုရာမှာ I ကို ပြောတာ ဖြစ်တယ်။

ဒီတော့ ဘာသာဗေဒသမားအဖို့ စကားလုံးတွေကို သီးခြားကင်းလွတ် မယူဘဲ ဘာသာစကားရဲ့ ကောသ အဆောက်အအုံကို ကြည့်တာက အရေးကြီးတယ်။ အင်္ဂလိပ် စကားလုံး green ဟာ အနီးအနားက အရောင်တွေနဲ့ ဆက်နွယ်မှ အဓိပ္ပါယ် ရှိလာတယ်။ သူက အပြာ နဲ့ အဝါကြားက အရောင်ကို ညွှန်းတယ်။ ခရမ်းရောင်က အနီနဲ့ အပြာ ကြားက အရောင်ကို ညွှန်းပါတယ်။ သဒ္ဒဝိဇ္ဇာနဲ့ ဝါကျဖွဲ့ထုံးမှာလိုပဲ အတ္ထဗေဒမှာလည်း တွေ့ကရာ ပစ္စည်းတွေ ထင်ရာ စုပုံထားတာ မဟုတ်ဘူး။ ဂျစ်ဂဆော့ ပဟေဠိလို အပိုင်း အစတွေ သူ့နေရာနဲ့ သူ အံ့ဝင်ခွင်ကျ ဖြစ်နေရတာ ဖြစ်တယ်။

ဒီလိုရှိနေရာ တစ်ခုနဲ့ တစ်ခု အပ်စပ်မယ် ထင်ရတဲ့ ကောသ ရုပ်အစုတွေကို ကြည့်တာ ကောင်းတယ်။ တစ်စုက အပိုင်း တစ်ပိုင်းကို သူနဲ့ အခြားအပိုင်း ဘယ်လို ဆက်သွယ် နေရာ ယူသလဲ ကြည့်ပြီး သတ်မှတ်ရတယ်။ 'မြီးကောင်ပေါက်'ဆိုတာ ကလေး မဟုတ်တော့၊ လူကြီးလည်း မဖြစ်သေးသူကို ပြတယ်။ 'နွေး' ဟာ 'ပူ' နဲ့ 'အေး' ကြားက အပူချိန်ကို ပြတယ်။ အင်္ဂလိပ်စကား copse ဟာ tree နဲ့ forest ကြား အရာကို ညွှန်းတယ်။ မြန်မာ 'ချွဲ'က 'အပင်'နဲ့ 'တော' ကြားကို ဆိုလိုတယ်။

ဒီလို လေ့လာတော့ အတ္ထုဗေဒ နယ် တစ်နယ်ကို ခွဲပုံခွဲနည်းကို ပုံဖော် မြင်လာလိမ့်မယ်။ ဒါပေမယ့် အတ္ထုဗေဒ နယ်တစ်နယ်လုံးကို ကောသ ချုပ်တွေက ကွက်တိ ခြုံနေကြတယ် ထင်ရင်လည်း မှားလိမ့်မယ်။ ဟာကွတ် တွေ၊ ထပ်တာတွေ တွေနေရတတ်တယ်။ မြန်မာမှာ ဟာကွတ် တွေရတာက မပူလွန်းတာကို 'နွေး' ပြောစရာ ရှိပေမယ့် မအေးလွန်းတာကို ပြောစရာ မရှိတာပါပဲ။ အင်္ဂလိပ်မှာ hot နဲ့ warm ၊ cold နဲ့ cool ရှိသလိုမျိုး မရှိတာကို ပြောတာ ဖြစ်တယ်။ ထပ်တာက အင်္ဂလိပ်မှာ ပြဿနာ ဖြစ်ရ တယ်။ cow, princess, tigress တို့ဟာ အမ ဖြစ်တာချင်း ထပ်နေတယ်။ calf, puppy, baby တို့က ငယ်တာ မရင့်ကျက်တာမှာ ထပ်နေတယ်။ murder, assassinate, execute အားလုံး သတ်တာကို ပြုနေတယ်။ မြန်မာ စား၊ သုံးဆောင်၊ ဘုဉ်းပေး၊ ပွဲတော်တည်တို့က အစာကို သုံးစွဲတာချင်း တူနေကြတယ်။ ဒီလို ပြဿနာကို ဘယ်လို ဖြေရှင်းမလဲ။

ထပ်တာတွေ ကိုင်တွယ်ရေး

တစ်ချိန်တုန်းကတော့ ကောသချုပ် တွေကို အစိတ်စိတ် ခွဲလို့ ရတယ်။ ထင်ခဲ့ ကြတယ်။ ဖောနမ်တွေလိုပဲ စကားလုံး အဓိပ္ပါယ်ကလည်း အပိုင်းပိုင်း ခွဲလို့ ရတယ် ထင်ခဲ့ကြတယ်။ bull က အထီး/နွား/ သက်ကြီး အပိုင်းတွေ ပါပြီး cow မှာ အမ/နွား/ သက်ကြီးပါမယ်။ calf က နွား/ သက်ကြီးမဟုတ် ပါမယ်။ ကြိယာတွေကိုလည်း အလားတူ လုပ်နိုင်တယ်။ ပါဝင်တဲ့ အပိုင်းတွေ ခွဲတာကို အပိုင်းပိုင်း စိတ်ဖြာမှု ခေါ်တယ်။ အဘိဓာန်တွေက ဒီ နည်းဆန်ဆန် သုံးခဲ့ကြတယ်။ ဒီနည်းနဲ့ ထပ်တာတွေကို ဖြေရှင်းနိုင်သလိုလိုပဲ။ တူ တာကို ထောက်ပြနိုင်တာကိုး။ cow, princess, tigress မှာ အမ တူနေတာပါပေါ့။ ဒါပေမယ့် စကားလုံးအဓိပ္ပါယ်ကို သီးခြား အစိတ်အပိုင်းအပုံကြီးထဲ ကနေ ဖွဲ့စည်းထားတယ်လို့ပြောတာ မတိကျပါဘူး။ အဲဒီ အစိတ်အပိုင်းဆိုတာ

တွေဟာ ခြုံငုံ အဓိပ္ပါယ်ရဲ့ အစိတ်အသေးလေးမျှဖြစ်တယ်။ နည်းနည်း
 သေသေချာချာ ကြည့်လိုက်ရင် အကုန်လုံးကို ရွေးထုတ်နိုင်မလို အထင်
 ရောက်စေတယ်။ ဒီတော့ ပါဝင်တဲ့ အပိုင်းတို့၊ အပိုင်းပိုင်းစိတ်ဖြာမှုတို့
 ခေတ်မှီနဲ့စ ပြုလာပါပြီ။ ခုခေတ်မှာတော့ စကားလုံးတွေမှာ အတ္ထုပ္ပတ္တိ
 ဂုဏ်သတ္တိ ရှိတယ်လို့ပဲ ပြောလာကြပြီ။ ဒါ ကျေနပ်စရာကောင်းပါတယ်။
 ဒီဂုဏ်သတ္တိတွေက ဆောက်လုပ်ယူရတဲ့ အတုံးကလေးတွေလို့ ညွှန်းတာမျိုး
 မရှိတော့ဘူး။

ပရိယာယ်များ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်များ

စကားလုံးတွေမှာ အဆက်အသွယ် အမျိုးမျိုးရှိနေပုံကို ဘက်စုံက
 ကြည့်တတ်ဖို့ လိုတယ်။ စကားတစ်လုံးရဲ့ ကြောင်းတူ သံကွဲ(ပရိယာယ်) တွေနဲ့
 ဆန့်ကျင်ဖက်တွေက သူနဲ့ အခြား စကားလုံးများ ဆက်စပ်ပုံကို
 နက်နက်နဲနဲပြုတယ်။

စကားခွန်းရဲ့ အဓိပ္ပါယ်ကို မပြောင်းစေဘဲ တစ်ခုနဲ့ တစ်ခု ဖလှယ်နိုင်
 အစားထိုးနိုင်ရင် ကောသရုပ်တွေကို ကြောင်းတူ သံကွဲတွေလို့ ဆိုရတယ်။

- သူ စာကို ဖတ်နေတယ်။
- သူ စာကို ကျက်နေတယ်။

အစားထိုးနိုင်တဲ့ ရုပ်တွေကို လေ့လာရင်း ဘာသာဗေဒသမားဟာ
 အဓိပ္ပါယ်တူတာတွေရဲ့ ရုပ်ပုံကို ဆောက်ယူနိုင်တယ်။

လုံးဝကြောင်းတူသံကွဲကတော့ ရှားတယ်။ ကောသရုပ်နှစ်ခုဟာ
 စကားစပ်တိုင်းမှာ တူနေဖို့ ဆိုတာ မလွယ်ပါဘူး။ ပုံမှန် အသုံးနဲ့
 ပုံမှန်မဟုတ်တဲ့ အသုံးမှာ အဲသလို အဓိပ္ပါယ်တူတာ တွေရတာဖြစ်ပါတယ်။
 ပုံမှန်ပြောစကားက 'မိခင်'၊ အရပ်စကား 'အမေ' အတူတူပါပဲ။ ထုံးစံကတော့
 ကောသရုပ်တစ်ခုဟာ အခြား တစ်ခုကို တစ်စိတ် တစ်ဒေသသာ ထပ်လေ့ရှိပါ
 တယ်။ စောစောက 'ဖတ်'နဲ့ 'ကျက်'ကို ကြည့်ရင်

- စာကို ဖတ်တာနဲ့
- နိဒိတ် ဖတ်တာ အဓိပ္ပါယ် မတူပါဘူး။

တစ်ခါ'လက္ခဏာ ဖတ်တယ်'လို့ပြောကြပေမယ့် 'လက္ခဏာ ကျက်
 တယ်'လို့တော့ ထုံးစံမရှိဘူး။

ဆန့်ကျင်ဖက် လေ့လာရတာက ပို ရှုပ်တယ်။ ဆန့်ကျင်ဖက် အမျိုးမျိုး ရှိတယ်။ တစ်ချို့ပညာရှင်တွေက ဆန့်ကျင်ဖက်အား လုံးကို antonym ခေါ်၊ တစ်ချို့က တစ်မျိုးကိုပဲခေါ်တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီမှာ antonym အခေါ်ကို ရှောင်လိုက်တယ်။

အထင်ရှားဆုံး အမျိုးက တစ်ခု မဟုတ်ရင် တစ်ခု ဆိုလိုတဲ့ စကားလုံး တစ်စုံ ပါပဲ။

သူ အိမ်ထောင် မရှိဘူး၊ လူပျို၊
သူ လူပျို မဟုတ်ဘူး၊ အိမ်ထောင်နဲ့။

ဆန့်ကျင်ဖက် ဒုတိယအမျိုးက ပရမတ် သဘော မဆောင်၊ နှိုင်းယှဉ်သဘောပဲ ဆောင်တယ်။ ဥပမာ ငယ်/ကြီး - မှုန်/မိမိ

တယ်ကြီးတဲ့ ကြွက်ပါလား (ပုံမှန် ကြွက်နဲ့ စာရင် ပိုကြီးတဲ့ ကြွက်လို့ ပြောတာ)

တယ်ငယ်တဲ့ ဆင်ပါလား (ပုံမှန် ဆင်နဲ့ စာရင် ပိုငယ်တဲ့ ဆင်လို့ ပြောတာ)

တတိယ အမျိုးအစားက စကား တစ်လုံးက တစ်မျိုးရဲ့ ပြောင်းပြန် ဖြစ်နေတာပါပဲ။ သူ ရွေးမလား၊ ဆန့်ကျင်ဘက် ရွေးမလား ဆိုတာက အခြေအနေကို ကိုယ် မြင်တဲ့ ရှုထောင့်ပေါ် တည်တယ်။

ငါက နင့်ကို စာအုပ် ပေးတယ်။
နင်က စာအုပ်ကို ယူတယ်။

ကောသ အဆောက်အအုံကို စစ်ဆေးတဲ့ နောက်တစ်နည်းကတော့ ဘာသာစကားက ပစ္စည်းတွေကို မျိုးတူတာချင်း စုတဲ့ နည်းကို ကြည့်တာ ဖြစ်တယ်။ ဥပမာ- မြန်မာစကားမှာ ဝက်နဲ့ ကြက်ကို အသားဟင်းလို့ မျိုးတူစုတယ်။ ခရမ်းသီးနဲ့ ကန်စွန်း ရွက်ကိုဟင်းသီးဟင်းရွက်လို့ စုတယ်။ အ သားနဲ့ အသီးအရွက် နှစ်ခုစလုံးကို ဟင်း ခေါင်းစဉ်အောက်မှာ ထားတယ်။

တချို့ အဘိဓာန်တွေမှာ (အထူးသဖြင့် သဘောရာဇ်လို ပတ်အဘိဓာန် များမှာ) ဒီလို အဆက်အသွယ် အဆင့်ဆင့်တွေကို ပြထားလေ့ ရှိကြတယ်။ ဒီ အဆက်အသွယ်တွေကို သိရတော့ ပထမစကားလုံးတွေ အမျိုးမျိုး ဆက်သွယ်ပုံကို သိရတယ်။ ဒုတိယ၊ ဒါတွေ အားလုံးကို ယုတ္တိဗေဒ သင်္ကေတ နည်းနဲ့ ပြနိုင်တယ်။ ပြတော့ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မြင်လာတာပေါ့။ တချို့ပညာ ရှင်တွေက စကားလုံး အဓိပ္ပါယ် တစ်ခုလုံးကို အခြား စကားလုံးနဲ့ ယုတ္တိဗေဒ နည်း ဆက်သွယ်ပုံအရ ဖော်ပြနိုင်တယ်လို့ ဆိုကြတယ်။

မူနဝါဒီနိုင်မှု၊ အမျိုးဆင်တူမှု

ခုထိ၊ စကားလုံးမှာ သဘောတူထားကြတဲ့ အဓိပ္ပါယ် ရှိတယ်။ ဒါကို ရွာတွေ့နိုင်၊ သရုပ်ဖော်နိုင်တယ်လို့ မှတ်ယူခဲ့ကြတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒါ ကောသရုပ် အချို့သာ ဖြစ်ပြီး၊ အချို့ကျ အဓိပ္ပါယ်မှန် သဘောမတူနိုင်ကြ တဲ့။

“လူပျို”နဲ့ “ကျား”စကားလုံးတွေကို ကြည့်။ ပထမ-အဓိပ္ပါယ်ကို အဘိဓာန်မှာ ရှာကြည့်မယ်။ ‘လူပျို’ကို လက်မထပ်ရသေးသော ယောက်ျား’လို့ ပေးထားတယ်။ ‘လက်မထပ်ရသေးတာ’နဲ့ ‘ယောက်ျားဖြစ်မှု’ဟာ လူပျိုရဲ့ အရေးကြီးတဲ့ ဂုဏ်သတ္တိတွေပါပဲ။ တကယ်လို့ ‘မိန်းမနဲ့ လူပျို’ ဆိုရင် ဒီလိုဆို ဘယ်လူပျို ဟုတ်မလဲ’လို့ တုံ့ပြန်ကြပေလိမ့် မယ်။ ‘လူပျို မိန်းကလေး’ဆိုလည်း မဖြစ်နိုင်ဘူး ပြောကြမှာပဲ။

‘ကျား’ကို အဘိဓာန်က ‘အဝါရောင်တွင် အနက်စင်းများ ရှိသည့် ကြောင်မျိုးဝင် သားရဲ တိရစ္ဆာန်ကြီး’လို့ ဖွင့်တယ်။ ဒါတွေထဲက ဘယ်ဟာ အရေးကြီးဆုံး ဂုဏ် သတ္တိလည်း အပြောရခက်တယ်။ ‘ဒီကျားက သားရဲ တိ ရစ္ဆာန် မဟုတ်ဘူး’ ပြောရင် ‘ဟာ ဒီလိုဆို ကျား ဘယ်ဟုတ်မလဲ အဖြေ ရ ချင်မှ ရမှာ။ အစင်းမပါဘူး ဆိုရင်တော့ အဖြေ နှစ်မျိုး လာနိုင်တယ်။ တချို့က ကျား မဟုတ်ဘူး ပြောသလို အစင်းမပါတဲ့ ကျားလည်း ရှိနိုင်ပါတယ် ပြောသူလည်း ရှိမယ်။

ဒီတော့ တချို့စကားလုံးတွေမှာ (လူပျို) အရေးကြီးတဲ့ ဂုဏ်သတ္တိ သဘောတူညီထားတာ ရှိပြီး၊ တချို့စကားလုံးတွေမှာ (ကျား) အဲသလို မရှိဘူး ဆိုရမယ်။

နောက်ပြဿနာ တစ်ခုက မှန်ဝါးဝါး နိုင်မှုပါ။ စကားလုံးတွေမှာ မှန်ဝါးဝါး ဖြစ်နေတာတွေ ရှိတတ်တယ်။ ခွက်နဲ့ ဖလား ကွဲကွဲ ပြားပြား မရှိလှဘူး။ ကြီးတာကို ဖလားလို့ မှတ်လို့ မရဘူး။ လူတွေ ထင်သလို သုံးနေကြတာပါပဲ။ ရေ သောက်စရာကို ခွက် ခေါ်ချင် ခေါ်၊ ဖလား ခေါ်ချင် ခေါ်တယ်။ နောက်တစ်လုံးက ခုံ၊ အခုဆို ကု လားထိုင်တောင် ခုံ ခေါ်သူတွေ ပေါ်နေပြီ။

အမျိုး ဆင်တူမှုက နောက် ပြဿနာဖြစ်တယ်။ တစ်ခါတစ်လေ ဆွေမျိုးသားချင်းတွေလို သဘောလက္ခဏာ တူတဲ့ စကားလုံး အများ ပါတဲ့ စကားလုံးတွေက အခက်ကြုံစေတယ်။ ဥပမာ ပရိဘောဂ။ အားလုံးကို သရုပ်ဖော်နိုင်တဲ့ သဘောလက္ခဏာ စု ထောက်ပြဖို့ ခက်တယ်။ ခုနက 'ခုံ' ပဲ ကြည့်။

ဒီပြဿနာက စကားလုံး အားလုံး အတွက် အဓိပ္ပါယ်ကို ပုံသေချမှတ်လို့ မရဘူး ဆိုတာကို ပြနေတယ်။ လူတွေဟာ ပုံသေ အဓိပ္ပါယ်ကို ကျက်ပြီး တစ်ယောက် ပြောတာ တစ်ယောက် နားလည်နေကြတာ မဟုတ်ဘူး။ စံနမူနာပြ ရှေ့ပြေးပုံစံကနေ ကြံဆ နားလည်ကြတာ ဖြစ်တယ်။ ငှက် ဆိုပါစို့။ ရှေးပြေး ပုံစံက စာကလေးလိုမျိုး ဖြစ်မယ်။ နှုတ်သီး၊ တောင်ပံ၊ တုတ်ချောင်းလို ခြေထောက်ပါတယ်။ ပျံတတ်မယ်ပေါ့။ ဘဲတို့ ငန်းတို့ကျ အဲသလို ရှေ့ပြေးပုံစံအတိုင်း မဟုတ်လှပေမယ့် ငှက်လို့တော့ အသိအမှတ်ပြုမှာပါပဲ။ ဒါ ပျော့ပြောင်းမှု ရှိတာ ဖြစ်ပါတယ်။

လောကကို သဘောပေါက်ခြင်း

ဒီရှေ့ပြေးပုံစံတွေ ဘယ်က ဖြစ်ပေါ်လာတာလဲ။ ကြည့်ရတာကတော့ လူတွေဟာ မိမိတို့ ပတ်လည်က လောကကို သဘောပေါက်ဖို့ အတွက် စိတ်ထဲ ပုံစံငယ်လေးတွေ လုပ်ကြည့်ကြပုံပေါ်တယ်။ ငှက် ဆိုပါစို့။ ဘယ်ငှက် အကောင်းဆုံးလဲ၊ ငှက် ပုံစံ အကျဆုံးလဲ စဉ်းစားတယ်။ စိတ်တွင်း မှတ်ရတာတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့လည်း ကိုယ့် ယဉ်ကျေးမှုကို အခြေခံကာ စိတ်ကူးတွေ ထုတ်ကြတယ်။ အင်္ဂလိပ်စကား ပြောသူတွေက အလုပ်လုပ်တာ ငါးရက်၊ နားရက် နှစ်ရက် ပေါင်းပြီး ခုနစ်ရက်ကို week သတ်မှတ်လိုက်တယ်။ အခြား လူတွေက ကိုယ့်နည်း ကိုယ့်ဟန် သတ်မှတ်ကြတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာက တစ်သီတင်းကို ရှစ်ရက် ခုနစ်ရက်၊ ခြောက်ရက်။ အမေရိက

မူရင်းနေသူ တစ်မျိုး ဖြစ်တဲ့ အင်ကာတို့က တစ်ပတ် ကိုးရက် ထားတယ်။ 'အမေ'ဆိုတာ မိမိကို မွေးထုတ်ရုံမက ပြုစု စောင့်ရှောက်သူ၊ အဖေနဲ့ အတူနေသူလို့ မြန်မာ အပါအဝင် အများက နားလည်နေပေမယ့် ကမ္ဘာ့နေရာ အတော်များများမှာတော့ အဲသလို မဟုတ်တော့ပေဘူး။ မိမိတို့ပတ်ဝန်းကျင်က လူတွေကို လယ်သမား၊ မြေရှင်၊ ဆင်းရဲသား သူဌေး၊ အထက်တန်း အောက်တန်းစသည် ခွဲခြား နားလည်နေတာလည်း အစဉ်အလာရယ်။ စာအုပ်တွေ သတင်းစာတွေက ပေးတာရယ် လိုက်ပြီး ခံယူနေကြတာ ဖြစ်တယ်။

စိတ်တွင်း ပုံစံငယ်ဆိုတာ လောက အကြောင်း လူတွေ တည်ဆောက်တဲ့ နိမိတ်ပုံကို ဖော်ပြဖို့ စိတ်ပညာသမားတွေ ထွင်ထားတဲ့ ဝေါဟာရ ဖြစ်တယ်။ ဒါပေမယ့် နယ်က ကျယ်လွန်းတော့ အခြား အမည်တွေလည်း ရှိသေးတယ်။ ယဉ်ကျေးမှု လှေလာတာ လုပ်သူတွေက ကိုယ်စားပြုမှု ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရကို သုံးကြတယ်။ နိုင်ငံရေးသမားတွေ အခြား ဝါဒဖြန့်သူတွေ သုံးကြတာတွေလည်း ရှိသေးတယ်။

ဝါကျ အဓိပ္ပါယ်

အခုထိ စကားလုံးတွေရဲ့ အဓိပ္ပါယ်ကို ဆွေးနွေးခဲ့ကြတယ်။ နို့ ဝါကျကကော။ တကယ်တော့ စကားလုံး အဓိပ္ပါယ်က ဝါကျ အဓိပ္ပါယ်ကို အများကြီး ပြောနေပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ ဝါကျဆိုတာ ဝါကျဖွဲ့ထုံးအရ စကားလုံး လုံးချင်းတွေကို ဆက်ထားတာပဲကိုး။ ဒါကြောင့်လည်း

ငါ့အစ်ကို အဖို့ကြီး

ဆိုတဲ့ ဝါကျဟာ ဆန့်ကျင်နေကြောင်း ပြောနိုင်တာ ဖြစ်တယ်။ ဒါ တစ်နည်းအား ဖြင့်

ငါ့ မွေးချင်း အဖို့ ဟာ လက်မထပ်ရသေး တဲ့ အမ

လို့ ပြောနေတာနဲ့ အတူတူပဲကိုး။ 'အဖို့'နဲ့ 'အမ'က ဆန့်ကျင်ဖက်တွေ ဖြစ်နေတယ်။ တချို့ အတ္ထုပ္ပတ္တိသမားတွေက ဒါမျိုးကို 'မှားတယ်' မမှန်ဘူးလို့ ပြောကြပါတယ်။ သူတို့က အမှားအမှန်တွေနဲ့ အဓိပ္ပါယ်ကို ကိုင်တွယ် ကြတယ်။

စကားလုံး အဓိပ္ပါယ်နဲ့ ဝါကျဖွဲ့ထုံး ပေါင်းစပ်လိုက်တော့ မူမမှန်တဲ့ ဝါကျတွေကို ပယ်နိုင်ရုံသာ မက ပုံမှန် ဝါကျတွေကနေ ကောက်ချက်တွေ ဆွဲနိုင်စေတယ်။ ဥပမာ-

မြွေဟောက် ကြွက်ကို သတ်တယ်။

'သတ်' က 'သေစေတယ်'ဆိုတဲ့ ဂုဏ်သတ္တိ ရှိကြောင်း သိထားတော့ 'ကြွက်သေပြီ' ဆို တဲ့ ကောက်ချက် ချနိုင်ကြတယ်။ ဘာသာ ဗေဒစကား နဲ့တော့ 'မြွေဟောက် ကြွက်ကို သတ်တယ်' က 'ကြွက်သေပြီ' ကို သက် ရောက်စေတယ်ပေါ့။ တစ်ခါ မြွေဟောက် ဆိုတာ မြွေမှန်း သိထားတော့ 'မြွေက ကြွက်ကို သေစေတယ်'။ တစ်ဆင့် တက်ပြီး သက်ရှိသတ္တဝါ၊ မြွေ၊ မြွေဟောက်က သက်ရှိ သတ္တဝါ၊ နို့တိုက် သတ္တဝါ၊ ကြွက်တို့ အသတ် ကင်းမဲ့အောင် ပြုလိုက်တယ်ပေါ့။ ဝါကျတွေ နားလည်တယ်ဆိုတာ ဒီလိုမျိုး ယုတ္တိဗေဒ ကောက်ချက်တွေက လာတာ ဖြစ်တယ်။

ဝါကျကို အောက်ခြေအဓိပ္ပါယ်ထိ ဖွင့်ချပြီးတဲ့နောက်၊ အတ္ထုဗေဒ ကိုယ်စားပြုမှုတွေကို ပုံမှန် ယုတ္တိဗေဒနည်းနဲ့ ဖော်ပြရမယ်လို့ ဘာသာဗေဒ သမား အများက ယူဆတယ်။

ပုံမှန်ယုတ္တိဗေဒ စနစ်များက ဘယ် ဘာသာစကားရဲ့ ဝါကျများရဲ့ ကိုယ်စားပြုမှုများကို မဆို ပုံသေနည်းတွေ (သဘောတရားအရ) ထုတ်ပေး နိုင်ပါတယ်။ ဝါကျတွေကြား ရှိတဲ့ အဆက်အသွယ်တွေကို ပြ နိုင်ပါတယ်။ တချို့ နှစ်ခု အဓိပ္ပါယ်တွေကို ရှင်းလင်းအောင် ပြနိုင်ပါတယ်။ ဥပမာ အားဖြင့် ဒီဝါကျကို ကြည့်ပါလေ။

မိန်းမလှကလေးတိုင်း သင်္ဘောသားကို ချစ်ကြတယ်။

အဓိပ္ပါယ်က 'မိန်းမလှကလေးတိုင်း သင်္ဘောသား တစ်ယောက် မဟုတ် တစ်ယောက်ကို ချစ်ကြတယ်။ သူ့ဇာက တင်ဝင်းကို ချစ်၊ သီတာက သီဟကို ချစ်၊ ဥဗ္ဗာက သိန်းထင်ကို ချစ်တယ် ဆိုရင်လည်း ဖြစ်မယ်။' 'မိန်းမလှကလေး တိုင်း သင်္ဘောသားတစ်ယောက်ကို ချစ်ကြတယ်။ သူ့နာမည်က သာဂီတဲ့' ရယ်လို့ ဖြစ်ချင်လည်းဖြစ်မယ်။ ယုတ္တိဗေဒက အဆောက်အအုံနှစ်ခုကို ထင်ထင်ရှားရှား ပြတဲ့ အတိအကျ သင်္ကေတကို ပေးတယ်။ ဒါပေမယ့် ဘယ်ယုတ္တိဗေဒ အမျိုးအစား အကောင်းဆုံးလဲတော့ မသိရသေးဘူး။

ယုတ္တိဗေဒ အဆက်အသွယ်ဟာ လူတွေ အဓိပ္ပါယ်ကို ကိုင်တွယ်ရာ
မှာ သုံးတဲ့ တစ်ခုတည်း နည်းတော့ မဟုတ်ဘူး။ မိမိတို့ သာမန်ဉာဏ် ကိုလည်း
သုံးကြတယ်။ တစ်ယောက်ယောက်က

ဒီကောင်မလေး ဆင် ဖြစ်တယ်။

အတိအကျ ယုတ္တိဗေဒက မဖြစ်နိုင်ဘူးလို့ ပယ်မှာပဲ။ ကောင်မလေးတွေက
ဆင်တွေ မှ မဟုတ်ကြတာကိုး။ ဒါပေမယ့် လူတွေက ဒီလို ပေါတောတော
ဆန်တဲ့ အပြောကို သူ့ ဘာလို့ ပြောရသလဲ စဉ်းစား ကြည့်ကြလိမ့်မယ်။
ဒီအကြောင်းကို နောက်အခန်း မှာမှ စဉ်းစားကြမယ်။

ဘာသာစကားကို အသုံးပြုပုံ

စားသောက်ဆိုင်တစ်ဆိုင်မှာ “ကိုယ်ထူ ကိုယ်ထ” ၊ ဝါ “ကိုယ်ထူကိုယ်ထစနစ်” လို့ မြန်မာလို စာတမ်းရှိရင် လာစားသုံးသူက မိမိဘာသာ စားစရာကို ကောင်တာမှာ သွားယူရကြောင်း နားလည်တယ်။ သူတို့ဆီမှာတော့ “ကိုယ်တိုင်ရှင်း စားသောက်ဆိုင်” လို့ပါ ဆိုင်းဘုတ်ရှိတတ်တယ်။ ကိုယ် စားထားတဲ့ ပန်းကန် ကိုယ့်ဘာသာ ရှင်းလင်းပေးရမယ်၊ ပြန်ထားပေးရမယ်လို့ နားလည်ကြတယ်။ ဒါ သာမန်ဉာဏ် သုံးပြီး နားလည်တာ၊ လောက အကြောင်း သိလို့ ဒီကိစ္စ ဒီလို သဘောပေါက်တာ ဖြစ်တယ်။ ဘာသာစကား အဆောက်အအုံနဲ့ သိပ်မဆိုင်လှဘူး။

အတ္ထုဗေဒ သဘောတရားနဲ့ ဖမ်းမမိနိုင်တဲ့ အဓိပ္ပါယ်အသွင်တွေကို လေ့လာတဲ့ ဘာသာဗေဒ အကိုင်းအခက်ကို ဝေါဟာရိကဗေဒ လို့ ခေါ်တယ်။ အတို ပြောရရင်၊ ဘာသာဗေဒ အသိတစ်ခုတည်းက ခန့်မှန်းလို့ မရနိုင်တဲ့ နည်းတွေနဲ့ လူတွေ ဘာသာစကား သုံးကြပုံကို လေ့လာတာပါပဲ။ အတိအကျကတော့ စကားပြောသူ ရည်ရွယ်ရင်း အဓိပ္ပါယ်ဆီကို နားထောင် သူ ဘယ်လို ရောက်သွားသလဲ လေ့လာတာ ဖြစ်တယ်။ အကျယ်ပြန့်ဆုံး ကတော့ လူတွေ တစ်ဦးနဲ့ တစ်ဦး ဆက်ဆံကြတဲ့အခါ လိုက်နာကြတဲ့ ယေဘုယျမှုတွေကို လေ့လာတာ ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် တစ်ခါတလေ ‘အတ္ထုဗေဒရဲ့ အမှိုက်ခြင်း’ လို့ နောက်ပြောင် ခေါ်ကြတယ်။

ဝေါဟာရိကဗေဒဟာ ဘာသန ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမှုနဲ့ တစ်ပိုင်းတစ်စ သွားထပ်နေတယ်။ ဘာသန ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမှုက ဝါကျတစ်ခုချင်းတွေကို အဆက်အစပ် ရှိတဲ့ စည်းလုံးတဲ့ အစုအစည်းဖြစ်အောင် စည်းရုံးတဲ့အခါ

စကားပြောသူတွေ စာရေးသူတွေ သုံးတဲ့ နည်း အမျိုးမျိုးကို လေ့လာတာ ဖြစ်တယ်။

ဒီနယ်ပယ်တွေဟာ နည်းနည်း သစ်ဆန်းနေသေးတယ်။ စနစ်တကျ နည်းနာ ရယ်လို့ အများသဘောတူထားတာ မရှိသေးဘူး။ အချို့ကို ကောက်ကြောင်း ဆွဲပြလိုတယ်။

ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးမူ

အမေရိကန် ဒသနဆရာ ပေါ့လ် ဂရိတ်စ်ကို ဝေါဟာရိကဗေဒရဲ့ဖခင် လို့ တချို့က ခေါ်ကြတယ်။ လူတွေ ထိရောက်အောင် ဆက်သွယ်နိုင်တာ သဘာဝကိုက တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး ကူညီတတ်ကြလို့ ဖြစ်တယ်လို့ သူကဆိုတယ်။ သူက ဒီပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်တတ်တဲ့ အကျင့် အခြေခံတဲ့ မူတွေကို ဖော်ထုတ်ပြီး နီတီ ဝါ စကားပြော စည်းကမ်းလေးချက် တင်ပြထားတယ်။ လေးခုစလုံး အဓိပ္ပါယ်က “ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပါ” လို့ ဖြစ်တယ်။ ဒါတွေကတော့ -

၁ ပမာဏ နီတီ

စကားပြောရင် ပေးသင့်တဲ့ အချက်အလက် သင့်တင့်အောင် ပေးပါ။ ဧည့်ခံပွဲမှာ “သူရနားက ဘယ်သူလဲ”မေးရင် “သူ့ ကောင်မသစ်လေ၊ ဝိဂ္ဂီ တဲ့” လို့ ဖြစ်မယ်။ ဒါ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်တဲ့ သဘော ပါတဲ့ အဖြေ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီလို မဟုတ်ရင် “ကောင်မလေး”ဆိုလည်း တိုလွန်း၊ “ဪ”၊ အဲဒါလား၊ ဝိဂ္ဂီ တင်မောင်သူလေ၊ ၁၉၉၀ အောက်တိုဘာ ၂၃က တောင်ကြီး သစ် တောလမ်းမှာ မွေးတာ၊ ဗိုလ်မှူးကြီး တင်မောင်သူ-ဒေါ်သင်းယဲ့အေးတို့ရဲ့ တတိယ သမီးပေါ့”ဆိုရင်လည်း ရှည်လွန်း၊ အသေးစိတ်လွန်းလိမ့်မယ်။

၂ အရည်အသွေး နီတီ

အမှန် ပြောပါ။ ဥပမာ-ရှုပ်ပြေးယာဉ်လို မရင်းနှီးတဲ့ ယာဉ်အမည်ကို ပေးလာရင် မှန်မှန်ပဲ မြန်မာလို ဖြစ်ဖြစ် အင်္ဂလိပ်လိုဖြစ်ဖြစ် ပြောလိုက်ပါ။ သိရက်သားနဲ့ “အဲဒါ မော်တော်ဘုတ်”တို့။ “အဲဒါ ရော်ဘာလှေ” တို့ မလုပ်ပါနဲ့။

၃ ဆိုင်မှု နီတီ

ဆိုင်တာ ပြောပါ။ ‘ညစာ ဘာရှိလဲ’ မေးရင် လိုက်ဖက်တဲ့ အမဲနှပ်နဲ့

ပဲဟင်း စသဖြင့် ဖြေပါ။ 'စားပွဲ နဲ့ ကုလားထိုင်'တို့ 'ပိတောက်က ဝါတယ်' တို့ မလုပ်ပါနဲ့။

၄ ပုံဟန်နီတီ

ရှင်းရှင်း ပြောပါ။ အစီအစဉ်တကျ ပြောပါ။ ဖြစ်ပျက်တဲ့ အစီအစဉ် အတိုင်း ပြောပြပါ။ လေယာဉ်ပြေးလမ်းမှာ ပြေးပြီး အနောက်ဘက် ပျံတက်သွားတယ် ပြောပါ။ အနောက်ဘက် ပျံတက်ပြီး ပြေးလမ်းမှာ ပြေးတယ် မလုပ်ပါနဲ့။

အခုလို အကြမ်းဖျင်း ပြောလိုက်တော့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးမှ အလွယ်သားလို့ ထင်လိမ့်မယ်။ လူတွေ ချီး ဖောက်တတ်တာကို စဉ်းစားကြည့်မိမှ ပြောသလောက် မလွယ်တာ သိလိမ့်မယ်။ 'ဥစာ ဘာရှိလဲ' မေးရင် 'ဘု လှေကားက လိမ့်ကျတယ်'၊ 'သူ့ဇာကို ဘာလို့ သဘော မကျတာလဲ' ဆိုတဲ့ မေးခွန်းကို 'သူ့ဇာက ဂေါ်ဇီလာ' လို့ အဖြေ ရတတ်တယ်။ မဆိုင်တာကပဲ။

ဒီအဖြေတွေဟာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးမှုကိုဆန့်ကျင်တဲ့ သာဓက မဟုတ်ဘူး။ ဒီမူ ဘယ်လောက် ပြင်းထန် စူးရှသလဲကိုပဲ ပြနေတယ်။ တစ်ဘက်လူဟာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်တယ်လို့ ယုံနေကြတဲ့ အတွက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးမှုကို ချီး ဖောက်တာတောင် အရေးကြီးလို့ ပြောစရာ ရှိလို့လို့ပဲ ထင်ကြတော့တယ်။ 'ဥစာ ဘာရှိလဲမေးတာကို 'ဘု လှေကားက လိမ့်ကျတယ်'ဆိုတော့ ဥစာမရှိဘူး ပြောတာ ပဲ ဖြစ်မယ်ရယ်လို့ ကွက်လပ်တွေ ဖြည့်ကာ နားလည်တုန်တော့တယ်။ အလားတူပဲ။ "သူ့ဇာက ဂေါ်ဇီလာပဲ" လို့ မဟုတ်တာ ပြောတာတောင် မဖြစ်နိုင်ဘူးလို့ မတွေး။ ဘာလို့ ဒီလို ပြောရသလဲ ဘေးဘီ လှည့် ကြည့်မိလိမ့်မယ်။ ဒီတော့ကာ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေးမှုကို ချီးဖောက်ကြဦးတော့ နားထောင်သူတွေက လူတွေ ဒီမူကို လိုက်နာပြီး ပြောဆိုကြတယ်လို့ပဲ ခံယူကြတယ်။ ဘာသာစကား အဓိပ္ပါယ်မှာ မပါတာတွေ ကို စကားခွန်းထဲကနေ ဆွဲယူတတ်ကြတယ်။

ဂရိုက်စ် နီတီတွေ ပတ်သက်လို့ အ ဓိက ပြဿနာက ပိုးတိုးဝါးတား နိုင်မှုပါပဲ။ စကားပြောညွှန်းချက်တွေ၊ ဝါ၊ ဆွဲယူရမယ့် ကောက်ချက်တွေက ကျယ်လွန်း၊ များလွန်းတယ်။ မကြာမီကတော့ ဖြစ်နိုင်သမျှ ကောက်ချက်တွေ တစ်ပုံတစ်ခေါင်းကနေ ဆိုင်တာ ရှင်းထုတ်ယူရပုံကို လေ့လာခဲ့ကြတယ်။

အပြော အပြုအမူ

လူတစ်ယောက် စကားလုံးတွေ တန်းစီ ပြောနေတာ တကယ်တော့

လက်နဲ့ လုပ်ရင် ရသားနဲ့ မလုပ်ချင်လို့ ပြောနေတာ ဖြစ်တယ်။ “ထွက်သွား” ဆိုတာ တွန်းပစ်တာနဲ့ အတူတူပါပဲ။ တရားသူကြီးက ‘မောင်မင်းကို ထောင်ဒဏ် ငါးနှစ်စီရင်လိုက်သည်’ ဆိုတာ လူကို တရားသူကြီးက လက်ဆွဲ ခေါ်သွားကာ ထောင်ထဲ ထည့်ပြီး သော့ခတ်လိုက်တာနဲ့ အတူတူပါပဲ။ အတို ပြောရရင် စကားခွန်း တော်တော်များများဟာ အပြုအမူနဲ့ တူတယ်။ ဒီအတွေးကို ဆန့်လိုက်ရင်၊ စကားခွန်း အားလုံး အပြုတွေချည့်လို့ ဆိုနိုင်တယ်။ ‘ပိတောက် ဝါတယ်’ ဆိုတဲ့ သာမန်စကားခွန်းလေးကိုက အပြု၊ အပြောကို ပြုတဲ့ အပြုပါပဲ -

ပိတောက်ဝါတယ် (လို့ ငါ ပြောတယ်)

ဒီချဉ်းကပ်နည်းကို အပြော အပြု အမူ သဘောတရားလို့ ခေါ်ပါတယ်။ ဒဿနသမားတွေ၊ ဘာသာဗေဒသမားတွေက လူတွေ ဘာသာစကား သုံးကြပုံကို အမျိုးအစား ခွဲခြားရာ နည်းတစ်နည်းပါပဲ။ လူတွေ လုပ်တဲ့ အခြား အလုပ်တွေနဲ့ အ ပြိုင် သဘောထားကြတယ်။ ဗုဒ္ဓ ဘာသာက ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံ၊ ကံ သုံးပါးဆိုတာကို မြန်မာတိုင်း အသိ ဖြစ်ပါတယ်။ ကံ- ကမ္မ = အပြု။ (ဝစီ ကံ - အပြော အပြု)

အပြော အပြုသမားတွေက ဖြစ်နိုင်သမျှ အပြောအပြုတွေကို ဗာရင်းလုပ်ကြည့်တယ်။ ဖော်ပြချက်၊ တောင်းပန်စကား၊ အမေး၊ အမိန့်၊ ကတိ၊ လောင်းတာ စသဖြင့်၊ အရေးကြီးတာတွေကတော့ ဖော်ပြချက်၊ အမေး၊ အမိန့်ပါ။

အေးတယ် (လို့ ငါဖော်ပြတယ်)

အချိန် ဘယ်လောက် ရှိပလဲ (ငါ မေးတယ်)

သွားစမ်း (ငါ အမိန့်ပေးတယ်)

ဒါ တိုက်ရိုက် အပြောအပြုအမူတွေပါ။ အပြောအပြု အများကတော့ တိုက်ရိုက်မဟုတ်ဘူး။ အခြား အပြုနဲ့ ဆက်စပ်တဲ့ ဝါကျဖွဲ့ထုံး အဆောက်အအုံ ပါနေတတ်တယ်။ အောက်ပါတို့ကို အမိန့်ပေးတာ အဖြစ် ရည်ရွယ်တာပါ။ ပထမကသာ အမိန့်ပေး အသွင်ဆောင်တယ်။

အိပ်ရာ ဝင်။

မင်း အိပ်ချိန်ရောက်ပြီ မဟုတ်လား။

မင်း အိပ်ရာထဲ ရောက်နေသင့်တာ ကြာပြီ။

ဒါကြောင့် ပထမကသာ တိုက်ရိုက် အပြောအပြု ဖြစ်ပြီး နောက်နှစ်ခုက တိုက်ရိုက် မဟုတ်တဲ့ အပြောအပြုတွေပါ။

အခြား အပြုတစ်ခုနဲ့ ဆက်စပ်နေကျ ဝါကျဖွဲ့ထုံး အဆောက်အအုံကို အပြု အသီးသီးက သုံးနိုင်နေရင် ဘယ်အပြော အပြုကို ရည်ရွယ်တာ ဖြစ်တယ် လို့ လူတွေ ဘယ်လိုလုပ် သိလဲ။ ဖြစ်နိုင်တဲ့ အဖြေကတော့ သုခ အခြေအနေ ဝါ နန္ဒ အခြေအနေ ရှိဖို့ ဖြစ်တယ်။ တစ်ခုခုကို ဒီအပြော အပြုမျိုးလို့ ဖွင့်ဆိုရင် ဆီလျော်မယ် ဖြစ်တဲ့ အခြေအနေပေါ့လေ။ ဥပမာ အမိန့်တစ်ခု ပေးရင် ကြားသူက လုပ်နိုင်တဲ့ ခွပ်အခြေအနေ ရှိရမယ်။ ဆိုင်ရာ အချက်တွေကို သိရမယ်။ အမိန့်ကို နန္ဒ အခြေအနေ ဖော်ပြချက် တစ်ပိုင်းနဲ့ ပြောတာတောင် 'စာအုပ် ကောက်'နဲ့ 'စာအုပ် ကြမ်းပေါ် မရွှိသင့်ပါဘူး'ကို အမိန့်အစစ်တွေကို သိရမယ်။ 'လဲသာ သေလိုက်ပါတော့'နဲ့ 'ခါးတောင်းကျိတ် မဖြုတ်နဲ့'ကို အမိန့်အတူလို့ သိရမယ်။

အပြောအပြု တစ်မျိုးစီအတွက် နန္ဒ အခြေအနေတွေကို အပြည့်အစုံ ဖော်ထုတ် သိကတ်ပြီ ဆိုရင် ဘာသာစကားကို လူတွေ သုံးပုံ နားလည်နေ အတော် ခရီးပေါက်ပြီ ဆိုရမယ်။

သတိရတဲ့ ဘောင်များ

အသဘာဝဉာဏ်ရည် (အည) (လူ ဉာဏ်ရည်ကို ကွန်ပျူတာနဲ့ စီစဉ် တုပမှု) က လူတွေ တစ်ဦးကို တစ်ဦး ဘယ်လို နားလည်ကြသလဲ ချဉ်းကပ်နည်း တစ်ခု ပေးပြန်တယ်။ အညက ကွန်ပျူတာပေါ်မှာ ဉာဏ်ရည်စနစ်တွေ ဘယ်လိုတုပမလဲ အကြံပြုချက်တွေ ပေးပါတယ်။ မူရင်းပြဿနာက မထင်ရှားတဲ့ အပေါ်ယံအရ မဆီမဆိုင် ထင်ရတဲ့ အပြောတွေကို ကွန်ပျူတာ ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းတတ်အောင် ဘယ်လို လုပ်မ လဲ ရှာဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဈေးသည် - ပန်းရောင်ကန်တွေက နောက်ဆုံးပေါ်ပါ မမ။

ဈေးဝယ် - ငါ့ ပန်းကန်ဆေးစက်က အနီရောင်။

ကွန်ပျူတာအတွက် အကြံပေးထားတဲ့ ဖြေရှင်းနည်းကို လူလည်း အသုံးပြုနိုင်ပါလိမ့်မယ်။ အသိကို ပုံသေ အခြေအနေတွေ၊ ဝါ၊ ဘောင်တွေ အဖြစ် သို့လျှောင်ထားနိုင်ပါတယ်တဲ့။ ဒီမှတ်မိထားရတဲ့ ဘောင်တွေကို လောလောဆယ် အဖြစ်နဲ့ အံဝင်ခွင်ကျ ဖြစ်စေရတယ်။ လိုသလို ပြောင်း ပေးရတယ်။ ဥပမာ - မီးဖိုချောင် ကိုယ်စားပြု ဘောင်ပေးထားရင် ဘောင်မှာ ရေဆေးကန်၊ ချက်အိုး၊ ပန်းကန်ဆေးစက် စသဖြင့် အပေါက်တွေ ရှိမယ်။ အထက်ကလို မဆီ မဆိုင် စကားမျိုးနဲ့ တွေ့ရင် စိတ်ထဲက မီးဖို ချောင် ဘောင်နဲ့ ဆင်ခြင်လိုက်တဲ့ အခါ လုံးဝ ဆက်စပ်ရမယ်။ စကားပြောနေတဲ့ လူတွေလည်း နှစ်ဦးစလုံး သိတဲ့ အသိပညာ ရှိနေတာ၊ မီးဖိုချောင်ဘောင်

အတူတူရှိနေကြတာ ထင်ရှားတယ်။

ဒါကြောင့် လူတွေ အပြန်အလှန် ပြုမူပုံ ဖြေရှင်းနည်း တစ်နည်းက ဆိုင်ရာ ဘောင် နှစ်ဦးစလုံး အသိရှိကြဖို့ ဖြစ်တယ်။ ဒီဘောင်တွေဟာ ကိုယ်စားပြုမှုနဲ့ စိတ်စံပြ ရုပ်(နောက်အခန်းများမှာ တွေ့ရမယ်)တို့ကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနည်း တစ်နည်းလည်း ဖြစ်တယ်။

အခုထိ လူတွေ ဆန်းဆန်းပြားပြား အဆက်အစပ်မရှိ နှုတ်ထွက်တွေ ပြုကြပုံ နမူနာများကို ဆွေးနွေးခဲ့ကြတယ်။ ဒါပေမယ့် စကားကို သုံးကြတဲ့အခါ ရောက်တတ်ရာရာ အဆောက်အအုံမဲ့သုံးကြတာချည်းတော့ မဟုတ်ဘူး။ စကားပြောမှာရော အရေးအသား စာမှာပါ နှုတ်ထွက်မျိုးစုံကို စည်းစည်းလုံးလုံး ဖြစ်တစ်ခု ဖြစ်သွားအောင် ဂဟေဆော်တဲ့နည်းတွေ ရှိတယ်။

- က) တင်ဝင်း ကုလားဟင်းကို နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက်စားတယ်။ ကုလားဟင်း ဟာ အမြဲ သူ့အ ကြိုက်ဆုံး အစားအစာဖြစ်တယ်။ ကုလားဟင်းကို နူးညံ့ ညင်သာ ဟင်းမွှေးခတ်ထားတယ်။ တင်ဝင်းဟာ ကုလား ဟင်းထဲမှာ ဇီရာနဲ့ နံနံ အနံ့အသက်ကို သတိထားမိတယ်။ ဇီရာနဲ့ နံနံဟာ တင်ဝင်းအကြိုက်ဆုံး ဟင်းမွှေးတွေ ဖြစ်ကြတယ်။
- ခ) တင်ဝင်း ကုလားဟင်းကို နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက် စားတယ်။ ဒီလို ဟင်းက သူ့အကြိုက်ဆုံး။ ဟင်းမှာ နူးညံ့ညင်သာ ဟင်းမွှေး ခတ်ထားပြီး၊ သူ့အကြိုက်ဆုံး ဇီရာနဲ့ နံနံ အနံ့အသက်လေးကို သူ သတိထား မိတယ်။

မူ နှစ်မူဟာ အတ္တဗေဒ အတွင်းသားနဲ့ ပတ်သက်လို့ကတော့ အနည်းနဲ့ အများ အတူတူ၊ ဝါကျဖွဲ့ထုံးလည်း ဆင်ဆင်ပါပဲ။ ဒါပေမယ့် ဒီနှစ်ခု မတူတာ အများပဲရှိတယ်။ ဒုတိယဟာက စာဟန်လည်း ပိုကောင်း၊ သဘာဝလည်း ပိုကျတယ်။ ပထမဟာက ဝါကျတစ်ကြောင်းချင်း ရေးထားပုံပဲ။ ခြုံငုံ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို အာရုံစိုက် မထားဘူး။ ဒုတိယမှာက ဆက်စပ်နေတဲ့ ဖြစ်တစ်ခု ဖြစ်အောင် ဝါကျတွေကို ဆက်ဖို့ နည်းမျိုးစုံသုံးထားတယ်။ ပထမ အကြိမ် ပြောပြီးနောက် "ကုလားဟင်း" စကားလုံးကို "ဒီလို ဟင်း၊" "ဟင်း၊" သူည လွဲပြောင်း သုံးထားတယ်။ အလားတူ တင်ဝင်းကိုလည်း "သူ" လို့ အစားထိုးထားတယ်။ စ ကားလုံး အစီအစဉ်ပြောင်းတာလည်း လုပ်ထားတယ်။

“ဟင်းမှာ”ကို ဝါကျရှေ့ပို့တာမျိုး၊ ဝါကျတွေ တစ်ကြောင်းတည်း ဆက်ပစ်တာလည်း လုပ်ထားတယ်။

ဘာသန စိတ်ဖြာမှု ဆိုတာ ဒီလို အကြောင်းအရာကို လေ့လာတဲ့ ပညာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘာသာဗေဒနဲ့ စာပေတို့ လေ့လာတဲ့ ဝုတ္တိဗေဒနဲ့ သွားထပ်တယ်။ ဆက်သွယ်ရေး ချောမွေ့စီးဆင်းနေတဲ့ နည်းတွေက အရေးဘာသာစကားမှာ အထူးအရေးကြီးတယ်။ ရေးပေးလိုက်တာ မရှင်းမလင်း ဖြစ်ခဲ့ရင် သွားရှင်း ထေးမယ် လူမှ မရှိဘဲတိုး၊ ဒါပေမယ့် ဒီနည်းတွေကို သာမန်စကားပြောမှာလည်း သုံးတတ်ကြပါတယ်။ ဥပမာ-

က) ဥမ္မာ - တစ်ယောက်ယောက် တေဇတို့ သော့ခတ်ထားသင့်ပြီ။

မိနီ - တေဇလုပ်ပုံ ရှက်စရာပဲ။

ဥမ္မာ - တေဇ အဆောင်သူသစ်ကို ပြတင်းပေါက်က ချောင်းကြည့်နေတုန်း တစ်ယောက်က မိသွားတာ။

မိနီ - အဆောင်သူသစ်ရဲ့ နာ မည်က ဘယ်သူတဲ့တုန်း၊ သဗ္ဗာလား၊ မဇ္ဈာလား။

ခ) ဥမ္မာ - တေဇကို သော့ခတ် ထားသင့်ပြီ။

မိနီ - ဒီကောင် လုပ်ပုံ ရှက်စရာ။

ဥမ္မာ - အဆောင်သူသစ်ကို ရေခန်းခန်းပြတင်းပေါက်က ချောင်းကြည့်နေတုန်း မိတာ။

မိနီ - နာမည် ဘယ်သူတဲ့၊ သဗ္ဗာလား၊ မဇ္ဈာလား။

ပထမမူက သူ့ဟာသူတော့ ဝါကျ အသီးသီး ကျကျနန ဖွဲ့စည်း ထားတာ တောင် ထောင့်ထောင့်ထောင့် အချိုးမကျ ဖြစ်နေတယ်။ ဒုတိယမူက သာမန် စကားပြောနဲ့ ပိုတူတယ်။ တင်ဝင်းနဲ့ ကုလားဟင်း အကြောင်းပြောရာမှာ သုံးခဲ့တဲ့ နည်းတွေနဲ့ သုံးထားတယ်။ “တေဇ” တစ်ခါ သုံးပြီး “ဒီကောင်”နဲ့ သူညကို သုံးထားတယ်။ နောက် ဝါကျမှာလည်း သူညပဲ သုံးတယ်။ ကတ္တား မပါဘူး။ မြန်မာ ပိုဆန်သွားတယ်။ ခြုံငုံ အကျိုးသက်ရောက်မှုက နှစ်ယောက်ပြော တစ်ခုလုံးဟာ ဆက်စပ်နေတဲ့ ဖြစ်တစ်ခု ဖြစ်သွားတယ်။ ဘာသာစကား တတ်တဲ့ လူတွေ အလိုလို လုပ်မိတာမျိုးပါ။ နိုင်ငံခြားသားဆိုရင်တော့ ဒါ သင်ပေးရတယ်။ သုံးတဲ့နည်းက ဘာသာစကား တစ်ခုနဲ့ တစ်ခု မတူကြဘဲတိုး။

တစ်လှည့်စီ

အမေ - မေမေ့အချစ်တုံးလေး ဘယ်လိုတဲ့တုန်း။

ကလေး - အခု၊ အခု။

အမေ - အလိုလေး၊ သာယာလိုက်တဲ့ အသံလေး၊ အချစ်ကလေး
နေကောင်းနေပြီနဲ့တယ်။

ကလေး - ဂူး၊ ဂူး။

ဒီ တိုတို တုတ်တုတ် စကားပြော အပိုင်းအစလေးက လူ့စကားမှာ အရေး
ကြီးတဲ့အချက်တစ်ချက်ကို ပြနေတယ်။ လူတွေ စကားပြောရင် အလှည့်ကျ
ပြောကြတယ် ဆိုတာပါပဲ။ တစ်ဦးက စကားမပြောတတ်တောင်
ပြောတတ်သူက သူ့ကို အလှည့်ပေးဟန် ဆောင်ရတယ်။ ဒါပေမယ့်
အလှည့်ကျ ပြောကြတယ် ဆိုတာထက် ပိုပါသေးတယ်။ စကားပြောကြရင်
ဘယ်လို အဆင့်ဆင့် ပြောကြရတယ်ဆိုတာကိုပါ ပြနေတယ်။
စကားပြောသူတွေဟာ ထုံးတမ်း စဉ်လာက သတ်မှတ်ထားတဲ့ လူမှုကျင့်ထုံး
တစ်ခုမှာ ပါဝင်လုပ်ဆောင်ကြတာ ဖြစ်တယ်။ နှစ်ယောက် စကားပြောရင်
စကားတွေဟာ အတွဲလိုက် အတွဲလိုက် ထွက်လာရတာဖြစ်တယ်။ ဒါတွေကို
အလဲအလှယ်တွေ၊ နီးစပ် အတွဲတွေလို့ ရံဖန် ခေါ်တယ်။

အမေး- အချိန် ဘယ်လောက် ရှိပဲလဲ။

အဖြေ - သုံးနာရီ ဆယ်မိနစ်။

နှုတ်ဆက် - ဟေး ကိုစိုးသိန်း။

နှုတ်ဆက် - ဟာ ကိုစူးစမ်း။

ကမ်းလှမ်းချက် - ကော်ဖီသောက် မလား။

လက်ခံခြင်း - အင်း၊ လုပ်လေ။

တောင်းပန်ခြင်း - အင်မတန်မှ စိတ် မကောင်းဖြစ်ရတယ်ဗျာ။

ပေါ့အောင် ပြောခြင်း - ပြောမနေပါနဲ့ဗျာ။

နှစ်ခွန်းတွဲချည့် ပြောတာတော့ မဟုတ်ဘူး။ သုံးခွန်းတွဲတွေလည်း ရှိတတ်ပါတယ်။

အမေး - အချိန် ဘယ်လောက် ရှိ ပလဲ။

အဖြေ - သုံးနာရီ ဆယ်မိနစ်။

အသိအမှတ်ပြုခြင်း - ကျေးဇူးပဲ။

ဒီတော့ စကားပြောတွေဟာ ကြိုတင် ခန့်မှန်းနိုင်တဲ့ ပုံစံအတိုင်း ပြောနေတာ ဖြစ်တယ်။ အလဲအလှယ်တွေကို သုံးနေကျတွေထဲကပဲ ရွေးသုံးနေကြတာ ဖြစ်တယ်။ စကားပြောသူတစ်ဦး ဒီနေရာ ဒီလို သုံးတာဟာ လူမှု အခြေ အနေပေါ် တည်တယ်။

ပြင်ဆင်ခြင်း

စကားပြောတာတွေဟာ အမြဲချောမွေ့နေတာတော့ မဟုတ်ဘူး။ လူတွေဟာ အမြဲ သင့်တင့်အောင် ရွင်းပြနိုင်ကြတာ မဟုတ်ဘူး။ မှားချင်လည်း မှားတတ်တယ်။ သူတို့ ပြောနေတဲ့ လူကရင်လည်း မှားလိမ့်မယ်။ ဒီ ချွတ်ယွင်းမှုလေးတွေကို သတိပြုမိရင် ပြင်ပေးရတယ်။ ဒီပြင်ရတာ ဆိုတာလေး တွေက လူတွေ တစ်ဦးကို တစ်ဦး နားလည်ကြပုံကို လေ့လာရာ မှာ နောက်ထပ် သိစရာလေးတွေ ဖြစ်တယ်။

ပြင်တာတွေထဲမှာ တစ်ခါတလေ တိုယ့်ဘာသာပြင်တာ ရှိတယ်။ ပြောသူက ချက်ချင်း မှားတာ သိပြီး ဖြေရှင်းတာမျိုး။

ဇွန်း လှမ်းလိုက်စမ်းပါ။ လက်ဖက်ရည်ဇွန်း ကလေး ပြောတာ။
မမျိုး စနေနေ့က ရောက်တာ၊ ဟုတ်ပေါင်၊ တနင်္ဂနွေနေ့က။

တစ်ခါတလေ အခြား ပြင်ပေးတာ ရှိသေးတယ်။ ဘာပြောမှန်း မသေချာ တဲ့အခါ၊ တစ်ဘက်လူ မှားပြီ ထင်တဲ့ အခါ မျိုး။

လက်ဖက်ရည်ဇွန်း ပြောတယ် မှတ်တယ်။
မမျိုး စနေနေ့က ရောက်လို့လား။ တနင်္ဂနွေ မဟုတ်လား။

ဒါပေမယ့် လူတွေက တစ်ဦးနဲ့ တစ်ဦး တိုက်ရိုက် ရင်မဆိုင်ချင်ကြဘူး။ ဒါကြောင့် တခြားလူ စပေး ကိုယ့်ဘာသာ ပြင် ခေတ်စားတယ်။ နားထောင်သူက ပြောသူကို အသာအယာ မေ။ ပြောသူက ပြင်သွားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

- ပြောသူ က - ကိုနီ ရေငုတ် သင်တန်း တက်နေတယ်။
- ပြောသူ ခ - ကိုနီ။ ဟုတ်လား။
- ပြောသူ က - မှားလို့။ ကိုနီ မဟုတ်ဘူး။ ကိုညို ပြောတာ။

ဒီနမူနာက ပြတဲ့အတိုင်း လူတွေဟာ တစ်ဦးကို တစ်ဦး ယဉ်ကျေး တတ်ကြတယ်။ ဒါကြောင့် ယဉ်ကျေးမှုက စကားပြော အဆောက်အအုံကို ထူးထူး ခြားခြား ပြောင်းလဲစေတယ်။ ဒီအကြောင်း ထပ် ဆွေးနွေးကြရအောင်။

ယဉ်ကျေးခြင်း

- တံခါး ပိတ်။
- တံခါး ပိတ်ရမှာ ဝန်မလေးတန်ရာပါဘူးနော်။
- အထဲကို လေ အရမ်း ဝင်တိုက်နေတယ်။

တစ်ယောက်ယောက်ကို တံခါးပိတ်စေချင်ရင်၊ သဘောတရားအရတော့ အထက်ပါ ဝါကျတွေထဲက တစ်ခုခုကို သုံးနိုင်တယ်။ ဒါပေမယ့် လက်တွေ့မှာ တိုက်ရိုက် အမိန့်ပေးစကားကို ကလေးငယ်ကိုပဲ ပြောမှာပါ။ တခြားလူ ဆိုရင် ရိုင်းတယ်ထင်ရမယ်။ ဒီလို တိုက်ရိုက်စကားကို ရှောင်တာ ယဉ်ကျေးမှုပေါ် တစ်စိတ်တစ်ဒေသ အခြေခံတယ်။ “ကျွန်မက ‘ဆား လှမ်းပေး’ လို့ပြောတော့ ဟိုလူ ဘာကြောင့် စိတ်ဆိုးသလို ဖြစ်သွားတာလဲ” လို့ ဧည့်သည်က နားမလည်နိုင်ဘဲ မေးတယ်။ “ဆားလေး ဒီဘက် လှမ်း လိုက်နိုင်မလား မသိဘူး” ပြောတာ ပိုကောင်းမယ်လို့ ပြောရင် သူ ပိုနားမလည်နိုင် ဖြစ်ဦးမယ်။ ဆားကလေး နည်းနည်း လိုချင်တာ ဒီလောက် ရှုပ်ယှက်ခတ်ရလားတဲ့။ သူက မေးတယ်။ ဒါပေမယ့် ယဉ်ကျေးမှု မတူတာ ရှိပေမယ့် တိုက်ရိုက်မခိုင်းတာ ပိုယဉ်ကျေး တယ် ဆိုတာကတော့ အများသုံး ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

နေရာတကာ လူတွေဟာ ယဉ်ကျေးပုံ တူတတ်ကြတယ်။ လူမှု လိုအပ်ချက် နှစ်ခုကို အခြေခံထားကြလို့ပါပဲ။ နှစ်ခုကတော့ "မဝေဖန်နဲ့" "ဝင်မစွက်နဲ့" တဲ့။ လူတွေဟာ ထောက်ခံတာ လိုချင်တယ်။ မိုင်းတာ မကြိုက်ဘူး။ ဒါကြောင့်မို့ လူမှုနားရည်ဝသုက သူများကို ဝေဖန်တာ နည်းစေပြီး သူတို့ လွတ်လပ်ခွင့်ထဲ ဝင်စွက်တာ ရှောင်မယ်။ အနည်းဆုံး ပြောင်မလုပ်ဘူး။

ဒီ "မဝေဖန်နဲ့"၊ "ဝင်မစွက်နဲ့" လိုအပ်ချက်ဟာ ဘာသာစကားအပေါ် အကျိုး သက်ရောက်မှု ရှိတယ်။ ဝေဖန်တာ၊ ဝင်စွက်တာ မှန်သမျှ လူမှု အန္တရာယ်ပဲ။ ဒါကြောင့် စကားပြောသူတွေဟာ "တည့်တည့် ပြော"တာရဲ့ ကောင်းကျိုးနဲ့ ဆိုးပြစ်ကို ချိန်ဆ ကြည့်ရတယ်။ မိမိနဲ့ မိမိ ပြောနေသူ လူမှု အတွာအဝေး၊ အာဏာ အဆက်အဆံ၊ ယဉ်ကျေးမှု စံတို့ကို ချင့်ချိန်ကာ ဆုံးဖြတ်ချက် ချရလိမ့်မယ်။

ဥပမာ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် တစ်ယောက်က တွန်းသောက်နေတယ် ဆိုပါစို့။ ဒီလို ပြောလည်း ရပါတယ်-

အသောက် ရပ်။

ဒါပေမယ့် ပရိယာယ် ပါပါနဲ့ ဒီလို ပြောနိုင်တယ်-

ကျုပ်တို့ နက်ဖြန် အစည်းအဝေး အတွက် ခေါင်း ကြည်ကြည်လင်လင် ထားကြရင် ကောင်းမယ် ထင်တယ်

ဟာသလေးတောင် နှောလိုက်နိုင်သေး-

သူများတွေ ဒေဝါလီ ခံရပေမယ့် ဝီစကီ ကုမ္ပဏီတွေကတော့ ပန်းပန်လျက် ပါပဲ

လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် စိတ်ဆိုးတာ အန္တရာယ်များမယ် ထင်ရင်တော့လည်း နှုတ် ပိတ်နေရုံပဲလေ။

ဒါပေမယ့် အရေးကြီး တောင်းဆိုရာ ရှိနေတယ်။ သူများကို တောင်းကို တောင်းရမယ် ဆိုရင်ဖြင့်၊ ဘယ်လို လုပ်ပ။ အခြေအနေကို ပြေအေးစေမယ့် သေနင်္ဂဗျူဟာတွေ အမျိုးမျိုး ရှိပါတယ်။ ဥပမာ တောင်းသူက စိတ်လျော့သံ ပါတယ်-

ခင်ဗျား ကျွန်ကို ငွေတစ်သောင်း ချေးနိုင် မထင်ပါဘူးနော်။

တောင်းတာကို ပေါ့လျော့အောင်ရင်လည်း လုပ်မယ်-

တစ်မိနစ် မကြာစေရပါဘူး၊ တဆိတ်လောက် -

တောင်းပန်ချင်လည်း တောင်းပန်မယ်-

နှောင့်ယှက်ရတာ စိတ်မကောင်းပါဘူးဗျာ၊ ဒါပေမယ့် -

သေနင်္ဂဗျူဟာမျိုးစုံ ကမ္ဘာနဲ့ အဝန်း ရှိပါတယ်။ အားလုံးကို ဘာသာစကား တိုင်းမှာ တွေ့ရတာတော့ မဟုတ်ဘူး။ ကိုယ့် ယဉ်ကျေးမှုနဲ့ ကိုယ် ကိုယ့်အကြိုက် သေနင်္ဂဗျူဟာတွေ ရှိကြတယ်။ ဒီလေ့လာချက်မျိုးက သဟဇာတသာဓဇမှာ အကျုံးဝင်တယ်။ နောက်အပတ် လေ့လာကြမယ်။

ဘာသာစကားနဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်း

သမာဇာတာသာဗေဒကို ဘာသာစကားနဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းကို လေ့လာမှုလို့ ဖွင့်ဆိုကြတယ်။ ဘာသာဗေဒသမားအများက လူ့ဘာသာစကားတွေ ကွဲပြားမှုအောက်မှာ ညီညွတ်တာကို ရှာကြကာ၊ သမာဇာတာသာဗေဒသမားတွေက တော့ ဒီလိုကွဲပြားမှု ဖြစ်ရတဲ့ လူ့အကြောင်းတွေကို စိတ်ဖြာဖို့ အားထုတ်ကြတယ်။ အတိုကတော့ သမာဇာတာသာဗေဒသမားတွေက ဘာသာစကားခြားနားတာတွေကို အထူးသဖြင့် စကားတစ်ခု အတွင်းမှာပဲ အမျိုးမျိုး ဖြစ်နေတာတွေကို စိတ်ဝင်စားတယ်။

ဘာသာစကား အယူအဆ

သမာဇာတာသာဗေဒသမား ပထမဦးဆုံး မေးရမယ့် မေးခွန်းက 'ဘာသာစကား ဆိုတာဘာလဲ' ဖြစ်ပါတယ်။ 'ဘာသာစကား'သဘောကို ပထဝီအရ ပိုင်းဖြတ်မလား။ လူမျိုးနဲ့ အတူတူပဲလို့ ဆိုမလား။ ပြောသူတွေ အပြန်အလှန် နားလည်တာကို ကြည့်ပြီး ဘာသာစကားကို သတ်မှတ်မလား။

ဒီမေးခွန်းတွေအားလုံးရဲ့ အဖြေက 'မဟုတ်ဘူး'လို့ ဖြစ်တယ်။ ဘာသာစကားကို ပထဝီအရ ပိုင်းဖြတ်ရင် သြစတြေးလျ၊ ဗြိတိသျှ၊ အမေရိကန် အင်္ဂလိပ်စကားတွေ တသီးတခြားစီ ဆိုရတော့မှာပဲ။ ဒါ မဟုတ်သေးပါဘူး။ လူမျိုးဆိုတာကလည်း လူ တစ်ဦး ပြောတဲ့ ဘာသာစကားနဲ့ မဆိုင်လှပါဘူး။ မြန်မာပြည်ပေါက် တရုတ်အများက မိမိတို့ကိုယ်ကို တရုတ်လို့ ယူဆပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ပြောတော့ မြန်မာစကား ပြောတာပါ။ အပြန်အလှန် နားလည်မှု

ကလည်း အကူအညီ မရဘူး။ မတူတဲ့ ဘာသာစကား နှစ်ခုကို ပြောနေကြ တယ်ဆိုတဲ့ ဒတ်ချ် တစ်ယောက်နဲ့ ဂျာမန်တစ်ယောက် တစ်ယောက်ကို တစ် ယောက်နားလည်နိုင်တယ်။ ဂလာဇ်ဂိုမြို့သားနဲ့ ကောက်နီ ပြောသူကတော့ တစ်ဦးကို တစ်ဦး နားလည်မှာ မဟုတ်ဘူး။ အသုံးချစရာ ဘာသာစကား ကိုက်တံလည်း မရှိဘူး။ ဒတ်ချ်နဲ့ ဂျာမန် တစ်ဦးကို တစ်ဦး နားလည်နိုင်ရုံမက အဆောက်အအုံ သဘောကလည်း တရုတ် ဒေသီစကား ဆိုတာတွေ တူတာထက် ပို တူညီသေးတယ်။

ဒီလို ပြဿနာကြုံရတော့ သမာဇဘာသာဗေဒသမားတွေက 'ဘာသာ စကား'ထက် စကားပြောသူစု ဆိုတဲ့ သဘောနဲ့ စတင်တာ ပိုကြိုက်ကြတယ်။ စကားပြောသူစု ဆိုတာကို စကားတစ်ခုတည်းကို ပြောကြတယ်လို့ ယူဆသူ အစုလို့ သတ်မှတ်တယ်။ ဒီတော့တာ၊ ဒတ်ချ်နဲ့ ဂျာမန်ကို သီးခြားဘာသာ စကား နှစ်ခုလို့ပဲ အောက်မေ့ရမယ်။ တူညီတာတွေ ရှိဦးတော့၊ ဒတ်ချ်တွေ ကလည်း မိမိတို့ဒတ်ချ်စကား ပြောတယ်။ ဂျာမန်တွေကလည်း မိမိတို့ ဂျာမန် စကားပဲ ပြောတယ် ယူဆနေကြတာကိုး။ တရုတ်ဒေသီစကားတွေ အားလုံးကိုလည်း စကားတစ်ခုတည်းလို့ သတ်မှတ်ရမယ်။ အလွန်အလွန် ကွဲပြားတာတွေ ရှိဦးတော့၊ ပြောသူအားလုံးက မိမိတို့ တရုတ်စကား ပြောတယ် ထင်နေကြတာကိုး။

ဒေသီစကားနဲ့ အက်ဆင့်

စကားပြောသူအတွင်းမှာ ဘာသာစကား အမျိုးမျိုး ဖြစ်နေတာ အထိုက် အလျောက် ရှိတယ်။ အစုဝင်တွေ ပြောကြတာ ပထဝီ အနေအထား၊ အသက်၊ သမာဇစီးပွားရေး အဆင့်အတန်း၊ လူမျိုး၊ လိင် အပါအဝင် အကြောင်းတရား များကို မှီပြီး အမျိုးမျိုး ကွဲပြားပါတယ်။

စကားပြောသူအစုထဲ အထင်ရှားဆုံး အမျိုးကွဲပုံ အစားကတော့ ဒေသီစကား အမျိုးမျိုး သုံးတာပါပဲ။ ဒေသီဟာ ပထဝီ ဒေသနဲ့ စပ်နွယ်တယ်။ မြန်မာစကားရဲ့ ရန်ကုန် စကားနဲ့ ယောစကားကို ရန်ကုန်နဲ့ ယောနယ်မှာ အသီးသီး ပြောကြတယ်။ ဒေသီ ဆိုတာ အသံထွက် သက်သက်မျှထက် အများ ကြီး ကွဲပြားမှု ပိုတာကို ဆိုလိုတယ်။ မန္တလေး စကားဟာ ရန်ကုန်နဲ့ ခြားနားတာ အသံစနစ်၊ ဝါကျဖွဲ့ထုံး၊ စကားအသုံးအနှုန်း ကွဲတာ ဖြစ်တယ်။ ရန်ကုန်က 'မြွေဟောက်၊' 'မြွေပွေး' ကို 'မွေ ဟောက်၊' 'မွေဘွေး' အသံထွက်ပြီး

မန္တလေးက 'မဟောကံ၊' 'မဘွေး'လို့ အသံထွက်တယ်။ ရန်ကုန်က 'စာအုပ်
ပေးဖတ်တယ်' ကို မန္တလေးက 'စာအုပ် ဖတ်ဖို့ ပေးတယ်/ငှားတယ်'လို့
ပြောတယ်။ ရန်ကုန်က 'ရုပ်ရှင်'ကို မန္တလေးက 'ဓာတ်ရှင်' သုံးတယ်။
ရန်ကုန်မှာ 'ကဖီး'လို့ ပြောကြ၊ ရေးကြတာကို မန္တလေး အပါအဝင်
အညာတစ်ခွင်နဲ့ ချမ်းပြည်နယ်မှာ 'ကဖေး'လို့ သုံးပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်၊
ပြင်သစ်တို့နဲ့ ပိုနီးတယ်။ ရန်ကုန်၊ မန္တလေးက ရေငနွေးကြမ်း၊ အကြမ်းကို
ချမ်းဒေသမှာ 'အခါးရည်'လို့ သုံးကြတယ်။

အင်္ဂလိပ်စကားမှာ ဒေသီကို အက်ဆင့်(အသံ)နဲ့ ရောလေ့ရှိတယ်။
အင်္ဂလိပ်နဲ့ စကော့လူမျိုး အင်္ဂလိပ်စကားကို ပြောတာပဲ အသံထွက်ပုံ
မတူကြဘူး။ ဒါပေမဲ့ စကားလုံးတွေ၊ အခြေခံစနစ်တွေ အတူတူပဲဖြစ်လို့
ဒေသီစကားတစ်ခုတည်းကို ပြောနေကြတာပဲ ဖြစ်တယ်။ ဗြိတိန် တစ်ပြည်
လုံးမှာ အသံထွက်ပုံ မတူတာတွေ တွေ့ရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ပညာရေး၊ ရေဒီယို၊
ရုပ်မြင်သံကြားတို့ ကျေးဇူး တဖြည်းဖြည်းနဲ့ ဒေသီ စကားတွေ ပျောက်ကွယ်
လာနေပါပြီ။ မြန်မာမှာလည်း အလားတူ ဖြစ်မှာပါပဲ။ သံတွဲက လူငယ်တွေ
ရခိုင်စကားမတတ်တော့ဘူး။ မြန်မာစကားပဲ ပြောနေကြပြီလို့ ရှေးဆန်တဲ့
ရခိုင်လူကြီးတစ်ယောက် ညည်းတာကို ကြားခဲ့ရတယ်။

ပါဠိနဲ့ အိန္ဒိယ ဘာသာစကားတွေမှာ ဒေသအမည်မှာ 'သရ ထည့်လိုက်
ရင် စကားဖြစ်သွားတယ်။ 'မာဂဓ' (တိုင်း) က နေ 'မာဂဓီ' (စကား)၊
'ဟိန္ဒု'ကနေ 'ဟိန္ဒီ'၊ 'ဘင်္ဂလ' က 'ဘင်္ဂါလီ'၊ 'ပန်ဂျာဘီ'က 'ပန်ဂျာဘီ'
ဖြစ်သွားတယ်။ အလားတူ 'ဒေသ' ကနေ 'ဒေသီ' (ဒေသစကား) ဖြစ်ရကြောင်း
ပါဠိ၊ သက္ကတ၊ ဟိန္ဒီ ပါရဂူ မန္တလေးတက္ကသိုလ်က ဆရာကြီး ဦးဆန်းထွန်းက
ရှင်းပြဖူးပါတယ်။ ဒါကို မသိတဲ့ အတွက် တချို့က 'ဒေသီ' အစား 'ဒေသိယ'
သုံးတတ်တာ တွေ့ရတယ်။

အဆင့်ဆင့် စကား

သမာဓ ဘာသာဗေဒသမား ပို စိတ်ဝင်စားတာက ပထဝီဒေသ
တစ်ခုတည်းမှာ အမျိုးမျိုး ဖြစ်နေတာပါပဲ။ အဓိက နှစ်မျိုးရှိတယ်။ လူ
တစ်ယောက်တည်း စကား အမျိုးမျိုး ဖြစ်တာနဲ့ လူတွေ အမျိုးမျိုး ဖြစ်တာ။
နှစ်မျိုး အပြန်အလှန် ပြုမူနေကြတော့၊ ခွဲဖို့ မလွယ်လှဘူး။ လူ တစ်ယောက်

တည်း ပြောပုံ ဟန်အမျိုးမျိုး ဖြစ်နေတာကို စတင် ကြည့်ရအောင်။

တိုင်းရင်းသား စကားပြောသူတိုင်း စကားဟန် အမျိုးမျိုး ပိုင်နိုင်ကြတယ်။ ဒါကို ဝေါဟာရ အင်္ဂါစဉ်လို့ တချို့က ခေါ်တယ်။ ပြောနေကြတဲ့ ခေါင်းစဉ်၊ ပုံမှန် စကား၊ သုံးနေတဲ့ မဏ္ဍိုင် (အပြော၊ အရေး၊ လက္ခဏာ) နဲ့ လိုက်လျောညီထွေ ပြုပြီး အမျိုးမျိုး ဖြစ်သွားရတယ်။

ဘာသာစကားကိုခေါင်းစဉ်နဲ့ အညီ ပြုပေးရပုံက တော်တော်လေး ရှင်းပါတယ်။ အလုပ်တွေမှာ သူညာကို duck, တင်းနစ်မှာ love, ဘောလုံးမှာ nil ပြောတယ်။ သူငယ်ချင်းတွေနဲ့ သောက်ကြရင် Cheers! Here's to your good health! စသဖြင့် ပြောတတ်ရတယ်။ မြန်မာ အရက်သမားက အရက်တစ်ခါသောက် ပမာဏကို 'ပက်' လို့ ခေါ်ပြီး ဆောက်လို့ မဝသေးရင် 'ရေချိန် မကိုက်သေးဘူး' လို့ ပြောတယ်။

တစ်ခါတလေတော့ ပုံမှန် သုံးနေကျ စကားလုံးတွေကိုပဲ ဝါကျဖွဲ့ထုံး ပြင်တော့ ပြဿနာ ကြုံရတယ်။ ကြေးနန်းစာ၊ ခုခေတ် အီးမေးလ်၊ သတင်းစာ ခေါင်းစဉ်တို့မှာ ကျဉ်းနိုင်သမျှ ကျဉ်းအောင် လုပ်ကြတော့ အပို စကားလုံးတွေ ဖြုတ်ပစ်ရသမို့ အဓိပ္ပာယ် မထင်မရှားတွေ၊ အဓိပ္ပာယ်နှစ်ခွဲတွေ ကြုံရတယ်။ ဥပမာ "အမေ နေမကောင်းပြန်" လို့ ရိုက်လိုက်တာ "အမေတော့ နေမကောင်းပြန်ဘူး" လို့ ပြောနေတာလား၊ "အမေ နေမကောင်းဘူး၊ ပြန်လာခဲ့" လို့ ပြောချင်တာလား၊ မထင်ရှားဘူး။ သတင်းစာ ခေါင်းစဉ် "လေဆိပ်အနီး လေယာဉ်ပျက်" ဆိုတာလည်း "လေဆိပ်အနီးမှာ လေယာဉ် ပျက်တယ်" လို့ ပြောတာ ဖြစ်ဖို့ များပေမဲ့ "လေဆိပ် အနီးက လေယာဉ်ပျက်ကြီး" ကို ဆိုလိုတာလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသေးတယ်။

တစ်လောက မြန်မာစကား သင်နေတဲ့ နိုင်ငံခြားသူလေးကို "တော်တော် တတ်နေပလား" မေးလိုက်တော့ "ဆရာတို့ မြန်မာစကားက ကျွန်တော် လှည်းတန်း နေတယ်။ ကျွန်တော် မန္တလေး သွားမယ် ဇိုးဇိုး တန်း မပြောဘဲ ကျွန်တော် အနေနဲ့ကတော့ အခု လှည်းတန်းမှာ နေတဲ့ အနေအထားမှာ ရှိပါတယ်။ မန္တလေး ကိုတော့ဖြင့်ရင် သွားဖို့ အနေအထား များပါတယ်" လုပ်ကြတော့ တော်တော်ကို ကြိုးစား မှတ်သားနေ ရပါတယ်" လို့ ညည်းညူပြတယ်။ ဒါ မြန်မာ စကားရဲ့ အလေ့အကျင့်လို့ပဲ မှတ်ယူရပေလိမ့်မယ်။ ဘာသာစကား အသီးသီးမှာ ဒါမျိုး တွေက ရှိပြီ။ အင်္ဂလိပ်မှာ I shall be much obliged if you will kindly take into consideration ဆိုတာမျိုးတွေ ငယ်ငယ်က

ကျောင်းမှာ လျှောက်လွှာ ရေးနည်း သင်စဉ်က ကျက်ခဲ့ရတာပေါ့။

စကားကို အခြေအနေကို လိုက်ပြီး ပြောတတ်ရပါတယ်။ မြန်မာစကားမှာ အောက်ပါ ဝါကျ သုံးခုကို သူ့နေရာနဲ့ သူ သုံးပါတယ်-

တဆိတ် စကားကို လေသံလေး နှိမ်ပြီးပြောပေးကြဖို့
တောင်းပန်ချင်ပါ တယ် ခင်ဗျာ/ရှင်။

တိုးတိုး တိုးတိုး
တိတ်။

စကားဟန်ဟာ မြင့်ရာက နိမ့် သွားတာ၊ တစ်နည်း ပုံမှန်က ပုံမှန် မဟုတ် တာဆီ ပြောင်းသွားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ မြင့်ရာက နိမ့်ရာ ပြောင်းတာဟာ ယဉ် ကျေးမှု ပြဿနာတစ်ပိုင်း ဖြစ်ပါတယ်။ (အရင်အပတ်မှာ ဆွေးနွေးပြီး) ဒါပေမဲ့ ယဉ်ကျေးမှုက တစ်ပိုင်းပဲ ဖြစ်တယ်။ စကားကို လျှောက်ပတ်အောင် သုံးတတ် တာ ဆိုမှ ပိုမှန်တယ်။ ဘယ်တော့ ဘာ ပြောမလဲ တတ်တာကို အပြောအဆို ပိုင်တာ လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ကလေး ပေါက်စကို “ကျေးဇူးပြု၍ အမှိုက်ပစ်ခြင်း သည်းခံပါ” လုပ်လို့ ဘယ် ဖြစ်မလဲ။ “အမှိုက် မပစ်နဲ့” ပြောရမှာပဲ။ ဒီလို ပြောတတ်ဖို့ နိုင်ငံခြားသားတို့ ကလေးတို့ အကြာကြီး သင်ယူရတယ်။ ဒါကို မြန်မာဘာသာပြန် ဆရာအချို့ မပိုင်နိုင်ကြသလို ရယ်စရာ ဖြစ်ရတယ်။

အို အသင် ကျားဆရာ ကြောင်၊

အသင်သည် ဘယ်ရပ် ဘယ်ဌာနီသို့များ မြန်းကြ ခရီးလွန်ခဲ့လေသနည်း။

အို အမောင်လူသား၊ ငါသည်ကား ဧကရီ ဘုရင်မကြီးကို နှုတ်ခွန်းဆက် စကားဆိုရန် ဖြို့တော် လန်ဒန်သို့ ခရီးယာယီကွန်ခဲ့ချေသည်တပွဲ။

ဒါ ဟောဒီအင်္ဂလိပ် ကလေးကဗျာ လေးကို ဘာသာပြန်ထားတာဆိုရင် ဘယ်လောက် အဆီအငေါ် မတည့်သလဲ စဉ်းစားသာ ကြည့်ပါတော့-

Pussy-cat, pussy-cat, where have you been?

I've been to London to visit the Queen.

မြန်မာဘာသာပြန်ဆရာ တော်တော် များများဟာ အင်္ဂလိပ်စကားရဲ့ လေးကို ကြည့်ပြီး ဒါ ကလေးက ပြောနေတာ၊ ဒါမိန်းမကြီးကြီးက ပြောနေတာ။

ဒါ ဒေါ ထန်နေတဲ့ ဓားပြကြီးက ပြောနေတာ မခွဲ ခြားတတ်ကြဘူး။ ဘယ်သူ ပြောပြော တစ်လေတည်း ဖြစ်နေတယ်။ ဒါမှ မဟုတ်၊ စကားကို လျှောက်ပတ် အောင် မသုံးတတ်ကြဘူး။ ဒါ စကားပြောသလို စာမရေးလို့ ဖြစ်ရတာလို့ ပြောမယ် ဆိုရင်လည်း ရပါလိမ့်မယ်။ ရေးစကားက ခေတ်ကို မထင်ဟပ် လေတော့ အသံနဲ့ တွဲယှဉ်၊ နားမထောင်တတ်ကြတော့ပဲကိုး။

စကားကို လျှောက်ပတ်အောင် မသုံးတတ်တာ ကြီးလေးတဲ့လူမှုအပြစ်လို့ အင်္ဂလိပ်တွေက မယူဆတတ်ကြဘူး။ လမ်းမှာ အိမ်နီးချင်းတွေရင် “ဟဲလို” ဖြစ်ဖြစ်၊ Good morning ဖြစ်ဖြစ်၊ ကြိုက်ရာ ပြောနိုင်ပါတယ်။ ဂျာဗား မှာတော့ မရဘူး။ မှူးမတ်၊ မြို့သား၊ လယ်သမား လူတန်းစား သုံးမျိုးခွဲထားရာ၊ တစ်ဦးဟန်တစ်မျိုး သုံးရတယ်။ ပထမဟန်ကို မှူးမတ်ချင်းရယ်၊ မြို့သားက မှူးမတ်ကို ပြောရာမှာရယ် သုံးတယ်။ ဒုတိယဟန်ကို မြို့သားချင်းရယ် လယ်သမားက ကိုယ့်အထက်က လူကို ပြောရာမှာရယ် သုံးတယ်။ အနိမ့်ဆုံး ဟန်ကို လယ်သမားချင်းရယ်၊ မှူးမတ်တို့ မြို့သားတို့က လယ်သမားကို ပြောရာမှာရယ်၊ အဆင့်မရွေး ရင်းနှီးသူချင်း ပြောရာမှာရယ် သုံးတယ်။ မြန်မာမှာလည်း အဲဒီလို ဆန်ဆန် ခွဲခြား သုံးရတာပါပဲ။ ကျွန်တော်မျိုး/ အရှင်ဘုရား၊ ကျွန်တော်/ကျုပ်/ ခင်ဗျား၊ ငါ/နင်/မင်း ခွဲခြား ပြောဆို တတ်ရတယ်။ တရုတ်ဇာတ်လမ်းတွေကို မြန်မာစကား စာတမ်းထိုးတဲ့အခါ အဲသလို မသုံးတတ်လို့ ရယ်စရာဖြစ်ရတာ ခဏ ခဏ တွေ့ရ တယ်။

ပုံမှန် ဖြစ် မဖြစ် ဆိုတာ သုံးတဲ့ မိဒီယာနဲ့ သွားထပ်လေ့ ရှိတယ်။ ခု အဲဒါ လေ့လာ ကြည့်ရအောင်။

အပြောနဲ့ အရေး

အပြောနဲ့ အရေးဟာ တော်တော် ကွာခြားပါတယ်။ ဟောဒီ အပြောကို ကြည့်-

- က ဆရာ ဟို-ဟိုအပတ် ဘာသာပြန်လိုက်တာလေ ကဗျာလေး သိပ် ကောင်းတာပဲဗျာ... .
- ခ ကောင်းဆို မပြောနဲ့ - သူတို့ ပြည်မှာက အဲ ရှုမေးနီးယ - သူ့ကဗျာ မဖတ်ဖူးရင် သူတို့ဆိုမှာ ခေတ်မမီဘူး - ဒါပဲ။ ခုတော့ ဥရောပ-ခု တစ်ကမ္ဘာလုံး သူ နာမည်ကြီးသွားပြီ။

က သူ့လို ကဗျာဆရာတွေ ခေတ်ပေါ် အများကြီးပဲလား။

ခ ခု ကဗျာ တစ်ခေတ် ပြောင်းနေတာ သူတို့ ဥရောပက လူတွေ ကဗျာ သမားတွေ သူတို့ရှေ့က ပြေးနေတယ်။

နှစ်ယောက်စလုံး သိနေတဲ့ “သူ”အကြောင်း ပြောနေကြတယ်။ “ဟို-ဟို”လို စကား ထပ်တာ၊ “သူ၊” “သူတို့၊” “ခုတော့--ခု”လို စကားလုံးတွေ ထပ်တာ၊ “ဒါပဲ”ကို ဝါကျ တစ်ခုသဘော သုံးထားတာ၊ “သိပ်ကောင်း၊” “နာမည်ကြီး၊” “ရှေးကပြေး”လို အရပ်ပြော စကားတွေ သုံးထားတာတွေဟာ ကြိုတင် မစီစဉ်ဘဲ ပြောတဲ့ စကားရဲ့ သဘောတွေ ဖြစ်တယ်။

အဲဒီစာအုပ်ထဲကပဲ နောက် စာ တစ်ပိုဒ်ကို ကြည့်ပါဦး-

ချစ်တဲ့သူရဲ့ အကြည့်လေးဟာ ကိုယ့် ရင်ကို ကြည့်နူး အေးမြစေတယ်။
ချစ်သူရဲ့ အသံကလေးက နားဝမှာ ဆည်းလည်းသံတမျှ ဖြစ်တယ်။ စသဖြင့်
ဖွဲ့ကြရာမှာ အဲဒီ ကြည့်နူးမှုပေးတဲ့ ချစ်သူဟာ သူက ကိုယ့်ကို ချစ်၊ ကိုယ်က
သူ့ကို ချစ်တဲ့ အပြန်အလှန် နားလည်မှု ရပြီး ချစ်သူကို ပြောတာလား။ ကိုယ်က
တစ်ဘက်သက် ချစ်နေရသူကိုရော ဆိုလိုသလား။ ရှေးကဗျာတွေကို လေ့လာ
ကြည့်လိုက်တဲ့အခါ နှစ်မျိုးစလုံးကို ရည်ရွယ်ကြောင်း တွေ့ရပါတယ်။
ရှေးမြန်မာစာဆိုတို့ရဲ့ မယ်ဖွဲ့ကဗျာဆိုတာများဟာ များသောအားဖြင့် မိန်းမလှ
ကလေးကို ကြည့်ပြီး တစ်ဘက်သက် သဘောကျနေသူတစ်ဦးက ရင်ဖွင့်
နေပုံမျိုး ရေးကြတာချည့်ပါ။

အမျှင်မပြတ် စီးနေတဲ့ စကားလုံး ရေအလျဉ်ကို စာရေးသူ တစ်ဦးတည်းက
ရေးထားတာပါ။ မသိတဲ့အကြောင်း ဘာမှ မပါလေတော့ ပွင့်လင်းတယ်
ပြောရမှာပဲ။ ထပ်ထားဆိုလို့ ပင်မ အကြောင်းအရာ ဖြစ်တဲ့ “ကဗျာ”နဲ့
“ချစ်သူ”ပဲ ပါတယ်။ စာပိုဒ်မှာ ဝါကျပြည့်တွေချည့် ပါဝင်ပြီး ဆောက်လုပ်ပုံက
ဝါကျထဲ ဝါကျ ထည့်ထားတာတွေ ဖြစ်တယ်။ ဥပမာ- နားဝမှာ ဆည်း
လည်းသံ တမျှ၊ ကြည့်နူးမှုပေးတဲ့၊ နှစ်မျိုးလုံးကို ရည်ရွယ်ကြောင်း
တွေ့ရပါတယ်။ စိတ္တဇ နာမ်တွေ တော်တော်များတယ်။ ကြည့်နူးမှု၊ နားလည်မှု၊
ရင်ဖွင့်နေပုံမျိုး။ တချို့ ကောသပစွည်းတွေက အသုံးနည်းတာတွေဖြစ်တယ်
- အပြန်အလှန် နား လည်မှု၊ ဆိုတာများဟာ။

ဒါတွေဟာ အပြောနဲ့ အရေး စကားတို့ ကွဲပြား ခြားနားပုံ စံနမူနာတွေ

ဖြစ်တယ်။ ဇယားနဲ့ အကျဉ်းရုံးပြုရရင်တော့

အပြော

အရေး

ပါဝင်ပြောသူတစ်ဦးမက
မပွင့်လင်း
ထပ်လှေ့ရှိ
အပိုင်းအစတွေ
အဆောက်အအုံ ရိုးစင်း
ခြပ်၊ သာမန်စကားလုံး

ရေးသူတစ်ဦးတည်း
ပွင့်လင်း
မထင်
ဝါကျပြည့်
အဆောက်အအုံ တမင်လုပ်
စိတ္တဇ၊ အသုံးနည်း စကားလုံး

ဒီအင်္ဂါရပ်တွေဟာ ပုံမှန်မဟုတ်-ဟုတ်နဲ့ ထပ်နေတယ်။ အပြောက ပုံမှန်မဟုတ် အင်္ဂါရပ်တွေ ပါဝင်ပြီး အရေးက ပုံမှန်အင်္ဂါရပ်တွေ ပါတယ်။ ဒီတော့ ပုံမှန်ပြောစကားဟာ ပုံမှန်မဟုတ်တဲ့ စာနဲ့ တူတာ များတယ်။ ဖတ်လို့ ကောင်းတဲ့ စာရေးသူတွေကို "စကားပြောသလို ရေး" သူတွေလို့ ပြောကြတယ်။ ဒါ မှန်တော့မမှန်ဘူး။ အားမထုတ်ဘဲ တင်ပြသွားသလို ရေးထားတာဟာ တကယ်က သေသေချာချာ အတတ်ပညာနဲ့ ရေးထားတာသာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ အရေးကြီးတာက အပြော စကားဟာ လက်ဝဲဘက် အတွက်က အင်္ဂါရပ်တွေ ပါတတ်တယ်။ အရေးစကားဟာ လက်ရှာဘက် အတွက်ထဲက ဟာတွေ ပါမယ်- တစ်ဦးဆီက တစ်ဦး ချေးငှားချင်လည်း ချေးမှာပဲ။ ပုံသေ ကားချ မရှိဘူး။ တရားဟောစာဟာ အရက်ဆိုင် ပြောစကားထက် 'အရေးအသား' လက္ခဏာတွေ ပိုပါမယ်။ ဘယ်သူကမှ ဘယ်သူထက် မသာဘူး။ ကိုယ့်အခြေအနေနဲ့ကိုယ် လျှောက်ပတ်ကြတာချည်းပဲ။ တချို့က အရေး စကား ဟာ မိန့်ခွန်းအဖို့ ကောင်းမွန်တယ်လို့ ထင်ကြတာ များတယ်။ တကယ်က၊ မိန့်ခွန်းပြောရာ အရေးစကား သုံးနေရင် ခွကျတတ်တယ်။ မနေ့တစ်နေ့က အင်္ဂလန် ရောက်လာသူတွေဟာ ဟန်ရေးပြသလို ဖြစ်နေတတ်တယ်။ အင်္ဂလိပ် စကားကို စာအုပ်ထဲက လေ့လာ လာသူတွေ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်နဲ့ တူရဲ့။

ဒီတော့ အရေးနဲ့အပြော ဆိုတာ စကားဟန်ရဲ့ အသွင်တစ်ခုသာ ဖြစ်ပြီး ကျွမ်းတဲ့ အပြောသမား၊ အရေးသမားတွေ သတိနဲ့ ထိန်းချုပ်ကြရတာ ဖြစ်တယ်။

ဒီနေရာမှာ ထပ်သတိပေးလိုက်ပါရစေဦး။ အပြောနဲ့ အရေး ကွာခြားတယ် ဆိုတာ အင်္ဂလိပ်နဲ့ ဘာသာစကား တော်တော် များများမှာ တွေ့ရတဲ့ အခု တင်ပြခဲ့ တာမျိုးကို ဆိုလိုတာ ဖြစ်တယ်။ ထပ် ဥပမာ ပေးရရင်-

အပြော

ကျွန်တော် မန္တလေး သွားမလို့ အဲ-နတ်ပြန်-မန္တလေးကို။

(က)

အရေး

ကျွန်တော် နတ်ပြန် မန္တလေး သွား မလို့။ (ခ)

ဒါ (ခ) အရေး ဝါကျတစ်ကြောင်း ဖြစ်ပါတယ်။ အပြော မဟုတ်ပါ။ (က)ကမှ အပြော ဖြစ်ပါတယ်။ တချို့က “မဟုတ်တာ။ ‘ကျွန်တော် မန္တလေးသို့ သွားမည်’ (ဂ)ကမှ အရေးပါ” လို့ ဆိုချင်ကြလိမ့်မယ်။ မဟုတ်ပါဘူး။ (ခ)က ခေတ် စကားကို ယူပြီး ရေးထားတာ။ အခု ဝါကျ (ဂ)က အရေးစကား ဖြစ်ပေမဲ့ ခေတ်စကား မဟုတ်။ အတိတ်တစ်ခေတ်က စကားကိုယူပြီး ရေးထားတာပါလို့ ပြောရလိမ့် မယ်။ ဒီထက်ရှေးကျတဲ့ စကားနဲ့ ရေးချင်သေးရင် “အတိုင်ကျောက် မန္တလေ လာအမ်အံတေဟ်” လို့ ရလိမ့်ဦးမယ်။ အပြောနဲ့ အရေး ကွဲတာ စကားလုံး မဟုတ်။ ဟန်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

စကားလုံးတွေ၊ ဝါကျဖွဲ့ထုံးတွေတင် ပြောသူ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး ကွဲပြားကြတာ မဟုတ်။ အသံထွက်လည်း ကွဲကြပါတယ်။ အင်္ဂလိပ် စကားပြောသူတွေ အသံထွက် မတူတာကို လေ့လာထားမှုတွေ မျိုးစုံလှပြီ ဖြစ်ပေမယ့် မြန်မာမှာ ရှားသေးတယ်။ အကြမ်းဖျင်း သိထားတာလေး တွေကတော့ ရေးကြ၊ ပြောကြတာများ ရှိတာပေလေ။ ရန်ကုန် မန္တလေးက “ထွန်း”ကို မြင်းခြံ ပခုက္ကူက “ထွင်း” အသံထွက်တာတို့၊ ရန်ကုန်က “မြေဟောက်”ကို မန္တလေးက “မဟောက်” ထွက်တာတို့၊ (အခြေပြ ၁၅ မှာ အချို့ တင်ပြပြီး။) ရန်ကုန်မှာကိုပဲ အချို့က “ဆားငန်” တာကို “စားငန်” တယ် ပြောပေမယ့် တချို့ကျ “ဆား”လို့ ထွက်ပြန်တာ တွေ့ရတယ်။ “ပြီ” ကို “ပြိ”လို့ ရရစ်သံ ထည့်ပြောတာနဲ့ မထည့်ဘဲ “ဝီ”၊ “ဘီ” အမျိုးမျိုး ပြောတာလည်း ကြားရတယ်။ “ပြည်လမ်း” ကိုလည်း “ပြေလမ်း”၊ “ပြီလမ်း” အမျိုးမျိုး ထွက်ကြတယ်။ ဒါတွေကို စနစ်တကျ လေ့လာ ဆင်ခြင်ရမှာ ဖြစ်တယ်။

အင်္ဂလိပ်စကားကို လေ့လာသူ တချို့က (ဥပမာ လာဘောဇ်) ဒီလို အသံထွက် ကွဲပြားတာတွေကို လူတန်းစားအရ ကွဲပြား ရသလိုလို ကောက်ချက် ချတတ်ကြတာကို တွေ့ရတယ်။ ဘာသာစကားသုံးပုံ လူတန်းစားအရ ကွဲတာရှိ ပေမယ့်၊ သတိပြုရမှာက အလုပ်သမား ဆိုသူကလည်း အလတ်တန်းစား မိတ်ဆွေ၊ အိမ်နီးချင်း ရှိတတ်တာကို သတိပြုဖို့ ဖြစ်တယ်။ အလတ်တန်းစား ကလည်း အထက်တန်းစားနဲ့ ရောနေရတာပါပဲ။

လူတွေဟာ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး မှန်မှန် မှန်မှန် အပြန်အလှန် တုံ့ပြန်ပြုမူ နေကြတဲ့ အစုကလေးတွေ၊ လူ့အဖွဲ့အစည်း ကွန်ရက်တွေနဲ့ နေထိုင်ကြတာ ဖြစ်တယ်။ ဒီ ကွန်ရက်တွေကို စစ်တမ်းထုတ်ကြည့်တော့မှ တချို့ထင်သလို လူတွေကို တစ်လွှာစီ တစ်လွှာစီ ခွဲခြားထားတာ မဟုတ်ဘဲ၊ အချင်းချင်း ပြန်လှန် တုံ့ပြန်ပြုမူနေထိုင်ကြတာတွေပါလားလို့ အမှန်အတိုင်း သိမြင်နိုင်တော့တယ်။ သူတို့ပုံမှန် စကား ပြောကြတာကိုလည်း သဘာဝကျကျ လေ့လာ သိရှိ နိုင်ကြတယ်။

ဗြိတိသျှ ဘာသာဗေဒသမား ဂျင်းမိနဲ့ လက်စလီ ဖိလ်ရောအီတို့က ဘဲလ်ဟာစ်မှာ လူစု သုံးစုကို လေ့လာပြီး လူ့အဖွဲ့အစည်း ကွန်ရက် ဘာသာ စကား လေ့လာမှုကို စတင် ဦးဆောင်လုပ်ခဲ့တာ ဖြစ်တယ်။ တစ်စုထဲကို မိတ်ဆက်ပေးလို့ လက်စလီ ဝင်ရောက် စကားပြောတဲ့အခါ အားလုံး ပုံမှန်ပြောကြတာ တွေ့ရတယ်။ လူ ငယ်တစ်ယောက်ကဖြင့် ဟန်နဲ့ ပန်နဲ့ ပြော နေလို့ သူ့ဘေးက လူက 'ဟေ့၊ ဒါ တီဗီရှေ့ ပြောနေတာ မဟုတ်ဘူးကွ'လို့ ဝင်ပြောလိုက်ရပါသတဲ့။

ကွန်ရက်တွေဟာ သိပ်သည်းဆ မြင့်တဲ့အခါ မြင့်၊ နိမ့်တဲ့အခါ နိမ့်တယ်။ လူတွေ အတူနေ၊ ကစား၊ အလုပ်လုပ်ကြ ဆိုရင် မြင့်ပြီး၊ တစ်နေရာ နေ၊ တစ်နေရာ လုပ်၊ တခြားနေရာ ခရီးသွားနေကြတာ ဆိုရင် အထိအတွေ့ နည်းသမို့ သိပ်သည်းဆ နိမ့်သွားတတ်တယ်။

လာဘောဇ်တို့ လေ့လာစဉ်က ယောက်ျား မိန်းမ အသံထွက် ကွဲပြားရ တာ မိန်းမတွေက အထက်တန်းလွှာဆန်ဆန် အသံထွက်တတ်လို့လို့ ယူမှတ်ရမလို့ ဖြစ်နေတယ်။ ဖိလ်ရောအီတို့ သုံးစုကို လေ့လာရာမှာလည်း ယောက်ျား မိန်းမ အသံထွက် ကွဲတာ တွေ့ခဲ့ပါတယ်။ ထူးခြားတာကတော့ အသက်အကြီးဆုံး၊ စည်းစည်း လုံးလုံး အရှိဆုံး၊ ရှေးရိုးစဉ်လာ အထိန်းဆုံး အစုတွေမှာ ယောက်ျား မိန်းမ ကွဲပြားမှု အပေါ်လွင်ဆုံး ဖြစ်နေတတ်တယ်။

စည်းစည်းလုံးလုံး သိပ်မရှိလှတဲ့ လူသစ် အစုတွေမှာ ဒါ မသိသာလှဘူး။ တစ်စုက ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ် မိန်းမလေးတွေမှာတော့ ပြောင်းပြန်ကို ဖြစ်နေ ပါတော့သတဲ့။ ဒီတော့ကာ ဘာသာစကားမှာ လိင်အရ အမျိုးမျိုး ဖြစ်နေမှုဟာ စည်းစည်းလုံးလုံး ရှိနေတဲ့ အစုတွေ ပြိုကွဲသွားတာနဲ့ ဆက်စပ်နေသလို ရှိနေတယ်။ ဒါကြောင့် ဘာသာ စကား အမျိုးမျိုး ကွဲပြားရပုံ လေ့လာတဲ့ အခါ လာဘောင်တို့ လုပ်သလို ကြုံရာ လူတွေကို အခြေခံပြီး လေ့လာတာ လည်း လုပ်၊ ကွန်ရက် သုံးလေးခုကို အနီးတပ် လေ့လာတာလည်း လုပ်ဖို့ လိုလိမ့်မယ်။

ဘာသာစကားနဲ့ လိင်

ဘာသာစကားကို သုံးရာမှာ လိင် ခြားနားမှုကို မကြာမီက ဦးစားပေး လုပ်လာကြတယ်။

ပထမဆုံး မိန်းမတွေဟာ ယောက်ျားတွေနဲ့မတူဘဲ တစ်မျိုးတစ်စုံ စကား ပြောကြသလား ခွဲခြားသိဖို့ လိုတယ်။ (ဒါ မြန်မာ "ရှင်"၊ "ကျွန်မ" နှစ်စား ခွဲပြောတာ၊ ရုသျှက "ဘိလ်"၊ "ဘိလာ" ကြိုယာ ခွဲပြောတာနဲ့ မဆိုင်) လူတွေ ထင်နေကြတာတွေ မမှန်တတ်ဘူး။ ဥပမာ မိန်းမက ယောက်ျားထက် စကား များတယ် ဆိုတာမျိုး။ အမှန်က သူတေသန လုပ်ကြည့်တော့ ယောက်ျားက မိန်းမထက် ပိုပြောတာချည်း တွေ့ရပါသတဲ့။ အလားတူ မိန်းမက အရာ မရောက်တဲ့ ဝိသေသန သုံးတတ်တယ်ဆိုတာလည်း မတုတ်ပါဘူးတဲ့။

အနောက်နိုင်ငံမှာ ယောက်ျားနဲ့ မိန်းမ ကွဲပြားပုံ အဓိက တွေ့ရတာ ကတော့ မိန်းမက ဂုဏ်သိက္ခာရှိတဲ့ အသုံးမျိုးကို သုံးတတ်တာပဲ ဖြစ်ပါသတဲ့။ လွယ်လွယ် ပြောရရင်တော့ ယောက်ျားထက် စကားပြော "တောင်း"တယ်လို့ ဆိုရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘာကြောင့် ဒီလို ဖြစ်ရသလဲ အမျိုးမျိုး သုံးသပ်ကြတယ်။ တစ်ခုက တော့ မိန်းမလေးကို ဣန္ဒြေသိက္ခာနဲ့ နေရမယ်လို့ ဆုံး မတတ်ကြတော့ အဲဒီ ဣန္ဒြေသိက္ခာထဲမှာ ခံခံညားညား စကားပြောတာလည်း ပါပုံ ရတယ်။ နောက် တစ်ကြောင်းက ကလေး မွေးရသူတွေ ဖြစ်လေတော့ ကိုယ့်သားသမီးက လေးစားအောင် ပြောတတ်လာတယ်နဲ့ တူပါရဲ့။ လုပ်ငန်း သဘောအရ ခွန်အားထက် အပြောကို ပိုအားကိုးရတဲ့ အလုပ်မျိုး လုပ်ရ တာကြောင့် အပြောပိုင် ကြတာလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသေးတယ်။ ဒါပေမယ့် ခုနောက်ပိုင်းမှာတော့ ဝန်ထမ်း အမျိုး သမီးတွေ ပြောတာဟာ အမျိုးသားတွေ

ပြောတာနဲ့ ခြားနားမှုနည်းလာတယ်လို့ ဆိုကြတယ်။

မိန်းမတွေ သုံးတတ်တယ်ဆိုတဲ့ အပြော တချို့ကတော့ တွင်ကျယ် တုန်းပါပဲ။ အင်္ဂလိပ်စကားမှာ kind of, sort of ဆိုတာမျိုးကို မိန်းမတွေ အသုံး များတယ်။ Bill is short လို့ ပြောရင် ရသားနဲ့ Bill is kind of short လို့ ပြောတာမျိုး။ မေးလို့ ဖြေရာမှာ အမေး အသံနေ အသံထားကို သုံးတတ်ကြတယ်လို့လည်း ပြောကြတယ်။ What time's dinner? လို့ မေးရင် About eight o'clock? လို့ အမေး အသံအနေအထားနဲ့ ဖြေတာမျိုး။ ဒါပေမယ့် ဒါဟာ ခွန်အားမဲ့သူ လူစားတွေ ပြောတတ်တာ မျိုး ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ တစ်ဖက်သားနဲ့ ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်ရမှာ အားနာတတ် ကြောက်တတ်သူတို့ အကျင့်ပါ။ မြန်မာမှာ 'မလား'တို့၊ 'ထင်ပါရဲ့'တို့၊ 'နော်'တို့ သုံးတတ်တယ်။ 'ညစာ ဘယ်အချိန်လဲ' မေးရင် 'ရှစ်နာရီလောက် စရမလားလို့'တို့ 'ရှစ်နာရီလောက် ပေါ့-နော်'တို့ ပြောလိမ့်မယ်။ ဒီ ခွန်အား နည်းသူကတော့ ယောက်ျားရော မိန်းမပါ ရှိနိုင်တာပါ။

ဒါ ထောက်ခံ အားပေးတဲ့ သဘော ပါတာလို့လည်း ဆိုနိုင်တယ်။ မေးခွန်း အသံနေ အသံထားက စကားပြော ရေစီးကို အားပေးတာကိုး။ 'ဒီနေ့ အေးတယ်နော်' ဆိုတာ 'ဟုတ်တယ်ဗျာ၊ ကျွန်တော့် အနွေးထည်တောင် ဝတ်လာရတာ'လို့ အလွယ် အဖြေ လိုက်စေနိုင်တယ်။ ဒီတော့ ခွန်အားမဲ့ အပြော ဟာ တရင်းတနှီး ရှိတာ၊ လက်တွဲလို့ ရတာကို ပြနေတယ်။ ခွန်အားရှိ စကားက တော့ တစ်ဖက်သားကို မငဲ့တတ်ဘူး။ အာဏာရှင်ဆန်တယ် ဆိုတာကို ပြနေတယ်။

တရင်းတနှီး စကားဟာ နောက်ခံကားကို ထင်ဟပ်နေတယ်။ အစည်းအဝေးမှာ ပုံမှန်စကား သုံးရတာ ထုံးစံပဲ။ အိမ်မှာ၊ ဆိုင်မှာကတော့ ပုံမှန် မဟုတ်တဲ့ စကား သုံးကြတာပေလေ။ ထုံးစံက ယောက်ျားက လုပ်ငန်း အစည်းအဝေးမှာ ရှိကြတယ်။ မိန်းမက အိမ်မှာ။ ဒါပေမယ့် ဒါလည်း တစ်စ တစ်စနဲ့ မြန်မာပြည်လို့ တိုင်းပြည်မှာတောင် ပြောင်းလာနေပါပြီ။

အားပေးထောက်ခံ အပြောကို ယောက်ျားထက် မိန်းမက ပိုသုံးတယ်။ ရင်းနှီးတဲ့ မိန်းမတွေ စကားပြောရင် ပြောနေတာကို အားပေးတဲ့သဘော 'အင်း၊' 'အာဟာ၊' 'အေး' စတဲ့ အသေးစား တုံ့ပြန်မှုကလေးတွေနဲ့ အားပေးလေ့ ရှိကြတယ်။ ဒါ သူပြောတာ နားထောင်နေကြပါတယ် ဆိုတဲ့သဘော ဖြစ်ပါတယ်။ ပြိုင်တူ အပြောဟာလည်း အားပေးတာပဲ ဖြစ်တယ်။ သူ

ပြောနေတာကို နားထောင်နေသူကလည်း ထောက်ခံတယ်ပေါ့။

ပြောသူ က - သူတို့က မင်းကို သွားစေချင်တယ် - သိလား-

ပြောသူ ခ - အေး- ဒါမှ သူတို့ ပွ-

ဒီအပြောမျိုးဟာ ဆန့်ကျင်ဖက် ခွန်အားရှိ အပြောနဲ့ ကွဲတယ်။

ပြောသူ က- ဘာလုပ်မှာလဲ ပြော စမ်းပါဦး။

ပြောသူ ခ- ဟုတ်တဲ့၊ အင်း ပထမ. . .

ပြောသူ က - ကျွယ်ကျယ် ပြောပါ။ ကျုပ်တို့ အားလုံး သိချင်နေကြတယ်။

ပြောသူ ခ- ဒီ ဟောဒီနား ဖြတ်ပါမယ်။

ပြောသူ က- 'ဒီ ဟောဒီနား' ဆိုတာ ဘာပြောတာတုန်း။

ပြောသူ ခ - ဟိုနေရာလေ. . .

ပြောသူ ခ - မင်း လက် ရေဆေးခဲ့ရဲ့လား။

ခွန်အားရှိ အပြောသမားတွေက အကြောင်းအရာကို ထိန်းချုပ်ထားတတ်ကြ တယ်။ သူများ ပြောနေရင် ဝင်ပြောတတ်ကြတယ်။ ရှင်းရှင်းပြောဖို့ တောင်းခံတတ်ကြတယ်။ ဒါ သဘာပတိ လုပ်နေတာ၊ စာသင်နေတာ ဆိုရင် တော့ မှန်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အထက်က ဥပမာလိုမျိုးတော့ အထက်စီးက နေလွန်း၊ လွမ်းဖိုးလွန်း၊ တစ်ဖက်သား စိတ်ကို ကျစေလွန်းတယ် ပြောရမယ်။

ခွန်အားရှိ အပြောကို ယောက်ျား ရော မိန်းမပါ သုံးကြတယ်။ ဒါပေမယ့် ယောက်ျား ပိုများတယ်။ ယောက်ျားတွေက ပိုပြောတယ် ပိုကြားဖောက် ဝင်တတ်တယ်။ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ်တော့ သိကြမယ် မဟုတ်ဘူးပေါ့လေ။

ယောက်ျားတွေက တိုက်ရိုက် အမိန့်ပေးတာ ပိုလုပ်တယ်။ အမေရိကန် ဆရာဝန် လူနာ ဆက်ဆံရေး လေ့လာမှုတစ်ခု အရ ယောက်ျားတွေက ညွှန်စရာ သုံးပုံ တစ်ပုံမှာ တိုက်ရိုက်အမိန့် သုံးကြတယ်။ 'လဲ့၊' 'ဖိနပ်နဲ့ ခြေအိတ် ချွတ်' တို့ စသဖြင့်။ မိန်းမတွေက အတူရွက်ဆောင်တဲ့ သဘော ဖြစ်အောင် စကား သုံးတတ်ကြတယ် - 'အပေါ်ပိုင်း အဝတ်ကလေး ချွတ်လိုက်ကြမလား လို့'တို့၊ 'ကျွန်မတို့ လုပ်ကြရမှာက အခု စားနေတဲ့ ဆေးညွှန်းအတိုင်းပဲ ဆက်နေကြမလားလို့'တို့ စသဖြင့်။

လူ့အဖွဲ့အစည်း အခြေအနေဟာ မတည်ငြိမ်ပါဘူး။ လူ့ချင်း ဆက်ဆံရေး ပြောင်းလဲတာကို စကားပြောဟန် ပြောင်းလဲရာမှာ လာထင်ဟပ်တယ်။ ဒီလိုမျိုး ပြောင်းလဲပုံ နမူနာကို ဥရောပဘာသာ စကားတွေမှာ 'နင်' နာမ်စား ရုပ် နှစ်ရုပ် အဓိပ္ပာယ် ပြောင်းလဲရာမှာ ကြုံရတယ်။

မူလက လာတင်စကားမှာ ဧကဝုစ် ရုပ် tu နဲ့ ဗဟုဝုစ်ရုပ် vos လို့ ရှိခဲ့ တယ်။ ဘာကြောင့်ရယ် မသိ (အကြောင်းအမျိုးမျိုး ပြောကြတယ်) ဗဟုဝုစ်ရုပ်ကို အာဏာရှိ ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးကို ခေါ်ရာမှာ သုံးလာကြတယ်။ ရောမဘုရင်နှစ်ပါးကို ပြောရာက စခဲ့တယ် ဆိုသူက ဆိုတယ်။ နောက်တော့ မှူးမတ်ကို အလုပ်သမားက vos လို့ သုံးလာပြီး အထက်တန်းလွှာက အလုပ်သမားကို tu ခေါ်လာတော့ တယ်။ နောက် မှူးမတ် အချင်းချင်း vos ခေါ်တာ အလုပ်သမား အချင်းချင်း tu ပြောလာကြတော့တယ်။ ပုံမှာ ပြထားတယ်။ ဒီ ဘာသာစကား အပြောင်းဟာ လူ့အဖွဲ့အစည်း အပြောင်းကို ထင်ဟပ်တယ်။ လူတန်းစား တစ်ခုက တစ်ခု အပေါ် အာဏာရှိတာ အ ရေးကြီးတဲ့ ပဒေသရာဇ် လူ့အဖွဲ့အစည်း ရှိခဲ့ဖူးတယ်။

	အထက်လွှာကို	အောက်လွှာကို
အထက်အလွှာက	vos	tu
အောက်အလွှာက	vos	tu

ပဒေသရာဇ်စနစ် ချုပ်ငြိမ်းသွားတော့ vos နဲ့ tu အသုံးလည်း ပြောင်း သွားတယ်။ လူတွေက အာဏာရှိသူကို လေးစားတာ မဟုတ်၊ အလွမ်းဝေးတာ ဖြစ်သွားတယ်။ vos ဟာ လေးစားတာကို မဟုတ်၊ မရင်းနှီးတာကို ပြတာ ဖြစ် လာတယ်။ tu က ရင်းနှီးတာ၊ ခင်မင်တာ၊ စည်းလုံးတာကို ပြလာတယ်။ အာဏာ ရှိတာ မရှိတာနဲ့ မဆိုင်၊ ရင်းနှီးသူချင်း tu နဲ့ ပြောလာကြတယ်။ ဒါကနေ ဥရောပစကား အများအပြားမှာ "နင်" ဆိုတဲ့ စကားလုံး ရုပ် နှစ်ရုပ်ရဲ့ အခြေ အနေ ဖြစ်ပါတယ်။

ပြည်နယ်မှာ (အထူးသဖြင့် နယ်စပ် မှာ) နေတဲ့ လူတွေက ပြည်မမှာ နေတဲ့ လူတွေထက် ဘာသာစကား ပိုပြောတတ်တယ်။ တောင်ကြီးက မိတ်ဆွေတွေ မြန်မာ စကား၊ ရှမ်းစကား၊ ပအိုဝ်းစကား၊ ဓနုစကား၊ အင်းစကား အပြင် တချို့များ တရုတ်စကားပါ ပြောတတ်လို့ က်သေးတယ်။ နမ့်ခမ်းမှာလည်း အလားတူပဲ၊ သူတို့က တရုတ်လို ပိုကျွမ်းတယ်။ ကချင်လည်း

တတ်လိုက်သေး တယ်။ ဗမာအိမ်က အိမ်မှာ မြန်မာလို ပြော၊ အပြင်မှာ ရှမ်းလို အင်းသားလို ပြော၊ အပြင်မှာ မြန်မာလို၊ ရှမ်းလို သင့်သလို ပြောတယ်။ ဒါကို ကိုမ ပြောင်းတာ လို့ ခေါ်ပါတယ်။ သမာဇဘာသာဗေဒအရတော့ ဘာသာစကားတစ်ခုတည်းမှာ ဟန်ပြောင်းတာနဲ့ အတူတူပါပဲ။ ဒီတော့ စကားနှစ်မျိုး၊ ဝါ အမျိုးမျိုးနဲ့ ပြောတဲ့ အစုတွေမှာ ကိုမ ပြောင်းတာကို သမာဇဘာသာဗေဒသမားတွေ စိတ်ဝင်စားကြတယ်။ ဒီစကားမျိုးစုံ ပြောတာကို လေ့လာတာက ဘာသာစကား စီမံကိန်းမှာ အရေးကြီးတယ်။ အစိုးရတို့ ပညာရေး အာဏာပိုင်တို့ ဘာသာစကား အခြေအနေတစ်ရပ်မှာ ဦးတည်ချက် တစ်ခု ပြုချင်ရင် ဒါ အထူးသဖြင့် အရေးပါတယ်။ စကားတစ်ခု သုံးနေတာကို တဖြည်းဖြည်းချင်း ပြောင်း လာစေရတယ်။ အမိန့်နဲ့ ချက်ချင်း ပြောင်းပစ်လို့ မရဘူး။

စကားစုံပြော အစုတွေမှာ ပြောသူ အားလုံး စကားအားလုံး ပိုင်နိုင်နေ တာမျိုး ရှားပါတယ်။ များသောအားဖြင့် စကားတစ်ခု၊ ခပ်လွယ်လွယ် ပြင်ထားတဲ့ စကားတစ်ခုပဲ အများဆက်ဆံရေး နည်းအဖြစ် သုံးနေကြတာပါ။ အလိုလို ဖြစ်ဖြစ်၊ ဘာသာစကားစီမံကိန်းကြောင့်ဖြစ်ဖြစ် ဒီလို သုံးနေ ကြတာပါပဲ။ ဒီလို အများသုံး ဘာသာစကားကို လင်ဂွါ ဖရန်ကာ လို့ ခေါ်တယ်။ (ပါဠိ၊ ဟိန္ဒီ “ဇနဘာသာ”) မြေထဲပင်လယ် တစ်ဝိုက်မှာ ရှေးက လာတင်၊ အိန္ဒိယမှာ အခု အင်္ဂလိပ်စကားတို့ဟာ လင်ဂွါ ဖရန်ကာ ဖြစ်ကြပါတယ်။

စကား မတူသူတွေ ဆက်ဆံရေး အတွက် လင်ဂွါ ဖရန်ကာ သုံးတာအပြင် ပစ်ဂျင် ဆိုတာလည်း ဖြစ်လာတတ်သေးတယ်။ ပစ်ဂျင်ဆိုတာ စကားတစ်ခုကို အခြေခံပြီး တခြားဘာသာစကားက စကားလုံးတွေပါ ထည့်သုံးပြီး ဖြစ်လာ တာပါ။ ပါပူအ ညွှင်နီမှာ ပြောတဲ့ ပစ်ဂျင်မှာ

ka bilong mi i bagarap My car broke down ဆိုတာ “ငါ ကား ပျက်တယ်”လို့ ပြောတာ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီမှာ *ka* က *car*, *bilong* က *belong*, *mi* က *me* ဖြစ်ပြီး *bagarap* က တခြားစကား။ ပျက်တယ်လို့ ပြောတာ။ (*my car* လို့ မသုံးတတ်၊ *car belong me* လို့ သုံးတာ သတိပြု)

ပစ်ဂျင်စကား ပြောသူ နှစ်ဦး ညားပြီး မွေးတဲ့ ကလေးကျ ပစ်ဂျင်ပဲ အမိ ဘာသာ စကား ဖြစ်လာတယ်။ အဲဒီလို မွေးကတည်းက ပြောလာသူရဲ့

ပစ်ချင်တို Creole လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ဒီ Creole က ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်
လာတော့လည်း သီးခြား ဘာသာစကား ဖြစ်သွားတော့မှာ ဖြစ်တယ်။

ပစ်ချင်နဲ့ ကရိယိုလ်တို့ကို လေ့လာတာဟာ ဘာသာစကား ဖြစ်ထွန်းလာ
ပုံကို အမြင်တိုးစေတဲ့အတွက် အခုနောက်ပိုင်း ဒီစကားတွေကို သမာဇတာသာ
ဗေဒသမား တွေအထူးပြု လေ့လာနေကြလေရဲ့။ ကျွန် တော်တို့ မြန်မာမှာတော့
ပစ်ချင်မရှိသေးဘူး။ ဝါ - ရှိတယ်လို့ မသိရသေးဘူး။

စိတ္တဘာသာဗေဒ

စိတ္တဘာသာဗေဒ ကို ဘာသာစကားနဲ့ စိတ်ကို လေ့လာတာလို့ ပြောကြတယ်။ ဘာသာစကားကို ရရှိရာ၊ နားလည်ရာ၊ ထုတ်လုပ်ရာ၊ သို့မိုးရာမှာ လူ့စိတ်ထဲ ဘယ်လိုဖြစ်သလဲ စူးစမ်းတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို လေ့လာရာ ခေါင်းစဉ်တွေ စုံလွန်းလို့ ဘာတွေ ပါရမယ် ဆိုတာကို စိတ္တဘာသာဗေဒသမား တစ်ဦးနဲ့ တစ်ဦး သဘောမတူညီဘူး။ ဆက်သွယ်ရေး စိတ်ပညာ ဆိုတဲ့ ပိုကျယ်ပြန့်တဲ့ ပညာက လည်း ရှိသေး တယ်။ သူကတော့ လက်ဟန်တို့၊ မျက်နှာ အသွင်တို့ ဆိုတဲ့ အခြား လူ့ဆက်သွယ်ရေး နည်းတွေကိုပါ လေ့လာတယ်။ ကျွန်တော်တို့က အဓိက သုံးပိုင်းကို လေ့လာမယ်။ လူတွေ ဘာသာစကား ရရှိပုံ၊ လူတွေ ဘာ သာစကား နားလည်ပုံ၊ လူတွေ ဘာသာစကား ထုတ်လုပ်ပုံ။

စိတ်ကို တိုက်ရိုက် မလေ့လာနိုင်ဘူး။ စိတ် ဘယ်လို အလုပ်လုပ်သလဲ လေ့လာဖို့ စိတ္တဘာသာဗေဒသမားတွေ နည်းလမ်းများ ရှာကြရတယ်။ အလိုလို ပြောနေကြတဲ့ စကားခွန်းတွေ လေ့လာကြည့်ရသလို စိတ္တဘာသာ ဗေဒ စမ်းသပ်မှုတွေ လုပ်ကြည့်ပြီးတော့လည်း ရှာရတယ်။

ပုံမှန် ပြောတဲ့စံက လွဲသွားတဲ့ အလိုလိုပြော စကားခွန်းတွေဟာ ပညာ အရဆုံး ဖြစ်ပါတယ်။ ကလေးက “နင်တို့” ပြောရမှာ “နင်တွေ” ပြောမိတာတို့၊ တစ်ယောက်ယောက်က “ဂန္ဓမာပန်း” ပြောရမှာ “ဗေဒါပန်း” ပြောချလိုက် တာတို့ဟာ ချောမွေ့ပြေပြစ်တဲ့ မိန့်ခွန်းကို လေ့လာရတာထက် ပညာရတယ်။

ဒါပေမယ့် ပြောတဲ့စကားကို လေ့လာတဲ့အခါ ထည့်သွင်းစဉ်းစားစရာ အချက်တွေက များလွန်းတော့ သာမန်စကားက ရှုပ်နေတယ်။ ဒီတော့

စိတ္တဘာသာဗေဒသမားတွေက ထိန်းလို့ရမယ့် နည်းတွေ တီထွင်ရတယ်။ ဥပမာ စကားလုံးကို စကားလုံးလို့၊ "တပိုမို့"လို့ စကားလုံးမဟုတ်တာကို "အဓိပ္ပါယ် မရှိ"လို့ ဆုံးဖြတ်ရာ ဘယ်လောက် ကြာသလဲ သိဖို့ "ကောသ ဆုံးဖြတ်ချက် စမ်းနည်း" လုပ်ပေးတယ်။

ဒါပေမယ့် ဒီလို နည်းမျိုးမှာ ပြဿနာ ကြုံရတတ်တယ်။ မူကွဲ နည်းအောင် စမ်းသပ်ချက်ကို သေသေချာချာ လုပ်လေ၊ အစမ်းခံရသူက သဘာဝမကျ အခြေအနေ ဖြစ်ကာ ကိုးရီးကားယား ဖြစ်လေပဲ။ အခြေအနေကို တကယ့်သဝဏ္ဍ တူအောင် လုပ်လေ၊ အရွေးရ အခက်ကြုံရလေ ဖြစ်တတ်တယ်။ အကောင်းဆုံးက တော့ အလိုလို ပြောနေတာတွေ လေ့လာ၊ စမ်းသပ်မှုလည်း လုပ်၊ ရလဒ်နှစ်ခု တိုက်ဆိုင်ရင် တိုးတက်မှု ရတာပဲ ဖြစ်တယ်။

ဘာသာစကား ရရှိပုံ

"မွေးရာပါ ပြဿနာ"ဟာ ပြီးခဲ့တဲ့ ရာစု တစ်ဝက်ရဲ့ ဧရာမကိစ္စကြီးပါပဲ။ လူ့စိတ်ထဲမှာ ဘာသာစကား ဘယ်လောက်ကို ကြိုစီစဉ်ပေးထားသလဲ။ လူတွေ မှာ ချော့စ်စကီးယ် ပြောတဲ့ "ဘုံသဘောသဒ္ဒါ" ဝီဇ် အရ ထည့်ပေးထား သလား။ ဘာသာစကား အခြေခံတွေကို ပညာရှိ ဂူပျော်တစ်ယောက်က တီထွင်ခဲ့ကာ သားမြေးစဉ်ဆက် လက်ဆင့်ကမ်းလာကြတာလား။ အသေးစိတ် အဖြေတော့ မရသေးဘူး။ ဒါပေမယ့် ဒါတွေကို လေ့လာရင်း လူ့ဘာသာစကား သဘာဝ ကို ပိုပိုနားလည်မှု တစ်စတစ်စ ရလာခဲ့ကြရတယ်။

တစ်ခုကတော့ ရှင်းတယ်- ဘာသာစကားဟာ ရင့်ကျက်လာမှုအရ ထိန်းချုပ်ထားတဲ့ အပြုအမူရဲ့ အင်္ဂါရပ်တွေ အကုန်ရှိတယ်။ တိရစ္ဆာန် အပြုအမူကို နှစ်ပိုင်း ခွဲနိုင်တယ်လို့ ထင်ခဲ့ကြဖူးတယ်။ ၁) မွေးရာပါ သဘာဝကျတာရယ် (ခွေး ဟောင်တာမျိုး)၊ ၂) သင်ယူရတာ၊ သဘာဝ မဟုတ်တာရယ် (ခွေးကို တောင်းရမ်း အောင် သင်ပေးလို့ ရတယ်)။ ဒါပေမယ့် ဒီခွဲခြားနည်းက မတိကျဘူး။ အယူအဆ လွဲမှားနိုင်တာ တွေ့ရတယ်။ တချို့ အပြုအမူက ပတ်ဝန်းကျင် လျှောက်ပတ်ရင်၊ အရွယ်တစ်ဆင့်မှာမှ "သဘာဝ ကျကျ" ဖွံ့ဖြိုးလာတယ်။ ဒါမျိုးကျ ရင့်ကျက်လာမှုအရ ထိန်းချုပ်ထားတာ ဖြစ်တယ်။ လိင်ကိစ္စ ဟာ အဲဒီထဲ ပါတယ်။ ဒါ မွေးကတည်းက ပါလာတာ လား၊ နောက်မှ သင်ယူတာလား ငြင်းတာ အလုပ်ပိုပဲ။ သဘာဝကော သင်ယူမှုပါ အရေးကြီးတယ်။ မွေးရာပါက ဘောင်ချပေးတယ်။ ဒီဘောင် အတွင်း ပတ်ဝန်းကျင်ပေါ် မူတည်ကာ အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲသွားတယ်။ ရင့်ကျက်လာမှုမှာ အရေးကြီးအဆင့် ရောက်တာနဲ့၊ အပြုအမူကို သင်ယူဖို့

ဇီဝဗေဒအရ အဆင်သင့်ဖြစ်လာတယ်။ ဇီဝဗေဒ မောင်း မပါရင် ဒီအချိန်မှာ ဒါကို မသင်ယူနိုင်ဘူး။ အပြုအမူကို သင်ယူစရာ တစ်ဦးတစ်ယောက်မှ အနားမှာ မရှိရင်လည်း ဇီဝဗေဒမောင်းက လှုပ်လို့ မရပေဘူး။

လူ ကလေးငယ်တွေဟာ မွေးကတည်းက ဘာသာစကားကို စူးစိုက်လာ တယ်။ ၁၂ လ ၁၅ လသားမှာ သဲကွဲလို့ရတဲ့ စကားလုံးတွေ ထုတ်လုပ်လာ တယ်။ ဒီအချိန်မှာ ဘာသာစကား လောဘ အလွန်ပြင်းတယ်။ အလွန်ထူးခြား တဲ့ အခြေ အနေမျိုးကပ် မိန့်ပုံလို့ရမယ်။ ပုံမှန်ကလေးတွေရော ပုံမှန်မဟုတ်တဲ့ ကလေးအချို့ ရောပါ။ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ ဘာသာစကား ဖြစ်ထွန်းနေရင် စကား စတင်ပြောကြလိမ့်မယ်။ အင်မတန် ဉာဏ်နွံတဲ့ လော်ရာဆိုတဲ့ မိန်းကလေး ကျကျနနဖွဲ့စည်းထားတဲ့ စကားကို သွက်သွက်လက်လက် ပြောနိုင်တာ တွေ့ရပါသတဲ့-

He was saying that I lost my battery-powered watch that I loved.

ဒါ ကြားဖူးတဲ့ ဝါကျတွေကို ကြက်တူရွေးကျက် ကျက်ပြောနေတာ မဟုတ်ဘူး။ သဒ္ဒါမှားတာလေးတွေ ပါတတ်ပါသတဲ့။

Three tickets were gave out by a police last year.
[နှစ်ခုမှားသွား was gave ခဲ့ a police]

ဒီလို ဘာသာစကားအရာ ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်ပေမယ့် အခြားနေ့စဉ်ကိစ္စ မှာတော့ သူ့ခဏှာ မပိုင်ရှာတာ တွေ့ရတယ်။ သူ့အသက်အရွယ်ကိုတောင် သူမသိပါဘူး တဲ့။

ဘာသာစကားကို ရင့်ကျက်လာမှုအရ ထိန်းချုပ်ထားတယ်ဆိုတော့ အခု စိတ္တဘာသာဗေဒသမား အများစုက လူတွေဟာ စကားပြောဖို့ မွေးရာပါ ပရိုဂရမ် လုပ်ထားတယ်လို့ သဘောတူကြတယ်။ ဘာ မွေးရာပါလဲ ဆိုတာ ကိုတော့ သဘောမတူနိုင်ကြသေးဘူး။ ဘာသာစကား အစွမ်းအစဟာ အခြား သိမှုအစွမ်းအစတွေနဲ့ ဘယ်အထိ တွဲသလဲ မဆုံးဖြတ်နိုင်ကြသေးဘူး။

အင်္ဂလိပ်စကားပြောတဲ့ ကလေးတွေ စကားဖွံ့ဖြိုးပုံ ထူးထူးခြားခြား တူနေ တာ ဇတွေကြရတယ်။ ဖွံ့ဖြိုးပုံ တူ၊ အမှား တူနေကြတယ်။ ဒါ ငြင်းခုံနေကြ တယ်။ ဒါ ကလေးတွေမှာ ဘာသာစကား အစီအစဉ် မွေးရာပါလာတယ်လို့ ပြောတဲ့ လူတွေ ရှိတယ်။ ဒါကို အတွင်းသား ချဉ်းကပ်နည်းလို့ခေါ်တယ်။ အလွန်အကျွံသမားတွေက ကလေးတို့ ဦးနှောက်ထဲမှာ ဘုံသဘော ဘောင် ပါလာ ကောင်း ပါလာမယ်လို့ ယူ ဆကြတယ်။

တချို့ကတော့ ခွဲခြမ်း ချဉ်းကပ် နည်းကို ထောက်ခံကြတယ်။
 ကလေးတွေ မှာ ဘာသာစကား ဘုံသဘောတွေ မပါနိုင်ဘူးလို့ တင်ပြတယ်။
 ဘာသာဗေဒ ဒါတာကို ခွဲခြမ်း ကိုင်တွယ်ဖို့ မွေးရာပါလာတာ ဖြစ်မယ်။ အခြား
 သိမှု အစွမ်း အစလို ပုစ္ဆာဖြေရှင်းနည်း အစွမ်းကို သုံးလိုက်ကြတာ ဖြစ်မယ်တဲ့။

တချို့ကတော့ ဘာသာစကားရဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်း သဘော၊ မိဘတို့ရဲ့
 အခန်း ကဏ္ဍတို့ကို ထောက်ပြကြတယ်။ ကလေးတွေဟာ ကိုယ့်ဝန်းကျင်က
 လူတွေနဲ့ ပြန်လှန်ပြုမူဖို့ အင်မတန် လိုတဲ့ အဖွဲ့အစည်း သတ္တဝါတွေ
 ဖြစ်တယ်။ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးမှာ ကလေးထိန်းသူတွေဟာ အစား၊ အဝတ်၊
 အနီးအနား ပစ္စည်းအကြောင်းပဲ ပြော၊ ဒါမျိုးတွေချည်း ပြောနေတတ်ကြတယ်။
 မိခင်စကား၊ အထိန်းစကား ဆိုတာ နေရာတကာမှာ သဘောသဘာဝ
 တူနေတတ်တယ်။ ပြောတာ နှေးတယ်၊ ပီပီသသ ပြောတယ်၊ ထပ်တာတွေ
 များတယ်။ ဘာသာစကားရဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းသဘောကို အမွှန်းတင်သူတွေက
 မွေးရာပါ သဘောတွေ ရှာနေစရာ မလိုဘူး။ အထိန်းတွေနဲ့ ပြန်လှန်
 ပြုမူရတာဟာ ဘာသာစကား ဖြစ်ထွန်းဖို့ အကြောင်း လုံလောက်ပြီပဲလို့
 ဆိုကြတယ်။

ဒါ ချဲ့ကားတာ ဖြစ်တယ်။ မိဘကြောင့် ကလေး စကားပြော
 လွယ်ရတယ် လို့ ဆိုရုံနဲ့ မပြီးပါဘူး။ ဉာဏ်အလွန်ကောင်းတဲ့ မျောက်ဝံတွေကို
 ဟန်ပန်စကား အပြင်း သင်လိုက်တာ စကားလုံး ၂၀၀နဲ့ စကားနှစ်လုံးပါ
 ဝါကျက မတက် တော့ဘူး။ နောက်ပြီး ဘာသာစကားတတ်တာ ဆက်သွယ်
 လိုစိတ်ထက် ပိုတယ်။ စကားကို သွက်သွက်လက်လက် ပြောတတ်ပေမယ့်
 စကားပြော နည်းလှတဲ့ ကလေးတစ်ယောက်အကြောင်း မှတ်တမ်း
 တင်ထားတာ ရှိတယ်။

ငြင်းကြ ခဲ့ကြတုန်းပါပဲ။ ဒါပေမယ့် ဘာသာစကားဟာ မွေးရာပါ
 ထိန်းချုပ် အပြုအမူဆိုတာကို လက်ခံသူ တိုးလာနေ တယ်။ လူတွေဟာ
 ဘာသာစကားကို ဖမ်းယူတတ်တဲ့ အစွမ်းသဘာဝ ရှိတယ်။ အလိုလိုပဲ
 စကားသံတွေ ကောက်ယူ၊ ဘာသာစကားရဲ့ သဒ္ဒါ ဖြစ်အောင် ဆောက်လုပ်
 တတ်တယ်။

စည်းမျဉ်းထိန်းချုပ်တဲ့ ကလေး စကား

ကလေးစကားနဲ့ ပတ်သက်လို့ အငြင်းပွား ကြပေမယ့် တစ်ချက်မှာတော့
 စိတ္တဘာ သာဗေဒသမားတွေ သဘောတူညီကြတယ်။ ကလေးတွေဟာ
 ဝန်းကျင်က ကြားရတာတွေကို ကြက်တူရွေးလို တုပနေရုံမျှ မဟုတ်ဘူး။ စကား

စပြောကတည်းက စကားကို စည်းမျဉ်း ထိန်းချုပ်ထားကြောင်း ကလေးတွေ သိကြပြီး စကားအောက် ကွယ်က စည်းမျဉ်းတွေကို လိုက်ရှာနေပုံ ရတယ်။ ကလေး စကားဟာ တွေ့ရာ စကားလုံးတွေကို ပရမ်းပတာ စုပေါင်းထားတာ မဟုတ်ဘူး။ လူကြီးစကားကို အဆင့် နိမ့်နိမ့်ပြန်ပြောထားတာလည်း မဟုတ်ဘူး။ လူကြီးထက် ပိုလွယ်ပေမယ့် အဆင့်တိုင်းမှာ သူ့စည်းမျဉ်းနဲ့ သူ သဒ္ဒါ ချို့နေတယ်။ ဥပမာ အင်္ဂလိပ် ကလေးတစ်ယောက် မဟုတ်ဝါကျ လုပ်လိုရင် ဝါကျရှေ့ no/not ထည့် တာပဲ။ ဒါ ဘယ်လူကြီးဆီကမှ ရတာ မဟုတ်ဘူး။

No play that.

No Fraser drink all tea

ဒီနောက် တစ်ခါ ပထမ NP နောက် negative ထည့် ဆိုတဲ့ စည်းမျဉ်း ရပြန်တယ်။ ဒါလည်း ဘယ်လူကြီးဆီက ရတာမှ မဟုတ်ဘူး။

Doggie no bite

That no mummy.

နောက် ကလေးစကားမှာ စည်းမျဉ်း ထိန်းချုပ်ပုံ နမူနာက ကလေးတွေ မကြာမကြာ လုပ်တတ်တဲ့ *mans, foots, gooses* စတဲ့ ပုံများ ဖြစ်တယ်။ လူကြီးတွေ *men, feet, geese* လို့ ပြောကြတာကို ကြားပြီး၊ နားလည်ပြီး နောက်မှာတောင် အဲသလို ဖြစ်နေတတ်တယ်။ ဒါက ကလေး စကားမှာ စည်းမျဉ်းက အတုယူတာထက် အရေးကြီးပုံကို ပြနေတယ်။

ဒါပေမယ့် ကလေးတွေဟာ ညတွင်းချင်း စည်းမျဉ်းသစ် ဖန်တီးပြီး အဟောင်းကို အသစ်နဲ့ အစားထိုးတာတော့ မဟုတ်ဘူး။ အဟောင်းနဲ့ အသစ် အပြောင်းအလဲဟာ ကြာနေတတ်တယ်။ ပုံစံသစ်ဟာ နေရာ နည်းနည်းပဲ ရှိနေတတ်တယ်။ ကလေးဟာ ပထမတော့ *what* ကို ကြိယာတစ်ခုနဲ့ပဲ သုံးတတ်တာ ဖြစ်မယ်-

What mummy doing?

What daddy doing?

What Billy doing?

တဖြည်းဖြည်းနဲ့မှ တခြား ကြိယာတွေနဲ့ သုံးတတ်လာတာ ဖြစ်တယ်-

What kitty eating?

What mummy sewing?

ဒါ ဘာသာစကား ပြောင်းလဲရာမှာ စကား တစ်လုံးက တစ်လုံး တဖြည်းဖြည်း ပြောင်းလဲလာပုံနဲ့ တူတယ်။

ကလေးတွေ စည်းမျဉ်း တစ်ခုက တစ်ခု ပြောင်းသွားပုံ လေ့လာ လိုက်တော့ ဘာသာစကား ရရှိပုံဟာ တစ်ချိန်က ထင်ခဲ့ကြသလို တစ်ပြေးညီ မဟုတ်ပါလား သိလာရတယ်။ ကလေး အမျိုးမျိုးက ဘာသာစကား ရရှိပုံ နည်းအမျိုးမျိုး သုံးကြတယ်။ တချို့က မြင့် ရစ်သစ်ကို ကြည့်ပြီး အသံပုံစံ ဆင်တူတဲ့ စကားလုံးတွေကို ထည့်ကြတာ။ တချို့က ပိုရှုပ်ထွေးတဲ့ နည်းတွေနဲ့ ထည့်ကြ တယ်။ ကလေးတွေ ဘာသာစကား အမျိုးမျိုး ရင်ဆိုင်ရတဲ့အခါ ကိုင်တွယ်ပုံဟာ အထူး စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းတယ်။ ဒါက သုတေသန သမားတွေအဖို့ ကလေးတွေမှာ ဘာသာစကား အလုပ်လုပ်ပုံ ဘုံသဘော အစွမ်းတွေ ရှိသလား။ မိမိ မူလ ဘာသာ စကားက ဘာတတ်နိုင်သလဲ စောင့်ကြည့်သလား သိလာရ စေပါတယ်။

မကြာမီက ကလေးတွေ အင်္ဂလိပ် စကား Past Tense လေ့လာပုံကို ကွန်ပျူတာပေါ် အတုယူ သုံးကြည့်တာ အောင်မြင်တယ်။ ပထမ ကွန်ပျူတာ က ကလေးတွေလိုပဲ *caught, went* လို မညီမညာ ရုပ်တွေကို လေ့လာ တယ်။ နောက် စည်းမျဉ်း လိုက်လွန်းကာ *catched, goed* တွေ ဖြစ်ကုန် တယ်။ နောက်ဆုံးမှာ ထည့်ပေးသမျှ verb တွေကို အောင်အောင်မြင်မြင် ကိုင်တွယ်တတ်သွားတယ်။ ကွန်ပျူတာက ကိုင်တွယ်နိုင်ရင် ဘာဘာစကား ပြောစင်တယ် ဆိုရမယ်။ စကားလုံး နောက်ဆက်ဆိုတာ နည်းနည်း ရှိတာမို့ သိပ်ခက်တယ် မဆိုနိုင်ဘူး။ ဘာသာစကား ခဲရာခဲဆစ်အပိုင်းတွေကို ကွန်ပျူတာ ကိုင်တွယ်နိုင်မလား အချိန်ကပဲ ပြောလိမ့်မယ်။

အဓိပ္ပာယ် တတ်မြောက်လာမှု

ကလေးတွေဟာ ဘာသာစကားရဲ့ ဝါကျဖွဲ့ထုံးနဲ့ အသံကိုတင် မဟုတ်၊ အဓိပ္ပာယ်ကိုပါ သင်ယူရတာ ဖြစ်တယ်။ ဒါ တချို့လူတွေ ထင်တာထက် ရှုပ် ထွေးတယ်။ စကားလုံးတွေဟာ အရာ တစ်ခုချင်းကို ညွှန်းပါလားဆိုတာ အချိန်အတန်ကြာမှ ကလေးတွေ သိလာတာ ဖြစ်တယ်။ ပထမတော့ “နို့” လို့ စကားလုံးဟာ ယေဘုယျကိစ္စကို ပြော တာ။ သူတို့ရှေ့ ခွက်နဲ့ လာချရင် ခွက်တာ လို့ သူတို့ ထင်နေပုံပဲ။ နောက်မှ စကားလုံးဟာ အရာတစ်ခုချင်း၊ အပြု တစ်ခုချင်းကို သုံးတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ရှိမှန်း သူတို့ သိလာတယ်။

ပထမတော့ ကလေးများဟာ စကားလုံးတွေကို စကားစပ်တစ်ခုမှာသာ သုံးတတ်တယ်။ ကလေးတစ်ယောက်က နှင်းဖြူတာကို လက်ခံတယ်။ ဒါပေမယ့်

စက္ကူ ဖြူတာကို လက်မခံဘူး။ ဒီလို ယေဘုယျ မယူတတ်တာကို သတိ မထားမိတတ်ကြဘူး။ ဒါက ယေဘုယျ ယူလွန်းတာထက်များတယ်။ ယေဘုယျ ယူလွန်းတာကိုပဲ လူတွေ သတိမူလွန်းနေကြတယ်။

ကလေးတွေ ယေဘုယျ ယူလွန်းပုံကို ခဏခဏ တွေ့ရတယ်။ သေးတာ မှန်သမျှကို "ပိစိ" ခေါ်တယ်။ မုန့်တစ်ဖုံ၊ ပိုး ကောင်လေး၊ အမှိုက်တစ်စ၊ အကုန် ပိစိ ခေါ်တော့တာပဲ။ အလင်းရောင်မှန်သမျှကို "လ" ခေါ်တတ်တယ်။ ကလေးတစ်ယောက်က အရွက်စိမ်း ဝင်းဝင်းလေးကိုတွေ့တော့ လ ခေါ်နေ တယ်။ ဒါ ရှေ့ပြေးပုံစံ သဘောပါပဲ။ ဒီကလေးဟာ ဆန်းစ လကလေးကို မြင်ဖူးပြီး ရှေ့ပြေးပုံစံ လအဖြစ် မှတ်ထားခဲ့ပုံ ရတယ်။ ဒီလိုနဲ့ အဲဒီပုံစံ တွေ့သမျှ လ ခေါ်နေတော့ သစ်ရွက်စိမ်းလည်း လ ဖြစ်သွားတော့တာပါပဲ။

လက်နဲ့ လုပ်ခြင်း

ဆက်သွယ်ချင်တဲ့ စိတ်ဟာ လူတွေမှာ ပြင်းပြတယ်။ နားမကြားသူတွေကို လက်ဟန် ဘာသာစကား သင်ပေးရတယ်။ လက်ဟန် စကားဟာ အဘက်ဘက်ကကို ဘာသာစကားဖြစ်တယ်။ ကလေးတွေအဖို့ ငယ်ငယ်က စသင်ဖို့ အရေး ကြီးတယ်။ နားမကြား မိဘနဲ့ နေရတဲ့ နားမကြား ကလေးဟာ စောစောစီးစီး လက်ဟန် ပြတတ်ကာ၊ နားကြားတဲ့ မိဘနဲ့ နေရတဲ့ နားမကြားကလေးထက် ပိုင်နိုင်လာတော့တယ်။

နီကရဂ္ဂပြည်မှာ နားမကြား လူငယ် တစ်အုပ်စုက ကိုယ်ပိုင် လက်ဟန် စကား တစ်ခု တီထွင်ခဲ့တယ်။ ပထမတော့ လူငယ်လေးတွေဟာ ပတ်ဝန်းကျင်က လက်ဟန် မျိုးစုံ အရောရောကို တတ်လာတယ်။ နှစ် ၂၀ ခန့်ကြာတော့ ဒီ လက်ဟန်တွေက အပြည့်အဝ ဘာသာစကားတစ်ခု ဖြစ်သွားတော့တယ်။ ဘာသာစကား ထွက်ပေါ်လာဖို့ စိတ် ဘယ်လောက် ပြင်းပြတယ်၊ လူငယ်တွေ ဘာသာစကားစနစ် ဘယ်လို မြန်မြန် ဖန်တီး နိုင်တယ် ဆိုတာကို ဒီ နီကရဂ္ဂ လက်ဟန်သမားတွေက ပြတယ်။ စတင်လုပ်စရာ လက်ဟန်အချို့နဲ့ ဒါတွေ သုံးပြီး တုံ့ပြန်မယ့် လူတစ်စုပဲ လိုတယ်။

စကားလုံး နှိပ်မိခြင်း

နားလည်တယ်ဆိုတာ တစ်ယောက် ပြောတာကို တစ်ယောက်က လက်ခံ ရရှိတာလို့ အများက နားလည်ကြတယ်။ နားထောင်တယ်ဆိုတာ ပြောတာကို စိတ်ထဲက လိုက်မှတ်နေတဲ့ အတွင်းရေးမှူးလို လုပ်တာလို့ ထင်တတ်ကြတယ်။

ဒါ မှားတာ တွေ့ရတယ်။ စကား ပြောတယ်ဆိုတာ မြန်လွန်းတော့ စကား လုံးတိုင်း သိဖို့ ရုပ်သဘောအရ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ဘာသာစကား နားလည်တာ ကတ္တာအလုပ် ဖြစ်တယ်။ ကမ္မအလုပ် မဟုတ်ဘူး။ တစ်ပိုင်းတစ်စ သိရုံမျှနဲ့ ကြားသူက ခုန်လွှား ကောက်ချက်ဆွဲတာ ဖြစ်တယ်။ ဒါကို အပျိုးပျိုး စမ်းပြီးပြီ။ နောက်ဆုံး စကားလုံးရဲ့ ပထမအသံကို ဖျောက်ထားပြီး နားထောင်စေကာ ပြောပြခိုင်းကြည့်တယ်-

*Paint the fence and the ?ate.
Check the calendar and the ?ate
Here's the fishing gear and the ?ate.*

နားထောင်သူတွေက ပထမဝါကျမှာ gate, ဒုတိယ ဝါကျမှာ date, တတိယ မှာ bate ကြားကြကြောင်း ပြောပြကြတယ်။

မြန်မာလို အောက်ပါအတိုင်း စမ်းကြည့်နိုင်တယ်-
သူ တော်နေကြာ လာလိမ့်-ယ်။
ဈေး သွားပြီး ကြက်သား -ယ်။
ပြေးလာနေပြီ ဘေး -ယ်။

စကားလုံးရိပ်မိဖို့ ခန့်မှန်းရတယ်။ ဘယ်လိုခန့်မှန်းသလဲ။ “အဲဒါ -ာ့” လို့ ကြားလိုက်တယ် ဆိုပါတော့။ ကား၊ ကျား၊ နွား၊ လား စသဖြင့် ဖြစ်နိုင်တာတွေ တစ်ခုပြီး တစ်ခု ယူစစ်ကြည့်သလား (တန်းစီ စစ်ခြင်း) ဖြစ်နိုင်တာတွေ မသိစိတ်ထဲ တစ်ပြိုင်နက် စဉ်းစားသလား (အပြိုင် စစ်ခြင်း)။

လူ့စိတ်က ဒုတိယနည်း၊ အပြိုင်စစ်နည်းကို သုံးတယ်။ သုံးသမျှ မသိစိတ်ထဲ မဖြစ်နိုင်တာတောင် ဝင်လာနိုင်တယ်။ ပြန်လှန်ပြုမူအပြုသဘော အရ စိတ်ဟာ အလွန်အားကောင်းတဲ့ ကွန်ရက်မို့ ကြားလိုက်တာနဲ့ ဆင်တူကာမျှ စကားလုံးကို အလိုလို လှုပ်ရှားလာစေတယ်။ နီးစပ်ရာတွေကို လှုံ့ဆော် လိုက်တယ်။ လှုပ်ရှားမှုက ကန်ပေါ်လှိုင်းကလေးတွေလို ပျံ့သွားစေတယ် လို့ ဆိုတယ်။ သင့်တော်မယ် ထင်ရတဲ့ စကားလုံးတွေ ပိုလှုပ်ရွံ့လာ၊ မဆိုင်ဘူး ထင်ရသူတွေ တဖြည်းဖြည်း မှိန်သွား၊ နောက်ဆုံး အခြားစကားလုံးအားလုံးပေါ် က တစ်လုံး အနိုင်ရသွားရပါသတဲ့။

ဝါကျဖွဲ့ထုံး နားလည်ခြင်း

စကားလုံး အသိအမှတ်ပြုပုံအကြောင်း အခု တော်တော်သိနေကြပါပြီ။ ဒါပေမယ့် တစ်ကွဲတပြား စကားလုံးတွေကို ဘယ်လို လုပ်ပြီး ခြုံငုံ ပုံစံပေါ်အောင် ရက်လုပ်လိုက်ကြသလဲ မရှင်းမလင်းနိုင် ဖြစ်နေသေးတယ်။

အတိုင်းအတာ တစ်ခုအထိ ဒီဖြစ်စဉ်ဟာ လူတွေက သဲလွန်စတွေရှာ၊ ဒါတွေကနေ ဖြစ်နိုင်မယ့် သတင်းစကား ပြန်လည်တည်ဆောက် ဆိုတဲ့ နေရာမှာ စကားလုံးအသိအမှတ်ပြုပုံနဲ့ တူပါတယ်။ ဘာသာဗေဒစကားနဲ့ ပြောရရင်တော့၊ လူတွေက သညာ သေနင်္ဂဗျူဟာတွေ သုံးတာပါပဲ။ မိမိတို့က ကြားဖို့ မျှော်လင့် ထားတာတွေကို အသံ ရေလျှင်ထဲ ထည့်ပေးပြီး ပုံကြမ်း သဲလွန်စတွေကို အခြေခံ ကာ ကောက်ချက်တွေ ခုန်ကျော် ဆွဲလိုက်ကြတာပါပဲ။ ဥပမာ ဒီဝါကျကို စဉ်းစား လေ-

လာနေတဲ့ ယောက်ျားကြီး မိန်းမကြီး သွားတယ်။

ဒီ ဝါကျကို ကြားလိုက်ရတဲ့ လူ အများစုက တစ်ခုခု ချွတ်ချော်နေတာ၊ တစ်နေရာကို စကားတစ်လုံး ကျန်နေတာ၊ ဟောသလိုမျိုး ဖြစ်နိုင်တာ ခံစားမိလိမ့်မယ်-

လာနေတဲ့ ယောက်ျားကြီးဆီ မိန်းမကြီး သွားတယ်။

လာနေတဲ့ ယောက်ျားကြီး မိန်းမကြီးဆီ သွားတယ်။

ဒါပေမယ့် ဆင်တူယိုးမှား ဝါကျတစ်ခုကို ပြရင် မှန်ကန်တဲ့ ဝါကျလို့ သိကြပေလိမ့်မယ်-

ယောက်ျားကြီး လာတဲ့ပြီး မိန်းမကြီးဆီ သွားတယ်။

ဥယျာဉ်မှာ ပေါ်ရတာက လူတွေ စိတ်ထဲမှာ ကတ္တား-ကံ-ကြိယာ ပုံစံကြီး ဗွဲနေလို့ ဝါကျ အဓိပ္ပာယ် ဖော်စရာ ရှိတိုင်း အဲဒီပုံစံကြီး ချချ ကြည့်မိနေလို့ ဖြစ်တယ်။ ဒီအကျင့်ကို တန်ပြန်ဖို့ မလွယ်လှဘူး။ ဒါဟာ မှားလို့ မှားမှန်း မသိဘဲ ဥယျာဉ် ထဲက လမ်းကို လိုက်သလို လိုက်သွားတတ်တဲ့ သဘောမျိုး။ ဥယျာဉ်လမ်း ဝါကျတွေ ဖြစ်ခြင်း အကြောင်းပါပဲ။ ဥပမာ-

ခွေးဖြူ တော မတိုးဝံ့။ (အဖြူရောင် ခွေးဟာ ခွေးနက်လို သတ္တိ မရှိဘူး။ တောထဲ မတိုးရဲဘူး ပြောတာ။ ခွေးဟာ ဖြူတောထဲ မတိုးရဲဘူး ပြောတာ မဟုတ်ဘူး။ ဖြူတော ရယ်လို့ မရှိဘူး။)

ကောသ စကားလုံးတွေပေါ် မူတည်ပြီး လူတွေ အဓိပ္ပာယ်ကို မှန်းဆ တတ်တယ်။

စာကြီးစားတဲ့ ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူ စာတော်တာပါပဲ။

“စာကြီးစားတဲ့”ဟာ ကျောင်းသားရော ကျောင်းသူပါ ဆိုလိုတာကို လူတွေ သိ တယ်။

ခပ်ငယ်ငယ် ခွေးနဲ့ ကြောင်ဟာ ခွဲ မရတတ်ဘူး။

“ခပ်ငယ်ငယ်”ဟာ ခွေးနဲ့သာ ဆိုင်ကြောင်း လူတွေ သိတယ်။

ကောသအပိုင်း၊ ဝါကျဖွဲ့ထုံး၊ စကားစပ်တို့ ဆက်သွယ်ပုံကို ဆွေးနွေးနေကြရ တုန်းပဲ ရှိတယ်။

စကား ထုတ်လုပ်ခြင်း

စကား ထုတ်လုပ်မှုမှာ လုပ်ရပ် အနည်းဆုံး နှစ်ခု ပါဝင်တယ်။ တစ်ခုက စကားလုံးတွေကို ရွေးရတယ်။ နောက်တစ်ခုက သူတို့ကို ဝါကျဖွဲ့ထုံးထဲ ပေါင်းစပ်ထည့်ပေးရတယ်။

‘လေဆိပ်’လို့ ပြောရမှာကို ‘ဆေလိပ်’လို့ မတော်တဆ ပြောမိတဲ့ လွတ်ခနဲ ပြောမိတာမျိုးဟာ ဒီလုပ်ရပ် နှစ်ခု အထွက် သံလွန်စကောင်းများကို ပေးတယ်။ ရပ်တန့်သွားတာလည်း အတူတူပဲ။ ဒါပေမယ့် ကောသအပိုင်းတွေ မှာဖွေရင်း ဖြစ်ရတဲ့ ရပ်တန့်မှုမျိုးနဲ့ ဝါကျဖွဲ့ထုံး အစီအစဉ်အရ ဖြစ်ရတဲ့

ရပ်တန့်မှုမျိုးကို ခွဲထုတ်ဖို့ကတော့ ခက်တယ်။

လွတ်ခနဲ ပြောမိတာ အဓိက နှစ်မျိုး ရှိတယ်။ တစ်ခုက အရှေးမှားတာ၊ ပြောသူက စကားလုံးအမှားကို ရှေးမိတာ၊ ဥပမာ-

တဆိတ် ဆားခွက် လှမ်းလိုက်စမ်း ပါ (သကြားခွက်)။

ခင်ဗျာခုံက တတိယ အခန်းမှာ (အတန်း)။

တစ်ခုက အထားမှားတာ၊ ရှေးဟာတော့ မှန်ပါရဲ့ အပြော အစီအစဉ် မှားသွားတာ ဖြစ်တယ်။

တီးဝိုင်းမှာ မင်္ဂလာဆောင် ပါမယ်။ (မင်္ဂလာဆောင်မှာ တီးဝိုင်း ပါမယ်)

အလိုင်းသင် မောင်စင် (အမောင်းသင် လိုင်စင်)

ပထမ ကြည့်လိုက်ရင်တော့ ဒီလို လွဲချော်မှုတွေဟာ အစီအစဉ် မရှိဘူး။ ရှုပ်ထွေးတာလို့ ထင်ရမယ်။ သေသေချာချာ စစ်ဆေးကြည့်တော့ စနစ်တကျလို ဖြစ်နေတာ တွေ့ရတယ်။ တချို့က လွတ်ခနဲ ပြောမှု ဥပဒေသလို့တောင် လုပ်ကြသေးတယ်။ ဒါကတော့ လွန်တာပါ။ ထပ်ထပ်ကြံရတဲ့ ဖြစ်နိုင်ခြေတွေမျှ ဖြစ်ပါတယ်။ ဥပဒေသ အစစ် မဟုတ်ပါဘူး။

အရှေးမှားတာဟာ ကောသ အပိုင်းတွေမှာ ဖြစ်တတ်တယ်။ ဒီတော့ ဘယ် စကားလုံးတွေဟာ စိတ်ထဲ နီးနီးကပ်ကပ် ဆက်စပ်နေသလဲ ပြနိုင်တယ်။ ဥပမာ လူတွေက ခက်ရင်းအစား ဇွန်း၊ ရှောက်သီး အစား လိမ္မော်သီး၊ ဘယ်အစား ညာ ပြောတတ်ကြတယ်။ ဒီတော့ ယေဘုယျ သဘော အဆင့်မှာ ရှိတဲ့ စကားလုံးတွေကို အထူးသဖြင့် အတွဲလိုက် ရှိတတ်ကြတာတွေကို ပူးပူးကပ်ကပ် ထားကြတယ်လို့ သိရတယ်။ ရောတတ်တဲ့ အသံ ဆင်တူယိုးမှား စကားလုံး တွေဟာ အစနဲ့ အဆုံး တူ၊ ရစ်သစ်တူ ဖြစ်နေတတ်တယ်။ အရှူးအမူးကို အမူးအရှူး၊ တမင်တကာကို တစ်မင်္ဂလာ ဖြစ်သွားတတ်တာမျိုး။

ဒါကို ပထမဆုံး တွေ့ကြသူတွေကတော့ နာမည်ကျော် “လျှာဖျား လေးတင်” စမ်းသပ်မှုကို တီထွင်ခဲ့သူ ဟားဗတ် စိတ်ပညာရှင် နှစ်ဦး ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့က ကျောင်းသားတချို့ကို ခေါ်၊ တော်တော်လေး လူသိနည်းတဲ့ စကားလုံး အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ချက်တွေ ဖတ်ပြတယ်။ ဥပမာ “နေ၊ လ၊ ကြယ် အမြင့်လို ထောင့်အကွာအဝေးကို တိုင်းတာရာမှာ သုံးတဲ့ ရေကြောင်း သွားလာမှု ကိရိယာ” ကျောင်းသားအချို့ဟာ sextant စကားလုံးကို ချက်ချင်း ရေး မချနိုင်ကြဘူး။ စကားလုံးက လျှာအဖျား

လေးမှာတင် ရှိနေတယ်။ သတိ မရကြဘူး။ စကားလုံး လျှာဖျားလေးမှာတင် ရှိနေသူတွေကို သူတို့ စိတ်ထဲ ရှာကြပုံကို မေးခွန်း တစ်စုံ အဖြည့်ခိုင်းတယ်။ ရှာမရတဲ့ စကားလုံး အကြောင်း တော်တော်လေး ပြောနိုင်ကြတာ တွေ့ရတယ်။ အကွရာ ဘယ်နှစ်လုံး ပါကြောင်း ပြောပြနိုင်တယ်။ ပထမ အကွရာက ဘာ ဆိုတာကို ပြောနိုင်ကြတယ်။ တချို့က အဆုံး အကွရာတောင် ပြောနိုင်ကြတယ်။ အဓိပ္ပာယ်ဆင်တူတဲ့ astrolabe, compass လို စကားလုံးတွေ တွေးကြ၊ အသံတူတဲ့ secant, sexton, sextex လို စကားလုံးတွေ တွေးကြည့်ကြတယ်။ ဒါက အရွယ်ရောက်သူတွေဟာ တစ်စိတ်တစ်ဒေသက ရစ်သစ်ကို အခြေခံပြီး စကားလုံးတွေ သို့လှောင်ကြ၊ ရွေး ထုတ်ကြပုံ၊ တစ်စိတ်တစ်ဒေသက စပုံ ဆုံးပုံကို ကြည့်ပြီး သတိရကြပုံကို ပြတယ်။

အရွေးမှား အတော်များများက အသံရော အဓိပ္ပာယ်ပါ ဆင်တူနေတတ် တာကို ပြတယ်။ 'တမင်တကာ' နဲ့ 'တစ် မင်လာ၊ 'ဗေဒါ'နဲ့ 'ပိတောက်' လို့မျိုး။ ဒါက စကားကို ရိပ်မိခြင်းတုန်းက တင်ပြခဲ့တဲ့ ပြန်လှန်ပြုမှု အပြုသဘောမျိုးကို စကားထုတ်လုပ်မှုမှာလည်း အကျိုးဝင်လိမ့်မယ်လို့ ပြနေတယ်။ စိတ်က ဆင်တူစကားလုံး အားလုံးကို လှုပ်ရှားစေတယ်။ အဓိပ္ပာယ်နဲ့ အသံ နှစ်ခုစလုံး၊ ဆင်တူတာ နှစ်မျိုးရှိတဲ့ စကားလုံးတွေက တခြား စကားလုံးတွေထက် လှုပ်ရှားခံရပြီး အမှားမှား ထွက်ပေါ်လာတတ်တဲ့ အလေ့ ရှိတယ်။

အရွေးမှားတာက စကားလုံးချင်းတွေ လှောင်ပုံ ရွေးထုတ်ပုံကို ပြပြီး။ အထားမှားတာတွေက ထုတ်လုပ်ဖို့ အဆင်သင့် အစဉ်အတန်းတွေ စုစည်းပုံကို ပြတယ်။ ဥပမာ အမှားတွေဟာ 'တုန်းအစု' တစ်ခုတည်း အတွင်းမှာလိုလို ဖြစ်တတ်တယ်။ အသံနေ အသံထား တစ်ဆင့်တည်း ရှိတဲ့ ပြောစကားတစ်စုကို ပြောတာပါ။ ဒါက တုန်းအစုဟာ အစီအစဉ်ရဲ့ ယူနစ်ဆိုတာကို ပြတယ်။ တုန်းအစု အတွင်းမှာ အသံမြင့်ဆင်ဆင် အပိုင်းတွေ နေရာ လဲတတ်တယ်။

တစား တလေး (တလေး တစား)

နောက်ပြီး အသံတွေ ပြောင်းရင်၊ အစသံနဲ့ အစသံ နေရာပြောင်းတယ်။ နောက်ဆုံးသံနဲ့ နောက်ဆုံးသံ နေရာ ပြောင်းတယ်။ စသဖြင့်။

မရွာ တပြောင်း (တစ်ရွာ မပြောင်း)

ကြဲတွေ ဘက်တွေ (ကြက်တွေ ဘဲ တွေ)

ဒါတွေ အားလုံးက စကားကို ရစ်သစ် စည်းမျဉ်းအရ ဖွဲ့စည်းထားကြောင်း ပြနေတယ်။ တုန်းအစုကို ယူနစ် အသေးလေးတွေ (ဂိုဏ်း ခေါ်တယ်) ထပ်ခွဲတယ်။ ပါဠိနဲ့ အင်္ဂလိပ်မှာ ဂရုသံ၊ မြန်မာမှာ အကျတုန်းမှာ အခြေခံထားတယ်။ ဂိုဏ်းကိုမှ အကွရာ ထပ်ခွဲတယ်။ ဒါကို ဇီဝဗေဒ နမိက ထိန်းထားတယ်။ ဒီရစ်သစ် အခြေခံတဲ့ တုန်းအစုတွေနဲ့ ဝါကျဖွဲ့ထုံး အဆောက်အအုံ ပြန်လှန် ပြုမူမှုဟာ သေသေချာချာ လေ့လာဖို့ လိုနေသေးတဲ့ ခေါင်းစဉ် ဖြစ်တယ်။

လွတ်ခနဲ ပြောမိတာဟာ ပုံမှန် ပြောစကားရဲ့ အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်တယ်။ လူတိုင်း ဖြစ်တာပဲ။ ဒါပေမယ့် စကားပြော ဖောက်ပြန်ချက် ခံစားရသူတွေမှာ တွေ့ရတဲ့ ပိုမို ဆန်းကျယ်၊ ပိုမို လွန်ကျွံတဲ့ အမှားတွေနဲ့ ထပ်တူကျနေတတ်တယ်။

အပြော ဖောက်ပြန်မှုများ

လေဖြတ်တာ ခံစားရတဲ့ မိန်းမကြီး တစ်ယောက်ကို ပန်းသီး ပြတော့ "Lovely rabbit" (လှလိုက်တဲ့ သုန်ကလေး)လို့ ပြောတယ်။ ဖြစ်ပုံက စောစောက သူ rhubarb မုန်လာ အကြောင်းကို ပြောနေတာကိုး။ ဒီတော့ apple, rhubarb ဆိုတဲ့ စကားတွေ ရောကုန်ပြီး rabbit ဖြစ် သွားတော့တာပဲ။ သူဟာ စကားဖောက် ပြန်တာတွေကို ယေဘုယျ ခြုံခေါ်တဲ့ aphasia ကို ခံစားနေရတာပါ။ စကားတော့ ပြောတာပဲ။ ဒါပေမယ့် စကားက တစ်မျိုး ဖြစ်နေတယ်။ သူတို့ကို စကားကို အ တင်းညှစ်ထုတ်ပြောရတဲ့ စကားထစ်သူလို ပြဿနာရှိသူမျိုးနဲ့ ခွဲခြားဖို့ အရေးကြီးတယ်။

Aphasia ရောဂါသည်တွေကို အမျိုးခွဲဖို့ ခက်တယ်။ ဦးနှောက်ကို ထိတာက သက်သပ်ယပ်ယပ် မရှိတတ်ဘူး။ တစ်ရှူးတွေက ယောင်မယ်။ တချို့နေရာတွေ သွေးမဲ့ အောက်ဆီဂျင်မဲ့ ဖြစ်နေတတ်တယ်။ ဦးနှောက်က ဆန်းဆန်းပြားပြား အစားထိုးတတ်တယ်။ ဒီတော့ ရောဂါသည် လက္ခဏာချင်း မတူဘူး။ စကားလုံး ရှာရာ ပြဿနာ ကြုံတာချင်းပဲ တူတတ်တယ်။ ဒါကို anomia လို့ ခေါ်တယ်။

ဒါပေမယ့် စကား ဖောက်ပြန်တာကို အကျယ်အပြန့် သဘော အမျိုးအစား ခွဲလို့တော့ ရတတ်တယ်။ တစ်ခုက စကားလုံးတွေကို

ဝါကျဖြစ်အောင် သိကုံးရေး အ ခက်တွေတဲ့ လူများ။ သူတို့ကြီးစား စကား ပြောရတယ်။ တစ်ခါထွက် စကား သုံး လေးလုံး တစ်စု၊ နာမ် အများဆုံး သုံး တယ်။ စကားအဆုံး မပါတတ်။ a, the, on, to လို့ စကားလုံးပေါက်စတွေ ပြုတ် နေတတ်တယ်။ စနေ တနင်္ဂနွေ အိမ်ပြန် သလား မေးတော့ လူနာက 'Why , yes ... Thursday, er, er, no , er, Friday ... Barbara wife... and, oh, car.. drive...' တဲ့။ ဒီလို ဖြစ်တာမျိုးကို ပညာရပ် စကားအရ သဒ္ဒါမဲ့ရောဂါ လို့ ခေါ်တယ်။ သူ့စကားက သဒ္ဒါမပါသလို ရှိနေတာကိုး။ လူများ ပြောတာတော့ သူက နားလည်တယ်။ ကောင်းကောင်း လည်း ဖြေနိုင်တယ်။

နောက် တစ်ခုက စကားသွက် ရောဂါ တဲ့။ နာမည်မှာ ပြနေတဲ့ အတိုင်း ရောဂါသည်တွေ သွက်သွက်လက်လက် ပြောတတ်တယ်။ အဓိပ္ပာယ်တော့ မရှိဘူး။ ထူးထူးဆန်းဆန်း လုပ်ကြံစကားတွေလည်း လုပ်တယ်။ ပြောတာကို နားမလည်နိုင် ဖြစ်နေတတ်တယ်။ လူနာ တစ်ယောက်ကို ဘာကြောင့် ဆေးရုံရောက်နေတာလဲ မေးလိုက်တာ တစ်သိတစ်တန်းကြီး အရည်မရ အဖတ်မရတွေ လျှောက်ပြောတော့တယ်။

ဒီနှစ်ခုအပြင် ရောဂါတွေ ရှိသေးပေမယ့် သူတို့က အတွေ့ရ အများဆုံးတွေပါ။ သဒ္ဒါမဲ့က စကားသွက် ရောဂါထက် ပိုများတယ်။ ဒါတွေကနေလူတွေ ဘာသာ စကား စည်းနုံးပုံကို ဘာသာဗေဒသမား တွေ ကောက်ချက်ဆွဲဖို့ ကြိုးစားကြတယ်။ ဥပမာ စကား ထုတ်လုပ်တာနဲ့ စကား နား မလည်တာ တော်တော်များများ တခြားစီ ဖြစ်တယ်။ တစ်ခု မရှိဘဲ တစ်ခု ရပ်တည်လို့ ရတယ်လို့ စကားသွက်ရောဂါက ပြနေတယ်။

စကားဖောက်ပြန်မှုကို နည်းပညာ အရ ဝါစာနာသဗေဒ လို့ ခေါ်တယ်။ ဒါ စိတ်နဲ့ ဦးနှောက် နယ်စပ်မှာ ရှိတယ်။ စိတ္တဘာသာဗေဒသမားသက်သက်က ဦးနှောက်ထဲ ဘာသာစကား စည်းနုံးပုံ မထည့်ဘဲ စိတ်ထဲ ဘာ ဖြစ်နေသလဲ လေ့လာကြည့်တယ်။ ဘတ်စ်ကား ရုပ်သဘော သိစရာ မလိုဘဲ ရန်ကုန်က ဘတ်စ် ပြေးလမ်းတွေ လေ့လာနိုင်သလို စကားပြောမှုကို ဖြစ်စေတဲ့ ညှုရွန် တွေအကြောင်း မသိဘဲ ဘာသာစကား အလုပ်လုပ်ပုံ စူးစမ်းနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဦးနှောက်အကြောင်း သိတာ တိုးတက်လာတာနဲ့အမျှ စိတ္တဗေဒ သမားတွေလည်း ဦးနှောက်အကြောင်း သိတာကို တိုးလို့ ပူးတွဲ သုံးလာကြတယ်။ ဒါတို့ ပညာရပ်စကားအရ ညှုရဘာသာ ဗေဒလို့ ခေါ်ပါတယ်။ နှစ် တစ်ရာ

နီးပါး ဆွေးနွေးလာခဲ့ကြတဲ့ ပြဿနာကတော့ ဘယ်နေရာ ထိပါးမှုနဲ့ ဆက်စပ်နားလည်ရမလဲ ဆိုတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဘာသာစကားနဲ့ ဦးနှောက်

လူဦးနှောက် ဖွဲ့စည်းထားပုံက မက်မွန်သီးလိပ်၊ အတွင်းအဆန်ကို အပြင်အလွှာက ဝန်းရံထားတယ်။ အပြင်အလွှာက အထပ်ထပ် ခေါက်ထားပြီး ရည်ရွယ်စဉ်းစားတာ၊ လှုပ်ရှားတာတို့နဲ့ ခြစ်ဖျား ဖြစ်တယ်။ သေပြီးနောက် ဖွဲ့ပြာရောင် ဖြစ်သွားတယ်။ ဦးနှောက်ခြမ်းလို့ခေါ်တဲ့ အပိုင်းနှစ်ပိုင်း ခွဲထားတယ်။ ဝဲဘက်ခြမ်းက ကိုယ်ယာဘက်ကို ထိန်းချုပ်ပြီး ယာခြမ်းက ဝဲဘက်ကို ထိန်းချုပ်တယ်။ လေဖြတ်လို့ ကိုယ်ယာ ဘက်ခြမ်း သေရင် ဦးနှောက် ဝဲဘက်ကို ထိခိုက်တာ ဖြစ်တယ်။

ဦးနှောက်ခြမ်း နှစ်ခု တူတယ်လို့ ထင်ရပါတယ်။ မတူပါဘူး။ တစ်ခု အထူးသဖြင့် ဝဲဘက်က ပိုအားကောင်း၊ လွှမ်းမိုးတယ်။ သူက ယာကို ထိန်းချုပ်လို့တင် (လူ အများစုက ညာသန်တွေ) မဟုတ်ဘူး။ ဘာသာစကားကို ထိန်းချုပ်လို့ ဖြစ်တယ်။ လူ ၉၀ ရာနှုန်းဟာ ဝဲဦးနှောက်ခြမ်းမှာ ဘာသာစကားအတွက် အင်္ဂါ စုံပြီး မွေးလာကြတာ ဖြစ်တယ်။ ဝဲခြမ်းမှာ ဘာသာစကား မရှိသူတွေဟာ ဘယ်သန် ဖြစ်သွားကြရတယ်။

ဝဲခြမ်းမှာ ဘာသာစကား နေရာကို အတိအကျ လိုက်ရှာတဲ့ အခါ အငြင်းပွားရတယ်။ အကြမ်းဖျင်းကတော့ ရှင်းတယ်။ သဒ္ဒါမဲ့ရောဂါလို ထုတ်လုပ်ရေး ပြဿနာ ပေါ်သူတွေက ဦးနှောက် ရှေ့နား ဒဏ်ရာ ရထားတာ၊ စကားသွက်ရောဂါလို နား လည်ရေး ပြဿနာ ရှိသူတွေက နောက်နား ဒဏ်ရာ ရှိတာပါပဲ။

ဒါတွေကို ၁၉ ရာစုက စတင် ငြင်းခဲ့ကြတာပါ။ ပြင်သစ် ခွဲစိတ်ဆရာဝန် ပေါလ် ဘရီကာက ဝဲဘက်နားရှေ့ အထက်နားလောက်က နေရာကို ထောက်ပြ တယ်။ စကားမပြောနိုင်သူ နှစ်ဦး သေပြီး ခွဲရာ ဒီနေရာ ဒဏ်ရာ တွေ့ရတယ် ဆိုတယ်။ ကနဦး ဘရီကာ နေရာ ဒဏ်ရာ ရသူ စကားပြော ပြဿနာ ရှိတတ်တယ် လို့ လက်ခံနေကြပါပြီ။ သဒ္ဒါမဲ့ရောဂါကို ဘရီကာ စကားရောဂါ လို့ တံချို့ ခေါ်ကြတယ်။

နောက် ၇၅ မန် ဦးနှောက်နဲ့ အာရုံကြော ပါရဂူ ကားလ်ဗားနစ်က ဝဲဘက် နားရွက် အောက်နားလောက်မှာ ဒဏ်ရာရသူတွေ မဟုတ်တန်းတရားတွေ လျှောက် ပြောနေတာကို သတိပြုမိတယ်။ အဲဒီနေရာကို ဖားနစ် နေရာ

စကားသွက် ရောဂါကို ဗားနစ် ရောဂါ။ ခေါ်ကြပါတယ်။

ဦးနှောက်ထဲက နေရာကို နှလုံးလို အသည်းလို တိတိကျကျ ထောက် မပြနိုင်ဘူး။ ဘရိကာ နေရာ ဒဏ်ရာ ရပေမယ့် စကား ကောင်းကောင်း ပြောနိုင်သူတွေ။ အဲဒီနေရာ ဘာမှ မဖြစ်ပေမယ့် စကား မပြောနိုင်သူတွေကို တွေ့လာရတယ်။ ဒီတော့ လူတစ်ယောက်နဲ့ တစ်ယောက် နေရာ မတူဘူး။ နေရာထက် ဦးနှောက် ပစ္စည်း အဆက်အသွယ်က ပို အရေးပါတယ် စသဖြင့် ပြောသူတွေ ပေါ်လာပါ တယ်။

ဦးနှောက် စူးစမ်းမှုက ဘာသာ စကားအကြောင်း သိရေးမှာ ဖြည့်စွက် ပေးနေတယ်။ စကား သုံးတိုင်း ဦးနှောက်ထဲ သွေး ဝင်ရောက်တယ်။ သွေးစီး ကြောင်းထဲ ရေဒီယို သတ္တိကြွရေ ထိုးသွင်းထားရင် သွေးစီးတာကို မြင်နိုင်၊ တိုင်းတာနိုင်တယ်။ ဘာသာစကား အလုပ် တစ်မျိုး လုပ်ရင် ဦးနှောက် နေရာ တစ်မျိုး လှုပ်ရှားတယ်။ ကြိယာကို ရွေးတာ နေရာ အမျိုးမျိုး ပါရကာ ရှုပ်ထွေးတဲ့ လုပ်ရပ်လို့ တွေ့ရတယ်။ climbed လို ပုံမှန် ကြိယာရုပ်နဲ့ caught လို ပုံမှန် ကြိယာရုပ် သွေးစီးပုံ မတူဘူး။

ဒါ အရေးကြီးတဲ့ သုတေသနအပိုင်း ဖြစ်လာနေပြီ။

ဘာသာစကားနဲ့ ဟန်

'ဒဿနဗေဒက ကောင်းကင်တမန်ရဲ့ ကောင်ပံတွေကို ညှပ်ပစ်လိမ့်မယ်'လို့ ၁၉ ရာစု ကဗျာဆရာ ဂျွန် ကိစ်က ဆိုတယ်။ အလားတူပဲ၊ လူအများဟာ စာပေကို မဖြတ်တောက်လိုကြဘူး။ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာတာ စာပေရဲ့ မှော်စွမ်းကို ပျက်သွားစေလိမ့်မယ်လို့ စိုးရိမ်ကြတယ်။

ဒါပေမယ့် စာပေ ဘာသာစကားဟာ ကောင်းကင်နတ် ဖုန်မှုန့်တွေကို ပရမ်းပတာ ရောမွှေထားတာ မဟုတ်ချေဘူး။ နေ့စဉ်သုံး စကားအပါအဝင် အခြား ဘာသာစကားပုံစံမျိုးစုံနဲ့ ထပ်တူကျတာတွေ ရှိနေတယ်။ တစ်ချိန်က တော့ စာပေဟာ ဘာသာစကား 'စည်းတွေ'ကို ချိုးဖောက်တယ်လို့ ထင်ခဲ့ ကြတယ်။ ခုခေတ်မှာတော့ 'တကယ်' စည်းတွေ သတ်မှတ်နိုင်၊ 'ချိုးဖောက်' ထားတဲ့ စည်းတွေကနေ ခွဲခြားနိုင်တယ် ဆိုတဲ့ အယူအဆ မှိန်လာပါပြီ။ ဘာသာ စကားဟာ ဆွဲဆန့်နိုင်တယ်။ အနားဖွာတယ်။

နောက်ပြီး 'စာပေ' ဆိုတဲ့ အမှတ်တံဆိပ်ကိုလည်း ပြန်လည်သတ်မှတ် လိုက်ကြပါပြီ။ စာပေက 'တန်ဖိုးထားမှု မြင့်မားတဲ့ အရေးအသား'၊ စာပေ မဟုတ်တာက 'တန်ဖိုးထားမှု နိမ့်တဲ့ အရေးအသား' ဖြစ်တယ်။ ပန်းပင်က လိုချင်ကြတဲ့ အပင်၊ ပေါင်းပင်က မလိုချင်ကြတဲ့ အပင် ဆိုသလိုပေါ့။ ဆုံးဖြတ် သူအပေါ် မူတည်ပြီး တန်ဖိုးက ပြောင်းလဲတယ်။ မျိုးဆက်တစ်ခုနဲ့ တစ်ခု တန်ဖိုးတွေ ပြောင်းလဲတယ်။ ရာစုတစ်ခုက တန်ဖိုးထားခဲ့တာကို နောက်ရာစုမှာ ရွတ်ချခံရနိုင်တယ်။ အချိန်မရွေး စာ 'ကောင်း' နဲ့ စာ 'ညံ့' ရောနေတတ်တယ်။ ခိုင်မြဲတဲ့ နယ်ခြားမျဉ်း မရှိပါဘူး။

ဒီအခန်းမှာ စာပေစကားကို ကြည့်ကြမယ်၊ 'သာမန်' စကားနဲ့ တူတာ၊ မတူတာတွေကို စူးစမ်းမယ်။ ဆက်နွယ်နေတဲ့ အထူးတလည် စကားမျိုး နှစ်ခု ကိုလည်း ဆွေးနွေးမယ် - သတင်းစာ စကားနဲ့ ကြော် ငြာစကား။

စာဟန်နဲ့ ဝုတ္တိဗေဒ

စာပေစကားကို ဘာသာစကား ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာတာကို ဝုတ္တိဗေဒ၊ စတိုင်ဗေဒလို့ ခေါ်တယ်။ ဒါ တော်တော်လေး လွဲမှားနိုင်တဲ့ ဝေါဟာရ ဖြစ်တယ်။ 'စတိုင်' ဆိုတာ တစ်ချိန်က ဘာသာရေးစကား၊ ဥပဒေ စာရွက်စာတမ်း စကားလို ဘာသာစကား အမျိုးအစား အမျိုးမျိုးကို ခေါ်ကြတာကိုး။ ဒါပေမယ့် ဒီအမျိုးအစားတွေကို အခု အင်္ဂါစဉ် ဝါ ရီဂျူစတာ လို့ ခေါ်နေပါပြီ။ တစ်ချိန်တည်းမှာ စတိုင်နဲ့ စတိုင်ဗေဒ စကားလုံးတို့က စာပေမှာ သုံးတဲ့ ဘာသာဗေဒ ဆိုတဲ့ အထူးပြု ကျဉ်းမြောင်းတဲ့ အသုံးကို ရရှိသွားကြပြီ။

စာပေစကားဟာ နေ့စဉ်စကားကနေ သွေဖည်တတ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် စံ သွေတာတော့ မဟုတ်ဘူး။ ထုံးစံက တချို့ အပိုင်းတွေကို ထူးဆန်းအောင် လုပ်ပြီး ပီး မောင်းထိုးပြ ဦးစားပေးပြတယ်။ ဦးစား ပေးပြတာ လိမ်ယှက်နေတဲ့ အဓိပ္ပာယ် နှစ်ရပ် ရှိတယ်။ တစ်ခုမှာ သာမန် အသုံးမှာ ရှိမယ့် မျှော်လင့်ချက် တွေ နောက်ခံနဲ့ စာပေ အသုံးကို ရှေ့စာန်း ထုတ်တာ ဖြစ်တယ်။ တစ်ခုက တချို့ အသွင်တွေကို စာကိုယ် အတွင်း ထင်ရှားလာ၊ ဦးစား ပေးလာရတယ်။ ဦးစားပေး ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရအတိုင်း၊ စာပေ စကားကို အမြင် အနုပညာနဲ့ တမင် နှိုင်းယှဉ်ထားတာ ဖြစ်တယ်။ အမြင်အနုပညာမှာ အနုပညာသည်က ပန်း ချီတစ်ကားရဲ့ အသွင်တစ်ခုကို အခြား အသွင်တွေထက် အလေးအနက် ပြုထားတတ်တာကိုး။

လေဖွဲ့ ကဗျာဟာ မှီးလေဝသ အကြောင်း စကားပြောတာနဲ့ မတူပေဘူး။ ဒါပေမယ့် ကဗျာဟာ သိပ်ထူးဆန်းနေလို့ မရဘူး။ နို့ပို့ရင် စာဖတ်သူတွေ 'စိတ်ကုန်' သွားလိမ့်မယ်။ စကားရဲ့ ခန့်မှန်းသာတဲ့ အပိုင်း အနည်းငယ်ပဲ တစ်မျိုး ပြောင်းရမယ်။ ဒါကို ဆက်လက် စဉ်းစားကြရအောင်။

ဒီ စိတ်ရှည်တဲ့ ကြယ်တွေပါပဲ

'သူတို့လည်း ဒီတောက်ပ၊ စိတ်ရှည်တဲ့ ကြယ်တွေပါပဲ' လို့ သူ့ရဲ့ Hyperion ကဗျာမှာ ကိစ်က ဆိုတယ်။ စာပေ စကားမှာလည်း ဖောနလောဂ၊ မောရဖလောဂ၊ (မှားသောအားဖြင့်) ဝါကျဖွဲ့ထုံးဟာ ဒီ တောက်ပ၊ စိတ်ရှည်တဲ့ ကြယ်တွေပါပဲ။ တစ်ခါတလေ ထုံးစံက သွေဖည်နိုင်တယ်။ ဒါပေမယ့် သူများနဲ့

နှိုင်းစာရင် သွေဖည်တာ နည်းပါတယ်။

ဖောနလောဂကို ကြည့်။ 'Be careful o' vidders [widows] all your life' လို့ ချားလ်စ် ဒစ်ကင်းစ်နဲ့ Pickwick Papers မှာ မစွတာ ဝဲလာက ဆိုတယ်။ v နဲ့ w ပြောင်းတာ သူ့ ကော်ဒ်နီစကားကို အဓိက လက္ခဏာ ပြထားတယ်။ စံမဟုတ်တဲ့ အသံတွေကို ဒီမှာလို ရံဖန် ပုံမှန် စာလုံးပေါင်း ပြောင်းကာ ပြလေ့ ရှိကြပါတယ်။

ဝိဘတ်သွယ် မောရဖမ်တွေကို ဟာသ ကဏ္ဍက လွဲလို့ ပြောင်းခဲ့တယ်။

*Tell me, o octopus, I begs,
Is those things arms, or is they legs?*

Ogden Nash

[I begs တွဲထားတာ၊ things, they is တွဲစပ်ထားတာ]

ဝါကျဖွဲ့ထုံးက မောရဖလောဂထက် သွေဖည်တယ်။ ဒါပေမယ့် အသေးအဖွဲ့သာ ဖြစ်တယ်။

*About the wooldlands I will go
To see the cherry hung with snow*

A.E Housman

*And like a dying lady, lean and pale,
Who totters forth, wrapped in a gauzy veil,*

Percy Bysshe Shelley

*I see a lily on thy brow,
With anguish moist and fever dew;*

John Keats

ဝိတ်က ရည်သည်
ရွှေပြည်ငှာန ဝေးသောကြောင့်
လက်ဝဲ သုန္ဒရ

ရောင်းကာသာ ဆပ်လိုက်ပေရော
ရွာရွှေက ယာတစ်ခင်း။

သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း

တရားမွန် မှန်သဘောကို
ဟောလှည့် အဦး။

မင်းသုဝဏ်

ဒီနမူနာတွေမှာ ဝါကျဖွဲ့ထုံး အပြောင်း အလဲက အသေးအဖွဲပါ။ အမည်းပြ
စ ကားစုတွေကို သာမန်ပြောစကားမှာ နည်းနည်းလေးပဲ ပြောင်းရလိမ့်မယ်။
I will go about the woodlands, Like a lean and pale dying lady,
moist with anguish and fever dew. ရွှေပြည်ငွာန ဝေးသောကြောင့်
စိတ်ကရည်သည်။ ရွာ ရွှေက ယာတစ်ခင်း(ကို) ရောင်းကာသာ ဆပ်လိုက်
ပေရော့ တရားမွန် မှန်သဘောကို အဦး ဟောလှည့်ပါ။

အဓိက ပုံပျက်ပန်းပျက် လုပ်တာမျိုး ရှားတယ်။ နားလည်မှုကို အလွန်
အလွန် ပျက်ပြားစေမှာကိုး။

စကားလုံးတို့ ဓမ္မတာ

စကားလုံးတွေဟာ စာပေကို ဇာတိုးရတဲ့ သိုးမွေးတွေ ဖြစ်တယ်။ ဒါပေမယ့်
ရှိပြီးသားတွေ၊ နည်းသစ်နဲ့ သုံးထားတာပဲ အဓိက ဖြစ်တယ်။ လေးနက်တဲ့
စာပေမှာ စကားလုံး အသစ် ကျပ်ချွတ် ရှားတယ်။

ခပ်ဟောင်းဟောင်း စကားလုံးတွေကို ရံဖန် ကဗျာဆန်တယ် ယူဆ
ကြတယ်။ quoth, fain, behold မြန်မာ ခွန်းချွေ၊ ဆုပ်နံ၊ ရှုမြင်တို့လိုမျိုး။
သမားရိုးကျ အတိုကောက် o'er, 'twas, ne'er တို့လိုမျိုး။ ဒါတွေလည်း
ချွေချွေတာတာ သုံးကြတာပါ။ အခုတော့ စာပေမှာတောင် အတွေ့ရနည်း
လာနေပါပြီ။

အဆင်သစ်တွေ တီထွင်ဖို့ ကြိုးစားရာမှာ စာရေးဆရာများဟာ ဇာလုံး
သူတွေနဲ့ တူတယ်။ black despair, green fingers, purple patch လို့
ထင်ရှားသိသာတဲ့ အတွဲတွေကို ရှောင်ကြတယ်။ သစ်လွင်တဲ့ ပင်ကိုယ်ဖြစ်
အဆက်အစပ်တွေကို ထွင်ကြတယ်။ 'အဲဒီနောက် ချစ်သူ၊ မီးပြင်းဖိုလို
ညည်း... ' လို့ ရှိတ်စပီးယားက ဆိုတယ်။ 'ဖလန်နယ် အနီထမီ အရောင်
ငှက်တွေ စောင်းသဏ္ဍာန် တောင်ကုန်းတွေကို ဆတ်ခနဲ ဖြတ်ပျံသွား' လို့
ဒီလန် တောမာစ်က သူ့ဘဝကလေးကို ဖွဲ့တယ်။ မြေလူးငှက်က 'အနွဲ့နွဲ့ထားစ
အသံနဲ့ အုတ်တွေကို အံ့ဩစေကာ' တေးသီတယ်လို့ ကဗျာဆရာ ဖိလစ်
လာကင်က ရေးတယ်။

ဒီ နမူနာတွေဟာ ရှေး အလင်္ကာ ကျမ်းလာ အဓိပ္ပာယ် သဘော ကြောပ်
ခေါ် ဝက်ဝုတ္တိတွေပါပဲ။ အစဉ်အလာက ကဗျာအဓိပ္ပာယ်နဲ့ ဆက်စပ်နေ
တယ်။ အဓိက အင်္ဂါတွေ ဆက်စဉ်းစားကြရအောင်။

လှည့်ပတ်စကားများ

'ကြောပ်' ဆိုတဲ့စကားဟာ ခေါမစကားဖြစ်ပြီး လှည့်တာ၊ ကွေးလိမ်တာလို့
အဓိပ္ပာယ် ရတယ်။ ဥပမာ အလင်္ကာက အရိုးစင်းဆုံးပါပဲ။ မတူတဲ့ အရာ
နှစ်ခုကို နှိုင်းတာ ဖြစ်ပါတယ်။ 'ကျော်ကြားမှုဟာ မြစ်နဲ့ တူတယ်' (ဖရန်ဆစ်
ဘောကန်) ။

ရွှေပက အလင်္ကာက လူသိအများဆုံး ဖြစ်တယ်။ ခေါမ ဒဿနဆရာ
အာရိပ်တောတဲလဲစ်က 'အရာတစ်ခုကို အခြားအရာတစ်ခုရဲ့ အမည်
လာသုံးခြင်း'လို့ တစ်ခါက ဖွင့်ဆိုဖူးတယ်။ ဥပမာ 'ကျော်ကြားမှုဟာ အစာ
ဖြစ်တယ်' ('ကျော်ကြားမှုဟာ သေသူတွေ စားတဲ့ အစာ ဖြစ်တယ်' လို့
ကဗျာဆရာ အောစတင် ဒေါဘဆန် တစ်ခါက ဆိုဖူးတယ်)။ ကျော်ကြား
မှုဆိုတာ တကယ်က ဝါးစားလို့ ရတဲ့ အရာမှ မဟုတ်တာကပဲ။)

ရွှေပကကို အခြေခံအားဖြင့် ကဗျာ အသုံးလို့ တစ်ခါတလေ ယူဆတတ်
ကြတယ်။ ကဗျာမှာ ရွှေပကတွေ ပေါတာ အမှန်ပါပဲ။ ဒါပေမယ့် နေ့စဉ် စကား
မှာလည်း ပေါပါတယ်။ ရွှေပကဟာ နေ့တစ်နေ့ စကား ရဲ့ လွှဲရှောင်မရတဲ့ အပိုင်း
ဖြစ်နေတယ်။ ဥပမာ-

- မြင့်သိန်းက သိုက်တူးသမား။
- သူတို့ပြောတာ သင်္ကြန် အမြောက်ပါ။
- ငွေတွေ သဲထဲ ရေသွန် ဖြစ်ပေါ့။
- ဦးမြခမျာ ရောဂါနဲ့ နပန်းလုံး နေရရှာတယ်။
- စီးပွားရေးက ဝုန်းဝုန်း လဲနေပြီ။

ဒါကတော့ မီးစင်ကြည့်ကရမှာပေါ့။ စသဖြင့်၊ စသဖြင့်၊ မသုံးဘဲ
နေလို့ကို မရ သလိုပဲ။ အထူးသဖြင့် အဖြစ်မြန်တဲ့ ငွေရေးကြေးရေး ကိစ္စတွေမှာ
ဖြစ်တယ်။

- ဒေါ်လာတော့ ဇောက်ထိုး ကျသွားတာပဲ။
- စီးပွားရေး ဦးမော့လာပါဦးမလား။

ဒါပေမယ့် နေ့စဉ်သုံး ရွှေပက အများပဲ ပုပ်သိုးလာနေပြီ။ မိုးပြာ၊
မဟူရာည တို့လို ကလီရှေးတွေကို ရွှေပကအသေတွေလို့ ခေါ်တယ်။ ကဗျာ
ရွှေပကဟာ လတ်ဆတ်ရတယ်။ သာမန် စကားထက် ပိုပြီး လုံးဝ သစ်လွင်တဲ့

ရွှေခင်းကို ဖော်ထုတ်ပေးနိုင်ရတယ်။ ရှိတ်စပိယရဲ့ နာမည်ကျော် စကားကို ကြည့်လေ-

Sleep, which knits up the raveled sleeve of care
သောကရဲ့ အစဖွားနေတဲ့ အတိအလက်ကို ဇာလုံးတဲ့ အိပ်ခြင်း

ဒီမှာ 'အိပ်ခြင်း' ဟာ စကားတစ်လုံးတည်းနဲ့ မဆိုဘူး။ ဇာတ်လမ်း ဇာတ်ကွက် တစ်ခုလုံးကို မြင်ထင်လာစေတယ်။

ဒီတော့ ကဗျာ ရူပကတို နေ့စဉ်သုံး ရူပကက ခြားနားစေတာက အရည်အ သွေး ဖြစ်တယ်။ အရေအတွက် မဟုတ်ဘူး။ အကောင်းဆုံးတွေဟာ သစ်လည်း သစ်၊ ဆီလည်း ဆီလျော်တယ်။ စာဖတ်သူ အံ့အားသင့်သွား ရတယ်။ ယုတ္တိမရှိလို့ မထင်ရဘူး။

တပူးတွဲတွဲ

The moan of doves in immemorial elms,
And murmuring of innumerable bees.

Lord Alfred Tennyson

ဒီ တင်နီဆန်ရဲ့ ပါဒတွေကို 'ကဗျာ' အရေး အသား နမူနာအဖြစ် ကိုးကားလေ့ ရှိတယ်။ ချိုးကူးသံနဲ့ ပျားညည်းသံကို ဖော်ကျူးထားတာပဲ။ အတတ်ပညာ စကားအရ မြည်သံစွဲ အလင်္ကာပါ။ ဒီ အိပ်ပျော်ချင်စရာ အသံကို ထပ်ဆိုမှု၊ ဒီမှာ အဓိက m သံ r သံတွေ ထပ်ဆိုမှုနဲ့ ဖန်ဆင်းလိုက်တာပါ။

လွမ်းလှောက် လွမ်းဝေ
ကြီးလေစေဟု
မြောက်လေ ပျံ့ဖြည်း

နတ်ရှင်နောင်ရဲ့ ဒီ သုံးပါဒမှာ သရသံအပြင် "လ" ဗျည်းသံတွေ ထပ်ထား တာပါ။ (လွမ်း၊ လှောက်၊ လွမ်း၊ လေ၊ လေ) မြောက်လေရဲ့ နေ့သံကို ကြားယောင်စေတာ ဖြစ်တယ်။

မြည်သံစွဲဆိုတာ 'ဝုန်း'၊ 'ဒိုင်း'၊ 'ခွင်' လို့ သဘာဝအသံကို တုထားတာမျှ မဟုတ်ဘဲ အသံတွေ ထပ်ဆိုကာ ငှက် မြည် သံ၊ ရေ စီးသံ၊ လေ တိုက်သံ ပေါ်အောင် ကဗျာဆရာ စီစဉ်တာကိုမှ ခေါ်ရတာကို သတိပြုပါ။

ထပ်ဆိုမှုဟာ စာပေတစ်ခုကို စုစုစည်းစည်း ဖြစ်အောင် လုပ်ပေးရာမှာ ကူတဲ့ ကော်ပါပဲ။ ဟုတ်ကဲ့၊ တကယ့်ဘဝ စကားပြောမှာလည်း ထပ်ဆိုတာ များပါတယ်။ 'ဘောလုံး။ ဘောလုံးနဲ့၊ လူတိုင်းပဲ တဘောတည်း ဘောလုံး'တဲ့။ စာပေ ထပ်ဆိုမှုမှာ အစီအစဉ်ရှိတာက နေ့စဉ်သုံး ထပ်ဆိုတာနဲ့ ကွဲပြားစေတာ ဖြစ်ပေတယ်။

ကာရန်နဲ့ မကြာဟာ ကဗျာနဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့ ထပ်ဆိုမှု အမျိုးအစားတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ မြန်မာ ကဗျာရော အင်္ဂလိပ် ကဗျာမှာပါ သုံးကြတဲ့ ကာရန်မှာ အဆုံးသံတွေ (ကာရ + အန္တ - အက္ခရာ အဆုံး) ထပ်ဆိုထားပါတယ်။

*That orb'd maiden with white fire laden,
Whom mortals call the Moon,
Glides glimmering o'er my fleece-like floor,
By the midnight breezes strewn.*

(ကာရန်ဟာ Moon နဲ့ strewn တင် မဟုတ်။ ပါဒတွင်းက laden နဲ့ maiden, o'er နဲ့ floor ပါ ညီနေတာ သတိပြုပါ။)

တောင်တောရယ်သာ
မာလာက ငုံဖူး။
တစ်ပင်ကို နှစ်ပင် ယှက်တယ်၊
ကျေးငှက်က မြူး။

(အဓိက ဖူးနဲ့ မြူး၊ ပြီး သာနဲ့ လာ၊ ယှက်နဲ့ ငှက် ကာရန်ညီ)

ကဗျာ မကြာက မြန်မာမှာ မရှိဘူး။ ပါဠိမှာ ရှိတယ်။ ပါဠိလို ဂိုဏ်း ခေါ်၊ အင်္ဂလိပ်လို foot လို့ ခေါ်တဲ့ ရစ်သမ် ယူနစ်တွေ ထပ်ဆိုတာ ဖြစ်တဲ့ အင်္ဂလိပ်ကဗျာ ရဲ့ မကြာကို ပထမတော့ သဘာဝ မကျဘူး ထင်ရမယ်။ ဒါပေမဲ့ ကဗျာက သဘာဝ မကျတဲ့ စည်းတွေ သုံးနေတာ မဟုတ်ပါဘူး။ နောက်ဆုံးမှာက စကားပြောကို အခြေခံထားတာပါ။ အပိုင်း အများစုက နေ့စဉ် စကားမှာ တွေ့ရတဲ့ dum-di, dum-di, 'Monday, Tuesday, ... bread'n butter' ဝုံစနဲ့ ရေးထားတာပါ။

Tyger! Tyger! burning bright

In the forests of the night...

William Blake

တခြား မကြာတွေ့လည်း ရှိရဲ့၊ တချို့ တော်တော် ရှုပ်ပါတယ်။

ကဗျာ မကြာတွေ့ စကားပြော ရစ်သမ်နဲ့ ကွဲတာကတော့ ပိုထပ်တာ၊
တပြေးညီတာပါပဲ။ တစ်ခါတလေ ငြုန်းဆို မကြာ ပုံစံကို ရည်ရွယ်ချက် ရှိရှိ
ဖောက်လိုက်ရင်၊ လှိုင်းတွေပေါ် ပြေးနေတဲ့ လှေ (*dum-di, dum-di, dum-*
di) ငြုန်းဆို လှိုင်းတွေ နဲ့ ဝင်တိုးရသလို ဖြစ်သွားတယ် (*dum-dum-dum*)-

Dirty British coaster with a salt-caked smoke stack

Butting through the channel in the mad March days...

John Masefield

ထပ်ပြောရဲ့၊ သိပ်သိပ်မွေ့မွေ့။

By the shores of Gitche Gumee

By the shining Big Sea water,

Stood the wigwam of Nokomis,

Daughter of the Moon, Nokomis..

Henry W. Longfellow

Hiawatha ကဗျာက ဒီပါဒတွေမှာ သိသိသာသာ ထပ်ဆိုတာ ပါတယ်။
စာပေ အများစုဟာ မသိမသာနဲ့ ထပ်ဆိုမှု နည်းတွေနဲ့အတူ ချိတ်တွဲနေကြ
တာပါ။ ဟိယဝသ ဆက်ဆိုတယ်။

'Dark behind it rose the forest,

Rose the black and gloomy pine-trees,

Rose the firs with cones upon them

ဖားပင်တွေ၊ ထင်ရှားပင်တွေ အပင်ချဉ်းပဲ။ အပင်စုဟာ တော ဖြစ်သွားတယ်။
ဒါတွေကို စာဖတ်သူ သိတယ်လို့ ကဗျာဆရာက မှတ်ယူထားတယ်။

They shut the road through the woods

Seventy years ago.

Weather and rain have undone it again,

And now you would never know

There was once a path through the woods

*There was once a path through the woods
Before they planted the trees.*

Rudyard Kipling

ဒီပါဒတွက် ရိုးစင်းပါတယ်။ ဒါပေမယ့် နီးနီးကပ်ကပ် ဆက်စပ်နေတဲ့ *road* နဲ့ *path*, *tree* နဲ့ *wood*, *rain* နဲ့ *weather* လို့ စကားလုံးတွေက ဆက်ပေးထားတယ်။

ထပ်ဆိုခြင်း၊ ထပ်ဆိုသလောက်နီးနီး ဖြစ်ခြင်းတို့ဟာ တစ်စိတ်တစ်ဒေသပဲ ပါဝင် ကပြကြတယ်။ အောင်မြင်တဲ့ စာပေတစ်ရပ်မှာ အခြေခံက အဆောက်အအုံ ရှိနေတယ်။ အခြား ဘာသာစကား သဏ္ဍာန် အားလုံးမှာ ရှိကြသလိုပါပဲ။

အမိုးကို ရွာခြင်း၊ တဗျာ၊ သတင်း စကားလုံးများဟာ အောက်ခံ အမိုးပေါ်က အသားနဲ့ တူတယ်။ အမိုးမှာပုံ မတူကြဘူး။ တချို့ တဗျာက ဖွဲ့စည်းပုံ တင်းကျပ်တယ်။ ဆောနုတ်က ဆယ့်လေး ပါဒနဲ့ဖွဲ့ထားပြီး လင်းမရစ်က ငါးပါဒပဲ ပါတယ်။

*There was an old man of the coast,
Who placidly sat on a post;
But when it was cold,
He relinquished his hold,
And called for some hot buttered toast.*

Edward Lear

အခြား အရေးသဏ္ဍာန်တွေမှာ အဆောက်အအုံက မသိသာလှဘူး။ သတင်းစာ သတင်းကို ကြည့်။ 'သတင်းစာ စကား' ဘာ ဖြစ်တယ် ညာ ဖြစ်တယ် ဝေဖန်တာ ဒေဝ်စားတယ်။ ဒါ မဟုတ်သေးပါဘူး။ စကားလုံးတွေဟာနဲ့တွေ ရိုးစင်းပါတယ်။ သတင်းစာသမား သင်တန်းသားတွေကို ကျော့အော်ဝဲလ် တင်ပြဖူးတဲ့ ရှင်းရှင်းရေးနည်း စည်းကမ်းတွေကို လိုက်နာဖို့ အကြံပေးလေ့ရှိ ကြတယ်။

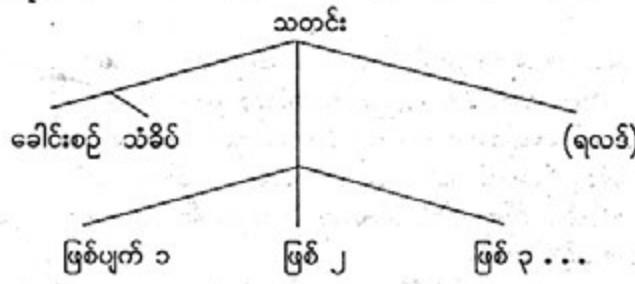
- စကားလုံး အတိုနဲ့ ပြီးမှာ အရှည် မသုံးပါနဲ့။
- စကားလုံး တစ်လုံးကို ဖြုတ်နိုင်ရင် ဖြုတ်ပါ။
- Active voice သုံးနိုင်တဲ့ နေရာ Passive မသုံးပါနဲ့။ စသဖြင့်

နက်နဲတာက သတင်း အောက်က အဆောက်အအုံ ဖြစ်တယ်။ သိစရာ အသစ်ကို ပထမဆုံး တင်ပြရတယ်။ ဘာ ဘယ်မှာ (ဘယ်တုံးက) ဘယ်သူ ဘယ်လို (ဘုကြောင့်) ဆိုတဲ့ သံခိပ် (သတင်းစာ ဖော်နည်းကား ခေါ်တယ်) အတွင်းမှာပ။ ရည်ရွယ်ချက်က ဖတ်သူကို ဘာ ဖြစ်သလဲ၊ ဘယ်မှာလဲ၊ ဘယ်သူ (တွေ) အကျိုးဝင်သလဲ၊ ဘယ်လို ဖြစ်တာလဲ၊ ဘာကြောင့် ဖြစ်တာလဲ အမြန် သိစေဖို့ ဖြစ်တယ်။ ဘယ်တုန်းက မပါဘဲ ရှိတတ်တယ်။ သတင်းက မကြာမီက အသစ်လို့ နားလည်ရတာကိုး။ ဘုကြောင့်လဲ အမြဲတမ်း မသိရဘူး။ ဥပမာ-

အနည်းဆုံး လူ ၂၆ သေ၊ ၂၀၀ ကျော် ဒဏ်ရာရတဲ့ စရာမ ကားဗုံးကြီး ပေါက်ကွဲတာ ဘင်ဒီမြို့နယ် မနေ့ ညနေက ပါပဲ။ (ဖော်နည်းကား စည်းကမ်းနဲ့ ကိုက်အောင် ရေးရလို့ မြန်မာစာ မချောပါ)

အရေးကြီးတဲ့ သိစရာ အချက်ကြီးကို ပထမ ဝါကျမှာ ထည့်လိုက်တယ်။ အဖြစ်အပျက် တစ်ခုလုံးရဲ့ အတိုချုပ် ဖြစ်သွားတယ်။ (ဒီလို ဖြစ်နိုင်ဖို့ မြန်မာ ဝါကျ ဖွဲ့ထုံးကို ပြင်လိုက်ရတယ်။ မပြင်ရင် လူ သေတာ နောက်ဆုံး ရောက် သွားမယ်) ဒီ အတိုချုပ်ကို ကျွမ်းကျင်တဲ့ သတင်းစာသမားမှ ရေးနိုင်တယ်။ ခေါင်းစဉ်ကို ဒီအတိုချုပ်က ယူရတယ်။

သံခိပ် ပြီးတော့ အဖြစ်အပျက် တစ်သီတစ်တန်း လာတယ်။ ဖြစ်တဲ့ အစီအစဉ် အတိုင်း ဟုတ်ချင်မှ ဟုတ်မယ်၊ နောက်အကျဆုံးကို အရင်ပဲ။ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း စိတ်ဝင်စားစဖွယ်ဖြစ်အောင် တင်ပြဖို့ အရည်အချင်း အဆင့် မြင့်မြင့်လိုတယ်။ နောက်ဆုံးမှာ အရှုံးအနိုင် ရလဒ် တင်ပြတဲ့ ဝါကျ လာမယ်။ အရေးတကြီး အချက် မပါစေရဘူး။ နေရာမရရင် ဒါ အဖြတ် ခံရမှာကိုး။

ကြော်ငြာ စကား

Musk. The missing link between animal and man.
 Earthy, Primitive, Fiercely masculine (အလှပြင် ပစ္စည်းကြော်ငြာ)

Outspan. The great taste of grapefruit. Cool, refreshing, full of flovour. Wholesome, natural grapefruit- the colour of the sun. Puts the rest in the shade. (သစ်သီး ကြော်ငြာ)

ကြော်ငြာ ရေးသူများဟာ သတင်းစာသမားများလိုပဲ တိုတိုနဲ့ မျက်စိကို ဖမ်းစားနိုင်အောင် တင်ပြကြရတယ်။

ကြော်ငြာသမားတွေ ထိရောက်မယ့် အဓိက နည်း သုံးနည်း ရှိတယ်။ ကြီးကြီးရေး၊ တိုတိုရေး၊ သီချင်း အတိုအစဆန်ရတယ်။ အထက်က မဂ္ဂဇင်း ကြော်ငြာတွေကို ပုံမှန်ထက် ကြီးတဲ့စာလုံးနဲ့ ရိုက်ထားတာပါ။ စာမျက်နှာတွေ လှန်သွားရင်း မဖတ်မိဘဲ မနေဘူး။ လမ်းဘေး ကြော်ငြာ ဆိုင်းဘုတ် မဖတ်မိဘဲ မရှိသလိုပဲ။

အဓိပ္ပာယ်မှာ အရေးမကြီးတဲ့ စကားလုံးတွေကို ဖြတ်ထားတယ်။ ဒီတော့ ကြိယာ မပါကြဘူး။ ကြိယာနဲ့ဆိုင်ရင် ဘယ်လောက် ငြီးငွေ့စရာ ဖြစ်မလဲ စဉ်းစားသာ ကြည့် Think about musk. It is the missing link between animal and man. It is earthy. It is primitive. It is fiercely masculine. ကြော်ငြာမှာ ကြိယာထည့်ရင် အမိန့်ပေးပုံစံပဲ- *Drink a pint of milk a day. (စကားပြောဆန်ဆန် ဆက်ရေး) Go to work on an egg.*

Have a break, have a Kitkat.

အမိန့်ပေး မဟုတ်ရင် present tense ပဲ။ *negative* မသုံးတဲ့ဘူး။

Persil washes better.

Oxo gives a meal man appeal.

You can take a White Horse anywhere.

တိုးချဲ့ ကြော်ငြာမှာ စာစီပုံမှာ ဖော်မျူလာအတိုင်း ဖြစ်တယ်။ ပထမ၊ 'သော့ချက်' စကားလုံး၊ နောက်က အတန်းရှည် 'Musk. The missing link between animal and man.' ဒီနောက် တိုတို ထိထိ မိမိ စကားလုံး တစ်သီတစ်တန်း။ အရေးကြီး စကားလုံးတွေကို အနက်တူနီးနီး စကားလုံးတွေနဲ့ ထောက်၊ 'Earthy. Primitive', 'Cool, refreshing', 'Wholesome, natural'. တစ်နေရာရာမှာ အဓိပ္ပာယ် နှစ်မျိုးအပေါ် ကစားတာ ရှိတတ်တယ်။ The colour of the sun- puts the rest in the shade'. အခြား ထင်ရှားတဲ့ ကြော်ငြာတွေမှာ စကားလုံးကို ကစားတာတွေ တွေ့နိုင်တယ်။

Better in jams than strawberries (ကားကြော်ငြာ)

Players please. (မီးကရက် ကြော်ငြာ)

ဒီ သေနင်္ဂဗျူဟာတွေကို လူတွေ ရုပ်ပူနဲ့ ရေမွှေး ဝယ်ချင်အောင် ထုပ်ရာမှာတင် သုံးတာမဟုတ်ဘူး။ နိုင်ငံရေးပါတီတွေကလည်း သုံးကြတယ်-
Let's go with Labour. (လေဘာ ပါတီ ကြွေးကြော်သံ)
Labour isn't working (တွန်ဆားဗတစ် ပါတီ ကြွေးကြော်သံ)

ဒီလို နည်းနဲ့ စကားလုံး ရက်ကန်းသည်တွေ၊ အထူးသဖြင့် ကဗျာဆရာတွေ၊ သတင်းစာသမားတွေ၊ ကြော်ငြာစာရေးသူတွေက စကားလုံးကို ထိမိအောင် အသုံးပြုကြပါတယ်။ စကားလုံး တာသွားပုံကို ပြတာမို့ မြန်မာလို ဘာသာပြန် မပေးတော့ဘူး။ ပြန်လို့လည်း မရတာ တွေ့ပါလိမ့်မယ်။

ဘာသာစကား အပြောင်းအလဲ

ဘာသာစကားဆိုတာ ပြောင်းလဲတဲ့ သင်္ဘောရ သဘော ရှိတယ်။ အသံ၊ ဝါကျဖွဲ့ထုံး၊ အဓိပ္ပါယ် ပြောင်းလဲလို့ နေတယ်။ ဒါပေမယ့် ပြောသူတွေက သတိမမူမိကြဘူး။ အပေါ်ယံကြောမှာ ပြောနေတဲ့ အသံတွေ ဝါကျဖွဲ့ထုံးတွေ မြဲတယ်ပဲ ထင်နေရတာကိုး။ နတ်ရှင်နောင်၊ ဦးညို၊ ကင်းဝန် မင်းကြီးတို့ရဲ့ စာတွေကို လှန်ကြည့်လိုက်မှ ဘာမှ ကြာသေးတာ မဟုတ်တဲ့ အချိန်ပိုင်းအတွင်း မြန်မာစကား အတော်ပြောင်းလဲသွားပါကလား သဘောပေါက်မိမယ်။

ကနေ့ ပြောနေကြတဲ့ မြန်မာစကားကို ကြည့်ရင်လည်း အသံတွေ တည်ဆောက်ပုံတွေ ပြောင်းနေတာ တွေ့နိုင်တယ်။ 'မည်'၊ 'ပြီ'၊ 'ပြီး'တို့မှာ ပါတဲ့ ရရစ်သံ ပြုတ်လာနေပြီ။ 'လာမည်' (ပြီ)ကို 'လာမယ်'၊ 'လာပြီ'ကို 'လာဘီ'၊ 'စားပြီးပြီ'ကို 'စားပီးဘီ'ပဲ ထွက်နေကြပါပြီ။ ဗဟုဝုစ် 'တွေ့'ကလည်း ဝဆွဲ ပြုတ်နေပါပြီ။ 'လူတွေ့'ကို 'လူဒေ'ပဲ ပြောနေကြပါတယ်။

ရှေး ကတ္တား နောက်ဆက် 'သည်'ကို သုံးချင်မှ သုံးတာက ပုဂံခေတ်က တည်းက စခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ခုခေတ် 'က'နဲ့ 'ဟာ'လည်း အဲဒီအတိုင်းပါပဲ။ ကံနောက်ဆက် 'ကို' သို့ ပြုတ်တာကတော့ မကြာသေးဘူး ဆိုရမယ်။ အရေးအသားမှာကို 'ကျောင်းသို့ သွားသည်'၊ 'မန္တလေးသို့ သွား၏' နည်းသွားပြီး 'ကျောင်းသွားသည်'၊ 'မန္တလေး သွား၏' ဖြစ်လာတယ်။ ခေတ်စကားမှာတော့ 'ကျောင်း သွားတယ်'၊ 'မန္တလေး သွားတယ်' ချည်။ 'ကျောင်းကို သွားတယ်' အင်မတန် ကြားရခဲ့တာ။

ဘာသာဗေဒ ဒီအပိုင်းကို လေ့လာသူတွေက ဘာသာစကား ဘယ်ပုံ၊ ဘာ ကြောင့် ပြောင်းလဲရသလဲကို အဓိက စိတ်ဝင်စားတယ်။ ဘာသာစကားရဲ့ ရှေးအဆင့်တွေမှာ မှတ်တမ်း မရှိခဲ့ရင် စောစောပိုင်း ပုံသဏ္ဍာန် ပြန်လည် တည်ဆောက်ရေးကိုလည်း စိတ်ဝင်စားကြတယ်။

ဘာသာစကားပြောင်းလဲပုံ

မကြာလှမီကအထိ ဘာသာစကား ပြောင်းလဲတာကို ဂမ္ဘီရု မသိမသာ တွား တက်လာတဲ့၊ လေ့လာလို့ မရတဲ့ ဖြစ်ရပ်လို့ ယူဆခဲ့ကြတာ။ ဂြိုဟ်တွေ ရွေ့လျားမှုကို အကူအညီ မပါဘဲ လူ့မျက်လုံး စူးစမ်းမရနိုင်ဘူးလို့ ထင်ခဲ့ကြတယ်။ ဒါပေမယ့် သမာဇဗေဒ တိုးတက်လာလို့ လူတစ်ယောက်က တစ်ယောက် အပြောင်းအလဲ ယုံ့နှံ့ပုံရော၊ ဒါကို ဘာသာစကားနဲ့ ပြန်ဖြူပုံကို ရော နားလည်မှု တိုးတက်လာခဲ့ရတယ်။

အမေရိကန်သမာဇဗေဒသမား ဝီလျံ လဘော့စ်ဟာ လူတွေထံ အပြောင်းအလဲ ယုံ့ပုံကို ပထမဆုံး အသေးစိတ် လေ့လာသူ ဖြစ်တယ်။ မာဆချူးဆက် ကမ်းအလွန် အပန်းဖြေစခန်း မာသာ့ စပျစ်ခြံ ကျွန်းမှာ နေထိုင်သူတွေကြား အသံထွက် အသစ် တစ်ခု တွားလာနေတာ သူ သိရတယ်။ ကျွန်းသားတွေ စကား အရင်က မှတ်သားထားချက်များအရ I, my & out, about လို့ စကားလုံးတွေက သရသံတွေဟာ သဘာဝ ပြောင်းလဲလာနေတယ်။ ပုံမှန်လောက် ပါးစပ်ကို မဟဘဲ ထွက်နေကြတယ်။ ကျွန်းသားတွေကို တွေ့ ဒီစကားလုံးတွေပါတဲ့ စာပိုဒ်တွေ အဖတ်ခိုင်းပြီး လဘော့စ် ဒီသရတွေကို လေ့လာတယ်။

အပြောင်းအလဲဟာ နွေရာသီ အလည်လာတဲ့ မုန်းစရာ ဧည့်သည်တွေနဲ့ မတူ၊ ကျွန်းရဲ့ စစ်မှန်တဲ့ ရှေးဟောင်း တန်ဖိုးတွေကို စံပြုနေတဲ့ တံငါသည် တစ်စုဆီက ဖြာထွက်လာကြောင်း တွေ့ရတယ်။ ဒီလူစုရဲ့ အသံထွက်ဟာ ပုံမှန် အမေရိကန်အသံထွက်နဲ့ ကွဲသလိုလို ရှိပါတယ်။ မကြာမီကတော့ အထူး လွန်ကဲ လာသလိုပဲ။ ပုံမှန် မဟုတ်တဲ့ သရတွေကို ကျွန်းပေါ် ထာဝရ နေမယ် ဆုံးဖြတ် ထားသူ ၃၀-၄၅ နှစ်ရွယ် လူတွေက အတုခိုးလာကြတယ်။

အဲဒီတော့ တံငါသည်တွေရဲ့ သရဆန်းတွေက အသစ်ထွင်တာ မဟုတ်၊ မှီပြီးသား သရတွေကို ချဲ့ကားနေကြတာပဲ ဖြစ်တယ်။ ဒီအလေးစားခံ လူအိုကြီးတွေကို လာတွေ့ကြတဲ့ တခြားသူတွေကလည်း ကျွန်းသား

ပိသကြောင်း ပြဖို့ သူတို့ အသံတွေကို စိတ်ထဲက မသိဘဲ အတုယူမိကြ တော့တယ်။ ပထမတော့ တံငါသည်ဆန် သရတွေက ရှိဆဲ သရတွေနဲ့ ဘတစ်ပြန် ကျား တစ်ပြန်ပဲ၊ တဖြည်းဖြည်းနဲ့မှ အသံသစ်က အနိုင်ရသွား တယ်။ တစ်ချိန်မှာတော့ အပြောင်းအလဲဟာ ဒီဒုတိယအရဲ့ ထိတွေ့တဲ့ အခြားသူများဆီပါ ယုံနဲ့သွားပြန်ရော စသဖြင့်။

ဒီတော့၊ အပြောင်းအလဲဟာ ကူးစက်တတ်တယ် ဆိုတာ မှန်သလို ရှိတယ်။ ကလေးတွေ ကျောင်းက မဟုတ်ဘဲ အသံတွေ ကောက်ရလာ ကြောင်း မိဖတွေ ညည်းတတ်တယ်။ ဒါပေမယ့် ကလေးတွေဟာ မိမိကို ဆန္ဒနဲ့ ဆန့်ကျင်ပြီး ကူးစက်တာ မဟုတ်ဘူး။ မသိစိတ်ကနေ လူတွေဟာ ကိုယ် ကြည့်ညှိသူ၊ ပေါင်းသင်းလိုသူကို အတုယူတတ်ကြတယ်။ ကလေးတွေ ကို ဒီအဝတ် မဝတ်နဲ့၊ ဒီ အဆိုတော်တွေ မကြည့်ညှိနဲ့ တားမရသလို၊ သူငယ်ချင်းတွေရဲ့ အသံမျိုး မထွက်နဲ့ တားမရပေဘူး။

တချို့အပြောင်းအလဲတွေက 'အထက်က' လာတယ်။ 'အသိစိတ် အဆင့် အထက်က'လို့ ဆိုလိုတယ်။ သူများအသံကို အသိရှိရှိ အတုခိုးတာမျိုးပါ။ ဥပမာ- ဗြိတိသျှ အင်္ဂလိပ်စကားမှာ၊ hit, high လို့ စကားတွေ အစက [h] သံဖြုတ်တဲ့ ဒေသက လာတဲ့ လူဟာ သူများတကာ အသံနဲ့လိုက်အောင် ဒါ ထည့်ဖို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်တော့တယ်။ တချို့အပြောင်းအလဲတွေက 'အောက်က'၊ 'အသိစိတ် အဆင့်အောက်' က လာတယ်။ မာသာ စပျစ်ခြံ အပြောင်းအလဲ မျိုး။ သူတို့ စကား ဘယ်အပိုင်း ပြောင်းနေမှန်း လူတွေ မသိလိုက်ကြဘူး။

မြင်းခြံ၊ ပခုက္ကူဘက်က လူတွေက 'လွင်'ကို 'လွန်'၊ 'တွင်း'ကို 'တွန်း'လို့ ထွက်ကြတယ်။ ရန်ကုန်ရောက်လာတော့ သူများတကာလိုပဲ အသံထွက်နိုင် အောင် ဆုံးဖြတ်ချက်နဲ့ကို ပြင်ကြတာ များပါတယ်။ 'အထက်ကလာ' တာ ဖြစ်ပါတယ်။

မန္တလေး၊ စာပေသမား မိတ်ဆွေ တစ်ဦးက လူငယ်တွေ 'အင်'ပြောပုံက 'အန်' ဖြစ်လာနေတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ 'ခင်' ကို [khen]၊ ခြင်ကို [Chen] ထွက်နေကြတယ်တဲ့။ မန္တလေး အရောက်နည်းလို့ မလေ့လာမိ။ ဒါပေမယ့် အဲဒီတုန်းက ကျွန်တော်တို့ ကားကို မောင်းတဲ့ အင်းစိန်က သူငယ်ကတော့ 'အက်'ကို 'အတ်'လို့ ပြောနေတာ သတိပြုမိတယ်။ လမ်းမှာ ကားတစ်စီး 'ပျက်' နေတာကို သူက 'ဟိုမှာ ကားပြတ်နေတယ်လို့' ပြောပါတယ်။ ထားဝယ်သား လားတော့ မသိ။

အပြောင်းအလဲတွေ အထက်က လာ လာ၊ အောက်က လာ လာ၊
 လူတစ်ယောက်က တစ်ယောက် ပျံ့သွားပုံ ယန္တရားကတော့ အတူတူပါပဲ။
 အသံကွဲတွေ တွားဝင်လာတယ်။ ဝန်းကျင်က ကူးတာပဲ။ တပြည်းပြည်းနဲ့ ရှိဆဲ
 အသံကို အစားထိုးသွားရော။ အပြောင်းအလဲဆိုတာ မူကွဲတွေပါပဲ။ ဒီတော့
 စကားမူကွဲတွေဟာ အပြောင်းအလဲ ဖြစ်နေပြီ ဆိုတဲ့ လက္ခဏာပဲ။

ဘာသာစကားအတွင်း
 အပြောင်းအလဲ ပျံ့နှံ့ပုံ

ဘာသာစကားထဲ အပြောင်းအလဲ ပျံ့ပုံဟာ တစ်ခေတ်က တော်တော်လေး
 စူးစမ်းခဲ့ကြတဲ့ ကိစ္စဖြစ်တယ်။ အသံပြောင်း မှု ပုံမှန်ဖြစ်တာ ဆန်းနေခဲ့တယ်။
 အသံတစ်သံ ပြောင်းရင် စကားတစ်လုံးမှာသာ ဖြစ်တာမဟုတ်။ အဲဒီအသံ
 ပါတဲ့ အခြား စကားလုံးတွေမှာပါ ဖြစ်တော့တာ။ အင်္ဂလိပ်မှာ wyf က
 wife ဖြစ်သလို lyf က life ဖြစ်၊ bryd က bride ဖြစ်တုန်တယ်။ [i:] က
 [ai] ပြောင်းပုံကို ပြနေတာချည်း။ ဝဇ္ဇ ရာစု တုန်းက ဘာသာဗေဒသမား
 တွေက အသံ ပြောင်းတာ 'နိုယာမ'ပဲ။ အားလုံးကို အကျုံးဝင်တယ်
 ထင်ခဲ့ကြတယ်။ ဒါပေမယ့် ပြဿနာက ကျန်နေပါတယ်။ စကားလုံးတချို့
 ကျန်နေတတ်တယ်။ ဥပမာ ဗြိတိသျှ အင်္ဂလိပ် [s] ရှေ့မှာ [æ] က [a:] ကို
 ပြောင်းလေ့ရှိတယ်။ ဥပမာ pass, fast, disaster စသည်။ ဒါပေမယ့် gas,
 mass, aster, tassel တို့ကတော့ မပြောင်းဘူး။ မြန်မာမှာ 'မည်'၊ 'တည်'၊
 'လည်'တို့မှာ [i:] သံက [e] သံပြောင်းတယ်။ 'နာမည်'၊ 'ဘုရားတည်'၊
 'လည်ပတ်'တို့ကြည့်။ တစ်ခါတလေ 'တိုင်းပြည်'၊ 'ပြည်ပြည်'၊ 'ဖျော်ရည်'တို့မှာ
 [ei] သံ ပြောင်းတယ်။ ဒါပေမယ့် 'ဆန်တစ်ပြည်'၊ 'ရောင်ခြည်'၊ 'ပုံစည်'တို့မှာ
 မပြောင်းချေဘူး။ [i:] သံပဲ။

အသံ အပြောင်းအလဲဟာ စကားလုံးတွေ အားလုံးကို တစ်ဖြိုင်နက်
 ဖြစ်တာ မဟုတ်ဘူး။ စကားလုံး တစ်လုံးက တစ်လုံး အချိန်ယူ ပြောင်းလဲတာ
 သာ ဖြစ်တယ်။ စကားလုံး အနည်းငယ်သာ ပါသေးတဲ့ အစောပိုင်းဟာ
 ကြာတတ်တယ်။ တစ်ချိန်မှာမှ 'သွက်'သွားတတ်တယ်။ နောက်ဆုံးမှာ
 အချိန်သေသွားပြီး စကားလုံးတစ်ချို့ ကျန်နေရစ်ရော။ ဒီလိုနဲ့ အများစုက
 ပြောင်းတာ ပုံမှန်လို ထင်ရပြီး အနည်းငယ် ကျန်နေတာ ဖြစ်တယ်။ ဒါကို
 ကောသ ပျံ့ပြယ်မှု လို့ ခေါ်တယ်။ ပထမ အပြောင်းအလဲ မတည်မငြိမ်

ဖြစ်၊ နောက် အသစ်နဲ့ အဟောင်း အတူယှဉ် ရုပ်တည်း၊ နောက် အသံထွက် အသစ်က အနိုင်ရ သွားတယ်။

ဘာသာစကား အပြောင်းအလဲ အကြောင်းများ

ဘာသာစကားမှာ အပြောင်းအလဲဟာ မတော်တဆ ဖြစ်တာ မဟုတ်ဘူး။ အကြောင်း နှစ်ခုရှိတယ်။ ပထမ၊ အလားတူ အပြောင်းအလဲတွေက တစ်ကမ္ဘာလုံး ဖြစ်ပွားနေတယ်။ ဘာသာစကားမှာ လူမှု အကြောင်းအချက် တွေက မောင်းဖြတ်ပေးရင် ယဉ်ကျေးမှုမယ့် တောင်ပိသဖွယ် ပင်ကို သဘာဝ ပါနေတယ်။ ဒုတိယ၊ ဘာသာစကား အဆင်အတွက် ဘယ်တော့မှ မပျက်ဘူး။ ဒီအဆင်အတွက်ကြောင့် စိတ်က အချက်အလက်တွေကို ကိုင်တွယ်နိုင်တာ ဖြစ်တယ်။ အပြောင်းအလဲတွေ ပရမ်းပတာ ဖြစ်နေရင် အချက်အလက်တွေ ကစဉ့်ကလျား စုပုံနေကာ အဆက်အသွယ် လုပ်မရ ဖြစ်လိမ့်မယ်။

ဒီတော့ ဘာသာစကား ပြောင်းလဲခြင်း အကြောင်း နှစ်ခု ရှိတယ်။ ဘာသာ စကားမှာ လူမှု အကြောင်းအချက်က မောင်းဖြတ်ပေးရင် လှုပ်မယ့် ပင်ကို သဘာဝ ပါရှိတာ။ ပြီး၊ ပျက်သွားတဲ့ အဆင်တွေကို ပြင်ညှိပေးမယ့် ကုထုံး သဘာဝ ပါရှိတာ။

သဘာဝလမ်းကြောင်းများ

သဘာဝ လမ်း အများပဲ ရှိတယ်။ အများဆုံး တွေရတာက စကားလုံး အဆုံးသတ်တွေ ပျောက်သွားတာပါပဲ။ အင်္ဂလိပ် စကားမှာ hot, what လို့ စကားလုံးတွေရဲ့ အဆုံး [t] ကို ဖြုတ်ပြီး အသက်အောင့်သံပဲ ပြောလာတာတွေ ရှိနေတယ်။ ဒါ ဖြစ်ကတတ်ဆန်း လုပ်တာလို့ ပြောကြတယ်။ ဖြစ်ကတတ်ဆန်း မဟုတ်ပါဘူး။ သက်အောင့်သံ၊ ဝါ အသံကြီးပေါက် သံရပ်ကလည်း အားထုတ် ထွက်ရတဲ့ အသံပါ။ ဒါ တော်တော် ခေတ်စားလာနေတယ်။ ဖြစ်ကတတ်ဆန်း လုပ်တယ်လို့ ဝေဖန်သူတွေ ကိုယ်တိုင် football, hot milk, a bit more လို့ စကားလုံးတွေမှာ [t] ကို သက်အောင့်သံနဲ့ အစားထိုး ချွတ်လာနေကြပါ ပြီ။ ဒီနှုန်းအတိုင်းသွားရင် ၂၀ ရာစုနှစ် အလယ်လောက်မှာ ဗြိတိသျှ အင်္ဂလိပ်စ ကားလုံးတွေအဆုံးက [p], [t], [k] တွေပျောက်ကွယ်ကောင်း ပျောက် ကွယ်သွားပါလိမ့်မယ်။ မြန်မာမှာတော့ 'တက်'၊ 'စစ်'၊ 'လတ်'၊ 'ရပ်' တို့ကို

ပုဂံခေတ်ဆီက က်၊ စ်၊ တ်၊ ဝ် အသံတွေ ထွက်ခဲ့ကြပုံပါပဲ။ အခုတော့ သက်အောင့်သံနဲ့ပဲ ဆိုနေကြပါပြီ။

သဘာဝလမ်း အားလုံးဟာ မြင်သာတဲ့ အဓိက သဘောတွေ မဟုတ်ဘူး။ တခြားဟာတွေက အသေးအဖွဲ့တွေ၊ [e] သံ ဟာ [η] ရှေ့မှာ [i] သံ ဖြစ်သွားတတ်တယ်။ ဒီလိုနဲ့ England ကို Inghland လို့ စားလုံးပေါင်းထား သလို အသံထွက်နေကြပြီ။ [b] နဲ့ [I] ကြားမှာ [b] ထည့်တတ်ကြတယ်။ ဒီလိုနဲ့ စောစောပိုင်း bramel ကနေ bramble စကားလုံး ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ တယ်။

ဒီလို အဆုံးသံတွေ ပျောက်လာတော့ ဂယက်တွေလည်း ဘာသာစကား မှာ ပေါ်လာရတယ်။ ပြင်သစ်စကားမှာ ဗဟုဝစ် အဆုံးသံ မဲ့သွားတော့ noun ရှေ့မှာ article *les* [le] ထည့်ပေးရတယ်။ နို့မို့ရင် ကြောင်တစ်ကောင်က လည်း chat[ʃ a] အများကလည်း chats[ʃ a] ပဲ ဖြစ်နေမှာကိုး။

မြန်မာမှာ ဝစ္စပေါက်သံ ပျောက်တာ ကြားနေရတယ်။ နိုင်ငံခြားရောက် မြန်မာများ အသံလွှင့်တဲ့အခါ 'လှိုင်းတို'ကို 'လှိုင်တို' 'မနက်ပိုင်း အစီအစဉ်'ကို 'မနက်ပိုင် အစီအစဉ်' လုပ်နေကြတယ်။ နည်းတယ် ဆိုရမယ်။ ဒါပေမယ့် နိပါတ်ပုဒ်ရှေ့မှာ နောက်ဆက်အဆုံးဟာ မကြာဝက်သရ [ə] ပြောင်း သွားရတာကတော့ ခေတ်မြန်မာ စကား အစဉ်အလာဖြစ်သွားပြီ။ လာပြီလား (လာ ပလား) သိတယ်ကိုး (သိသကိုး) သွားမယ်လေ (သွားမလေ။)

ကုထုံးအပြောင်းအလဲများ

အရင်အပြောင်းအလဲတွေက ပုံပျက်စေတဲ့ အဆင်များကို ကုထုံး အပြောင်းအလဲက ပြန်ဖော်ပေးတယ်။ ဒါ တော်တော် များများကို နှိုင်းယှဉ်ခြင်း သုံးပြီး လုပ်ရတယ်။ အပြိုင်တွေကို ကြည့်ပြီး ဆင်ခြင်တာပါပဲ။ ကလေးတွေ past tense လုပ် တဲ့အခါ baked, blinked ကို ကြည့်ပြီး taked, dranked လုပ်ကြသလိုပေါ့။

ဘာသာစကား အပြောင်းအလဲမှာ အသံ အပြောင်းအလဲကြောင့် ကွဲရတဲ့ အလားတူ ရုပ်တွေကို နှိုင်းယှဉ်ခြင်းက ပြန်ဖော်ပေးတယ်။ ဥပမာ - သရ စနစ် ပြောင်းလဲပုံကြောင့် နာမဝိသေသန old ဟာ နှိုင်းရွပ် elder က ကွဲနေရတယ်။ ဒီတော့ စကားပထမပိုင်းတူတဲ့ young, younger တို့ကနေ နှိုင်းယှဉ် ခြင်းနည်းအရ နှိုင်းရွပ် older ကို လုပ်ယူရတယ်။ elder ရွပ်ကို

အထူး အသုံးတွေ၊ ပုဒ်စုတွေမှာပဲ တွေ့ရတော့တယ်။ elders of the church, his elder brother တို့လိုမျိုး။

ဒါပေမယ့် နှိုင်းယှဉ်ခြင်းက အဆင် ယှက်နေတာတွေကို ပြန်ဖော်တာ သက်သက်လို့ ယူဆရင် မှားမယ်။ နှိုင်းယှဉ်ခြင်းကို ကုထုံးနေရာမှာသာ တွေ့ရတာ မဟုတ်။ အသံပြောင်းလဲမှုကိုလည်း အဟန့်အတား ဖြစ်စေ တတ်သေးတယ်။ ဥပမာ-အင်္ဂလိပ်စကား father ရဲ့ အလယ်မှာ [d]ကို မျှော်လင့်စရာမ (ဂေါ်သိက fadar ကိုး)။ ဒါပေမယ့် brother စကားလုံးက ဩဇာ ညောင်းကာ မျှော်လင့်ထားတဲ့ [d]က [ð] ဖြစ်လာတယ်။ ဒါ့အပြင် နှိုင်းယှဉ်ခြင်း အမျိုးမျိုးလည်း ရှိသေးတယ်။

တစ်ခုကြောင့် တစ်ခုပြောင်းရ

အသံတွေ တစ်ခုက တစ်ခု ဆက်ပြီး ပြောင်းနေကြတာ ကုထုံး အပြောင်း အလဲရဲ့ ထူးခြားချက်ပဲ။ ချောဆားခေတ်က lyf (life) ကို [li:f] အသံထွက်ပါတယ်။ ကနေ့ leaf လို့ အသံပေါ့။ သရ [i:] က [ei] ကို ပြောင်း၊ နောင် [ai] ကိုပြောင်းသွားတယ်။ ဒါသူ့ချည် မဟုတ်ဘူး။ အဲဒီအချိန် လောက်က သရရည်အကုန် ပြောင်းနေကြတာ။ [e:]က [i:]၊ [ɛ:] က [e:]၊ [a:] က [ɛ:] ဖြစ်နေကြတယ်။ သရတွေ တိုယ့်ရွေ့တ တစ်ဦး ချန်ခဲ့တဲ့ နေရာလွတ်ဆီ အပြေး ဝင်ယူနေကြသလိုပဲ။

ဒါပေမယ့် ဘယ်အသံနေရာ ဘယ်အသံ ဝင်လိမ့်မယ် အတိအကျ ပြောလို့ မရဘူး။ ငြင်းကြတုန်းပဲ။ သေချာတာက အပြောင်းအလဲတွေ ဆက်တိုက် ဖြစ်တတ်တာပါပဲ။

ပုဂံ သက်စိုးတောင်၊ နဘဲတော ကျောက်စာများမှာ ကြိယာနောက်ဆက် 'စ' (အေး)က ရာဇကုမာရ်မှာ "စဏ်"(အော့)၊ 'ယေဏ်'(ယေ)လို့ ဖြစ်တယ်။ နောင် 'ဏ်' (အိ)၊ 'ရဲ့' ဖြစ်လာတယ်။ နိပါတ်ပုဒ်လည်း က သက်စိုးတောင် နဘဲတော 'လေ၊ ရာဇကုမာရ် 'လည်' (လီ)၊ စောမွန်သင် 'လေည်'(လေ၊ လီ)၊ ကနေ့လည်း(လဲ)ဖြစ်နေတယ်။ ပုဂံမှာ အသံ အပြောင်းဆုံးကတော့ ကြိယာ နောက်ဆက် 'သော'ပါပဲ။ အသံပြောင်းတာလား၊ အရေး မတည်ငြိမ်တာလား အတပ်မပြောနိုင်။ သက်စိုးတောင် 'သော၊ နဘဲတော 'သောဏ်'(သော့)၊ ရာဇ ကုမာရ်မှာ 'သော၊ 'သု၊ 'သူ၊ သုံးမျိုး တွေရတယ်။ ငနွယ်သင်မှာတော့ 'သော' (လှူသော)နဲ့ အတူ 'သ' လည်း (လှူသ ဥယန်၊ ဖျက်ဆီ သသူ

အရိပ်အရိပ်ယူသ သူ) သုံးထားတယ်။

အသံ ပြောင်းသလို ဝါကျဖွဲ့ထုံးလည်း ဆက်တိုက်ပြောင်းတယ်။ အထက်က 'သော'ဟာ နာမဝိသေသန နောက်ဆက်ပါ။ ဒါကိုပဲ သက်စိုး ထောင်မှာ 'ငါ မုသော ကာ' (ငါပြုတာကတော့) လို့ သုံးရာမှာ နာမ်လို သုံးနေတာ ဖြစ်တယ်။ ဆက်ပြီး 'ငါ ထီ ရလိင်သော' (ငါချည်း ရလိုတာ) ဆိုတာလည်း နာမ်ပါပဲ။ ရာဇကုမာရ် 'မည်သူ ပြည်'မှာ 'မည်သူ'ဟာ 'ပြည်'ကို အထူးပြုတဲ့ နာမဝိသေသန ဖြစ်တယ်။ ဒါပေမယ့် 'ရာဇကုမာရ် မည်သူအာ' ဆိုရာမှာတော့ 'မည်သူ'ကို နာမ်လို သုံးနေတာဖြစ်တယ်။ အလားတူ 'ငသွင် ပိယ်သူသည်ကာ'က လည်း နာမ်လို သုံးတာပါပဲ။ 'ဇ္ဈိန်သု တေဟ်'ကတော့ နာမ်လို သုံးတာလို့ ပြောနိုင်ပေမယ့် ကြိယာဆန်သွားပြီ။ ခေတ် 'ပြုတာပဲနဲ့' အတူတူ။ ဒီလို ကြိယာလို သုံးတာတွေ တုရင်ပုထိုးကျောက်စာမှာလည်း တော်တော် တွေ့ရတယ် - လှူသောတေ၊ မှုသောတေ၊ လာစိယ်သောတေ၊ ငနွယ်သင်မှာ ရစိယ်သတေ၊ ကျက်စိယ်သတေ၊ လိုသတေ၊ လှူသတေ ဖြစ်လာတယ်။ နောင်ခေတ်တွေမှာ 'သတည်း'(လှူသတည်း၊ လားစေသတည်း) ဖြစ်လာတာတွေပေါ့။

ဒီထက် နက်နဲရှုပ်ထွေးတဲ့ အပြောင်းအလဲတွေလည်း ရှိသေးတယ်။ အင်္ဂလိပ်က နမူနာ တစ်ခု ပြရရင် ကနေ. like ရဲ့ ရှေ့ တော်ပြေးက lician တဲ့။ 'ကြည်နူးမှုပေးတယ်'လို့ အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ အဲဒီတုန်းက အင်္ဂလိပ်မှာ ကံက ကြိယာ ရှေ့က လာ၊ ကတ္တာကလည်း ဝါကျရှေ့က လာတဲ့အခါ လာတယ်။ မလာတဲ့ အခါ မလာဘူး။ နမူနာကို ကြည့်ပါ။

tham cyngel licodon peran

အဲဒီ တုရင်ကို ကြည်နူးမှု ပေးရဲ့ သစ်တော်သီးတွေ

'Pears pleased the king.'

ဒီနောက် နှစ်ခု ကြုံရတယ်။ ပထမ နာမ်၊ ကြိယာ နောက်ဆက်တွေ ပြုတ်ကုန်တယ်။ နာမ်က The King ပဲ ဖြစ်လာပြီး ကြိယာက ဗဟုဝစ် နောက်ဆက်ပြုတ်သွားတယ်။ ဒီလိုနဲ့ နောက်ဆုံးမှာ ဖြစ်သွားတာက The king liked pears

အဓိပ္ပါယ်မှာလည်း 'ကြည်နူးမှုပေးတယ်'က 'ကြည်နူးမှု ရရှိတယ်' (= ကြိုက် တယ်) ဖြစ်သွားပါတယ်။

မြန်မာစကား 'ငါ့မှာ ငွေရှိတယ်' ဆိုရာမှာ 'ငွေ'က ကတ္တာ၊ 'ရှိတယ်'က

ကြိယာဖြစ်တယ်။ 'ငါ့မှာ'က နေရာပြပုဒ်။ ဩကာသ ကာရက ဖြစ်တယ်။
 [In me there is money] 'တောမှာ တွားရှိတယ်' [In the forest is a
 tiger, There is a tiger in the forest] နဲ့ ယှဉ်ကြည့်နိုင်တယ်။
 တပြည်းပြည်းနဲ့ နောက်ဆက်မှာ ပြုတ်သွားပြီး 'ငါ ငွေ ရှိတယ်' ဖြစ်လာနေ
 တယ်။ 'ငါ'က ကတ္တား၊ 'ငွေ'က ကံ၊ 'ရှိတယ်'က ကြိယာပေါ့။ [I have
 money] ဆင်တူသလိုလို ထင်ရပေမယ့် အဓိပ္ပါယ်ကွာသွားပြီ။ ပထမက
 'ငါ့ဆီမှာ ငွေ ရှိနေတယ်' အဓိပ္ပါယ်၊ ဒုတိယ 'ငါ့တာ ငွေတို ဝိုင်တယ်' [I
 own money] ဖြစ်သွားပါရော။

ပြောင်းနေတာတွေ ကြည့်ပြီး ဘာသာစကား အပြောင်းအလဲကို
 တော်တော် သိလာရတယ်။ ဒါပေမယ့် ဘာသာစကား ပြောင်းတာ နှေးလွန်းလို့
 ရာစုနှစ်တွေ တစ်လျှောက် ဘယ်လို ပြောင်းလာခဲ့သလဲ စဉ်းစားဖို့ လိုလာတယ်။
 ဒါပေမယ့် အနေ မှတ်တမ်းတွေ မစုံတော့ အနေမှတ်တမ်း မရှိရာ ဘာသာ
 စကား အဆင့်ဆင့်တွေကို ပြန်ဆောက်ကြည့်ဖို့ သမိုင်းဘာသာဗေဒသမားတွေ
 လုပ်လာကြရတယ်။

ပြန်ဆောက်နည်း အမျိုးမျိုး ရှိတယ်။ အထင်ချွားဆုံးက ပြင်ပ
 ပြန်ဆောက်နည်း ပါပဲ။ နှိုင်းယှဉ်သမိုင်းဘာသာဗေဒလည်း ခေါ်တယ်။
 မျိုးရိုးဆက်နွယ်နေတဲ့ တစ်မိတည်းက ဆင်းသက်လာတဲ့ စကားတွေ
 နှိုင်းယှဉ်ပြီး ဘုံဘိုးဘေးအကြောင်း ကောက်ချက် ဆွဲယူတာ ဖြစ်တယ်။ ထပ်မံ
 ဆွေးနွေး ပါဠိမယ်။

ဒုတိယ ပြန်ဆောက်နည်းက အတွင်း ပြန်ဆောက်နည်းလို့ ခေါ်တယ်။
 တစ်ချိန်မှာ ဘာသာစကားတစ်ခုရဲ့အခြေကို ကြည့်တယ်။ ဘုံမူလ
 ရှိတန်ရာတဲ့ ရုပ်တွေ ကြည့်ပြီး စောစောက ရုပ်အကြောင်း ကောက်ချက်
 ဆွဲတာပါပဲ။ ဥပမာ '(အ)စား' နဲ့ '(အ)' 'စာ'ကို ကြည့်ရင်နှစ်ခုစလုံး မောရဖမ်
 'စား'ရဲ့ အလ္လု မောရဖတွေ ဖြစ်ကြတယ်။ ဒီတော့ တူနေကြတယ်။ တစ်ချိန်က
 အသံထွက် တူ ခဲ့လိမ့်မယ်လို့ ပြနေတယ်။

တတိယနည်းက ပကာရဗေဒ ပြန်ဆောက်ခြင်း ဖြစ်တယ်။ ဘာသာ
 စကား တွေကို အမျိုးအစား ခွဲလာနိုင်ကြတယ်။ တစ်မျိုးကို သဘောသဘာဝ
 တစ်မျိုးစီ။ မြန်မာ (ကချင်၊ ဟိန္ဒူ)လို ကံနောက်က ကြိယာ လာတဲ့ ဘာသာ
 စကားတွေက ကြိယာထောက်တွေဟာ ပင်မကြိယာနောက်က ရှိနေတတ်တယ်
 (လာနိုင် တယ်၊ သွားရမယ်)။ အင်္ဂလိပ်လို ကံရှေ့ ကြိယာလာတဲ့ စကားတွေမှာ

ကြိယာထောက်ဟာ ပင်မ ကြိယာ ရှေ့က လာတယ် (You may come, he must go)။ ဒီတော့ ပင်မကြိယာနောက် ကြိယာထောက်လာတဲ့ စကား တစ်ခု အကြွင်းအကျန်ကို ရွာစရာ ရှိရင်၊ သူကံဟာ ကြိယာရှေ့က လာလိမ့်မယ် လို့ ကြိုပြောနိုင်ကြပေလိမ့်မယ်။ ပကာရဗေဒကို နောက်မှ ဆွေးနွေးဦးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဘာသာစကားနှိုင်းယှဉ်မှု

ကမ္ဘာမှာ ဘာသာစကား ဘယ်နှစ်ခု ရှိတယ်ဆိုတာ ခန့်မှန်းချက် အတော်လေး ကွဲကြတယ်။ ဘာသာစကားဆိုတာ ဘာလဲ သတ်မှတ်ပုံချင်း ကွဲကြတာကိုး။ ပြောလေ့ ရှိကြတာကတော့ ၄၀၀၀ နဲ့ ၈၀၀၀ ကြားပါပဲ။ ဘာသာဗေဒသမား အချို့က ဘာသာစကား တစ်ခုချင်းတွေကို အသေးစိတ် လေ့လာကြတယ်။ အများကတော့ အစုံလိုက် အစုလိုက် လေ့လာကြတယ်။ တချို့က မတူတာတွေ ထောက်ပြဖို့ နှိုင်းယှဉ်ကြတာ မတူပုံနှိုင်း ဘာသာဗေဒ၊ တချို့က တူတာတွေ ရှာကြတာ။ ဘုံသဘော၊ ဝိဇဗေဒ၊ ဧရိယာ၊ ပကာရဗေဒ အကြောင်းများကြောင့် ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

မတူပုံနှိုင်းဘာသာဗေဒ

မတူတာတွေ သိရအောင် ဘာသာစကားတွေ နှိုင်းယှဉ်တာကို မတူပုံနှိုင်း ဘာသာဗေဒလို့ ခေါ်တယ်။ အသုံးချ ဘာသာဗေဒသမားတွေ အဓိက လုပ်ကြတာပဲ။ ဘာသာစကား သင်ကြားရေးမှာ ဘာသာဗေဒနည်းတွေ သုံးဖို့ လုံးပမ်းသူတွေကို ခေါ်တာပါ။ ဘာသာစကားသင်သူ ဘယ်မှာ အခက်တွေ့မယ် ကြိုသိရတာ အကျိုးရှိ တယ်။ ဒါကလည်း ဘာသာစကားနှစ်ခု မတူတဲ့နေရာမှာပေါ်တတ်တာပဲ။ ဥပမာ မြန်မာမှာ မဟုတ်စကား လုပ်ရတာ များသောအားဖြင့် လွယ်တယ်။ ကြိယာရှေ့ 'မ' ထည့်ကာ ကြိယာကို ဝါကျနောက် ထားရုံပဲ။

မောင်သာနိုး

ဦးရွာလိမ့်မယ် မဟုတ်ဘူး။

နေ့ကလည်း မိုးမရွာဘူး။

အင်္ဂလိပ်က မဟုတ် စကားလုံးကို နှစ်ရှေ့က ထားတတ်တော့ မြန်မာ ကောင်းသားတွေ ခုကွရောက်ရတော့တာပဲ။ Nobody is coming ဆိုတာမျိုးကို မြန်မာလို ပြောချင်ရင် Anybody is not coming လို့ အရင်ပြောင်း၊ ပြီးမှ 'ဘယ်သူမှ မလာဘူး' လို့ ပြော၊ I have no money ကို I don't have any money ငါမှာ ပိုက်ဆံ မရှိဘူး။ He has no book ကို He does not have any books သူမှာ စာအုပ် မရှိဘူးလို့ ပြော စသဖြင့် ပြောင်းပြီး မြန်မာလိုပြောရတယ်။ ဒါပေမယ့် အသည်းထဲ မစွဲဘူး။ ဒီတော့ 'လူတိုင်း မသိဘူး'ကို Everyone does not know လို့ ဖြစ်သွားတတ်တယ်။ အင်္ဂလိပ်မှာ အဲသလို မရှိဘူး။ No one knows လို့သာ သုံးရကြောင်း မနည်း ပြောယူရတယ်။

ဒီတော့ မတူပုံနှိုင်း ဘာသာဗေဒက မတူတာတွေ ထောက်ပြရေးအတွက် ဘာသာစကားအစုံတွေကို အသေးစိတ် နှိုင်းယှဉ်မှုတွေ လုပ်ပါတယ်။ ဒါမှ သင်ယူသူ တွေ ကြုံတွေ့တန်ရာတဲ့ အခက်အခဲတွေကို ကြိုပြောပြထားနိုင်ကြ။ သင်စရာ စာ တွေ ပြင်ဆင်နိုင်ကြတယ်။

ဘာသာစကား တူပုံများ

ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သဘောမှာတော့ ဘာသာဗေဒသမားတိုင်း ဘာသာစကား တူညီတာတွေ ရှာနေကြတာပဲ။ ဘာသာစကား ဘုံသဘောတွေကဘာသာဗေဒ အဓိက လုပ်ငန်း တစ်ခုပေကိုး။ ဒါပေမယ့် စကားအားလုံးကို လေ့လာမယ့် အစား ဘာသာစကား အစုတွေမှာ ဆင်တူ ရှိနေတဲ့ သဘောလက္ခဏာတွေကို လေ့လာ ကြတာ များပါတယ်။ ဝီဇ၊ ဧရိယာ၊ ပကာရဗေဒ အကြောင်းများဟာ ဒီ တူညီရ ခြင်းတွေ နောက်ကွယ်က ပင်မ အကြောင်းများ ဖြစ်ပါတယ်။ ဝီဇ အခြေခံ တူညီမှုတွေဟာ ဘာသာစကားတွေ ဘုံဘိုးဘွားက ဆင်းသက်လာရင် ကြုံရတတ် တယ်။ ဧရိယာ အခြေခံ တူညီမှုတွေက အိမ်နီးချင်း ဘာသာစကားတွေ ထိတွေ့လို့ ဖြစ်ရတယ်။ ပကာရ ဗေဒ တူညီမှုတွေကတော့ စကားတွေဟာ ခြံ့ငုံ့ အမျိုးအစား တစ်မျိုးတည်း ဖြစ်နေရင် ကြုံရတယ်။ တစ်ခုစီကို ကြည့်ကြရအောင်။

ဝီဇတူညီမှုများ

ဝီဇဆက်နွယ်တဲ့ ဘာသာစကားတွေ ရှာတာ၊ သူတို့ ဆင်းသက်လာမယ် ယူဆ စရာ မိဖကားကို ပြန်လည်တည်ဆောက်တာဟာ ၁၉ ရာစု ဘာသာဗေဒရဲ့ အရေး

အကြီးဆုံး အလုပ် ဖြစ်ခဲ့တယ်။ (အခန်း ၃ မှာ ဆွေးနွေးပြီး)။ ဒုခေတ်မှာတော့ နှိုင်း ယှဉ် သမိုင်းဘာသာဗေဒဟာ သမိုင်းဘာသာဗေဒရဲ့ အခွဲတစ်ခု ဖြစ်တယ်။ ဘာသာ စကားတစ်ခု ဖွံ့ဖြိုးလာပုံကို စောစောအဆင့်ကနေ ခြေရာခံနိုင်စေတယ်။ အမွေရထား တဲ့ အပိုင်းတွေကို မကြာမီက အသစ်ထွင်တာတွေနဲ့ ခွဲခြား သိမြင်စေ တယ်။

ဘယ်စကားတွေ ဆက်နွယ်ကြတယ် ဆိုတာ ချက်ချင်း မသိသာဘူး။ ငြူးခနဲ တော့ ဝဲလ်ရှ်၊ စပိန်၊ ရုရှားတို့ဟာ တခြားစီလို့ ထင်ရတယ်။ တကယ်က သုံးခုစလုံး ဣန္ဒြေဥရောပစကားတွေဗျည်း။ တူတယ် ထင်ရတဲ့ စကားလုံးတွေက မှားနိုင်တော့ ဒါတွေ ကို မကြည့်ဘဲ စနစ်တကျ သဘောဆိုင်မှုများကိုသာ ရှာကြရတယ်။ ဥပမာ ဂျာမန် haben (ရှိ) နဲ့ လာတင် habere တူတာ မတော်တဆမျှ ဖြစ်တယ်။ မြန်မာ 'အဝေး' နဲ့ အင်္ဂလိပ် away တူတာလည်း မတော်တဆပါပဲ။ တူရကီ plaz (ကမ်းခြေ)နဲ့ ပြင်သစ် plage (ကမ်းခြေ) တူတာက ပြင်သစ်ဆီက ငှားယူ ထားလို့ ဖြစ်တယ်။ မြန်မာ 'တိုက်ရိုက်'နဲ့ အင်္ဂလိပ် direct ဆင်တာလည်း မြန်မာက အင်္ဂလိပ်ဆီက ငှားယူထားတာပဲဖြစ်တယ်။ ဒါပေမယ့် beef နဲ့ cow ဟာ (ဘုံဩစရာ) ဆက်နွယ် နေပါတယ်။ အလားတူ paradise, dough, fiction တို့လည်း အမျိုးတော်ကြတယ်။ 'ပြုလုပ်၊ ပုံသွင်း၊ ဆောက်လုပ်' အဓိပ္ပါယ် ရတဲ့ အာဒီဣန္ဒြေဥရောပ စကားလုံးဆီ နောက်ကြောင်းပြန် လိုက်လို့ ရပါတယ်။ မြန်မာ အဖိ၊ မိန်းမ၊ သမီး၊ သားတို့လည်း အလားတူ။

စနစ်တကျ သဘောဆိုင်မှုတွေ ရှာရာမှာ အခြေခံ ယူဆချက် နှစ်ချက်ရှိတယ်။ ပထမ ဘာသာစကား သင်္ကေတတွေဟာ ထင်ရာမြင်ရာ ဖြစ်နေတာပါ။ အခန်း ၂ တုန်းက ရှင်းပြခဲ့တဲ့ အတိုင်း၊ မြည်သံစွဲ အလင်္ကာ အချို့က လွဲလို့ စကားလုံး တစ်လုံးရဲ့ အသံနဲ့ သူသင်္ကေတဖြုတ် အရာဝတ္ထု ဘာအဆက်အသွယ်မှ မရှိဘူး။ ဒါကြောင့် ငှားယူထားတာလို့ ပြောလို့ မရတဲ့ ဘာသာစကား တူညီတာတွေကို ဘုံမူလကြောင့်လို့ပဲ ပြောရလိမ့်မယ်။ ဒုတိယ ယူဆချက်ကတော့ အသံ အပြောင်း အလဲတွေဟာ အများစုပိုင်းမှာ မှန်မှန် မှန်မှန် ဖြစ်တယ်။ အသံ တစ်သံ ပြောင်းရင် အသံ ဝန်းကျင်နဲ့ ပထဝီ ဧရိယာတစ်ခုတည်းက အလားတူ အသံတွေ အားလုံး လိုက်ပြောင်းကုန်တယ်။ ဒီယူဆချက်နှစ်ခုကို အခြေခံပြီး ဆက်နွယ်နေတဲ့ ဘာသာ စကားတွေ ယုံကြည်လောက်တဲ့ စနစ်တကျ သဘော ဆိုင်ပုံတွေကို ဆွဲပြနိုင်တယ်။

ရှာနေတဲ့ သဘောဆိုင်မှုတွေကို အသံတွေမှာ ဖြစ်ဖြစ်၊ မောရဖလောဂမှာ ဖြစ်ဖြစ် တွေ့နိုင်တယ်။ မောရဖလောဂက ပိုစိတ်ချရတယ်။ ဘာသာစကားတစ်ခုက မောရဖလောဂကို တစ်ခုက ငှားယူတာ (မဖြစ်နိုင်-မဟုတ်ပေမယ့်) ရှားတာကိုး။

အင်္ဂလိပ်နဲ့ ဂျာမန် နမူနာ အသို့ ပြထားတယ်။

ဂျာမန် /d/		အင်္ဂလိပ် /θ/
dick တူ	⇔	thick
Ding အရာ	⇔	thing
Bad ရေခိုဏ်း	⇔	bath
<hr/>		
/fv/		/sw/
schwimmen	⇔	swim
ရေကူး		
schwingen လွဲ	⇔	swing
Schwan ဟင်္သာ	⇔	swan

ဒီအဓိပ္ပါယ်တူ ဒါမှမဟုတ် ဆင်တဲ့ စကားလုံးတွေ စနစ်တကျ အသံ သဘော ဆိုင်မှုတွေက ဘာသာစကားတွေ ဆက်နွယ်နေကြောင်း ပထမ သဲလွန်စ ဖြစ်တယ်။ သာဓကက များလာတယ်။ သဘောဆိုင်မှု များလေလေ စကားတွေ ဆက်နွယ် လေလေပဲ။ အထက် ဂျာမန် အင်္ဂလိပ် နမူနာတွေ စကားလုံးတွေ တော်တော် ဆင်တူကြတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒါ (ပြောဖူးပြီး) အရေးမကြီးဘူး။ အောက်ပါ စကားလုံးတွေမှာ သဘောဆိုင်မှု အခြေခံပြီး အင်္ဂလိပ်နဲ့ လာတင် ဆက်သွယ်ပုံ သိနိုင်တယ်။

လာတင် pater 'အဖေ' အင်္ဂလိပ် father

လာတင် pes ခြေထောက် အင်္ဂလိပ် foot

ဒီမှာလာတင် p ဟာ တစ်လျှောက်လုံး အင်္ဂလိပ် f နဲ့ သဘောဆိုင်နေတယ်။

ဒါပေမယ့် သဘောဆိုင်နေတာတွေကို မဝေဖန်ဘဲ လက်မခံသင့်ဘူး။ ၎င်း ယူပြီးနောက် ဖွံ့ဖြိုးလာရာ ယုံ့ပွားသွားတဲ့ အငှား စကားလုံးတွေနဲ့လည်း တွေ့တတ် တယ်။ ဥပမာ - အောက်မှာ အပေါ်ယံ သဘောဆိုင်မှု-

ပြင်သစ် mouton သိုး အင်္ဂလိပ် mutton သိုးသား

" boutn ကြယ်သီး အင်္ဂလိပ် button ကြယ်သီး

" glouton လောဘကြီးသူ အင်္ဂလိပ် glutton

ဝါပေမယ့် ဝါတွေက နော်မန် ကျွဲကျော်မှု ကာလက ပြင်သစ်ဆီက ငှားယူခဲ့တဲ့ စကားလုံးတွေ ဖြစ်တယ်။ စိတ်ချရတာကတော့ မောရုစလောဂ် စကားလုံးတွေသာ ဖြစ်တယ်။

ဂျာမန် နောက်ဆက်ပဲ့	/ə/	/ste/
klein	kleiner	kleinste
schnell	schneller	schnellste
reich	reicher	reichste
အင်္ဂလိပ် နောက်ဆက်ပဲ့	/ə/	/ste/
small	smaller	smallest
quick	quicker	quickest
rich	richer	richest

ဒီသဘောဆိုင်ရာတွေက ဂျာမန်နဲ့ အင်္ဂလိပ် ဆက်နွယ်ကြောင်း ပြနေတယ်။ ဒီရာစုစောစောပိုင်းကတည်း ဟစ်တိုက်စကားကို စကားလုံး အများစုက ကျွန်ုပ်ရောပစကားမဟုတ်ပေမယ့် မောရုစလောဂ် သဘောဆိုင်ရာတွေ အခြေခံပြီး ကျွန်ုပ်ရောပစကားဖြစ်ကြောင်း အတည်ပြုခဲ့ကြတယ်။

ကချင်နဲ့ မြန်မာကို ကြည့်ရင် 'စား' sa - sha , 'သတ်' (ပုဂံ sat) - sat, 'သေ' (ပုဂံ siy) - si စသဖြင့် တူတာတွေ အများကြီး ရှိတယ်။ ဝါပေမယ့် 'စား၏' sa i - sa ai , 'သတ်၏' sat i - sat ai , 'သေ၏' se i - si ai , 'ငါ့ကို' nga ko - ngai phe; ငါ့ထက် nga htek - ngai hte; နင်၏ nang i - nang a

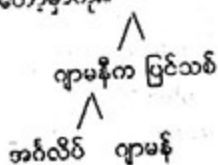
စတဲ့ဆောက်လုပ်ပုံ သဘောဆိုင်ရာတွေကမှ ဒီ စကားနှစ်ခု အမျိုးတော်ကြောင်း အခိုင်အမာ သက်သေပြတာ ဖြစ်တယ်။

ဝိသားစု အပင် ဆောက်ခြင်း

ဘာသာစကားတစ်မျိုး ဆက်နွယ်တာ အတည်ပြုပြီးတာနဲ့ အတိအကျ ဘယ်လို ဆက်စပ်ကြတာပဲ အဆိုကြမ်းတစ်ခု ပြုရမယ်။ ဆက်စပ်နေတဲ့ ရင်းမြစ်တူ စကား

၁၇၂
သုံးခု တွေပြီ ဆိုပါစို့။ ဥပမာ ဂျာမန်၊ အင်္ဂလိပ်၊ ပြင်သစ်၊ မိမိဆီက ကိုင်းခွဲ သုံးခု
လား။ နှစ်ခုက နောက်အဆင့်မှာမှ တစ်ခုက ခွဲထွက်သွားသလား။ (တကယ်က
အဲဒီ အတိုင်းပါ) ဆုံးဖြတ်ရလိမ့်မယ်။

ဒီလိုဆို ပြန်လည်တည်ဆောက်မှုကို ထိခိုက်တော့မယ်။ ဂျာမန်နဲ့ အင်္ဂလိပ်
ဘိုးဘေးကို အရင် ပြန်ဆောက်ပြီးမှ နောက်တစ်ဆင့် အားလုံးရဲ့ ဘိုးဘေးကို ဆောက်
နိုင်တော့မှာကိုး။

မိဖေဘာသာစကား ပြန်ဆောက်ခြင်း

မိသားစု အပင် ဆောက်ပြီးရင် ပြန်တည်ဆောက်နိုင်ပြီ။ ဒါကို ပထမဦးဆုံး
'အများစု အဆုံးအဖြတ်'ကို ကြည့်ပြီး လုပ်ရတယ်။ ခေတ်တူတဲ့ သမီးဘာသာစကား
တွေမှာ တွေ့ရတဲ့ အသံတွေကို ကြည့်၊ ပထမ အဆိုကြမ်းအနေနဲ့ အများစု တူညီ
တဲ့ အသံတွေကို မူရင်းအသံလို့ အဆိုပြုလိုက်တယ်။ ဥပမာ-ဣန္ဒြေဥရောပစကားတွေ
မှာ သက္ကတ sapta၊ ခေါမ hepta၊ လာတင် septem လို့ တွေ့ရတယ်။ အဓိပ္ပါယ်
'ခုနစ်'ချည်း။ ဒီစကားလုံးစုက မိဖေစကားက septa ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်လိမ့်မယ်လို့
ညွှန်ပြတယ်။ (သက္ကတ သဗ္ဗ၊ ပါဠိ သတ္တ)

ခုတိယ အကြံပြုခဲ့တဲ့ ဖြစ်စဉ်တွေဟာ သဒ္ဒဗေဒ သဘောအရ ဖြစ်နိုင်ရဲ့လား
သိဖို့ ပဏာမ အဆိုကြမ်းကို စစ်ဆေးရမယ်။ ဥပမာ ခေါမမှာ [s] က [h]
ပြောင်း တယ်။ သက္ကတမှာ [e] က [a] ပြောင်းတယ်။ လာတင်မှာ [a] က [em]
ပြောင်းတယ် မှတ်ယူထားကြတာကိုး။ ဒီလို အပြောင်းအလဲတွေ ဖြစ်နိုင်ရဲ့လား။
ဒီနေရာမှာ [s]→[h], [e] → [a] အထိကတော့ အ ဖြေက ဟုတ်ကဲ့ပါ။ [a]→[em]
ကတော့ မဟုတ်ကဲ့ဘူး။ လုံးဝ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ [em → a] ဆိုရင် ဖြစ်နိုင်သေးတယ်။
မူရင်း [septem] လို့ အကြံပြုနိုင်မလား။

ဆက်စစ်ကြည့်တဲ့အခါ ခေါမနဲ့သက္ကတဟာ ပုံမှန်အားဖြင့် စကားလုံး အဆုံးက
[m] ကို မစွန့်ကြဘူး။ တစ်ခုခု လွဲနေတာ ဖြစ်ရမယ်။ ပိုဖြစ်နိုင်တဲ့ အဆိုကြမ်းက
အဆုံးအတွက်ဟာ မူလက အင်္ဂလိပ် madam မှာ ကြားရတဲ့ အသံမျိုး m ဟာ
ဗျည်းလိုလို ဖြစ်နေတာမျိုး ဖြစ်တယ်လို့ပါ။ ဒီသရတူ [m] (တစ်ခါတစ်လေ m
လို့ နေတယ်)က [a] ဒါမှ မဟုတ် [em] ဖြစ်သွားတတ်တယ်။ ဒီတော့ ခုနစ်အတွက်
နောက်ဆုံး ပြန်တည်ဆောက်ချက်က [sept m] ဖြစ်တယ်။

အာဒိဘာသာစကားရဲ့ ရှုပ်ပုံကို တစ်စ တစ်စ တည်ဆောက်လာခဲ့ရာ ယေဘု

ယူဘာသာစကားတွေကို သိလာတာနဲ့ အမှု ဖြစ်နိုင်တဲ့ အာဒိဘာသာ တစ်ခု တည်ဆောက်ထားမိပြီလား စစ်ဆေးရတယ်။ မြင်ဖူးသမျှ ဘယ်စကားနဲ့မှ မတူဘူး ဆိုရင် မိမိ နိဂုံးကိုသံသယ ဝင်ရလိမ့်မယ်။

ပြန်ဆောက်ချက်များ စိတ်ဓာတ်ချခြင်း

စိတ်မတောင်းစရာပဲ။ မိဘ ဘာသာစကားကို အတိအကျ ကိုယ်စားပြုနိုင်မယ့် စကားကို ပြန်ဆောက်နိုင်ဖို့ မဖြစ်နိုင်ဆုံးပါပဲ။ စစချင်း၊ ရနိုင်သမျှ သာဓကတွေမှာ ရောမကွာဟမှုကြီးတွေ ရှိနေတတ်တယ်။ အာဒိဗျူဟာဥပဒေပေ စကား ပြန်ဆောက်ရာမှာ ဘာသာဗေဒသမားတွေက ခေါမ၊ လာတင်၊ သက္ကတတို့ကို အလွန်အမင်း အားကိုး အားထားပြုရမယ်။ အရေးမှတ်တမ်းတွေ အများကြီး ကျန်ရစ်ကြတာကိုး။ အလင်္ကာ နိယ၊ အရ်ဗေဗိယ အလားတူ အရေးမှတ်တမ်းတွေကလည်း တစ်မျိုးတစ်ဖုံ ပြောင်းလဲ စေမှာပါပဲ။ ဝုတိယ၊ အရေးစာတွေကနေ တကယ့် အသံထွက်ကို ဆွဲယူလို့ မရဘူး။ ဒါပေမယ့် ပြန်ဆောက်တာ အများစုက ဒီစာတွေကိုပဲ အခြေခံထားကြတာ။ တတိယ ဘယ်မိဗေစကားမှ တစ်ခု တည်း၊ တစ်သားတည်း မဟုတ်ဘူး။ ဘာသာစကား တိုင်းမှာ ဒေသီ မူကွဲတွေ ရှိတယ်။ ဒီတော့ ပြန်ဆောက်တာတွေဟာ ဒေသီမျိုးစုံက လုပ်ထားတဲ့ ရောကျော် ရုပ်တွေ ဖြစ်နေလိမ့်မယ်။ စတုတ္ထ၊ သမီး ဘာသာစကား တွေကလည်း သီးခြား အပြိုင် ဖွံ့ဖြိုးမှုတွေ ဖြစ်နေကြလေတော့ မိဘ ဘာသာစကား ပုံဖော်တာ လွဲသွားနိုင်တယ်။ အင်္ဂလိပ်၊ ရုရှားနဲ့ အီတာလျံသာ ရှိနေရင် ဣန္ဒြေဥပဒေ စကားမှာ ဂရုသ် အလေးပေးမှု ရှိတယ်လို့ မှားလွင်း ဆွဲယူမိလိမ့်မယ်။ ဒါပေမယ့် မိဘစကား ပြုကွဲပြီးနောက်မှ ဘာသာစကား သုံးခုစလုံးမှာ ဂရုသ် တသီးတခြားစီ ဖြစ်ပေါ်လာတာပါ။ ပဉ္စမ၊ အိမ်နီးချင်းတွေဆီက ငှားယူတာကလည်း တစ်မျိုးတဖုံ ဖြစ်စေနိုင်သေးတယ်။

နိဂုံးချုပ်ရရင်တော့၊ ပြန်ဆောက်တာတွေဟာ လက်ရှိ သိသမျှနဲ့ မိဘ ဘာသာ စကားကို မှန်းဆနိုင်စွမ်းသမျှ ကိုယ်စားပြု ထားတာပဲ ဖြစ်တယ်။ အိစ္ဆာ ပုံပြင်တစ်ပုံကို အာဒိဗျူဟာဥပဒေပေစကားနဲ့ ကြိုးစား ဘာသာပြန်ခဲ့တဲ့ ၁၉ ရာစု ပညာရှင်ရဲ့ စိတ်ချ မှုမျိုးကို ကန့်သတ်သူမှ မရှိဘူး။ အလွန်ဆုံး ဖြစ်နိုင်သမျှ အမွေရထားတဲ့ အချက် တွေရဲ့ သံခိပ်ကို ပေးတယ်။ ဒီတော့ ကြာရှည်တည်တံ့လာတာတွေနဲ့ မကြာမီတမှ ထွင်ထားတာတွေကို ဘာသာဗေဒသမားတွေ ခွဲခြားနိုင်စေတယ်။

ဘာသာစကား ဧရိယာများ

တူတာတွေကို နီးကပ် ဘာသာစကားတွေမှာ တွေ့ရတဲ့အခါ ငှားတာဟာ ဖြစ်နိုင်တဲ့ မူလပုံလို့ သံသယဝင်ရမယ်။ တစ်ခု နဲ့ တစ်ခု ထိတွေ့နေတဲ့ ဘာသာစကားများ က ကိုယ့်အိမ်နီးချင်းရဲ့ ဘာသာစကား အသွင်တွေကို ယူငင်တတ်တယ်။ ငှားယူ

စကားလုံးဟာ အထူး ခေတ်စားတယ်- အင်္ဂလိပ်က ပြင်သစ် အစားအစာ စကားလုံးတွေ အများအပြား ယူသုံးခဲ့တယ်။ ဥပမာ *courgettes, aubergines, pate* ဘာသာစကားတွေ အဆောက်အအုံ တူနေရင် တည်ဆောက်ပုံ ငှားတာ ဖြစ်နိုင်သေးတယ်။ ဒါပေမယ့် မတူတဲ့ ဘာသာစကားတွေလည်း အချိန်ကြာတော့ တစ်ဦးဆီက တစ်ဦး အသွင်တွေ စုပ်ယူနိုင်သေးတယ်။ ထူးထူးခြားခြား သဘောလက္ခဏာ တစ်ခု ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ယုံလာရင်။ ဘာသာဗေဒသမားတွေက ဘာသာစကား ဧရိယာ များ ဆိုပြီး ဆွေးနွေးလာတတ်တယ်။

ဧရိယာ သဘောသဘာဝ လေ့လာရတဲ့ အကြောင်း နှစ်မျိုး ရှိတယ်။ တစ်ခုက ဘာသာစကားတွေ တစ်ခုကို တစ်ခု ရိုက်ခတ်ပုံ သိရတာက ဘာသာစကား ပြောင်းလဲမှုကို နားလည်ရေး တိုးချဲ့လာစေနိုင်တယ်။ နောက်တစ်ကြောင်း၊ ငှားယူလို့ ဖြစ်ရတဲ့ အသွင်တွေကို ခွဲထုတ်ဖို့ အရေးကြီးတယ်။ ဒါမှ ဝီဇ ပကာရ တူညီမှုတွေနဲ့ မရောထွေးဘဲရှိမယ်။

ဧရိယာ သွင်ပြင်တွေဟာ ဘာသာ စကား အသွင်တိုင်းကို ခြုံငုံမိတယ်။ ဥပမာ တရုတ်၊ ထိုင်း၊ ဝီယက်နမ်တို့ဟာ အရှေ့ဖျားမှာ ပြောကြတာချည်း၊ အားလုံး တုန်း ဘာသာစကားချည်း။ ဒါ ထိတွေ့မှုကြောင့် ဖြစ်လာပုံ ရတယ်။ အိန္ဒိယမှာ မူလ အမျိုးမျိုး ဘာသာစကားတွေဟာ ထူးထူး ခြားခြား အသံတစ်မျိုး ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ကြတယ်။ *retroflex* လို့ ခေါ်တယ်။ လျှာကို နောက်ပြန်လိပ်ပြီး အာခေါင်မာနဲ့ ကပ်ထားရတာပါပဲ။

ဘာလ်ကန်စကားတစ်ချို့မှာ နီးစပ်လို့ ဖြစ်ပုံရတဲ့ တူတာတွေ ပြတယ်။ အလ်ဘာနီယ၊ ဘူလ်ဂျီယ၊ ရောမာနီယတို့မှာ နာမ်နောက်က ထည့်ရတဲ့ *article the* ဆိုတာ ရှိတယ်။ ဥပမာ ရောမာနီယမှာ *munte-le mountain- the* တဲ့။ ဒါ အိမ်နီးချင်း တွေဆီက ငှားထားမှန်း ထင်ရှားတယ်။ သူနဲ့ အမျိုးပိုတော်တဲ့ စကားတွေမှာက ပြောင်း ပြန် (*article the* က ရှေ့က) ရိတာကိုး။ သမိုင်းကြောင်းအရ အမျိုးတော်တဲ့ ပြင် သစ်မှာလည်း *le mont* ပါပဲ။ ဒီဘာသာစကား သုံးခုစလုံးကတော့ အိမ်နီးချင်း ခေတ်ပေါ် ခေါ်မကကော၊ အားလုံး Give me that I eat သဘော ပြောကြတယ်။ အခြား ဥရောပစကားတွေကို ထောက်ပြီး Give me to eat လို့ ပြောမယ် ထင်နေကြတာ။ (သူတို့ သုံးဦးက မြန်မာ 'ငါ့ကို စားစရာ ပေး'နဲ့ ပိုတူနေတယ်။) ဒီထူးခြား သွင်ပြင်တွေဟာ ဥရောပမှာ ဘီဇန်တီးနံ ယဉ်ကျေးမှုက စည်းရုံးရေး အင်အား ဖြစ်နေတဲ့ ရာစုနှစ်တွေတုန်းက ပျံ့နှံ့ခဲ့ပုံ ရပါတယ်။

အခြား ဘာသာစကားဆီက ငှားယူတဲ့ အသွင်တွေက ဖြည်းဖြည်းချင်း စိမ့်ဝင်တယ်။ ဒါကြောင့် ပို ကျယ်ပြန့်တဲ့ ရှေးကျတဲ့ အငှားတွေကို ရှာလာကြတယ်။

ကမ္ဘာ လုံး ကျယ်ပြန့်တဲ့ အပိုင်းတွေမှာ အတူတွေ့ရတဲ့ ဘာသာစကား သဘောသဘာဝ တွေက သမိုင်းအရင် လူတွေ လှုပ်ရှားမှုများ အပေါ် အလင်းထိုးပြလိမ့်မယ်။ ဒီ ချဉ်းကပ် နည်းကို လူဦးရေ ပကာရဗေဒ လို့ ခေါ်တယ်။

ဥပမာ တချို့ ဘာသာစကားတွေမှာ 'ငါ'တို့ နှစ်မျိုးရှိတယ်-စကားပြောနေသူ တွေ ပါဝင်တဲ့ အပါအဝင် ငါတို့နဲ့ မပါဝင် ငါတို့ - ပြောသူတွေ မပါတဲ့ ငါတို့။

မနေ့က ငါတို့ (အပါအဝင်) လာကြ တယ် • ငါ နဲ့ အခု လူများ

မနေ့က ငါတို့ (မပါဝင်) လာကြတယ် • ငါနဲ့ အခု မရှိသူများ

ဥပရောပ စကားတွေမှာ ဒါမျိုး မရှိသလောက်ပဲ။ တောင်နဲ့ အရှေ့အာရှ ဩ စတြေးလျ စကား အများစုမှာရှိတယ်။ ဒီ တော့ ဒါ အလွန်ရှေးကျတဲ့ အသွင်ဖြစ်ကာ ရာစုနှစ်တွေ တစ်လျှောက် တဖြည်းဖြည်း နဲ့ အနောက်ဆီ ဖွံ့ခဲ့တယ် ဆိုရမယ်။

ဘာသာစကား အမျိုးအစားများ

ဘာသာစကားတွေက အပြိုင် အဆောက်အအုံတွေဟာ ဘာသာစကားတွေ အမျိုးအစား တူလို့ ဖြစ်နိုင်တယ်။ လူတွေကို အစိုး အဆောက်အအုံ၊ အသား အရောင်၊ သွေးအုပ်စု စသည်လို သဘောလက္ခဏာတွေ အခြေခံပြီး လူမျိုး အမျိုးမျိုး ခွဲနိုင်သလို ဘာသာစကားတွေကိုလည်း အစု အမျိုးမျိုး ခွဲနိုင်တယ်။

မကြာလှမီက ဘာသာပကာရဗေဒကို စိတ်ဝင်စားလာကြတာက ဘာသာစကား ဘုံသဘောတွေ အများအပြား မတွေ့ရလို့ တစ်ကြောင်း ဖြစ်တယ်။ ဘာသာစကား အားလုံးမှာ ပါမယ့် အကြွင်းမဲ့ ဘုံသဘောဆိုတာ ရှာလို့ ခက်ခဲနေတယ်။ စာရင်းလုပ်ဖို့ ကြိုးစားတိုင်း ဘာသာစကား အားလုံး မေးခွန်းလုပ်နည်း ရှိကြတယ်ဆိုတဲ့ ဝိုးတဝါး အဆိုမျိုးဆီချည် လှည့်လာနေတယ်။ ဒါပေမယ့် မေးခွန်း ဘယ်လိုမေးသလဲလို့မို့ ရှေ့ဆက်သွားမယ်လည်း လုပ်ရော၊ လူ့ဘာသာစကားတွေမှာ တချို့နည်းတွေ ထပ်ပါရဲ့။ ဆောက်လုပ်ရာမှာတော့ တစ်ယောက် တစ်မျိုး ဖြစ်နေကြတော့တယ်။

စကား အမျိုးမျိုး ဆောက်လုပ်ပုံ အမျိုးမျိုး ရှိကြောင်း သိတာ အဆန်း မဟုတ်ဘူး။ ဆန်းတာက ညွှန်းဆို ဘုံသဘောနဲ့ ညွှန်းဆို ဖြစ်တတ်မှုတို့ပါပဲ။ ဆိုလိုတာက ဘာသာစကားတစ်ခုမှာ ဒီလို အဆောက်အအုံရှိရင် မှန်းသာတဲ့ သဘောလက္ခဏာ တွေလည်း ရှိတတ်တာဖြစ်ပါတယ်။ တိရစ္ဆာန်မှာ အမွှေးနဲ့ နှုတ်သီး ရှိရင် တောင်ပံလည်း ရှိလိမ့်မယ် ပြောနိုင်သလို 'ဘာသာစကား တစ်ခုမှာ ကတ္တာ၊ ကြိယာ၊ ကံ အခြေခံ ပုံစံ ရှိရင် ရှေ့တည်ပုဒ် ရှိတတ်တယ်။ နောက်ဆက် မရှိတတ်ဘူး ဆိုတာ မျိုး ပြောလို့ ရတတ်တယ်။

ဘာသာစကား အမျိုးအစား ခွဲခြားရေး

ဘာသာစကား အမျိုးအစားခွဲဖို့ ဘာကိုက်တံ သုံးမလဲ။ ဒါ အတော်ကလေး အငြင်းပွားခဲ့ကြရတယ်။ ၁၉ ရာစုက အစောဆုံး ခွဲကြတုန်းကတော့ မောရဖဲမ်တွေ ကိုင်တွယ်ပုံကို အခြေခံခဲ့ကြပါတယ်။

စကားတစ်လုံးမှာပါတဲ့ မောရဖဲမ် ဦးရေက ဘာသာစကားတစ်ခုနဲ့ တစ်ခု မတူ၊ စကားတစ်လုံးမှာ မောရဖဲမ်တွေ ပေါင်းစပ်နေပုံကလည်း မတူဘူး။ ၁၉ ရာစုမှာ ပညာ ရှင်တွေက အဲသလို ကိုက်တံကို ဘာသာစကားတွေ အမျိုးအစား ခွဲခြားရာမှာ သုံး ခဲ့ကြတယ်။ မောရဖဲလောဂ အမျိုးအစား အနည်းဆုံး သုံးခု သတ်မှတ်ခဲ့ကြတယ်။

သီးခြား (ဝါ စိတ်ဖြာ) ဘာသာစကားက စကားလုံးမှာ မောရဖဲမ်တစ်လုံးပဲ ပါတတ်တဲ့စကားမျိုးဖြစ်တယ်။ အင်္ဂလိပ်လို ဥပမာ ပေးရရင်

Will you please let the dog out now.

မြန်မာလို ပြရရင်

မင်း ဒီ ခဏ ထိုင်။

(တကယ်လို့ 'မင်းက ဒီမှာ ခဏ လောက်ထိုင်ပါ' ဆိုခဲ့ရင် သီးခြား ဘာသာ စကား မဟုတ်တော့ပြီ။ ပူးကပ်စကား ဖြစ်သွားမယ်။ အောက်မှာ ဆက်ကြည့်။)

ပူးကပ် ဘာသာစကားက စကားလုံးတွေကို အခက်အခဲမရှိ ခွဲထုတ်နိုင်တဲ့ ဘာသာစကားမျိုး ဖြစ်တယ်။ မြန်မာ၊ တူရကီ၊ ဆွဟိလီတို့ဟာ နမူနာတွေပါပဲ။ အင်္ဂလိပ် မှာလည်း အထိုက်အလျောက် ပူးကပ်မှုကို သုံးတယ်။

ချစ်-ခင်-ကြ-တယ်
lov-ing-ly

လူ-ကြီး-တွေ-ကို-က
faith-ful-ness

ရောနှော ဘာသာစကားက မောရဖဲမ်တွေကို လွယ်လွယ်နဲ့ ခွဲခြား မမှတ်မိ လောက်အောင် ရောနှောထားတဲ့ ပါဠိ၊ လာတင်တို့လို ဘာသာစကားမျိုး ဖြစ်တယ်။ ဥပမာ 'ဂေါဏော' အဆုံးမှာ 'ဂေ-ာ' ဆိုတာက ပုလ္လိင်၊ ဧကဝုစ်၊ ဝါကျရဲ့ ကတ္တား ဆို တာကို ပြနေတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီအင်္ဂါသုံးရပ်ကို အလွယ်နဲ့ ထုတ်ပြလို့ မရဘူး။ ဒါ ကြောင့်လည်း ပါဠိ မတတ်တဲ့ မြန်မာတွေအဖို့ တော်ကြာ 'ဗုဒ္ဓေါ' ရွတ်လိုက်၊ တော်ကြာ 'ဗုဒ္ဓံ' ဆိုလိုက် ဘယ်လိုကြီးပါလိမ့် နားမလည်နိုင် ဖြစ်ရတယ်။ အင်္ဂလိပ် မှာ ရောနှော နမူနာ ရံဖန် တွေ့ရတယ်။

went = go + past tense

better = good + comparative

တစ်ချိန်ကတော့ ဘာသာစကားတွေဟာ ဖွံ့ဖြိုးပုံ စနစ် အသေ ရှိခဲ့ကြတယ်လို့

ထင်ခဲ့ကြတာတလား။ ပထမအဆင့်က သီးခြားပုံစံ၊ ဒုတိယ ပူးကပ်၊ တတိယ ရော
နောပေါ့။ ဒေါမနဲ့ လာတင်ကို အမြင့်ဆုံး၊ အကောင်းဆုံး ဘာသာစကား
အမျိုးအစားကို ကိုယ်စားပြုတယ်လို့ တလွမ်းတဆွေး ပြောခဲ့ကြတယ်။ တခြား
စကားတွေက ဖောက်ပြန်တာ၊ ကျဆင်းလာ၊ ယိုယွင်းလာတာလို့ ယူဆကြတယ်။
ဒီအယူအဆ မှားယွင်းကြောင်း ထောက်ပြခဲ့သူက အမေရိကန် မနုဿဗေဒသမား၊
ဘာသာ ဗေဒ သမား၊ အက်ဒွမ် ဆပိယ ဖြစ်တယ်။

အထက်က ဖော်ပြခဲ့တဲ့ အမျိုးအစား ခွဲခြားနည်းမှာ အဓိက ချွတ်ယွင်းချက်က
ဘယ်ဘာသာစကားမှ မောရဖလောဂ သက်သက် အမျိုးအစား ဖြစ်မနေတာပါပဲ။
ဘာသာစကား အနည်းငယ်ပဲ အမျိုးအစားတစ်ခုနဲ့ အဝင်တယ်၊ နောက်တစ်ခုနဲ့
မဝင်ဘူး။ အများက ဖြစ်စဉ်အမျိုးမျိုး ဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် ကနေ့ ဘာသာ
ဗေဒ သမားတွေက ဘာသာစကားတွေကို အမျိုးအစား ခွဲဖို့ အခြားကိုက်တံတွေ
သုံးကြတယ်။

စကားအစီအစဉ် ကိုက်တံ

အင်္ဂလိပ်စကားက စကားအစီအစဉ်ကို အခြေခံ ဝါကျဖွဲ့ထုံး နည်းအဖြစ်
သုံးတယ်။ ဘာသာဗေဒ ဝေါဟာရနဲ့ စီစဉ်တကျ ဘာသာစကားလို့ ခေါ်တယ်။
ဒါ ကြောင့်ပဲ ထင်ရဲ့ ပဏာမဗေဒ သဘော လက္ခဏာအနေနဲ့ စကားအစီအစဉ်ကို
တော်တော်ကို စိတ်ဝင်တစား ဖြစ်နေကြတယ်။ ဖြစ်နိုင်တဲ့ စကားအစီအစဉ်များ
အနက် အနည်းငယ်ပဲ အသုံးများတယ်။ တစ်ခုစီကလည်း ခန့်မှန်းနိုင်တဲ့ သဘော
သဘာဝတွေ ရှိတယ်။

အတွေ့အများဆုံး ပဏာမ ခွဲနည်းကတော့ ကတ္တား၊ ကြိယာ၊ ကံ အခြေခံ ခွဲ
နည်း ဖြစ်တယ်။ သဘောတရားအရ ဖြစ်နိုင်ခြေ ခြောက်ခုရှိတယ်။

ကတ္တား ပထမ	ကြိယာ ပထမ	ကံပထမ
SOV	VSO	OVS
SVO	VOS	OSV

လက်တွေ့မှာတော့၊ ဝဲဘက်က (ကတ္တား ပထမ) နည်းတွေက အလယ်က (ကြိယာ
ပထမ)နည်းတွေထက် အတွေ့ရ များပြီး ယာဘက်က (ကံပထမ) နည်းတွေက
အင်မတန် ရှားပါးပါတယ်။ တကယ်က OSV ဥပမာကို တခြား စကားမှာ
မတွေ့ရစဖူးဘူး။ မြန်မာမှာတော့ရှိတယ် (လူကို ခွေး သတ်လေရဲ့) OVS ဥပမာ
အနည်းငယ်ကို တောင်အမေရိကမှာ တွေ့ရတယ်။

ဒီအမျိုးအစား အသီးသီးနဲ့ ကိုက်မယ့် ဘာသာစကား နမူနာများနဲ့ *The dog
killed the duck* ကို ဖော်ပြကြမယ့် အစီအစဉ် အတိအကျ များကတော့-

SOV	<i>The dog the duck killed</i> (တူရင်)
SVO	<i>The dog killed the duck</i> (အင်လိင်)
VSO	<i>Killed the dog the duck</i> (ဝဲလ်ရှ်)
VOS	<i>Killed the duck the dog</i> (မလဂဆေ (မဂဂစတာ)
OVS	<i>The duck killed the dog</i> (ဟိကရယာန (တောင် အမေရိက)
OSV	<i>The duck the dog killed</i> (အပုရိန (တောင်အမေရိက) (မြန်မာ) (ဘဲ ကို ခွေး သတ်တယ်)

ဒီပမာဏ ခွဲခြားမှုက အသုံးဝင်တယ်၊ ပြဿနာအချို့ကတော့ရှိတယ်။ အထင်
ရူးဆုံး အခက်အခဲကတော့ ဘာသာစကား အတော်များများက
အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် (ဒီအမျိုးအစား တစ်ခုခုထဲ ဘောင်မဝင်ဘူး။
ဩစတြေးလျ) စကားတချို့မှာ 'အခြေခံ' စကားအစီအစဉ်ကို ဖော်ထုတ်လို့ မရဘူး။
တကယ် စီစဉ်မကျဘာသာစကား တွေပါပဲ။ အစီအစဉ်က လွတ်လပ်၊
ပျော့ပျောင်းလွန်းတယ်။ တချို့ စကားတွေမှာက အစီအစဉ် သတ်မှတ်ထားပါရဲ့၊
ရောနေတယ်။ ဥပမာ ရှာမန်မှာ ပင်မဝါကျပိုင်းတွေမှာ အစီအစဉ်က SVO ပဲ၊
လက်အောက်ခံ ဝါကျပိုင်းတွေမှာ SOV ဖြစ်တယ်။ သူပြောပုံက
The dog killed the duck (SVO ပင်မ ဝါကျပိုင်း)
I heard that [the dog the duck killed] (SOV လက်အောက်ခံ ဝါကျပိုင်း)

မြန်မာမှာ SOV တွေရပေမယ့် OSV အသုံးများတယ်။ စကားပုံတွေကို လိုက်
ရှာကြည့်ရာ SOV ဆိုလို့ 'ကင်းခြေများ ခြေတစ်ချောင်း ကျီးလို့၊ 'ကြက်က စပါး
စား၊ 'ကြက်ကန်း ဆန်စိုး တိုး၊ 'ခွေးဖြူ တော မတိုးပုံ၊ 'ခွားအို မြက်နု ကြိုက်၊
'ပန်းပဲသမား ဓားကောင်း မကိုင်ရ၊ 'မုန့်သည်မသား မုန့်နား စားရ၊ 'မျက်စိကန်း
တစ္ဆေ မကြောက်' စသည်ဖြင့် ၅၃၄ ပုဒ်မှာ မနည်းရှာယူမှ စ ပုဒ် ရတယ်။ OSV
ကတော့ 'ကတွတ်ပေါက် ချိုင်း စောင့်၊ 'ကိုယ့်ငါးချဉ် ကိုယ် ချဉ်၊ 'ကိုယ့်တပ်
ကိုယ် ပြန်နင်း၊ 'ကြောင်တို့ ကြွက် မလေး၊ 'ဆင်ခေါင်း ခွေး မချီနိုင်၊ 'ဆင်ဖြူမျက်နှာ
ဆင်မည်း မကြည့်ပုံ၊ 'ပင်လယ်ကို ယုန်ငယ် မထောက်နိုင်၊ 'မုဆိုး ဝိုင် သင်' စသဖြင့်
၅၀၉ မှာ ၂၀ ကျော် တွေ့ရတယ်။

တချို့ ဘာသာစကားတွေမှာ ကြိယာရဲ့ ကတ္တားကို ထောက်ပြဖို့ အလွန်မှ
ခက်ခဲတယ်။ ဒီဝါကျတွေကို ကြည့်-

The dog killed the duck.

The dog ran away

အင်္ဂလိပ်မှာ *the dog* ကို ဝါကျ နှစ်ခုလုံးရဲ့ ကတ္တားလို့ မှတ်ယူမှာပဲ။ ဒါပေမယ့် တချို့ဘာသာစကားတွေမှာတော့ ဥပမာ အက်စကီးမိုးစကား တစ်ခု ဖြစ်တဲ့ အိန္ဒီးအစ် မှာတော့ ပထမဝါကျက *duck* ကို ဒုတိယဝါကျက *the dog* နဲ့ နောက်ဆက်အတူတူ သုံးထားလိမ့်မယ်။ ဒီလို အခြေအနေမျိုးမှာ ဘာက 'ကတ္တား'လဲ။ ဘာက တံလဲ စိတ်ချ လက်ချ ပြောဖို့ ခက်တယ်။ အိန္ဒီးအစ်မှာ စဉ်းစားပုံစဉ်းစားနည်းက နာမ်အမှားတွေ ဆက်တဲ့ စံနောက်ဆက်ရှိတယ်။ ဒါပေမယ့် ဝါကျမှာ နာမ်နှစ်ခု ရှိရင် ဒါကို ပြောင်း ရတယ်။ အလွင်စူးဆုံး ပါဝင်သူ ပြုလုပ်သူကို အထူးနောက်ဆက် တစ်ခုရတယ်တဲ့။

ဒါအပြင် နာမ်စားဖြုတ် ဘာသာစကား ဆိုတာတွေကလည်း ပြဿနာ ပေးတယ်။ ကတ္တား ဖြစ်တဲ့ နာမ်စားကို ဖြုတ်လေ့ ရှိတဲ့ စကားတွေပါပဲ။ ဥပမာ လာတင်မှာ ကေဂုစ် *cañio* က ဝါ ကေဂုစ် *ci egub cañio* ထက် အသုံးများတယ်။ အပို လေးနက်မှု လိုအပ်မှ နာမ်စားကို ထည့်တာ။ ဒီ ဘာသာစကားတွေမှာ နာမ်စားဖြုတ်တဲ့အခါ ကြိယာနဲ့ ကံ အစီအစဉ်က S, V, O အားလုံး ရှိတဲ့အခါ ကြိယာနဲ့ နာမ် အစီအစဉ် မတူဘူး။

မြန်မာမှာ ကတ္တား ဖြုတ်လေ့ရှိပါတယ်။ 'ကျောင်း သွားတော့မယ်' ဆိုတာ 'ကျွန်တော် ကျောင်း သွားတော့မယ်' ပါပဲ။ အခြား နာမ်၊ နာမ်စားများလည်း ဖြုတ်တတ် ပါတယ်။ အကြောင်း တစ်ခုခုကြောင့် အစီအစဉ် ပြောင်းတာ ရှိပုံ မရပါဘူး။

ဒီပြဿနာတွေကြောင့် စကားအစီအစဉ် အမျိုးအစား ခွဲခြားမှုဟာ လုံးဝ အားကိုး လောက်တာ မဟုတ်ကြောင်း တွေ့ရတယ်။ ဒါပေမယ့် ဖြစ်နိုင်ခြေ တချို့ ထွက်ပေါ်လာတယ်။ ဥပမာ SVO ဘာသာစကားမှာ ကြိယာထောက်က ကြိယာရှေ့က လာတတ်တယ်။ နာမ်နောက်ဆက် မဟုတ်၊ နာမ်ရှေ့တည်၊ နာမ်နောက်က သာမိကာရက နေတယ်။ SOV ဘာသာစကားမှာတော့ ကြိယာထောက်က ကြိယာနောက်ကလာ၊ နာမ်ရှေ့တည် မဟုတ်၊ နာမ်နောက်ဆက်၊ နာမ်ရှေ့က သာမိကာရက နေတယ်။ ဝဲဘက် က အင်္ဂလိပ်ဥပမာတွေကို ယာဘက်က စကား ပုံစံနဲ့ ဖလှယ်ရမယ်-

SVO	Bill eats potatoes.	SOV	Bill potatoes eats.
AUX V	Marigold can go.	V AUX	Marigold go can.
PREP	On Saturday	POSTP	Saturday on.
NGEN	Queen of Sheba	GENN	Of Sheba Queen.

မြန်မာစာ SOV ဘာသာစကား ဖြစ်လေတော့ အထက် ယာဘက်ပုံစံအတိုင်း တွေ့ရ တယ်-

- အမေ [S] သားကို [O] ချစ်တယ် [V]
- အမေ မှိုက် [V] လိမ့် [Aux V] မယ် [V affix]
- လူလေး [N] ကို [Postposition]
- အမေရဲ့ [Gen] သား [N]

ဘာသာစကားဆိုတာ အမြဲ ပြောင်းလဲနေလေတော့ ဖြစ်နိုင်ခြေတစ်ခုရဲ့ စံနမူနာ အဖြစ် ပြေရာ အမျိုးအစားစစ်စစ်ရယ်လို့ မရှိသလောက်ပါပဲ။ ဘာသာစကား အများ စုမှာ တစ်သမတ်တည်း မဟုတ်တာတွေ၊ နှစ်ဘက်ရတွေ (နှစ်မျိုး ဖြစ်နိုင်တာတွေ) ရှိနေတယ်။ ဥပမာ အင်္ဂလိပ်စာမှာ Sheba's queen လည်း ရ၊ queen of Sheba လည်း ရတယ်။

ဒါပေမယ့် ၊ ဒီလို ဖြစ်နိုင်ခြေတွေ စာရင်း လုပ်တာဟာ ဘာသာစကား အမျိုး အစား ခွဲဖို့ ရှာကြံပေးရာမှာ ပထမအဆင့်သာ ဖြစ်တယ်။ ပိုအရေးကြီးတဲ့ အဆင့်၊ ဒုတိယအဆင့်က ဘာကြောင့် ဒီဖြစ်နိုင်ခြေတွေ ဖြစ်ရသလဲ သိရေး ဖြစ်တယ်။ ဒါ ဆွေးနွေးကြတုန်းပဲ၊ အမျိုးမျိုး ရှင်းပြကြပါလိမ့်မယ်။ တစ်ခုကတော့ ဘာသာစကား မှာ အမျိုးအစားအလိုက် လိုက်ဖက်မှုနိယာမ ဆိုတာ ရှိတယ်။ နာမ်၊ ကြိယာ၊ ရှေ့တည် စတဲ့ အမျိုးအစား အမျိုးမျိုးဟာ တစ်ခုကို တစ်ခု ပြုပုံပုံ တူကြတယ်။ ပုဒ်စု တစ်ခုက အဓိက စကားလုံးဝါ တည်ပုဒ်ဟာ ပုဒ်စု အမျိုးမျိုးမှာ နေရာယူတာ တူနေလိမ့်မယ်။ ဥပမာ အင်္ဂလိပ် eat peanuts မှာလို ကြိယာ ပုဒ်စုမှာ ကြိယာက ရှေ့က ရှိရင်၊ on Saturday မှာလို ပုဒ်စုရှေ့မှာ ရှေ့တည်၊ red in the face မှာ လို ပုဒ်စု ရှေ့က နာမဝိသေသန၊ father of the family မှာလို ပုဒ်စု ရှေ့က နာမ် ရှိနေလိမ့်မယ်။ စိတ်ဝင်စားဖို့ ကောင်းတာက ဘာသာစကားတွေ ဒီလို ပြုမှုကြောင်းကို ဝါကျပုံစံတွေ သရုပ်ဖော်ဖို့ ကြိုးစားရင်း ဘာသာဗေဒသမားတွေ တသီးတခြား သွားတွေ့ခဲ့တာ ဖြစ်တယ်။ (အခန်း ၉ စသည်မှာ ရှင်းထား)

မြန်မာမှာတော့ အင်္ဂလိပ်နဲ့ ပြောင်းပြန်ပါပဲ။ 'ရေကို သောက်တယ်' လို့ ကံရဲ့ နောက်မှာ ကြိယာ Object + Verb [OV] ရှိလေတော့ နာမ်၊ နောက်ဆက်၊ နာမဝိသေသန စတာတွေလည်း တစ်မျိုးတည်း နောက်က လာကြကုန်တာ တွေ့ရ တယ်။ 'အိမ်ကို' လို နာမ် (အိမ်) နောက်က နောက်ဆက် 'ကို'၊ 'အိမ်က လူ' လို ပုဒ်စု နောက်က နာမ် (လူ)၊ 'လူချော'လို နာမ်နောက်က နာမဝိသေသန (ချော)၊ 'အိမ်ရဲ့ အမီး'လို သာမိတာရကနောက်က နာမ်၊ အသီးသီး နေရာယူကုန်ကြတယ်။

ညွှန်းဆို ဖြစ်နိုင်ခြေတွေဟာ စောစောပိုင်းက အခြေအနေတွေကို ပြန်တည် ဆောက်ဖို့ အားထုတ်ရာမှာ အထိုက်အလျောက် အသုံးဝင်နိုင်တယ်။ သမိုင်းဘာသာ

ပေဒမှာ အခြား ပြန်တည်ဆောက်မှုများအပြင် သုံးနိုင်တာပဲ။ ဥပမာ ကံတွေ ရှေ့တည် တွေ နောက်က ကြိယာလာတဲ့ ခြေဘာသာစကား လက်လက်နက်ကို တွေ့ရင် နာမ် ရှေ့က သာမိကာရုက လာလိမ့်မယ်လို့ ပြောနိုင်ကြပေလိမ့်မယ်။

ကံနောက်က ကြိယာ လာတဲ့ စကားမျိုးဖြစ်တဲ့ စကားမှာကိုပဲ ရှေ့ခေတ် ဒုခေတ် အသုံး ကွာတတ်တာကိုလည်း သတိပြုအပ်တယ်။ ကနေ့ခေတ် 'တဲ့' ကို ကြိယာမှာ ဆက်ပြီး နာမဝိသေသနလို သုံးနိုင်တယ်။ 'သိတဲ့ လူ၊ 'တော ပြောင်းတဲ့ ကျား၊ အင်းဝခေတ်သုံး 'သော'နဲ့ တူတယ်။ သိသော လူ၊ တောပြောင်းသော ကျား။ ဒီ 'သော'ကို ခေတ်ဦး ပုဂံမှာ နာမ်နောက်ဆက် ဆက်လို့ ရသလို နိပါတ်ပုဒ် လိုက်ကာ ကြိယာနေရာမှာ သုံးသေးတာကိုလည်း တွေ့ရတယ်။ ရာဇဂုဗာရ် ကျောက်စာမှာ 'သော၊ 'သု၊ 'သူ' အမျိုးမျိုး စာလုံးပေါင်းပြီး 'မည်သောအာ၊ 'ပိယ်သူသည်ကာ'လို့ နာမ်နောက်ဆက် 'အာ၊ 'သည်' တို့နဲ့ တွေ့ရပြီး နိပါတ်ပုဒ် 'တေဟ်'လိုက်ကာ 'ကျောန် ဖြောအ်သုတေဟ်'လို့ ကြိယာလို သုံးထားတာ တွေ့ရတယ်။ အလားတူ ပုံစံကို တုရင် ပုထိုး ကျောက်စာမှာ 'ပိယ်သောသည်ကာ၊ 'ငါ မုသောကာ၊ 'ငါ မုသောတေ'လို့ တွေ့ကြရတယ်။

နာမ်နောက်ဆက်နဲ့တွဲတဲ့ ဒီ'သော' က ကနေ့ခေတ် 'တာ' ('တဲ့' မဟုတ်)နဲ့ ညီမျှ တာကို သတိပြုလေ။ ပိယ်သောသည်ကာ - ပေးတာကတော့၊ ငါမုသောကာ - ငါပြုတာ(က)တော့၊ ငါမုသောတေ - ငါ ပြုတာပဲ။ လှူသောတေ - လှူတာပဲ။

တုရင်ပုထိုး ကျောက်စာမှာပဲ 'ငါ အသက် ဟိယ်သော၊ 'ငါ အသက်တေ မဟိယ် သော'လို့ သုံးရာမှာတော့ ကြိယာဝိသေသန အဖြစ် သုံးတာဖြစ်တယ်။ နှောင်းခေတ် 'သော်၊ ကနေ့ခေတ် 'တော့'တို့နဲ့ ညီမျှတယ်။ 'ငါ အသက်ရှိသော် (တော့)၊ 'ငါ အသက် မရှိသော် (တော့)' ပေါ့။

ကနေ့ခေတ် 'တဲ့'နဲ့ တူတဲ့ 'သော့' တွေက 'မည်သူ ပြည်၊ မည်သူ မင်း၊ မည် သူ ပယ်မယာ၊ နာသူ ရှောင်၊ မုယ်သော မင်း၊ လှောက်သူ ရှောင်၊ ရအမ်သူ အကြောင်း လှူခသူ ကျောန်၊ ကူ တွင်သော ပုရှာ' စတာ တွေမှာ ပါတဲ့ 'သော'တွေ ဖြစ်ပါတယ်။ မည်တဲ့ ပြည်၊ မည်တဲ့ မင်း၊ မည်တဲ့ ချစ်မယား၊ နာတဲ့ အခါ၊ မွေး(ကျွေး)တဲ့ မင်း၊ လွှတ်တဲ့ အခါ၊ ရအံ့သော (ရမယ်) အကြောင်း၊ လှူခဲ့တဲ့ ကျွန်၊ ကူ တွင်တဲ့ဘုရား စသည်ဖြင့် ခေတ်စကားနဲ့ ပြောရပေလိမ့်မယ်။

ဘာသာစကားအုပ်စုကြီးများ

ကမ္ဘာ့ဘာသာစကားတွေ အမျိုးတော်နေကြတာတွေကို အုပ်စုခွဲပုံအကြောင်း အခန်း ၁၈မှာ ဆိုခဲ့ပြီ။ မျိုးရိုးဝီရိယ ဆက်နွယ်တဲ့ ဘာသာစကားတွေ ရှာတာ၊ သူတို့ ဆင်းသက်လာမယ် ယူဆစရာ မိဖမကားကို ပြန်လည်တည်ဆောက်တာဟာ ၁၉ ရာစု ဘာသာဗေဒရဲ့ အရေးအကြီးဆုံးအလုပ် ဖြစ်ခဲ့တယ် (အခန်း ၃ မှာ ဆွေးနွေးပြီး)။

ခုခေတ်မှာတော့ နှိုင်းယှဉ် သမိုင်းဘာသာဗေဒဟာ သမိုင်း ဘာသာဗေဒရဲ့ အခွဲတစ်ခုဖြစ်တယ်။ ဘာသာစကားတစ်ခု ဖွံ့ဖြိုးလာပုံကို စောစော အဆင့်ကနေ ခြေရာခံနိုင်စေတယ်။ အမွေရထားတဲ့ အပိုင်းတွေကို မကြာမီက အသစ်ထွင်တာတွေနဲ့ ခွဲခြားသိမြင်စေတယ်။

အခု သူတို့အကြောင်း အနည်းငယ် ထပ်မံ ဆွေးနွေးလိုတယ်။ ကနေ့ ကမ္ဘာမှာ ဘာသာစကားပေါင်း ၄၀၀၀ ကျော်လောက် ရှိမယ် ခန့်မှန်းကြတယ်။ မူလဘာသာစကားလား၊ အခွဲလား ခွဲခြားပုံ မတူတော့ အယူအဆ အမျိုးမျိုး ရှိတယ်။ ဝိစကားတွေကိုမှ မိဖမဘွား တူတာတွေချင်း စုပြီး မျိုးရိုးစုတွေ၊ အုပ်စုတွေ ထပ်ခွဲလိုက်ကြတယ်။ ခွဲနည်း တစ်ခု ကတော့

- ၁ ကမ္ဘာ့ဥရောပ အုပ်စု
 - က- ကမ္ဘာ့တီရန်အစု (သက္ကတ၊ ပြာကရိတ်၊ ပါဠိ၊ ဟိန္ဒီ၊ အီရန် စသည်)
 - ခ - အဲလဘာနီယန်
 - ဂ - အရ်မာနီယန်
 - ဃ- ဘာလတို ဆလာဗောနီယန် (ရုသျှ၊ ချက် စသည်)
 - င - ခေါမ (ခေတ်သစ် ဂရိတ်)

စ - အိတာလိက (လာတင်၊ စပိန် စသည်)

ဆ - ကဲလ်တိက (ဝဲလ်ရှ် စသည်)

ဇ - ဂျာမနိက (ဂျာမန်၊ အင်္ဂလိပ် စသည်)

၂ ဇင်နဉဂရိက (ဖင်းနီး၊ အဲစတောနိုယ၊ ဟန်ဂရီ၊ လက်ပ်)

၃ အာလ်တာအိက

က တူရကီက (တူရကီ၊ အဇာဘာအိဂျာနီ၊ အုဇဘက်)

ခ မွန်ဂို (မွန်ဂိုလျှံ)

ဂ မန်ချူး (မန်ချူး)

၄ ဘာစ်တ် (ဘာစ်တ်)

၅ အာဇေ-အာရှတိက

က ဆဲမိတိက (ဟိဘရူး၊ အာရဗီ၊ အမှာရိက၊ အိသိယောပိက)

ခ အိဂျစ် (ကောပ်တိက)

ဂ ဘဲရ်ဘဲရ် (ကဘည်လ်၊ ဇေနဂ)

ဃ ကုရှီတိက (ဆိုမာလီ၊ ဂါလိယ)

င ချာစ် (ဟာအုဆ)

၆ နိုတ်ဂျာတွန်ဂို

က အနောက် အတ္တလန္တိက (ဘူလွမ်း၊ ဖူလာရီ)

ခ မန်ဗဲ (ကွဲလ်၊ ဘဟ္တာရ)

ဂ ကွ (အကန်း၊ ယောရုဘ၊ အိဘို)

ဃ ဝုရ် (မုဆီ)

င ဗဟို (အိဖိက၊ တိမ်း၊ ဆွဟိလ်-ဂူလူလို တန္တူစကားများ)

၇ ဂျပန် (ဂျပန်နဲ့ ကိုးနိုးယန်)

၈ စိနတ်ဗတ်

က တိဗတ်မြန်မာ (တိဗတ်၊ မြန်မာ၊ လိုလို/လောလော)

ခ တရုတ် (တရုတ်၊ ထိုင်းတရုတ်)

၉ ဝဒအိ (ထိုင်း၊ လော၊ ရှမ်း)

၁၀ မာလာယု-ပေါလီနေရှန်

က အင်ဒိုနီးရှန် (မလေး၊ ဂျာဗာ၊ တဂလောဂ်၊ မလဂဆည်)

ခ အရှေ့ (ဟာဂိုင်းယီ၊ ဆမိုအ၊ ဖီဂျီ)

၁၁ ဩစတြေးလျ (ဝါလ်ဘီရီ)

၁၂ ဗြိတိချာန် (တပီလ်၊ ဂေါန့်)

၁၃ ဩစတြ-အာရှ (ခဆီ၊ ဆန်တလီ၊ ခမာ၊ မွန်၊ ဇီယက်နပ်)

၁၄ အမေရိက-အိန္ဒိယန်

အာလ်ဂွန်နီယန်၊ နာခေစ်မုစကိုဂန်၊ အိန္ဒိယန် စသည်

မြန်မာတစ်ယောက်အဖို့ မြန်မာစကားဟာ ပါဠိနဲ့ ဆက်နွယ်တယ်ရယ်လို့ အလွယ်နဲ့ ထင်မိတတ်တယ်။ ဒုက္ခ၊ သုခ၊ လောက၊ ပညာ၊ သိပ္ပံ ဆိုတဲ့ စကားတွေက မြန်မာ စကားထဲ နေ့စဉ်လို ပြောနေရတာတို့။ ဒါ အမျိုးတော်လို့ မဟုတ်ဘူး။ ငှားယူထားတာ ဆိုတာကို မနည်း ရှင်းပြရလိမ့်မယ်။ ပါဠိက အင်္ဂလိပ်နဲ့မှ အမျိုးတော်တာ ဆိုတော့ သူ မျက်လုံးပြုပြီး လေးငါးလုံးလောက် ထောက်ပြလိုက်မှ စဉ်းစားစ ပြုလာမယ်။

	ပါဠိ	အင်္ဂလိပ်	ရုဒျ	ပြင်သစ်
အမေ	မာတာ	mother	maty	mer
အဖေ	ပိတာ	father	otets	per
အစ်ကို/ညီ	ဘာရတ	brother	braty	frere
နှစ်	ဒွို၊ ငွေ၊ ခု	two, du	dva	deux
သုံး	တိ (တြိ)	three, tri	tri	trios
ခြေ	ပါဒ	foot/ feet	peshkon	ped

ဝါက ပြန်ပြန်စဉ် စကား အစုလေးကို ထုတ်ပြလိုက်တာပါ။ တကယ်တ ကိုယ်သင် နေတဲ့ အင်္ဂလိပ်စကားထဲမှာ ပါဠိ အမျိုးတွေ အများအပြား ပါနေတာကို တွေ့ရမယ်။ သင်္ချာမှာ တွေ့ရတဲ့ တြိဂံ triangle ရဲ့ tri တြိ (တိ) တူနေတာ အပြင် ပဉ္စဂံ pentagon မှာပါတဲ့ penta ဟာလည်း “ပဉ္စ”နဲ့ တစ်နွယ်တည်းပဲ ဖြစ်တယ်။ အလားတူ October လမှာ ပါတဲ့ octo ဟာလည်း ပါဠိ “အဋ္ဌ” attha ပဲ ဖြစ်တယ်။ အလားတူ November, December တို့မှာ ပါတဲ့ nov, decem ဟာလည်း ပါဠိ “နဝ” nava (ကိုး)၊ “ဒသ” dasa (တစ်ဆယ်) တို့နဲ့ တစ်နွယ်တည်းပဲ။ “နဝ” က ကိုးအပြင် ‘သစ်’တာကိုလည်း အဓိပ္ပာယ်ထွက်တော့ အင်္ဂလိပ်မှာ novel, neo စသဖြင့် တွေ့ရသေးတယ်။ “တစ်ဆယ်” ဒသ dasa ကို decade, decimal တို့မှာ တွေ့ရဦးမယ်။

ခြေကို ပါဠိ “ပါဒ” အင်္ဂလိပ် foot/feet လို့ အထက်မှာ ပေးခဲ့တယ်။ F ဟာ P က အသံပြောင်းသွားတာပါ။ ရုဒျ peshkom က “ခြေကျင်” ကိုပြောတာ။ ပြင်သစ် pied က ခြေထောက် ဖြစ်တယ်။ လာတင်စကားကလာတာ။ အင်္ဂလိပ်ကလည်း လာတင်ကို ယူပြီး biped (ခြေနှစ်ဆောင်း) centipede (ခြေတစ်ရာ၊ ကင်းခြေများ) pedal (ခြေနှင်း) pedestal (အောက်ခံခုံ) pedestreian (ခြေကျင်သမား) စသဖြင့် စကားလုံးတွေ တိုးပွားကုန်တယ်။

သွားကို ပါဠိက “ဒန္တ” danta လို့ ခေါ်တယ်။ လာတင် dens, dentis ဖြစ်တယ်။

ဒီကနေ အင်္ဂလိပ်မှာ dental, dentist, dentistry, denture စသဖြင့် ပွားများသွားတော့ တယ်။ ခြင်္သေ့သွားနဲ့တူတဲ့ ပန်းကတောင် dandelion [dent de lion = lion's teeth] တဲ့။

ပါဠိ အင်္ဂလိပ်တို့က ကျွန်တော်တို့နဲ့ မကင်းနိုင်တော့ သေသေချာချာ သိဖို့လို တယ်။ ဒါကြောင့် ဣန္ဒြေဥရောပ ဘာသာစကားအုပ်စုဟာ ကျွန်တော်တို့အဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။ ကျောင်းသားရော စာပေသမားပါ လေ့လာထားရမယ်။ ဗဟုသုတ ရှိရမယ်။ နောက် သိရမှာတော့ ကိုယ့် အဓိမကား ပါဝင်နေတဲ့ စိန တ်ဗတ် ဘာသာစကား အုပ်စုပါပဲ။ အခြား ဘာသာစကားအုပ်စုတွေကိုတော့ ဒီမှာ အသေးစိတ် ရှင်းလင်း တင်ပြမနေတော့ဘူး။ ဗဟုသုတ လိုလားသူ ဘာသာစကား အကြောင်း ရေးတဲ့ စာအုပ်တွေမှာ တွေ့နိုင်တယ်။

ဣန္ဒြေဥရောပလို့ ခေါ်တာက ဒီအုပ်စုကြီးမှာ ပါတဲ့ စကားတွေက အိန္ဒိယပြည်နဲ့ ဥရောပတိုက်မှာ ပြောကြတဲ့ စကားတွေမို့လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ သူ့ကို ထပ်ခွဲတဲ့အခါ ပထမ ဣန္ဒြေအိရန် အစုကို ရတယ်။ နှစ် သန်းပေါင်းများစွာက လူမျိုး အုပ်စုကြီးတွေ ရွှေ့ ပြောင်းကြတော့ အိန္ဒိယနဲ့ အိရန်ဆီ ပျံ့နှံ့သွားလို့ပါပဲ။ အရင်က အရိယန်၊ ဣန္ဒြေအရိယန်လို့ ခေါ်ခဲ့ သေးတယ်။ ထပ်ခွဲတော့ ဣန္ဒြေကနဲ့ အိရန်လို့ ရတယ်။ "အရိယန်" ဆိုတဲ့ စကားလုံးကနေ "အိရန်" ပြောင်းလာတာ ဖြစ်ပါတယ်။

အစောဆုံး ဣန္ဒြေစကားကို မှတ်တမ်း ပြုထားတာ တွေ့ရတာက ၁၈၆၆ (၁၈) ၁၀၀၀ က ရေးခဲ့တဲ့ ရိုဂ် ဝေဒကျမ်း ဖြစ်တယ်။ ရေးတယ် ဆိုပေမယ့် အချိန်တွေ ကြာညောင်းတော့ အရေးမှတ်တမ်းတွေ ပျောက်ပျက်ကုန်ကာ အလွတ် ရွတ်ဖတ်မှတ်လာကြတာပါ။ ဘာသာပေဒ နည်းစနစ်ကျကျ လုပ်ထားလို့ "သံကရိတ်" လို့ ခေါ်ကြတယ်။ မြန်မာမှာ သင်္သကရိတ်၊ သက္ကတလို့ တွင်လာတယ်။ ဘာသာရေး တင်မက စာပေ ပြုစုရာမှာလည်း သုံးလာသမို့ အိန္ဒိယရဲ့ ဂန္ထဝင် စာကြီးပေကြီးများ ဖြစ်တဲ့ ဘာရတတို့ ရာမယဏတို့ကို သက္ကတနဲ့ တွေ့နိုင်တယ်။

နောက်တော့ စာစကား သက္ကတနဲ့ အပြိုင် ပြောစကားတွေ ထွန်းကားလာတယ်။ သက္ကတက ဆင်းသက်လာတာလို့လည်း မပြောနိုင်။ သက္ကတကို လွယ်အောင် ပြင် သုံးထားတဲ့ စကားလုံးတွေ ပါပေမယ့် သက္ကတနဲ့ ဘယ်လိုမှ မဆက်စပ်တဲ့ စကား လုံးတွေလည်း ပါနေတယ်။ သက္ကတ စာပေထဲမှာပါ သူက ရောပါလာတတ်တယ်။ သူ့ကို ပြာကရိတ် (ပြာကရိတ်၊ ပါကတ) လို့ ခေါ်တယ်။ ဒေသလိုက်ပြီး ပြာကရိတ်တွေ အမျိုးမျိုးရှိတယ်။ ဗုဒ္ဓဘုရားဟာ မဂတိုင်းက ပြာကရိတ် တစ်မျိုးကို ပြောပါတယ်။ ဒီတော့ ပါဠိကို ပြာကရိတ်ထဲ ထည့်တွက်ရတယ်။ အာသောက ကျောက်စာလာ စကားဟာလည်း ပြာကရိတ်နဲ့ပဲ ဖြစ်တယ်။ စာကြီးပေကြီး

ပြဇာတ်အချို့ဟာလည်း ပြာကရိတ်နဲ့ ရှိနေတယ်။ သက္ကတကို ဣန္ဒြိယဟောင်း၊ ပြာကရိတ်ကို ခေတ်လယ် ဣန္ဒြိယ ခေါ်ကြပြီး ၁၉၄၀၀ ကနေ ၁၉၆၀ ၀၀၀ ကြား ပေါ်ထွန်းခဲ့တယ် ဆိုရမယ်။

၁၉၆၅ ၁၀၀၀ မတိုင်ခင်မှာပဲ အပကြိသ (အပဋ္ဌံသ)လို့ ခေါ်ရတဲ့ စကားတွေ ပေါ်လာတယ်။ ဒီကနေ ခေတ်ပေါ် ဣန္ဒြိယ စကားတွေဖြစ်တဲ့ ဟိန္ဒီ (ဟိန္ဒီယမှာ ဟိန္ဒူစတာနီ၊ ပါကစ္စတန်မှာ အူရဒူ ခေါ်တယ်)၊ ဘင်္ဂါလီ၊ ဂူဂျရတီ၊ မာရထီ၊ ပန်ဂျာဘီ၊ သီရိလင်္ကာက သီဟဠ၊ ဂျစ်ပမ်ဆီတွေရဲ့ ရောမာနီတို့ ဆင်းသက်လာကြပါတယ်။

ဟိရန်စကားကို ၁၉၆၅မတိုင်မီ ၆၀၀ ကဆိုရင် ခေတ်ဟောင်း ဟိရန်စကား ခေါ်ပြီး အဲစတန်နဲ့ ခေတ်ဟောင်း ပါသျှန် နှစ်မျိုး ခွဲထားတယ်။ အဲစတန်က ဇရထုသျှကြ ဘာသာရေး ကျမ်းတွေမှာ သုံးထားတဲ့စကားပါ။ ခေတ်ဟောင်း ပါသျှန်စကားကို ဂါရယုစ်နဲ့ ဇာလိစ်ဘုရင်တို့ ကျောက်စာတွေမှာ သုံးထားတယ်။ ပါသျှန်ဟောင်း၊ အဲစတန်၊ သက္ကတတို့ တွဲပုံကတော့ လှံကို ပါသျှန်ဟောင်းနဲ့ အဲစတန်က "အရိသျှတီ"၊ သက္ကတ "ရိသျှတီ"၊ ပါဠိ "သတ္တိ"၊ နတ်ကို ပါသျှန်ဟောင်း "ဒံ"၊ အဲစတန် "ဒအံ"၊ သက္ကတ၊ ပါဠိ "ဒေဝ" လို့ တွေ့ရတာပါ။

၁၉၆၅မတိုင်မီ ၃၀၀ က ၁၉၆၅ ၉၀၀ ထိ ခေတ်လယ် ပါသျှန်လို့ သတ်မှတ်ပြီး ပါလှင်၊ ဆက၊ ဆီသည့်ယံလို့လည်း ခေါ်ကြတယ်။ တနေ့ခေတ် စကားတွေကတော့ ပါကစ္စတန်က ဘလိုဟီ၊ အာဖယန်က ပါသျှတီ၊ ဟိရန်က ပါသျှန်၊ ဟိရန်နဲ့ တူရကီက ကုရ်ခစ်ရှ်တို့ ပါဝင်တယ်။

ဂျာမန်က အုပ်စုထဲမှာ ဂျာမန်၊ ဒပ်ချ်နဲ့ အင်္ဂလိပ်တို့ ပါတယ်။ ဂျူတွေ ပြောတဲ့ ယစ်ဒစ်ဟာလည်း ရှေး ဂျာမန်စကားက ဆင်းသက်လာတာဖြစ်တယ်။ တောင် အာဖရိကမှာ ပြောတဲ့ အာဖရိကန်းစ်ဟာ ဒပ်ချ်စကား တစ်မျိုး ဖြစ်တယ်။

စိနတီဗတ် စကား အုပ်စုကို နှစ်ပိုင်း ခွဲထားပါတယ်။ တီဗတ်မြန်မာ အုပ်စုနဲ့ စိနအုပ်စု။ စိနအုပ်စုက တရုတ်စကားအမျိုးမျိုးကို စုပေါင်း ခေါင်းတပ်ထားတာပါ။ တရုတ်စကား လေ့လာသူများ သိရမှာ ဖြစ်တယ်။ တီဗတ်မြန်မာ အုပ်စုကတော့ မြန်မာတိုင်း သိရမှာဖြစ်တယ်။ တီဗတ်မြန်မာ အုပ်စုကိုမှ ခွဲပြန်တော့ ပိုက်(ယူနန်)၊ ကရင် (မြန်မာ၊ ထိုင်းနိုင်ငံ)၊ လောလော (ယီ) မြန်မာ နာဗီ၊ ဂျင်းဖော နိုဂ-လို့ (မြန်မာမြောက်ပိုင်း၊ ယူနန်၊ မင်္ဂလာ)၊ ကျန် (ယူနန်၊ စီချွမ်)၊ ဟိမဝန္တာ (တီဗတ်၊ နိပေါ)၊ ဘူတန်၊ စစ်ကင်း၊ ကာမရွပ် (ဟိန္ဒီယအရှေ့မြောက်၊ မြန်မာအနောက်) တို့ ပါဝင်တယ်။

တီဗတ်မြန်မာ အုပ်စုလို့ ခွဲရုံကို သိရအောင် အခြေခံ ခေါ်စရာတွေကို ဘာသာ စကား အသီးအသီးမှာ သုံးတဲ့ စကားတွေကို လေ့လာကြည့်ရင် ဒီလိုတွေ့ရတယ်။ မြန်မာ အဖကို တီဗတ်က အဖ၊ ကချင်က အဝ၊ ဝ၊ အမိကို တီဗတ်က အမ၊

အစ်ကို (မောင်)ကို ကချင် ဖု၊ မဂ္ဂ မောန်၊ လရိုး မန်း၊ ဇီး အမန်း၊ လိဆူး အယ်၊ ညီတို့ ကချင် နာအူ၊ မဂ္ဂ ယောနောင်၊ လရိုး ညနော၊ ဇီး အကို၊ လိဆူး ညီရ သား (sa)ကို တိပတ် sras, ကချင် လ ကရွာ (kasha)၊ မဂ္ဂ ယောက်တာအိ (ယောက်ျား) စော၊ လရိုး လူကဲ (ယောက်ျား) စော၊ ဇီး စော၊ သမီး (sami) ကို ကချင် နှစ်(မိန်းမ) ကရွာ၊ မဂ္ဂ လရိုး စပီး၊ ဇီး ပီဝဲ (မိန်းမ) စော၊ လိဆူး အပီး၊ ကိုယ်(ကောင်)ကို ကချင် ခုမ်၊ မဂ္ဂ ကောင်၊ လရိုး ကောန်၊ ဇီး တင်တော၊ လိဆူး ဝေါဒဲ၊ လက်ကို ကချင် လတာ၊ မဂ္ဂ လရိုး၊ ဇီး လော၊ လိဆူး လဖ၊ ခြေကို မဂ္ဂ ခြက်၊ လရိုး ခြေ၊ ဇီး ခြေ၊ လိဆူး ခြံဖ၊ နှုတ်ခမ်းမွှေးကို ကချင် အင်ဂုင်မုန်၊ မဂ္ဂ နတ်မောက်၊ လရိုး နောက်မောက်၊ ဇီး နတ်မောက်၊ လိဆူး မုစီ(မှတ်ဆိတ်)။ မျက်စိကို ကချင် ဖျို၊ မဂ္ဂ အန်၊ လရိုး၊ ဇီး အူ၊ လိဆူး ဝူ၊ အဖြူကို ကချင် ပြော၊ မဂ္ဂ လရိုး၊ ဇီး ဖျူ၊ လိဆူး ဖူ၊ အနက်ကို တိပတ် နှစ်၊ မဂ္ဂ လရိုး နော၊ ဇီး ဝဲ (မည်း)၊ လိဆူး န၊ အနီကို မဂ္ဂ လရိုး၊ ဇီး နဲ၊ လိဆူး နို၊ ဥကို ကချင်၊ လရိုး၊ ဇီး အူ၊ မဂ္ဂ အအူ၊ လိဆူး ဟူ၊ ခွေးကို တိပတ် ချို၊ ကချင် ဝို၊ မဂ္ဂ လာ၊ လရိုး၊ ဇီး ခွို၊ မြင်းကို မဂ္ဂ ပြောင်း၊ လရိုး၊ ဇီး မြန်၊ ဝါးကို ကချင် ငါး၊ မဂ္ဂ ငေါင်၊ လရိုး ငေါ၊ ဇီး ငေါင်၊ လိဆူး ငွား၊ ရွာကို ကချင် မရဲ၊ မဂ္ဂ ဝေါင်၊ လရိုး ဝေါ၊ ဇီး ဝါ၊ မီးကို တိပတ် မေ၊ မဂ္ဂ လရိုး မျိုး၊ ဇီး ပီး၊ ရေကို တိပတ် ချူး၊ မဂ္ဂ ရို၊ လရိုး ချို၊ လိဆူး ယီဂျ၊ လေကို မဂ္ဂ လရိုး လ၊ ဇီး လဲ တို့ တွေ့ရတယ်။

ကြိယာတွေကို ကြည့်ရင် နာတာကို မဂ္ဂ လရိုး၊ ဇီး နော၊ လိဆူး နာ၊ နေတာ ကချင် ငါ၊ မဂ္ဂ နာ၊ လရိုး ညီ၊ ဇီး နာ၊ လိဆူး ငါ၊ တျ၊ စားတာ ကချင် ရွာ၊ မဂ္ဂ လရိုး၊ ဇီး စော၊ လိဆူး ဇား၊ သေ (se) တာ တိပတ် ဟို၊ ကချင် သီ (si)၊ မဂ္ဂ လရိုး သျှိတ်၊ ဇီး လိ ဆူး သျှိ၊ များတာ ကချင် လော၊ မဂ္ဂ လောက်၊ လရိုး၊ ဇီး ပြောက်၊ လိဆူး များ၊ အများ၊ ဝိုတာ တိပတ် ဝူ၊ မဂ္ဂ ငုတ်၊ လရိုး၊ ဇီး ငါအူ၊ လိဆူး ငူ၊ မြင်တာ ကချင် မူ၊ မဂ္ဂ ပြော၊ လရိုး မြ၊ ဇီး မြင်၊ လိဆူး မော၊ ကောင်းတာ ကချင် ကဂျာ၊ မဂ္ဂ ကာအိ၊ လရိုး၊ ဇီး တော၊ လိဆူး ဟ စသဖြင့်။

နာမ်စားတွေမှာ ငါ တိပတ် ငါ၊ ကချင် ငအိ (ngai)၊ မဂ္ဂ လရိုး၊ ဇီး ငေါ၊ လိဆူး ငွာ၊ နှင် တိပတ် ချင်၊ ချောခိ၊ ကချင်၊ လရိုး၊ ဇီး နှင်၊ မဂ္ဂ နော၊ လိဆူး နူ၊ သူ တိပတ် ခေါ၊ ကချင် သျှိ၊ လိဆူး ယီ၊ ဒါ၊ ဒီ တိပတ် ဒါ၊ ဒဲ၊ ဒေါ်။ ကချင် အင်ဒအိ (ndai)၊ လိဆူး ထဲ စသဖြင့် တွေ့ရတယ်။

ကိန်းဂဏန်းတွေမှာ ၁၊ ၂၊ ၃၊ ၄၊ ၅၊ ၆၊ ၇၊ ၈၊ ၉၊ ၁၀၊ ၁၀၀၊ ၁၀၀၀ ကို တိပတ် က ချို၊ ညီ၊ သုမ်၊ ချို၊ ဝါး၊ ဝှု၊ ဒန်၊ ဂျ၊ ဝှု၊ ချူး၊ ဂျာ၊ ထောင်၊ ကချင် လငအိ၊ လခေါင်၊ မသုမ်၊ မလီ၊ မငါး၊ ခြူ၊ သနပ်၊ မသတ်၊ ချကူး၊ သျှိ၊ လသာ၊ ချင်မိ၊ မဂ္ဂ တ၊ ရှို၊ သမ်၊ ပျိုက်၊ ငေါ၊ ခြောက်ငတ်၊ ရှက်၊ ကိုး၊ တဆဲ၊ တရော၊ တထောင်၊

လီဆူး ထစ်၊ ညစ်၊ သ၊ လီ၊ ငှား၊ ခြော၊ ရှိ၊ ဟိ၊ ကူး၊ စိ၊ ထစ်ဟျာ၊ ထစ်တူ အသီးအသီး ခေါ်ဝေါ်ကြတယ်။ (ဒီမှာ 'သ'လို့ ပြထားတာတွေကို 'ဆ' လို့ အသံထွက်ကြပါတယ်။)

တူတာ မတူတာ ပိုသိသာအောင် ဒီကိန်းဂဏန်းတွေကို ပါဠိနဲ့ ယှဉ်ပြပါမယ်။ ရောမအက္ခရာကို သုံးမယ်

	တီဗက်	တချင်	မဇာ	လရှီး	ဇီး	လီဆူး	ပါဠိ
တစ်	tac	chi	langai	ta	ta	ra	hti eka
နှစ်	hnac	ni	lakhong	shik	ok	l	nyi' dve
သုံး	sum	sum	masum	sam	som	som	sa ti
လေး	le	shi	mali	pyik	mi	mi	li catu
ငါး	nga	nga	manga	ngo	nga	ngo	ngwa panc
ခြောက်	khrok	du	khru	chank	chu	chu	cho chatth
ခုနစ်	khunac	don	sanit	ngat	nyet	nyit	shi' satta
ရှစ်	rhac	gye	masat	shet	shet	shit	hi attha
ကိုး	kui	ku	chakhu	ko	ko	kow	ku nava
ဆယ်	chay	chu	shi	tsat	tsai	rase	htsi dasa
ရာ	ra	gya	lasa	tayo	tashu	rasho	htihsya sat
ထောင်	tong		chingmi	htong	htong	ching	tu sahas

ထိုင်း၊ ရှမ်း၊ လောစကားတို့ကို ကဒဏီ အုပ်စုဆိုပြီး ခွဲပါတယ်။ ရှမ်းက သူ့ကိုယ်သူ "တာဏီ" (တိုင်း) လို့ ခေါ်တယ်။ ယူနန်က ရှမ်းတွေကို ပင်ယင် အက္ခရာနဲ့ ရေးရင် Dai လို့ ရေးရပါတယ်။ နယ်စပ်မှာ ထိုင်းစကားကို "ရှမ်းစကား" လို့ပဲ သုံးကြ ခေါ်ကြပါတယ်။

မွန်က ဩစတြ အာရှ အုပ်စုထဲမှာပါတဲ့ ခမာနဲ့ တွဲရက် ဖြစ်ပါတယ်။ "မွန်ခမာ လူမျိုး"၊ "မွန်ခမာ ယဉ်ကျေးမှု" လို့ တွဲရက် စကားအသုံးအနှုန်း ရှိနေတယ်။ နီကိုတ ကျွန်းက စကားလည်း ဒီအနွယ်ပါပဲ။

ကရင်က တီဗက်မြန်မာ အုပ်စုထဲမှာ ပါဝင်တယ်။ ထိုင်းနိုင်ငံမှာလည်း ရှိ မြန်မာနိုင်ငံမှာလည်းရှိတဲ့ လူတွေ ပြောတဲ့ စကား ဖြစ်လို့ ထိုင်းနဲ့ တွဲထားတာလည်း တွေ့ရတာ ဖြစ်တယ်။ စဂေါကရင်၊ ပိုးကရင် ဆိုပြီး အဓိက နှစ်မျိုး ထပ်ခွဲသေးတယ်။ ကယား၊ ပဒေါင်းတို့လည်း ကရင်နွယ်စကားတွေပါပဲ။

ဘာသာစကား အပြောင်းအလဲ သဘောထား

တစ်ကမ္ဘာလုံးက လေ့လာနေကြတဲ့ ဘာသာစကားဟာ သူတိုင်းပြည်ရင်းမှာ ရောဂါရ နေပေါ့လို့ ဒေါသတကြီးနဲ့ အင်္ဂလိပ်တစ်ယောက်က သတင်းစာဆီ ရေးတယ်။ ဘာသာ စကားနဲ့ ပတ်သတ်လို့ စိုးရိမ်ကြောင့်ကျမူတွေ ခဏခဏ ပေါ်တတ်တယ်။ အင်္ဂလိပ်တင် မဟုတ်၊ မြန်မာ စကားမှာလည်း ပေါ်တာပဲ။ ဘာသာစကား ကျန်းကျန်းမာမာ ရှိရေး ပူပန်ပီတာပေါ့လေ။ ဒီလို ပူပန်တတ်သူတွေကို ဘာသာသောကသမား လို့ ခေါ်တယ်။ သူတို့က ဘာသာစကား ပျက်စီးနေပါပြီ။ ကာကွယ်ရမယ်လို့ ကြွေးကြော်လေ့ ရှိကြတယ်။

ဒါပေမယ့် အဲသလို မဟုတ်ပါဘူး။ အင်္ဂလိပ် စကားဆိုရင် ပြုလဲနေတာ မဟုတ်။ ချဲ့ကားနေတာ ဖြစ်တယ်။ ကမ္ဘာ တိုင်းပြည်တိုင်းလိုလိုမှာ ပြောကြတယ်။ ပြောတဲ့ လူကလည်း နှစ်စဉ် တိုးတက်နေတယ်။ ကမ္ဘာအဆင့် မဟုတ်ပေမယ့် တိုင်း ပြည်တွင်း မှာ မြန်မာစကားလည်း တိုးတက်နေတာပါပဲ။

ဒါဖြင့် ပထမ ဘာကြောင့် စိုးရိမ်မှုတွေ ပေါ်ပေါက်ရသလဲ၊ ဒုတိယ 'ခဲ'ဘာ သာစကား ကိစ္စတို့ကို ဆွေးနွေးကြမယ်။

စိုးရိမ်စိတ် အစဉ်အလာ

ဘာသာစကား သောကဆိုတာကတော့ အမြဲ ရှိခဲ့တာပဲ။ 'ဘာသာစကားဆိုတာ အစိုးရအဖွဲ့များလိပ် ယိုယွင်းတတ်တယ်' လို့ ၁၇၅၅ မှာ ပထမအကြိမ် ထုတ်တဲ့ သူ့ နာမည်ကျော် အဘိဓာန် ပဏာမမှာ ဆင်ယူဝဲလ် ဂွန်ဆန်က ရေးပါတယ်။ သူက ပထမက အဲသလို ယိုယွင်းတာကို ရပ်စို့ ရည်ရွယ်တာပါ။ ဒါပေမယ့်

စာအုပ်လည်း ပြီးရော 'အက္ခရာတွေကို ကြိုးချည်ဖို့' ဆိုတာ 'လေကို ကြိမ်တို့' သလို အဓိပ္ပာယ် မရှိ ဘူးလို့ သဘောပေါက်သွားပါတော့တယ်။

ဆယ့်ရှစ်ရာစု ဦးစိန်စိတ်တွေက နား လည်လို့ ရပါတယ်။ အဲဒီတုန်းက အင်္ဂလိပ် ကောင်းက တော်တော်လေး မတည်မငြိမ် ဖြစ်နေတယ်။ တည်တဲ့အောင်လုပ်ဖို့ လိုနေ ငြိလို့ အများကပဲ ထင်နေကြတယ်။ အင်္ဂလိပ်စကား ကိစ္စ အဲသလို စိုးရိမ်မှုက လာတင်စကား မြတ်နိုးမှုနဲ့ အချိန်ကိုက် ဖြစ်နေတယ်။ လာတင်စကားက တည်ငြိမ် သလို ထင်ရတာကိုး။

ဒါပေမယ့် ဘယ်ဟာက အင်္ဂလိပ်စကား အကောင်း၊ ဘယ်ဟာက မကောင်း ဘူး ဘယ်သူ အတိအကျ ပြောမှာလဲ။ ဘာသာရေးဆရာ တော်တော်များများက မိမိတို့ သိပါတယ် ထင်ကြတယ်။ ၁၇၆၂ မှာ လန်ဒန် ဂိုဏ်းချုပ် ရောဘတ်လောက်သ် က ပြီးခဲ့တဲ့ နှစ် ၂၀၀ အတွင်း အင်္ဂလိပ်စကားဟာ 'သဒ္ဒါ တိကျမှုမှာ တိုးတက်မှု မရှိခဲ့ဘူး' ညည်းညူတယ်။ အတော်ဆုံး 'စာရေးဆရာတွေတောင် သဒ္ဒါမှာ သိသာ ပြင်သာတဲ့ အမှားတွေ လုပ်ကြတယ်' လို့ ဝေဖန်တယ်။ ဒါကို ပြုပြင်ဖို့ သူ့ကိုယ်တိုင် ကြိုးစားတယ်။ အင်္ဂလိပ်သဒ္ဒါ ရေးတယ်။ ဒါပေမယ့် သူ့ညွှန်ချက်တွေက တစ်စိတ် တစ်ပိုင်း လာတင်၊ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း သူ့ အကြိုက်ကို အခြေခံထားနေတယ်။ ဥပမာ သူက ရှေ့တည်စကားကို ဝါကျနောက်မှာ ထားတာ ခေတ်စားနေတယ်။ ဒါ ရှောင်ရင် ကောင်းမယ်လို့ ရေးပါတယ်။ ဒါပေမယ့် သူ့ကိုယ်တိုင်ကျတော့ အဲဒီ ဩဝါဒကို မလိုက်နာပြန်ဘူး။

လောက်သ်ဟာ ဘာသာစကားအတွက် ထူးဆန်း အတ္တနောမတိဆန်တဲ့ 'ဥပဒေ သတွေ့' တီထွင်သူ၊ စေတနာ ကောင်းပေမယ့် မသိနားမလည် ပူပန်တတ်သူ တစ်သိ တစ်တန်းထဲက တစ်ဦးပါပဲ။ ဒါ တော်တော်များများက ကျောင်း သဒ္ဒါစာအုပ်တွေမှာ ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းတွေ ဖြစ်ကုန်တော့တယ်။

တိုးတက်မှု၊ ယိုယွင်းမှု

၁၉ ရာစုမှာ ဗြိတိသျှ အင်ပိုင်ယကို ဂုဏ်ယူရာက အင်္ဂလိပ်စကားဟာ အခြားစကား တွေထက် သာတယ် ဆိုတဲ့ အယူမှား ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့တယ်။ ဘာကြောင့် ဒီလို ဖြစ်ရ သလဲ အမျိုးမျိုး တွေးကြတယ်။

တစ်ခုကတော့၊ အင်္ဂလိပ်က ရှေးကျ ကျန်ရစ်တဲ့ အခြား စကားတွေထက် တိုး တက်လာခဲ့တယ်။ 'ဗျူဟာနိတွေ ဘယ်လို ပြောမလဲ။ သူတို့စကားဟာ မပီကလာ တောက်ခေါက်သံတွေပဲ... သီဟိုဠ်က လူ့ရိုင်း ဗက်ဒါတွေကော၊ စကား မဟုတ်၊ လည်ချောင်းသံတွေ၊ မျက်နှာမဲ့ရွဲ့တာတွေပဲ' လို့ နာမည်ကြီး ဘာသာရေးဆရာ အရာ က ၁၈၆၅ က ပြောပါတယ်။

နောက်တစ်ခုကတော့ ဒေဝက တစ်ချိန်က လူစကား အားလုံးကို ညီတူ ဖန်ဆင်းခဲ့တာပဲ။ ဒါပေမယ့် တစ်ချို့က မူရင်း တောင်းရာက လျှော့ဆင်းလာကြတယ်။ 'လူ့စိုင်း ဘာသာစကားမှာ ခတ်နှိပ်လာတဲ့ ယုံယွင်းမှု တံဆိပ်က ကြောက်ဖွယ်လိလိပါပဲ' လို့ ဝဠုလင်က ဂိုဏ်းချစ်ကြီး ရစ်ချတ် ချွန်ဖစ် ထရင်ချီက ရေရွတ်တယ်။ အထူးသဖြင့် 'မဟာနတ်ဒေဝီ' အတွက် စကားလုံး မရှိတော့တဲ့ စကားတစ်ခုကို သူ ရွတ်ချတယ်။

ဝိ ဝုတ်ယအမြင်က ပိုအန္တရာယ်များတယ်။ မဟုတ်မမှန် အမြင် သုံးခုကို ဖြစ်ပေါ်စေတယ်။ ဘာသာစကားနဲ့ အကျင့်တရား ဆက်စပ်နေကြောင်း ဘာသာစကားတွေ ဆုတ်ယုတ်ပျက်ပြားသွားနိုင်ကြောင်း၊ ဘာသာစကား မပြိုကွဲအောင် အစဉ်သတိပီရိယံ မှီဖို့ လိုကြောင်း။

သံချောင်း ပျောက်လို့ မြင်းသံခွာ ပျောက်၊ နောက် မြင်း ပျောက်၊ နောက် မြင်းစီးသူပျောက် ဆိုသလို မိမိတို့ဘာသာစကား ထိန်းသိမ်းဖို့အတွက် စကားအသေးစိတ်တွေကို ဂရုစိုက်ဖို့ လိုတယ်လို့ နောင်လာနောက်သား လူငယ်လေးတွေ ယုံကုန်ကြတော့တယ်။ ဒီလို ပူပန်မှုဟာ အဓိပ္ပာယ် မရှိပါဘူး။ ဘာသာစကားဟာ အပူထိန်း ကိရိယာ လိုပါပဲ။ သူပုံစံ သူ ထိန်းသွားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ပြည်သူ့နီတိ

နောက်ထပ် စိုးရိမ်ပူပန်မှုတွေ ၁၉ ရာစုမှာ ပေါ်လာတယ်။ အင်္ဂလန် (အမေရိကန် အပိုင်း တချို့ရော) နိုင်ငံသားတွေက မှန်ကန်တဲ့ ပြုမူနေထိုင်နည်း ဆိုတာ ရှိတယ်လို့ ယုံကြည်တယ်။ နေ့စဉ်ဘဝမှာ နေထိုင်ရေး စည်းကမ်းတွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ ယဉ်ကျေးမှု စာအုပ်တွေ ထုတ်ကြတယ်။ 'ပန်းကန်ပြားနဲ့ (ကော်ဖီ၊ လက်ဖက်ရည်) မသောက်နဲ့၊ 'မနက်မှာ စိန် မဝတ်နဲ့၊ 'ဦးစကတ်နဲ့ စာပေး စာယူ မလုပ်နဲ့' ဆိုတာမျိုးတွေပေါ့။

ဘာသာစကားကို ဝိ ပြည်သူ့နီတိရဲ့ အပိုင်းတစ်ပိုင်းလို့ ယူဆလာကြတယ်။ တွေရာလေးပါး တားမြစ်ချက်တွေ လုပ်လာကြတယ် 'gentlemen ကို gents လို့ pantaloons ကို pants လို့ မပြောနဲ့။ ဒါတွေဟာ ခွင့်မလွှတ်နိုင်တဲ့ အောက်တန်းစား စကားတွေတဲ့'။ 'ဒေဂုဏ် သုံးရမယ့်နေရာ ဝဟုဏ် နာဗ်စားကို မသုံးနဲ့။ "Every passenger must show their ticket ယာဉ်စီးသူတိုင်း မိမိတို့လက်မှတ် ပြကြ ရမယ်" ဆိုတာ ခေတ်စားတဲ့ အမှား တစ်ခုပဲ။ "It's him" လို့ မပြောပါနဲ့၊ "It's he" လို့ ပြောပါ စသည်ဖြင့် ။

အယူမှားကြီး တစ်ခု ပျံ့နှံ့သွားတယ်။ အင်္ဂလိပ်စကား အမှန်ဆိုတာ ရှိတယ်။ ဒါ ကိုယ်ကျင့်တရားနဲ့ တစ်နည်းနည်း ဆက်စပ်နေတယ်တဲ့။

စကားဟာ ဒေဝက ပေးထားတာဖြစ်တယ်။ . . . အင်္ဂလိပ်စကား

မှန်မှန်ကန်ကန် ပြောတာဟာ . . . အကျင့် ကောင်းမှု ပြီးရင်၊ ကမ္ဘာပေါ်မှာ အကောင်းဆုံး ဖြစ်တယ် လို့ ၁၉ ရာစု ကျောင်းသုံး လက်စွဲကျမ်းက ဆိုတယ်။

ဒီ ပွန်ကန်တဲ့ အင်္ဂလိပ်စကား အတိအကျ ဘာပြောတာလဲ ဆိုတာကတော့ မရှင်းဘူး။ ဒီစကား ရှိတယ် ယုံသူတွေက အထက်မှာ ဥပမာ ပြထားတဲ့အတိုင်း သူ တို့ အယူအဆအရ မလုပ်သင့်တာတွေကို ရွှေငင်ဖို့ တားမြစ်ချက်မျိုးစုံ ပေးကြတယ်။

ခံ အင်္ဂလိပ်စကား

၂၀ ရာစုမှာ 'မှန်ကန်တဲ့ အင်္ဂလိပ်စကား' ယုံကြည်မှုဟာ 'ခံ ဘာသာစကား' အယူ အဆနဲ့ တွဲပြီး ဆက်လက်တည်တံ့နေတယ်။

'ခံ' ဆိုတဲ့စကားလုံးက မတိကျဘူး။ တစ်ခါတလေ 'ခံ ထိန်းရမယ်'၊ 'လိုတဲ့ခံ ရောက်လာ'တယ် ပြောရမှာ ရရှိရမယ့် နှုန်း ကို ဆိုလိုတယ်။ တစ်ခါတလေတော့ 'လက်ဖက်ရည် ဖျော်တဲ့ စံနည်းလမ်းကတော့ ဒီ လို့ . . .' လို့ ပြောကြရာမှာ အများလုပ် ကြတာကို ပြောတာပါ။

မကြာမကြာ အဓိပ္ပာယ်နှစ်ခု ရောသွားတတ်တယ်။ ၁၉ ရာစု စာရေးဆရာ တစ်ဦးက 'အများသုံး ခံ ဒေသီစကားက မွေးဖွားရာ နေထိုင်ရာ အရပ်ရဲ့ အမှတ် လက္ခဏာ အားလုံး ပျောက်နေတာ' ဖြစ်တယ်လို့ ရေးတာမျိုး။

လက်တွေ့မှာ ခံ အင်္ဂလိပ်စကားဟာ 'အောက်ဖမ်း အင်္ဂလိပ်' လို့ ဆိုတဲ့ အောက် ဖမ်းနဲ့ ပတ်ဘလစ် ကျောင်းကြီးတွေရဲ့ စကားလို့ များသောအားဖြင့် ယူမှတ်ကြ တယ်။ ဒီတော့ 'ပညာတတ် အင်္ဂလိပ်စကား'လို့ ထင်ကြတယ်။ ၁၉၀၇မှာ ဟင်နရီ ဝိုင်းလ်က 'ခံ အင်္ဂလိပ်စကားကို . . . တိုင်းပြည်တစ်ဝန်းမှာ ပညာနဲ့ ယဉ်ကျေးမှု ရှိသူ လူတွေ ပြောကြတယ်'လို့ ရေးတယ်။

ဟင်နရီ ဝိုင်းလ် ထောက်ပြသလိုပဲ၊ ခံ အင်္ဂလိပ်စကားက အဓိကအားဖြင့် အရေး သဒ္ဒါ သဏ္ဍာန်တွေကို ညွှန်းတယ်။ ဒါတွေက တစ်နယ်နဲ့ တစ်နယ် မကွဲလှဘူး။ ပြောသူတွေကဖြင့် အသံထွက်နဲ့ စကားလုံး မတူကြဘူး။ ခံ အင်္ဂလိပ်စကားဟာ ဝဲတာနဲ့ မဆိုင်ဘူး။ စကော့သံ၊ ဝဲလ်ရှ်သံ၊ ဟောက်ရှသံ ဝဲဝဲ လူအားလုံး 'ခံ အင်္ဂလိပ်စကား' ပြောနေကြတာချည့်ပါပဲ။

'ခံ အင်္ဂလိပ်စကား'ကို ဗြိတိသျှ အင်္ဂလိပ်စကားလို့ ထင်တတ်ကြတယ်။ ဒါပေ မယ့် ဒီခေတ်မှာ အင်္ဂလိပ်စကားက ကမ္ဘာ ပတ်လည် ဖွံ့နေပါပြီ။ ဒီတော့ ခံ ဗြိတိသျှ အင်္ဂလိပ်စကား၊ ခံ အမေရိကန် အင်္ဂလိပ်စကား၊ ခံ အိန္ဒိယ အင်္ဂလိပ်စကား၊ ခံ စင်္ကာပူ အင်္ဂလိပ်စကား စသဖြင့် ပြောတာ ပိုမှန်ပါလိမ့်မယ်။ သူတို့ အသီးသီးမှာ ကိုယ်ပိုင် သဒ္ဒါ သဏ္ဍာန်တွေ ဖြစ်ပေါ်နေပါတယ်။ ဥပမာ အိန္ဒိယ အင်္ဂလိပ်စကားမှာ

enjoy စကားလုံးကို နာမ် လိုက်စရာ မလိုဘူး။ ရေခဲမုန့်ရောင်းသူက ဝယ်သူကို Please enjoy လို့ ပြောလိမ့်မယ်။ အင်္ဂလန်နဲ့ အမေရိကမှာတော့ ပိုအပြောများမှာက I hope you enjoy it လို့ ဖြစ်မယ်။

မြန်မာစကားဟာ အင်္ဂလိပ်စကားလောက် မတူသလောက်ပေမယ့် တိုယ့်နိုင်ငံ အတွင်းမှာတော့ အမျိုးမျိုး တွဲတာတွေက ခွဲနေပါတယ်။ အဲဒီလို တွဲနေတာတွေကို သူနယ်နဲ့သူ စံ သတ်မှတ်ရလိမ့်မယ်။ စံ ရန်ကုန် မြန်မာစကား။ စံ မန္တလေး မြန်မာ စကား။ စံ မြင်းခြံ မြန်မာစကား စသဖြင့်။ အသံထွက်ရော စကားလုံးပါ တွဲကြတာ တွေကို မြန်မာစကားပညာရှင်တွေ သုတေသန ပြုကြရမှာ ဖြစ်တယ်။ စံ ရန်ကုန် မြန်မာစကားမှာ 'စ' သံနဲ့ 'ဆ' သံ တွဲပြားအောင် ရွတ်ဆိုလေ့ မရှိကြဘူး။ စံ မန္တလေး မြန်မာစကားမှာတော့ ဒီနှစ်သံ တွဲပြားတယ်။ မန္တလေးနဲ့ အညာမှာ သရသံတွေကို ကြားနေသရခေါ် မကြာဝက် သရ လုပ်ပစ်တာ များပြီး ရန်ကုန်မှာ နည်းတယ်။ မန္တလေးက 'မပွေး'၊ 'မတောက်' လုပ်ပစ်တာကို ရန်ကုန်က 'မြွေပွေး'၊ 'မြွေဟောက်'ပဲ ခေါ်ကြတယ်။ ရန်ကုန်ရော မန္တလေးကပါ 'တွင်း' လို့ အသံ ထွက်တာကို မြင်းခြံ ပခုက္ကူက 'တွန်း' လို့ အသံထွက်ကြတယ်။ 'မိန်းမတွေ' ကို ပီပီသသ 'မိန်းမ-တွေ'လို့ ရန်ကုန်ရော မန္တလေးမှာပါ အသံထွက်ကြပြီး အညာဝေသ တော်တော်များများမှာတော့ 'မိန်းမ-မိစ္ဆေ' လို့ ပြောကြတာ တော်တော် ခေတ်စား တယ်။

စကားလုံး အသုံးမှာလည်း စံ ရန်ကုန် မြန်မာစကားရဲ့ 'ပေးဖတ်ပါ' ဆိုတာကို မန္တလေးက နားမလည်ဘူး။ 'ဖတ်ဖို့ ငှားပါ' ပဲ ပြောကြတာကိုး။ 'မပြောပြသွားဘူး' ဆိုတာကို စံ မြန်မာစကား နှစ်ခုစလုံးက မကြိုက်ကြပေမယ့် ရန်ကုန်မှာ အကြားရ များပြီး မန္တလေးမှာတော့ 'ပြောပြ မသွားဘူး' ကို ပိုပြောကြတယ်။

စံမဟုတ် အင်္ဂလိပ်စကား

လူအများပဲ စံမဟုတ်တဲ့ အင်္ဂလိပ်စကားကို ပြောကြတာပါပဲ။ လူမည်း အင်္ဂလိပ် စကား တစ်မျိုးဖြစ်တဲ့ အိဘောနစ်က ဆိုတာကို ကလီဖောနီယကျောင်းတွေမှာ သုံးနိုင်တယ်လို့ လက်ခံလိုက်တော့ အတော်ကလေး ပြောပြ ဆိုပြ ခေါ်သဖြစ် ကြတာကလား။ ဝှက်လောညံ့နေတော့ အလွန် ရှင်းတဲ့ အဖြစ်မှန်အချို့ကို ဖျက်ခြေ ပြတ်ကုန်ကြတယ်။

ပထမ၊ အိဘောနစ်ကဟာ ဘာသာစကားအသစ် မဟုတ်ဘူး ခေတ်မစားတဲ့ အင်္ဂလိပ်စကား တစ်မျိုးပဲ ဖြစ်တယ်။ ဝုတီယ၊ စံ အမေရိကန် အင်္ဂလိပ်စကား မဟုတ်ကာမျှနဲ့ အိဘောနစ်ကဟာ ဘယ်လိုနည်းနဲ့မှ အပြစ်အနာအသာ မရှိဘူး။ ဘာသာ စကား သဘောအရ ဘာမှ မချွတ်ယွင်းဘူး။ ပြဿနာက လူမှုပဲ။ သူ

အင်္ဂါ တချို့ဟာ စံဘာသာစကားထက် ပုံမှန်တယ်။ ဥပမာ to be ကြိယာကို သန့်ထားသဖို့ I be, you be, he be, we be, they be ဖြစ်နေတယ်။ တတိယ အိဘောနစ်က်ရဲ့ အထူးခြားဆုံး အချက်ကတော့ စကားလုံးတွေပါပဲ။ အင်္ဂလိပ် စကားလုံးတွေမှန်း သိသာပေမယ့် ထူးတယ်။ feel froggy ရန်ဖြစ်ချင်တယ်။ knock boots လိင်မှု ပြုတယ်။ စတုတ္ထ အင်္ဂလိပ်စကား တစ်မျိုး (အိဘောနစ်က်)ကို ယုံယုံကြည်ကြည် သုံးတာဟာ ပိုခေတ်စားတဲ့ စကားမျိုးတွေနဲ့ပါ ကျွမ်းဝင်လာဖို့ ဆန္ဒဆီ ရှေ့ရွလာစေနိုင်တယ်။

မြင့်သဘောကတော့ ဘာသာစကား အပြည့်တွေ၊ အပြစ်အနာ မရှိဘူး။ မကျိုး မပဲ့ဘူး ဆိုရာမှာ အင်္ဂလိပ်စကား အမျိုး အားလုံး တန်းတူ ကောင်းကြတာချည်ပဲ။ ဒါပေမယ့် အားလုံး တန်းတူ အသုံးဝင်ကြတာ သင့်လျော်ကြတာတော့ မဟုတ်ဘူး။ အိဘောနစ်က်ဟာ ကဲလီဖောနီယမှာ အပေါင်းအသင်းတွေနဲ့ စကားစမြည်ပြောဖို့ ကောင်းပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမယ့် လန်ဒန်မှာတော့ အကျိုးမရှိပေဘူး။ ကောက်ကနီသံ ဝဲဝဲနဲ့ စကားပြောသူကို ကဲလီဖောနီယမှာ နားလည်ဖို့ အခက်အကြုံကြသလို (လန်ဒန် မှာ) လူတွေ နားလည်ဖို့ ခက်ခဲကြလိမ့်မယ်။

စံ မဟုတ်တဲ့ မြန်မာစကားလို့ ပြောမယ်ဆိုရင် ပြောနိုင်ပေမယ့် အင်္ဂလိပ် လောက်တော့ သိသိသာသာကြီး ကွဲပြားတာ ရှားလိမ့်မယ်။ တချို့ တောစွန်တောင် ဖျားက ပြောကြတာတွေဟာ လန်ဒန်က ကော့ကနီလို စံဘာသာစကားနဲ့ အလှမ်း ဝေးလွန်းတာ မဟုတ်ပါဘူး။ 'ထမင်းစား'တာကို 'အမင်းသား'တယ် ပြောတာမျိုး ရှိပေမယ့် မြန်မာစကားမှန်း သိသာပါတယ်။

အကောင်းဆုံးကတော့ စကားပြောသူ အားလုံး ရောက်လေရာ အလုပ်ဖြစ် အောင် ဝဲသံတွေ၊ ဒေသီတွေ အမျိုးမျိုး အကျွမ်းဝင်နေသင့်တယ်။ ကမ္ဘာလှည့် ခရီး သည်ဟာ မြားကျည်တောက်အပြည့် ဘာသာစကား အမျိုးမျိုး တပ်ဆင်ထားဖို့ လိုသလိုပါပဲ။

ဘောင်သစ် ရှာပုံတော်

နိဝန်ချောင်စကီးယံဟာ ၂၀ ရာစု ဘာသာပေဒမှာ ဩဇာ အညောင်းဆုံး ဘာသာ
 ဝေဒသမား ဖြစ်တယ်။ အခန်း ၃ တုန်းက တွေ့ခဲ့ရသလို သူ့စွမ်းဆောင်ချက်က
 နှစ်ပိုင်း ဖြစ်တယ်။ တစ်ဘက်မှာ သူ ထုတ်လုပ်ရေးဘာသာပေဒ စတင်ခဲ့တယ်။
 လူတစ်ဦး မိမိ ဘာသာစကားကို တတ်နေတာရဲ့ အောက်မှာ ရှိနေတဲ့ စည်းမျဉ်းတွေ
 ကို ညွှန် ပြလိုက်တာပါပဲ။ ကိုယ့်စကား ကိုယ်တတ်သူဟာ စစ်တုရင် ကစားတတ်သူနဲ့
 တူတယ်။ စစ်တုရင် ကစားမယ် ဆိုရင် ဘယ်လို ရွှေ့ရတယ်၊ ဘယ်လို မရွှေ့ရဘူး
 စည်းမျဉ်းတွေ တတ်ထားရတယ်။ ဒီစည်းမျဉ်းတွေဟာ ကစားနည်းရဲ့ အခရာပါပဲ။
 အလားတူ ဘာသာစကားအောက်က စည်းမျဉ်းတွေက ပြောသူ ထွက်လိုက်တဲ့
 စကားတွေထက် သိကောင်းစရာတွေ ဖြစ်တယ်လို့ ချောင်စကီးယံက မြင်တယ်။

တစ်ဘက်မှာတော့ ချောင်စကီးယံက ဘာသာပေဒ ဘုံသဘောတွေကို လူတွေ
 ပြန်လည်စိတ်ဝင်စားအောင် လုပ်ခဲ့တယ်။ ဒီကိစ္စက ၂၀ ရာစု အစပိုင်းက ခေတ်မစားခဲ့
 ဘူး။ အဲဒီတုန်းက ဘာသာစကားဆိုတာ အကန့်အသတ်မရှိ မခန့်မှန်းသာဘောင်ပဲ
 ကွာခြားကြတာလို့ ယူဆကြတာကိုး။ ချောင်စကီးယံက ဘာသာပေဒသမားတွေဟာ
 ဘာသာစကားအားလုံးမှာ ဘုံဖြစ်တဲ့ အပိုင်းတွေကို (ဒါက နည်းနိုင်တယ်) ဒီလောက်
 မဟုတ်ဘဲ ဘာသာစကား လှုပ်ရှားရရာ အကန့်အသတ် ဝါ အချုပ်အချယ်ကို ရှာဖွေ
 ရမယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

ချောင်စကီးယံက ထုတ်လုပ်ရေးသဒ္ဒါနဲ့ ဘုံသဘော အကန့်အသတ်တွေ

အိမ်ထဲ ငိုဝါး ပြောရုံ ပြောခဲ့တာမဟုတ်၊ ဘုံသဘော တောင်အတွက် အသေးစိတ်
 ပြောပြချက်တွေ တင်ပြခဲ့တာဖြစ်တယ်။ ခက်တာက သူ့စိတ်ကူးကို သဘောပေါက်
 ခုန်သူတွေအဖို့ သူက ၁၉၅၀ တွေမှာ ပထမ တင်ပြခဲ့တာတည်းက သူ့အယူအဆ
 တွေကို အမျိုးမျိုး ပြောင်းနေခဲ့တာပါပဲ။ သဏ္ဍာန်ပြောင်း သဒ္ဓါ ရယ်လို့ စခဲ့တာပါ။
 ဒီအခန်းမှာ ဒီသဒ္ဓါအကြောင်း နည်းနည်းပါးပါး ဆွေးနွေးကြမယ်။

သာမန်သဒ္ဓါပုံစံများ

အရင်နှစ်အနည်းငယ်က ချောင်စကီးယံ ရောက်နေတဲ့ အနေအထား (ဘုံသဘော
 သဒ္ဓါ တောင် ထူထောင်ချင်တဲ့ ဘာသာဗေဒသမားရဲ့ အနေအထား)မှာ ဝင်ကြည့်
 ရအောင်။ ဘယ်က စမလဲ။ ရှင်းတာကတော့ ကိုယ် သိတဲ့ စကား (အင်္ဂလိပ်စကား)
 ရဲ့ သဒ္ဓါနဲ့ စရုံပေါ့။ ဒါ အထိုက်အလျောက် ရရင် ဒီဘောင်ကို အခြား စကားတွေမှာ
 ဘယ်လို သုံးမယ် ကြည့်ကြရုံပေါ့။ အင်္ဂလိပ် သဒ္ဓါ ရေးတဲ့အခါ အခြား သိပ္ပံပညာရှင်
 တွေ သုံးတဲ့ အစီအစဉ်ကို သုံးကြမယ်။ အင်္ဂလိပ်စကား တတ်သူ အတွင်းမှာ ရှိနေတဲ့
 စည်းမျဉ်းတွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ မှန်းဆချက် ဝါ အဆိုကြမ်း လုပ်မယ်။ ဒီနောက်
 ဒီအဆိုကြမ်း ဟုတ်မဟုတ်၊ အချက်အလက် အချို့ ဝါ အင်္ဂလိပ်ဝါကျတွေနဲ့
 ယှဉ်ထိုးစစ်ဆေးမယ်။ အဆိုကြမ်း ပြုထားတဲ့ စည်းမျဉ်းတွေက အင်္ဂလိပ် ဝါကျ
 ကောင်းကောင်း မထုတ်လုပ်နိုင်ဘူး ဆိုရင် စွန့်ပယ်မယ်၊ ပြင်တန်ရင် ပြင်မယ်။

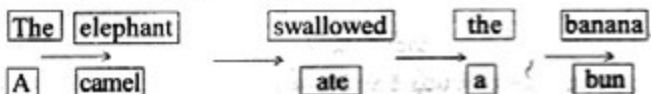
ဒီလိုလုပ်ရာမှာ၊ လူတွေ ပြောဖို့ ဝါကျကို ပြင်ဆင်ပုံ ပြင်ဆင်နည်းကို
 ပုံစံလုပ်ကြည့် နေတာ မဟုတ်ဘူး။ သဒ္ဓါ ဆိုတာ ဘာက ဝါကျ ကောင်းကောင်း၊
 ဘာက ဝါကျ မကောင်း ဖြစ်တယ်ဆိုတာ သတ်မှတ်တဲ့ နည်း ဖြစ်တယ်။ ဖြစ်နိုင်တဲ့
 ဝါကျတွေကို သတ်မှတ်တဲ့ နည်းတွေကို အချုပ် တင်ပြတာ ဖြစ်တယ်။ ဒီဖြစ်နိုင်ခြေ
 တွေ ဘယ်လို စုဆောင်းရသလဲ ဆိုတာနဲ့ မဆိုင်ဘူး။

ဒါကြောင့် ပင်မ လုပ်ငန်းက လူလိုပဲ ထုတ်လုပ်ပေးတဲ့ သဒ္ဓါ ရေးဖို့ ဖြစ်တယ်။
 လူစိတ်ထဲက စည်းမျဉ်းတွေကို ပုံတူကူးပလား အာမခံချက်တော့ မပေးနိုင်ဘူး။
 ဘာသာ ဗေဒသမားရဲ့ စည်းမျဉ်းတွေနဲ့ လူတွေ အတွင်းစိတ်ထဲ ရှိနေတာတွေ
 ထပ်ကောင်း ထပ်နိုင်တယ်။ ဒါပေမယ့် ယန္တရားတွေ တူဖို့တော့ မလွယ်ဘူး။

အခု အင်္ဂလိပ် သဒ္ဓါ ဖြစ်နိုင်မယ့် အဆိုကြမ်း ပြုလုပ်ဖို့ ကြိုးစားကြည့်ရအောင်။
 အကောင်းဆုံးကတော့ အလွန်လွယ်တဲ့ အဆိုကြမ်း တစ်ခုနဲ့ စတင်ပြီး ဘာအမှားတွေ
 ပါလဲ ကြည့်တာပါပဲ။ ဒီနောက် သိရတာတွေ အခြေခံပြီး ပိုရှုပ်ထွေးတဲ့ ဒုတိယ
 အဆိုကြမ်းဆီ သွားကြမယ်။ အဲသလို စသဖြင့်။

ဖြစ်နိုင်တဲ့ အရှင်းဆုံး အဆိုကြမ်းကတော့ စကားတစ်လုံးကို နောက်တစ်လုံးနဲ့

ဆက်တာ စကားလုံးတွေကို ကွင်းဆက်ရှည်များနဲ့ ဆက်ထားတယ်လို့ ဖြစ်တယ်။ ဥပမာ the, a တွေကို camel, elephant လို့ နာမ်တွေနဲ့ ဆက်၊ သူတို့ကိုမှ တစ်ခါ ate, swallowed လို့ ကြိယာတွေနဲ့ ဆက်နိုင်တယ် စသဖြင့်။

ဝါပေမယ့် ဒီလို လွယ်လွယ်ပုံစံကို အမြန်ပဲ စွန့်လွှတ်ရလိမ့်မယ်။ အင်္ဂလိပ်ရော ဘယ်ဘာသာစကားမှပါ ဒီလို အလုပ်မလုပ်ဘူး။ စကားတစ်လုံးဟာ အနားက စကားလုံးတွေနဲ့ ဆက်နေရမယ်လို့ မဟုတ်ပါဘူး။ ခပ်လှမ်းလှမ်းက စကားလုံးကို မှီချင် မှီခိုနေရတာပါ။ ဒီ ဝါကျ ကြည့်လေ -

Either learn to play the trumpet properly or take up yoga.
Patronella fell and hurt herself.

either နဲ့ ပုံမှန်တဲ့နေကျ or ဟာ နောက်က ထက်ချပ်မလိုက်ဘဲ စကားလုံး အတော် ခြားနေတယ်။ အလားတူ herself ဟာ Patronella ကို မှီခိုနေတာပါ။ ဥ အလှမ်းဝေး နေတယ်။ အထက်က ကွင်းဆက်ရှည် ပုံစံရဲ့ ပြဿနာတစ်ခုက စကားလုံး အသီးသီးကို နောက် စကားလုံးနဲ့ ညီတူညာတူ နှောင်ကြီးမဲ့ ချည်နှောင်ထားတယ်လို့ မှားယွင်း ယူဆမိတာ ဖြစ်တယ်။ -အောက်ဝါကျမှာ

The camel swallowed an apple.

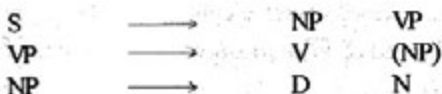
swallowed နဲ့ an စကားလုံးတွေထက် the နဲ့ camel က တစ်ခုနဲ့ တစ်ခု ပိုနီးစပ်ကြောင်း ဒီပုံစံက မပြနိုင်ဘူး။ ဒီတော့ ဒီလွယ်ရှင်းတဲ့ ပုံစံကို စွန့်လွှတ်ရမယ်။

ပိုကျေနပ်စရာကောင်းတဲ့ ပုံစံက အခန်း ၁၀ မှာ ပြောပြခဲ့တဲ့ အပင်ပုံစံတွေနဲ့ ဝါကျတွေမှာ အဆင့်ဆင့်ရှိတဲ့ ဟန် တင်ပြတာမျိုးပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီတော့ကက ဘာသာ စကားတွေမှာ အခြေခံ ဝါကျ ပုံစံတွေ ရှိတယ်။ တစ်ခုစီမှာ အပေါက် ကလေးတွေ အမျိုးမျိုး ရှိကြပြီး အမျိုးမျိုး ချဲ့ထွင်လို့ ရတယ်လို့ ယူဆရတယ်။ နာမ် ပုဒ်စု (NP) နောက်က ကြိယာပုဒ်စု (VP) လိုက်တာ အခြေခံ အင်္ဂလိပ် ဝါကျ ပုံစံ ဖြစ်တယ်။ ဒီ ပုံစံကို အမျိုးမျိုး ချဲ့ထွင်နိုင်တယ်-

NP		VP
Ducks	[bite
Ducks	[bite burglars
The duck	[bit the burglar

ဒီလို သဒ္ဒါမျိုးမှာ (ပုဒ်စု အဆောက်အအုံသဒ္ဒါလို့ ခေါ်လေ့ ရှိတယ်) ပုဒ်စု အဆောက် အအုံ စည်းမျဉ်းတွေ ပါတယ်။ အဆင့်ဆင့် ချဲ့ ကားသွားပုံကိုပြတဲ့ ပြန်ရေး စည်းမျဉ်း

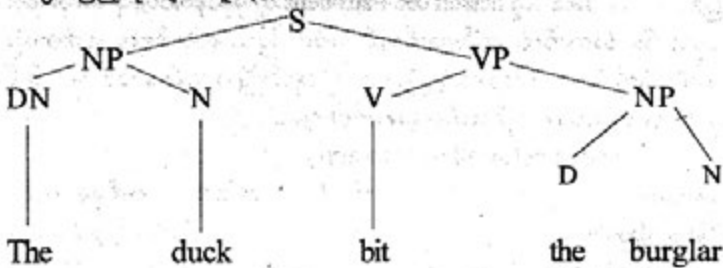
တွေနဲ့ ဖော်ပြလေ့ရှိတယ်။

'ဒီလို ချဲ့ထွင်မှု ယန္တရားဟာ သဒ္ဒါထဲ ထည့်ဆောက်လုပ်ရမှာလို့ သံသယရှိစရာ မလိုဘူး ထင်ရတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီလို ပုံစံ မပြည့်စုံသေးဘူးလို့ ချောမိစကီးယ်က ဆိုတယ်။ ဆိုးဆိုး ဝါးဝါး အမှား နှစ်ခု ပါနေတယ်။ ပထမ၊ အင်္ဂလိပ်ဝါကျတွေ အကုန် ထုတ်လုပ် နိုင်အောင် စည်းမျဉ်းတွေ အများကြီး လိုအပ်တယ်။ ဒုတိယ၊ ဒါက မတူတဲ့ ဝါကျတွေကို စုပေးပြီး တူတဲ့ ဝါကျတွေကို ခွဲပစ်နေတယ်။ ဥပမာ-

Hezekiah is anxious to help
 Hezekiah is difficult to help

အင်္ဂလိပ်စကား တတ်တဲ့သူအဖို့ ဒီဝါကျတွေ လုံးဝ မတူကြဘူး။ ပထမမှာက Hezekiah က ကူမလို့ ပြင်နေတာ၊ ဒုတိယမှာက သူ့ကို ကူရမှာ။ ဒါပေမယ့် အတွက်ဖြည့် ပုံစံချင်း တူနေတယ်။

အလားတူပြဿနာမျိုးအောက်ဝါကျမှာလည်း ကြိုရတယ်-
 Hezekiah is ready to eat

အင်္ဂလိပ်စကား ပြောတတ်သူတိုင်းက (ခဏ စဉ်းစားပြီး) ဒီဝါကျကို အဓိပ္ပာယ် နှစ်မျိုး ဖွင့်မယ်။ Hezekiah ဆာနေတယ်၊ စားချင်တယ်ပေါ့။ ဒါမှမဟုတ်၊ သူ လူသားစား လူရိုင်းတွေလက်ထဲ ရောက်သွားရာ တုပ်နှောင်ထားပြီး၊ မဆလာဖြူထားပြီး သုံးဆောင်ဖို့ အဆင်သင့် ရှိပါပြီလို့ ဖြစ်မယ်။ ဒါပေမယ့် အဆင်အကွက် ပုံစံက လုံးဝမတူတဲ့ အဓိပ္ပာယ်နှစ်မျိုး ကို အလွယ်နဲ့ မပြနိုင်ဘူး။

ဟောဒီဝါကျတွေမှာတော့ ခုနကရဲ့ ပြောင်းပြန် ပြဿနာ။
 To swallow safety pins is quite stupid.
 It is quite stupid to swallow safety pins.

Yesterday it snowed.

It snowed yesterday.

ဒီအစုံတွေမှာ ပါတဲ့ ဝါကျတွေကို သိပ်တူတာပဲလို့ အင်္ဂလိပ်စကားပြောသူတွေက ယူဆကြမယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီတူတာကို အထက်က တင်ပြခဲ့တဲ့ သဒ္ဒါပုံစံနဲ့ ချမပြနိုင်ဘူး။ ဝါကျ တစ်ခု ပုံစံ တစ်မျိုး ဖြစ်နေတာကိုး။

ချောင်စကီးယံက တိုင်းရင်းသား စကားပြောသူတွေက ကွဲပြားတယ် ထင်တဲ့ ဝါကျတွေကို အဆောက်အအုံ တစ်ခုတည်း ချပေး၊ တူတယ်လို့ ထင်တဲ့ ဝါကျတွေကို အဆောက်အအုံ အမျိုးမျိုး ချပေးတဲ့ သဒ္ဒါကို သဒ္ဒါညွှန်လို့ ပြောပါတယ်။ သဏ္ဍာန် ပြောင်းပုံစံက ဒီ ပြဿနာတွေကို ကျော်လွှားစေလိမ့်မယ်လို့ သူက ဆိုတယ်။

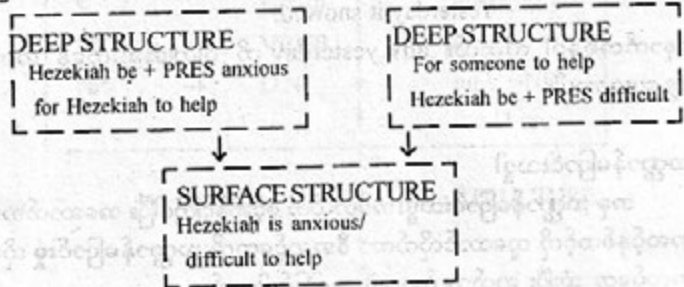
နက်ရှိုင်းနဲ့ အပေါ်ယံ အဆောက်အအုံ

ပြဿနာ ဖြေရှင်းရေး ချောင်စကီးယံ အဖြေကတော့ ဝါကျတိုင်းမှာ အဆင့် နှစ်ဆင့်ရှိတယ် တင်ပြချက်ပါပဲ။ တစ်ခုက မျက်နှာပြင်ပေါ်မှာ ထင်ရှားနေတာ၊ တစ်ခုက နက်ရှိုင်းပြီး စိတ္တဇဆန်တာ။ ဒါတွေကို စောစောက စဉ်းစားခဲ့တဲ့ ဝါကျတွေနဲ့ တယ်လို့ အလုပ်ဖြစ်မလဲ ကြည့်ကြရအောင်။ ချောင်စကီးယံက ဒီဝါကျနှစ်ခု ကွဲပြားပုံကို ရှင်းပြတာက

Hezekiah is anxious to help

Hezekiah is difficult to help

အပေါ်ယံ အဆောက်အအုံ တူပြီး နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံ မတူတဲ့ ဝါကျ နှစ်ခုကို တွေ့ကြုံနေရတာ ဖြစ်တယ်တဲ့။ (ပုံမှာ Pres ဆိုတာ present tense ကို ပြောတာပါ။)

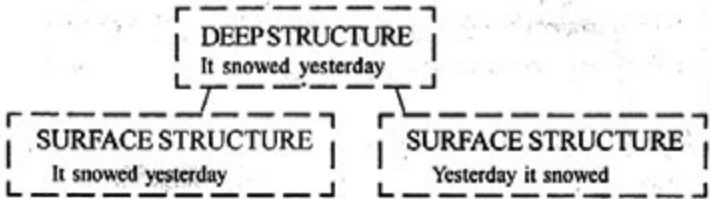

ဒီမှာ တင်ပြထားတာတွေဟာ ချောင်စကီးယံရဲ့ Aspects of the Theory of Syntax စာအုပ်ထဲက သဏ္ဍာန်ပြောင်း သဒ္ဒါ Standard Theory ဆိုသည့်အပိုင်း အလွယ် ရေးပြထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

အောက်ပါဝါကျရဲ့ အဓိပ္ပာယ်နှစ်ခုဖြစ်မှုကိုလည်း အလားတူ နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံနည်းနဲ့ ရှင်းပြနိုင်တယ်-

Hezekiah is ready to eat.

နက်ရှိုင်းအဆောက်အအုံနှစ်ခုကို အပေါ်ယံအဆောက်အအုံ တစ်ခုတည်းနဲ့ တင်ပြထား တာပဲ။ ဒါပေမယ့် အောက်ပါတို့လိုမှာကျ အခြေအနေပြောင်းပြန် လုပ်ရလိမ့်မယ်။

ဝါကျတိုင်းမှာ အဆောက်အအုံ အဆင့်နှစ်ဆင့် ရှိရင်၊ ဒီနှစ်ဆင့်ကို တစ်နည်းနည်းနဲ့ ဆက်ပေးဖို့လိုတာ ရှင်းနေတယ်။ ချောင်စကားယက နက်ရှိုင်းအဆောက်အအုံတွေကို အပေါ်ယံ အဆောက်အအုံနဲ့ သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှု ဆိုတဲ့ ဖြစ်စဉ်တွေနဲ့ ဆက်ထား တယ်လို့ ဆိုတယ်။ သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှု တစ်ခုနှစ်ခု သုံးပြီး နက်ရှိုင်းအဆောက်အအုံကို ဆိုင်ရာအပေါ်ယံ အ ဆောက်အအုံဖြစ် သဏ္ဍာန်ပြောင်းရတယ်။ ဥပမာ ဒီဝါကျ

It snowed yesterday က

သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှု တစ်ခုပဲ လိုတယ် - ကြိယာ အဆုံးမှာ tense ထည့်ရုံပဲ။ ဒါပေမယ့် ဝါကျကတော့

Yesterday it snowed.

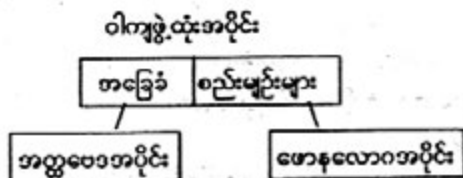
နောက်တစ်ခုပါ လိုတယ်။ adv yesterday ကို ဝါကျအဆုံးကနေ အစဆီ ရွှေ့ပေးရတာပါ။

သဏ္ဍာန်ပြောင်းသဒ္ဒါ

အခု သဏ္ဍာန်ပြောင်းသဒ္ဒါ အဓိပ္ပာယ်ကို ဖွင့်ဆိုနိုင်ကြပါပြီ။ အဆောက်အအုံ အဆင့်နှစ်ဆင့်ကို ထူထောင်လိုက်ကာ ဒီအဆင့်တွေကို သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှု ဆိုတဲ့ အလုပ်တွေ သုံးပြီး ဆက်သွယ်ပေးတဲ့ သဒ္ဒါဖြစ်ပါတယ်။

သဏ္ဍာန်ပြောင်းသဒ္ဒါမှာ (အခြားသဒ္ဒါမျိုး အများစုလိုပဲ) အဓိက အပိုင်း သုံးပိုင်း ပါတယ်- ဝါကျဖွဲ့ထုံး အတိုင်း (ဝါကျဖွဲ့ထုံးနဲ့ဆိုင်) မောနလောဂ အပိုင်း (အသံနဲ့ဆိုင်) အတ္ထဗေဒ အပိုင်း (အဓိပ္ပာယ်နဲ့ဆိုင်)။ ဒါပေမယ့် အခြား သဒ္ဒါတွေနဲ့ ကွာခြားတာ ကတော့ ဝါကျဖွဲ့ထုံး အပိုင်းကို အခြေခံနဲ့ သဏ္ဍာန်ပြောင်း စည်းမျဉ်း

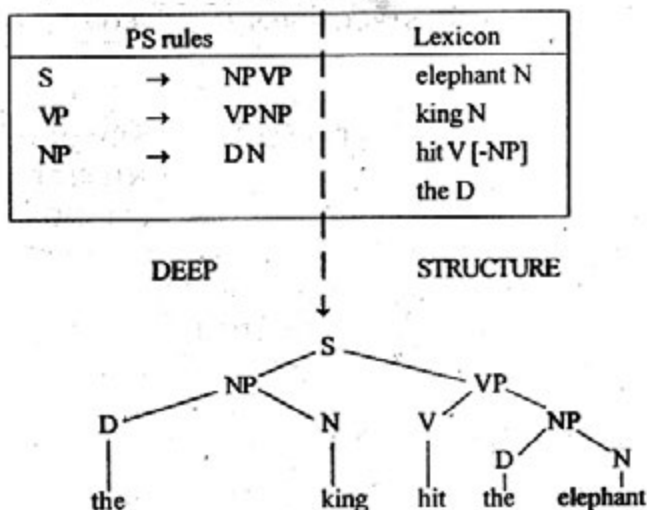
ရယ်လို့ နှစ်ပိုင်း ခွဲတာပါပဲ။

စံ သဘောတရားမှာ အခြေခံဟာ နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံ ပြုလုပ်ရေး ပုဒ်စု အဆောက်အအုံ [PS] စည်းမျဉ်းများနဲ့ စကားလုံးတွေကို PS စည်းမျဉ်းများရဲ့ ရလဒ်ထဲ ထည့်ပေးရတဲ့ အဘိဓာန်တို့ ပါဝင်တယ်။

ဒီနောက် အပေါ်ယံအဆောက်အအုံအဖြစ် ပြောင်းရအောင် နက်ရှိုင်း အဆောက် အအုံတွေကို သဏ္ဍာန်ပြောင်း စည်းမျဉ်းတွေဆီ ရောက်သွားစေတယ်။ ဒီ အချိန်မှာ ဝါကျရဲ့ အပေါ်ယံ အဆောက်အအုံဟာ စိတ္တဇပဲ ရှိသေးတယ်။ အသံရုပ် မရှိသေးဘူး။ ဒါကို ဖောနလောဂ အပိုင်းက ကိုင်တွယ်တယ်။ သူက အပေါ်ယံ အဆောက်အအုံ အသီးသီးကို အသံပုံ ပြောင်းပေးလိုက်တယ်။ တစ်ချိန်တည်းမှာ သဏ္ဍာန်ပြောင်းတာတွေက အဓိပ္ပာယ်ကို မပြောင်းနိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့် နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံတွေကို အတ္ထုဗေဒ အပိုင်းထဲ ထည့်ပေးလိုက်ရတယ်။ အဲဒါက တစ်ခုစီရဲ့ အတ္ထုဗေဒ ရှင်းလင်းချက်ကို ယေတယ်။

BASE (simplified)

နတ်နှိုင်းအဆောက်အအုံ

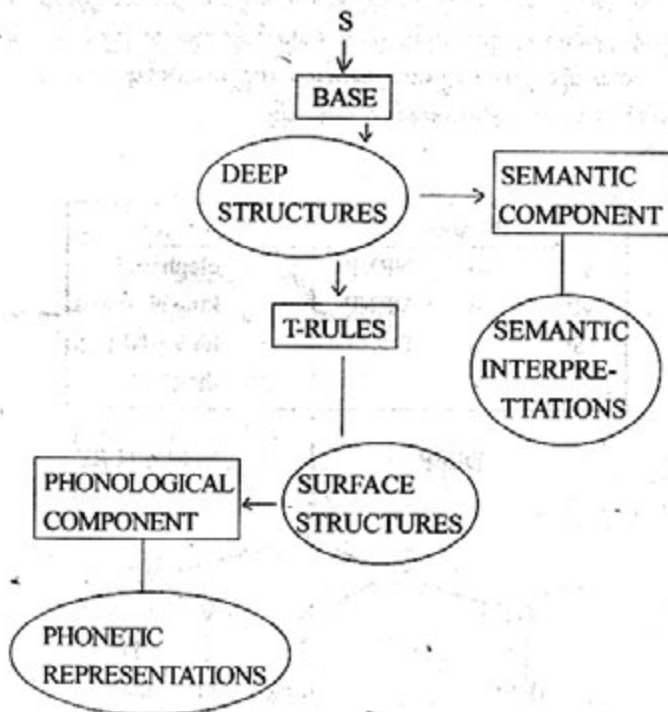
ချောမိစကီးယက တိုင်းရင်းစကားပြောသူရဲ့ ပင်ကိုအသိဆိုတဲ့ ခနော်ခနဲ့ အတွေး သက်သက်ကို အခြေခံပြီး အဆောက်အအုံ နှစ်ဆင့် ရှိတယ်လို့ ပြောတာ မဟုတ်ဘူး။

အခြား ပိုနည်းပညာကျတဲ့ အကြောင်းတွေ ရှိသေးတယ်။ အရေးအကြီးဆုံးက လှုပ်ရှားမှုပေါ်။ ဝါကျအပိုင်းတွေဟာ မိမိတို့ရှိရမယ့်နေရာက ထွက်နေတာမျိုးပေါ့။ အခြေခံပြောတာ ဖြစ်တယ်။ အောက်ပါဝါကျကိုကြည့်လေ -

Petronella put the parrot in a drawer.

ဝိဝါကျမှာ ကြိယာ *put* ပါတယ်။ သူ နောက်က NP နဲ့ VP လိုက်ရမယ်။

NP	V	NP	PP
Petronella	put	the parrot	in a drawer

ဒီလိုပြောလို့မရဘူး-

* *Petronella put in the drawer.*

* *Petronella put the parrot.*

အောက်ပါဝါကျတွေကို ကြည့်ပါဦး -

What did Petronella put [-] in the drawer?

What did Petronella put the parrot in [-]?

ဒီဝါကျတွေဟာ *put* နောက်က NP နဲ့ PP လိုက်ရမယ်ဆိုတဲ့ လိုတပ်ချက်ကို ခိုးသလို ထင်ရတယ်။ အဲသလို လိုက်မယ့်အစား *what* က ဝါကျရှေ့က ရောက်နေတယ်။ *parrot, drawer* လို စကားတွေ ဦးမယ် မျှော်လင့်မိတဲ့ နေရာမှာ တွက်လပ် ဖြစ်နေတယ်။ ဒီလိုဝါကျတွေကို ဘယ်လို ကိုင်တွယ်လဲ။ ဖြစ်နိုင်ခြေ တစ်ခုကတော့ *put* အတွက် အဘိဓာန်စာသားကို ခွဲထွေးစေပြီး *put* က အဖိုးဖိုး သုံးလို့ ရတယ် ပြောဖို့ပါပဲ။

NP *put* NP PP (*Petronella put the parrot in the drawer.*)

What NP *put* PP (*What did Petronella put in the drawer?*)

What NP *put* NP P (*What did Petronella put the parrot in?*)

အဲသလို အဘိဓာန်စာသားမှာ အပိုပြည့်စွက်တာဟာ နောက်ဆုံး အလွန်တရာ ခွဲထွေး စေလိမ့်မယ်။ *what* နဲ့ ပူးဝါကျကြား အပိုဝါကျခွဲတွေ ထည့်ခဲ့ရတာတွေကို ထည့် စဉ်းစားရတော့မှာကိုး။ ဥပမာ -

What [did you say] [the police alleged] Petronella had put in the drawer?

ကြိယာ *put* ဟာ အဲသလို လက်ကစားတာတွေကို ခွင့်ပြုတဲ့ တစ်ခုတည်း အဘိဓာန်ပစ္စည်း ဖြစ်ရင်ဖြင့် ဒီကြီးမား ခွဲထွေးတဲ့ အဘိဓာန်စာသားကို သည်းခံ လိုက်ရုံပဲလေ။ ဒါပေမယ့် နောက်က NP ပုံမှန် လိုက်တဲ့ ကြိယာတိုင်း အလားတူ ရှုပ်ပြောင်းရစ်လွဲတွေ လုပ်ရနေတယ်။

Felix grabbed the canary.

What did Felix grab?

What [did Angela claim] Felix grabbed?

ဒီဖြစ်ပုံက ယေဘုယျသဘော ဖြစ်နေတော့ (NP မျှော်လင့်မိတဲ့နေရာ တွက်လပ် ကျန်နေတာ၊ ဝါကျရှေ့မှာ *what* ထည့်တာ) ဒါ ယေဘုယျ ဝါကျခွဲထွေး စည်းမျဉ်းပုံလို့ ကောက်ချက်ဆွဲရတာ ယုတ္တိပိုမိုဟန် ထင်ရတယ်။ 'သာမန် မေးခွန်း တစ်မျိုး လုပ်ဖို့ NP နေရာ *what* အစားထိုး ဝါကျ ရှေ့ကို ပို့' ရယ်လို့လေ။

ဒီဖြေရှင်းနည်းကိုသုံးမယ်ဆိုရင်၊ ဝါကျတွေရဲ့ နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံဟာ ဟောသလိုမျိုးဆန်ဆန် ဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ အဆိုကြမ်း ပြုနိုင်တယ် (Q ကို မေးခွန်း ဆို ရင်)

Q *Petronella put what in the drawer*

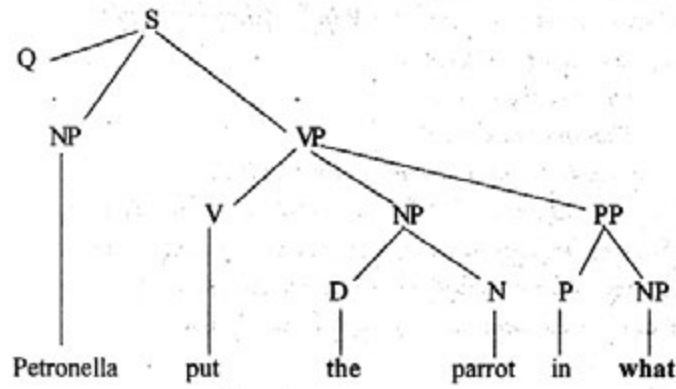
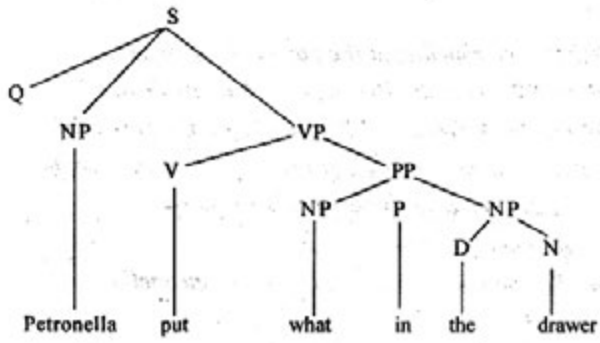
Q *Petronella put the parrot in what*

အဲဒီတော့မှ သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုက *what* ကို ရှေ့ပို့မယ်၊ နောက်ဆုံးမှာ ဝါကျတွေ ခုလို ထွက်ပေါ်လာကြလိမ့်မယ်။

What did Petronella put in the drawer?

What did Petronella put the parrot in?

ဒီလိုဆွေးနွေးမှုတွေက လူအများကို သဘောပေါက်စေတယ်။ ဝါကျတွေမှာ အဆောက် အအုံ အဆင့်နှစ်ဆင့်ရှိတယ်၊ သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုတွေနဲ့ ဆက်ထားတဲ့ နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံနဲ့ အပေါ်ယံ အဆောက်အအုံ။

သက္ကန်ပြောင်းမှုများ

(၁၉၆၅) သက္ကန်ပြောင်း သဒ္ဒါ စံ သဘောတရားမှာ (သ-စည်းမျဉ်းများလည်း ခေါ်) သက္ကန်ပြောင်းမှုများ ခံယူတဲ့ စုတ်ကို သေသေချာချာ ကြည့်ကြရအောင်။ အခန်း ၁၀မှာ ဆွေးနွေးခဲ့တဲ့ ပြန်စေ့စည်းမျဉ်းများနဲ့ မတူ၊ စည်းမျဉ်းတစ်ခုစီမှာ အပိုင်း နှစ်ပိုင်းပါတယ်။ ပထမ၊ စည်းမျဉ်းကို သုံးနိုင်မယ့် အဆောက်အအုံကို ဖော်ပြတဲ့ အသုံး ချနိုင်မှုစစ်ချက် (အဆောက်အအုံ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမှုလို့ ထင်စံအရ ခေါ်)၊ ဒုတိယ၊ ဒီအဆောက်အအုံမှာ သူ ဆောင်ကျဉ်းလာတဲ့ လမ်းညွှန်များ (အဆောက်အအုံ အပြောင်းအလဲ ခေါ်)။

1	STRUCTURAL ANALYSIS (SA) (applicability check)
2	STRUCTURAL CHANGE (SC) (change brought about)

ဥပမာ-ကြိုယာဝိသေသနတွေကို ရှေ့ပို့တဲ့ သက္ကန်ပြောင်းလဲမှုကို ကြည့်လေ-
Bill shrieked suddenly → Suddenly Bill shrieked
 ဝါကျမှာ adverb ပါအောင် အဆောက်အအုံ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမှု (အသုံးချနိုင်မှု စစ်ချက်) လိုတယ်။ သူ ဆိုတာက (ပုံမှန်စကား နဲ့) 'ဝါကျမှာ adverb ပါရဲ့လား စစ်ပါ'တဲ့။ ဝါ သေချာသွားပြီ ဆိုရင်၊ အဆောက်အအုံ အပြောင်းအလဲကို သတ်မှတ်နိုင်ပြီ။ ဒီ သက္ကန်ပြောင်းလဲမှု အပိုင်းက ဒီလို ဆိုတယ် (ပုံမှန်စကားနဲ့ပါပဲ) 'Adverb ကို ရှေ့ ပို့' တဲ့။

- ဝါကို ဖော်ပြတဲ့ ပုံမှန်နည်းကတော့
- SA X— ADV
- SC X— ADV → ADV—X

ဒီမှာ X ဟာ ကိန်းရှင် ဖြစ်တယ်။ ဆိုလိုတာက သူ့မှာ ပါတာတွေ အမျိုးမျိုး ဖြစ်နိုင်တယ်။ တစ်နည်းအားဖြင့် အဆောက်အအုံ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမှုက ဆိုတယ် -

'ဝါကျမှာ ကြိုက်ရာ ပါနိုင်တယ်၊ adverb နဲ့ ဆုံးဖို့ပဲ လိုတယ်' တဲ့။ အဆောက်အအုံ အပြောင်းအလဲက ဆိုတယ် - 'X ကို adverb က နောက်က လိုက်တာကနေ Adverb ကို X က နောက်က လိုက်တာအဖြစ် ပြောင်းသွားတယ်' တဲ့။

စံ သဏ္ဍာန်ပြောင်းသဒ္ဒါ သဘောတရားမှာ ဒီလို သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုတွေ နှစ်ဆယ် ကျော်လောက် ရှိတယ်။ တစ်ခုကို အဆောက်အအုံ တစ်ခုမှာ သုံးရတာပဲ။ ခုထိ နမူနာများမှာ တွေ့ရသလို ဟိုဒီ ရွေ့တာအပြင် ဖြုတ်ပစ်ရတာလည်း ရှိသေးတယ်။ ဥပမာ "လာ" လို အမိန့်ပေးကို ပိုနက်ရှိုင်းတာမှာ ဒီလို မြင်ရတယ်

IMP You will come. မင်း လာမယ်

(ဒီမှာ IMP က imperative အာဏတ္တိကို ဆိုလိုတယ်)။ T-rule (T-imperative) တာ you နဲ့ will နဲ့ ညွှန်ကြားချက် IMP ကို ဖြုတ်ပစ်လိုက်တယ်။ တခြားသဏ္ဍာန် ပြောင်း မှုတွေက ထည့်ပေးတယ်။ There is a dodo in the garden လို ဝါကျမျိုးဟာ အခြေခံမှာ ရောင်ပြန်ဟပ်တာက

A dodo be + PRES in the garden.

T-there-insertion သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုက there ထည့်ပေးတယ်။

၁၉၆၀ တွေတုန်းကတော့ သုတေသနသမားတွေက အင်္ဂလိပ်စကားရဲ့ သဏ္ဍာန် ပြောင်းမှု အားလုံး အတိအကျစာရင်း အနွေးနဲ့ အမြန် ပြုစုနိုင်ကြလိမ့်မယ်၊ အလုပ်လုပ်ပုံ အပြည့်အဝ တင်ပြနိုင်ကြလိမ့်မယ် ယုံယုံကြည်ကြည် ထင်ခဲ့ကြတာပေါ့။ ဝါပေမယ့် ကံမကောင်းစွာပဲ ဒီမျှော်လင့်ချက် အကောင်အထည် မပေါ်ခဲ့ပါဘူး။ ဒီအကြောင်း နောက်အပတ် ဆွေးနွေးမယ်။

သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုရဲ့ ပြဿနာများ

သဏ္ဍာန်ပြောင်း သဂ္ဂါ (သသ) ဟာ ဘာသာဗေဒတို့ ပြောင်းလဲလိုက်တယ်လို့ထင်ရတယ်။ ဘာသာဗေဒသမား လုပ်စရာ ရှိသမျှက နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံတွေ ယူထားတဲ့ သဏ္ဍာန်ကို သဘောတူဖို့ပဲ ရှိတော့တယ်။ ဒါကလည်း ဘာသာစကား တစ်ခုနဲ့ တစ်ခု သိပ်မကွဲလွဲဘူးလို့ ယူဆထားတာ။ ဖြစ်နိုင်သမျှ သဏ္ဍာန် ပြောင်းမှု တွေရဲ့ နောက်ဆုံးနဲ့ အတိအကျ စာရင်းကိုလည်း ထုတ်လုပ်ပေးရတယ်။ ဒါ ဥဥဝ တွေတုန်းက မျှော်လင့်ခဲ့တာတွေပလေ။ တစ်စ တစ်စနဲ့ ပြဿနာတွေ တွားဝင် လာတယ်။

မှော်တောင်ငွေ

စံ သဘောတရားမှာ သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုများနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အသိသာဆုံး အခက်အခဲကတော့ နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံကို တယ်လိုနည်းနဲ့ ဖြစ်ဖြစ် အပေါ်ယံ အဆောက်အအုံ တစ်မျိုးမျိုး ပြောင်းလို့ရတဲ့ မှော်တောင်ငွေလိုလို ဖြစ်သွားစေတာ ပါပဲ။ ဒါ ခွဲကျတာ အမှန်ပါပဲ။ ဥပမာ ဟောသလို

မပု ပုစွန်လုံးကို ဇလုံထဲ ထည့်ထားတယ်

ဆိုတဲ့ နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံကို

ရွှေငါးက ပီတုံးတွေစားပစ်တယ်

ဆိုတဲ့ အပေါ်ယံ အဆောက်အအုံ ပြောင်းပစ်တာမျိုး မလိုလားပါဘူး။ သဏ္ဍာန် ပြောင်းမှုတွေက လုပ်နိုင်တာတွေကို အကန့်အသတ် ရှိရမယ်။ သူတို့ အပေါ် ထားရမယ့် အကန့်အသတ်တွေကို ရှာလိုက်တာ နောက်ဆုံး သသဟာ အခြေခံ ပြန်လည် တည်ဆောက်ရေးဆီ ရောက်သွားတယ်။ ခန့်ညားတဲ့ သဘောတရားကြီးလို့ အစက ထင်ရတဲ့ ဟာမှာ အအက်တွေ ပေါ်လာပုံ လေ့လာကြည့်ရအောင်။

အဓိပ္ပာယ် ထိန်းသိမ်းရေး

သသရဲ့ ပုံစံမှာ သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုတွေ (သ-စည်းကမ်းတွေ) အပေါ် ထားတဲ့ အပြင်းထန်ဆုံး အကန့်အသတ်က အဓိပ္ပာယ်ကို မပြောင်းစေရဘူးလို့ ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့်

မပု ပုစွန်လုံးကို ဇလုံထဲ ထည့်ထားတယ် ဆိုတာကို

ပုစွန်လုံးကို မပု ဇလုံထဲ ထည့်ထားတယ်။

မပု ဇလုံထဲ ထည့်တာက ပုစွန်လုံးပဲ။

ဇလုံထဲမှာ မပု ပုစွန်လုံး ထည့်ထားတယ်။

စသဖြင့် ပြောင်းနိုင်တယ်။

ဒါတွေဟာ တကယ်တော့ ဟန် အမျိုးမျိုး ကွန့်ထားတာတွေပါပဲ။ အခြေခံ ဆိုလိုချက်၊ မပု ဇလုံထဲ ပုစွန်လုံး ထည့်ထားတာ ပြောင်းမသွားပါဘူး။ ကောသ ပစ္စည်းတွေ မပြောင်း။ ဘယ်သူက ဘယ်သူကို ဘာလုပ်တယ် ဆိုတာလည်း မပြောင်းဘူး။ 'မပု'က ထားခြင်း ပြုသူ ကတ္တားပဲ ဖြစ်နေပြီ။ မပု ထားတာ ခံရသူ၊ နာသူ၊ ကံပုဒ်ကလည်း 'ပုစွန်လုံး'ပါပဲ။

ဒါပေမယ့် ဒီမှာ ပြဿနာ စတော့တာပါပဲ။ တချို့ အခြေခံသဏ္ဍာန် ပြောင်းမှု တွေက နက်နိုင်း အဆောက်အအုံ အဓိပ္ပာယ်ကိုပြောင်းလဲစေတယ်။ အင်္ဂလိပ်စကားမှာ Active က Passive ပြောင်းလိုက်ရင် အဓိပ္ပာယ် ပြောင်းသွားတာတွေ ရှိတတ်တယ်။ ဥပမာ

active: *Many cowboys do not ride horses.*

passive: *Horses are not ridden by many cowboys.*

အဓိပ္ပာယ်ပြောင်းလဲသွားပြီ။

မြန်မာမှာ ခံရတာ အပြော နည်းပေမယ့် အဲဒီ အနည်းအကျဉ်းမှာပဲ အဓိပ္ပာယ် ပြောင်းတာ တွေ့ရတယ်။ ယှဉ်ကြည့်ပါ။

ဆရာ၊ ဆရာမအများက ကျောင်းသားကို မခိုက်ကြဘူး။

ကျောင်းသားဟာ ဆရာ၊ ဆရာမ အများက ခိုက်တာ မခံရဘူး။

ပထမဝါကျက ကျောင်းသားခိုက်တဲ့ ဆရာ၊ ဆရာမ ရွေးတာကို ပြောတာဖြစ်ပြီး ဒုတိယဝါကျက ကျောင်းသားကို ဆရာ၊ ဆရာတွေ ဝိုင်းခိုက်တာ မရှိဘူး။ ဆရာ၊ ဆရာမ တစ်ယောက်က ခိုက်တာတော့ ရှိပါတယ်လို့ ပြောတာ ဖြစ်တယ်။

ဒီဥပမာတွေမှာ 'အများ' ဝိသေသနက အဓိပ္ပာယ် ပြောင်းနေမှာ အခရာ ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

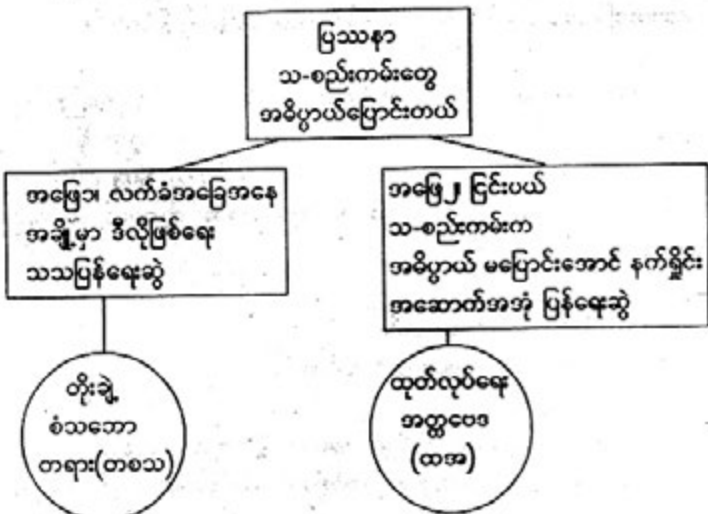
တချို့ အပြောင်းအလဲတွေက ရှင်းဖို့ မလွယ်ဘူး။ တစ်ခုကတော့ စကားဆက် လျှော့မှု အပြောင်းအလဲ ဆိုတာပါပဲ။ အောက်ပါတို့ကို ကြည့်လေ -

ချမ်းသာတဲ့ မိန်းမ နည်းပြီး ကျော်ကြားတဲ့ မိန်းမလည်း နည်းတယ်။

ချမ်းသာပြီး ကျော်ကြားတဲ့ မိန်းမ နည်းတယ်။

ခုတိယ ဝါကျမှယ စကားဆက် လျှော့မှု အပြောင်းအလဲ သုံးလိုက်တာ အဓိပ္ပာယ် ပြောင်းလဲသွားတော့တယ်။ ပြောင်းသမှ အကြီးအကျယ် ပြောင်းသွားတာ။ ဖြေရှင်းနည်း တစ်ခုကတော့ ဒီလို ဖြစ်ရတာ အနည်း အများ ဖော်ပြတဲ့ ပမာဏပြ စကားလုံးများ ကြောင့် ဖြစ်ရတာလို့ ပြောတဲ့နည်းပါပဲ။ ဒီနည်း တင်ပြသူတွေက ပြင်ထားတဲ့ သူတို့ သဒ္ဒါကို တိုးချဲ့ စံ သဘောတရား လို့ ခေါ်ကြတယ်။ သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုတွေဟာ အဓိပ္ပာယ် မပြောင်းစေရဘူးဆိုတဲ့ စံသဘောတရားကို တိုးချဲ့ထားကြလို့တဲ့။

ခုတိယ ဖြေရှင်းနည်းကိုတော့ နောက် ဘာသာဗေဒသမား တစ်စုက တင်ပြတယ်။ သူတို့က သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုက အဓိပ္ပာယ်ကို ထိန်းပါတယ်။ ဒါပေမယ့် နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံကို ချမှတ်ပုံ လွဲသွားခဲ့တယ်တဲ့။ ဒီအမြင်ကို ထုတ်လုပ်ရေး အတ္ထ ဗေဒလို့ ခေါ်တယ်။ အောက်မှာ ရှင်းပြမယ်။

ထုတ်လုပ်ရေး အတ္ထုပေဒ

တိုးချဲ့ စံ သဘောတရားကို လက်မခံတဲ့ လူစုက အဓိပ္ပာယ်ကို ပြောင်းစေ
တယ် ထင်ရတဲ့ သ-စည်းကမ်းတို့ ပြဿနာဟာ သ-စည်းကမ်းတွေမှာ မရှိပါဘူး။
ချောမိစကီးယံရဲ့ နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံ အယူအဆမှာ ပါလာတာပါလို့ ဆိုကြ
တယ်။ မလုံမလောက် သိမ်မွေ့နေတယ်လို့ သူတို့က ဆိုတယ်။ အထက်မှာ ဆွေးနွေး
ခဲ့တဲ့ ဝါကျ အစုံတွေက တစ်ခုစီမှာ နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံ ကွဲပြားအောင်
ရေးဆွဲ သင့်တယ်တဲ့။ ဥပမာ -

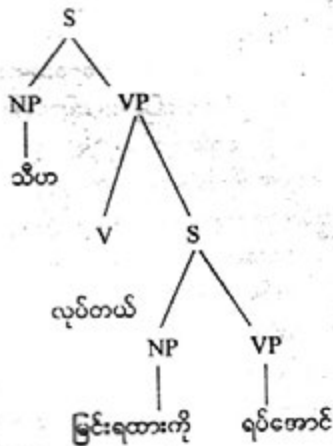
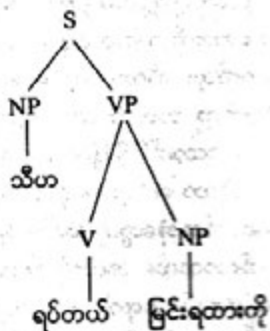
ချမ်းသာတဲ့ မိန်းမ နည်းပြီး ကျော်ကြားတဲ့ မိန်းမလည်း နည်းတယ်။
ချမ်းသာပြီး ကျော်ကြားတဲ့ မိန်းမ နည်းတယ်။

ဆိုတဲ့ အတွဲမှာ နက်ရှိုင်းအဆောက် အအုံ တစ်ခုတည်း ဆိုတာကို သူတို့က ငြင်းတယ်။
ဒီဝါကျတွေ အဓိပ္ပာယ် မတူရင် အောက်မှာ ရှိတဲ့ အဆောက်အအုံ (သူတို့က
နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံကို ခေါ်တာ)လည်း မတူဘဲ ရှိရမယ်။ အနည်း၊ အများ
စကားလုံးတွေကြောင့် ထိခိုက်ရတဲ့ အဆောက်အအုံ အပိုင်းတွေ၊ ပမာဏပြ
စကားလုံးတွေရဲ့ အကျယ်အဝန်းကို အသေးစိတ် ကိုင်တွယ်ဖို့ အောက်မှာ ရှိတဲ့
အဆောက်အအုံတွေမှာ တာဝန် ရှိတယ်။ အဓိက ပြဿနာက ဒီရွပ်တွေ။ သိမ်မွေ့တဲ့
အောက်ခြေ အဆောက်အအုံတွေ ဘယ်လို ရှိလဲ ဆုံးဖြတ်ဖို့ ဖြစ်တယ်။

ဒါပေမယ့် ထုတ်လုပ်ရေး အတ္ထုပေဒသမားတွေက ဝါကျနှစ်ကြောင်းမှာ
အဓိပ္ပာယ် မတူ ဖြစ်နေရင် အောက်ခြေ အဆောက်အအုံ မတူဘဲ ရှိရမယ်လို့
ဆိုရုံမျှ မကသေးဘူး။ (စံ သဘောတရားနဲ့ ဆန့်ကျင်တာ) ဝါကျ နှစ်ကြောင်း
အဓိပ္ပာယ် တူနေရင်၊ အောက်ခြေ အဆောက်အအုံ တူရမယ် လို့လည်း
ဆိုကြပါသေးတယ်။ ဥပမာ -

သီဟ မြင်းရထားကို ရပ်တယ်။
သီဟ မြင်းရထားကို ရပ်အောင် လုပ်တယ်။

စံ သဘောတရားအရ နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံတွေ တော်တော် ကွဲပါ
လိမ့်မယ်။ ပထမက အောက်ခြေဝါကျ တစ်ခုပဲ ပါမယ်။ ဒုတိယက နှစ်ခုပါမယ်။

ထုတ်လုပ်ရေး အတ္ထုဗေဒသမားတွေ အဆိုအရ ဝါကျနှစ်ခု ခြားနားချက်က အပေါ်ယံမျှ ဖြစ်တယ်။ စကားလုံးတွေကို ပါဝင်တဲ့ အပိုင်းတွေ ခွဲလိုက်ရင် နှစ်ခုတူညီမှုကို ကိုယ်စားပြုနိုင်တယ်။ သဘောကတော့ ထုတ်လုပ်ရေး အတ္ထုဗေဒသမားတွေက နက်နှိုင်း အဆောက်အအုံထဲက ကောသ အပိုင်းတွေကို ခွဲစိတ်လို့ မရတဲ့ အပိုင်းတွေ ဖြစ်တယ် ဆိုတဲ့ (ခံ သဘောတရားမှာ ဆိုတဲ့) အယူကို ပယ်တာပါပဲ။ သူတို့က သီဟ မြင်းရထားကို ရပ်တယ်မှာ ပါတဲ့ 'ရပ်'ကို 'ရပ်စေ'လို့၊ 'သတ်'လို့ စကားလုံးကို 'သေစေ' ဝါ 'မရှင်စေ'လို့၊ 'နှိုင်း'လို့ စကားလုံးကို 'တူကြောင်းပြု'လို့ ခွဲစိတ်ကြတယ်။ ဒီနောက် အပိုင်း အမျိုးမျိုးတွေကို စကား တစ်လုံးတည်း အဖြစ် တင်ပြလိုက်တယ်။

ခြုံလိုက်ရင်၊ ထုတ်လုပ်ရေး အတ္ထုဗေဒသမားတွေက တစ်စတစ်စနဲ့ သူတို့အောက်ခြေ အဆောက်အအုံတွေကို ခွဲလာလိုက်ကြတာ နောက်ဆုံး အတ္ထုဗေဒ အဆောက်အအုံတွေနဲ့ ခွဲခြားမရ ဖြစ်လာကြတော့တယ်။ ဒါ သဒ္ဒါအပေါ် အရေးတကြီး အကျိုးဆက်တွေ ဖြစ်ထွန်းလာတယ်။ အောက်ခြေ အဆောက်အအုံတွေဟာ အတ္ထုဗေဒ အဆောက်အအုံတွေနဲ့ အတူတူ ဆိုရင် သဒ္ဒါအတွင်း တစ်သီးတခြား အပိုင်းတွေ ဖြစ်နေစရာ မလိုတော့ဘူးပေါ့။ အခြေခံကနေ အောက်ခြေ အဆောက်အအုံတွေ တစ်သီတစ်တန်း စတင်မယ်။ ထုတ်လုပ်မယ်။ ဒါ အတ္ထုဗေဒ အဆောက်အအုံပဲ။ ဒီအကြောင်းကြောင့် ဒီသဘောတရားမျိုး ကိုင်တွယ်သူကို ထုတ်လုပ်ရေး အတ္ထုဗေဒသမားတွေလို့ ခေါ်ကြတာ ဖြစ်တယ်။

ထုတ်လုပ်ရေး အတ္ထုဗေဒ နောက်ကွယ်က ယေဘုယျသဘောက အပေါ်ယံ နှစ်လိုဖွယ် ကောင်းတယ်။ အဓိပ္ပာယ် အရင် လာ၊ အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ပြတဲ့ ဝါကျဖွဲ့ထုံး

နည်းလမ်း နောက်မှ လာတာ သာမန်ဉာဏ်နဲ့ သိနိုင်တာပဲလို့ လူအများက ထင်ကြ
တယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီဘာသာဗေဒသမားတွေဟာ စကားကို ထုတ်လုပ်ရာမှာ ပါဝင်
တဲ့ ဖြစ်စဉ်တွေအကြောင်း ပြောနေကြတာ မဟုတ်ဘူး ဆိုတာ သတိရပါလေ။
သဒ္ဒါကို ရေးရာမှာ သူတို့ရဲ့ မူလရည်ရွယ်ချက်က ဘယ်ဟာဟာ အင်္ဂလိပ်
ဝါကျကောင်း ဖြစ်တယ်။ ဘယ်ဟာက မကောင်းဘူး ထောက်ပြဖို့ ဖြစ်တယ်။ ဒါက
ထုတ်လုပ် ရေး အတ္ထုဗေဒ ဘောင်အတွင်းမှာ တိုးလို့သာ ခက်ခဲလာနေတယ်။

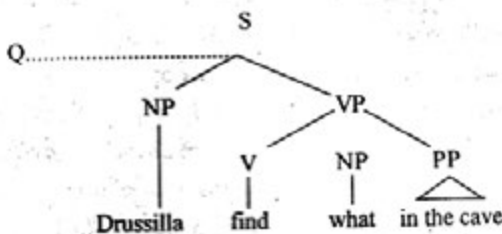
အဓိက ပြဿနာတော့ အောက်ခြေ အဆောက်အအုံတွေကို သတ်မှတ်ရေး
ဖြစ်တယ်။ ဒါ ပိုလို့ ပိုလို့သာ ကိုင်တွယ်ရ ခက်လာတယ်။ ဘယ်လို ဖြစ်မလဲ
သဘောမတူနိုင်ကြ။ ဓမ္မဒိဋ္ဌာန်ကျ တကယ့်ဘဝ မဟုတ်။ ရေးတဲ့ ဘာသာဗေဒ
သမားတွေရဲ့ ဝင်ကိုအသိကို ကိုယ်စား ပြုနေတော့တယ်။ ဒါတင်မက၊ အောက်ခြေ
အဆောက်အအုံရဲ့ အပိုင်း အဖိုးဖိုး ဘယ်လို ဆက်သင့်သလဲ ပြဖို့ အလွန်အမင်း
ရှုပ်ထွေးတဲ့ စည်းကမ်းတွေ လိုလာတယ်။ အဆုံးမှာတော့ ဒီချဉ်းကပ်နည်းကို
ထောက်ခံသူ အများစုက အသေးစိတ်တွေ ချမှတ်ရေး မဖြစ်နိုင်လို့ လက်လျှော့ကုန်
ကြတယ်။

ခြေရာသဘောတရား

နောက်ဆုံးမှာ- သဘ ထောက်ခံသူတွေ ထုတ်လုပ်ရေး အတ္ထုဗေဒက ထွက်
ခွာကုန်ကြတာ အနည်းဆုံး အပေါ်ယံ အဆောက်အအုံအချို့တော့ အဓိပ္ပာယ်
ဖွင့်ဆိုရေးအတွက် အရေးကြီးပါတယ် ဆိုကုန်ကြတယ်။ ဒီဖြစ်နိုင်ခြေကို သဒ္ဒါထဲ
ထည့် ဆောက်လိုက်တော့ အထက်မှာ ပြောခဲ့သလို တိုးချဲ့စံ သဘောတရား
(တစသ) ဖြစ်သွားတယ်။ သုတေသန ဆက်လုပ်တော့ ဘာသာဗေဒသမား အများပဲ
အပေါ်ယံ အဆောက်အအုံ တစ်ခုတည်းကသာလျှင် အဓိပ္ပာယ် အတွက်
တာဝန်ရှိတယ် ဆိုတဲ့ ကောက်ချက်ဆီ ရောက်လာကြတယ်။ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့
ပြင်ဆင်ချက် သဒ္ဒါကို ပြင်ဆင်ပြီး တိုးချဲ့စံ သဘောတရား ခေါ်ကြတယ်။

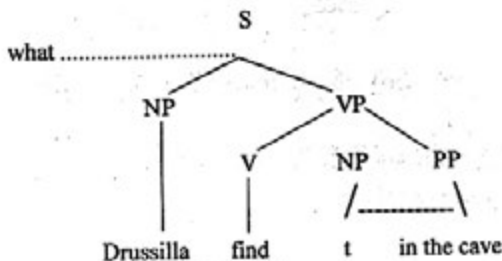
ဒါပေမယ့် အပေါ်ယံ အဆောက်အအုံကသာလျှင် အဓိပ္ပာယ်အတွက်
တာဝန်ရှိတယ် ဆိုတဲ့ အယူအဆဟာ သဒ္ဒါ ကျန်အပိုင်းတွေကို ဂယက်နှိုက်ခတ်တယ်။
အထူးသဖြင့် နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံကနေ အပိုင်းတွေကို ဘယ် ပြောင်းရွှေ့
လိုက်ပြီလဲ သိဖို့ အရေးကြီးလာတယ်။ what ကို ရှေ့ပြောင်းပစ်လိုက်သလိုဖိုး NP
ကို မူရင်းနေရာကနေ ရှေ့ပြောင်းလိုက်တဲ့ ဝါကျများရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို ကိုင်တွယ်နိုင်ဖို့
သဒ္ဒါမှာ ဒါ လိုအပ်လာတယ်။ ဒါကြောင့် NP ကို ရှေ့ပြောင်းလိုက်တဲ့အခါ သူ့အရင်
နေရာရဲ့ ဝိုးတဝါး ခြေရာလေး ကျန်ရစ်တယ်လို့ ယူဆကာ trace အတွက် t လို့
ပြလေ့ ရှိတယ်။ ဒါကြောင့် ဟောသလို နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံဖိုး

Q Drussilla find what in the cave

အပေါ်ယံ အဆောက်အအုံက ဒီလို ဆန်ဆန် ဖြစ်လိမ့်မယ်။

What (did) Drussilla find in the cave?

(နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံရော အပေါ်ယံ အဆောက်အအုံပါ လွယ်ကူရှင်းလင်း အောင် လုပ်ထားပါတယ်။ ဆွေးနွေးနေတဲ့ အချက်ကိုပဲ မြင်သာအောင် ပြထား တယ်)

သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုကို စွမ်းအင်ကို ကန့်သတ်ခြင်း

စံ သဘောတရားက သ-စဉ်းကမ်းတွေမှာ အဓိက အကန့်အသတ်က အဓိပ္ပာယ်ကို ပြောင်းမပစ်နိုင်ဘူးရယ်လို့ ဖြစ်တယ် ဆိုတာကို သတိရပါ။ အဓိပ္ပာယ် အားလုံးက နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံမှ တည်ရှိနေရာ ဒါကို အပေါ်ယံ အဆောက်အအုံဆီ ထားရမှာ ဖြစ်တယ်။ ဒါပေမယ့် သသ (REST) နောက်ပိုင်း ပုံစံမှာ အပေါ်ယံ အဆောက်အအုံတွေကသာလျှင် အတ္ထုဗေဒ ဖွင့်ဆိုချက်ကို ပေးနိုင်မှာ ဖြစ်တယ်။ ဒီတော့ ဘာသာဗေဒသမားတွေမှာ မိမိတို့ စတင်ခဲ့တဲ့ ပြဿနာနဲ့ပဲ ကြုံနေရ တော့တယ်။ သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုတွေရဲ့ စွမ်းအင်ကို ဘယ်လိုလုပ် ကန့်သတ်ကြမလဲ၊ ထင်ရာစိုင်း ပြောင်းရွှေ့ထားတဲ့ အပိုင်းတွေရဲ့ နှံ့အိုင်မျိုး မဖြစ်အောင် ဘယ်လို

ဟန်တားကြမလဲ။ ဒီတော့ ဘာက ဘယ်ကို ရွှေ့ရမယ် အတိအကျ လမ်းညွှန်ပေးဖို့ အရေးကြီးတယ်။ အကြံပြုချက် တစ်ခုကတော့ ပုဂံစု အဆောက်အအုံက တည်ထောင် ထားပြီးသား အဆောက်အအုံထဲမှာသာလျှင် အပိုင်းတွေကို သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုတွေ ရွှေ့နိုင်စေရမယ်။ လုံးဝ သစ်တဲ့ အဆောက်အအုံတွေ မဖန်ဆင်းနိုင်စေရဘူးတဲ့။ ဘာသာဗေဒစကားနဲ့ ပြောရရင်တော့ သူတို့ 'အဆောက်အအုံ ထိန်းသိမ်းတတ်' ရမယ်- လက်အောက်ခံ အကျိုးဆက် တစ်ခုကတော့ ပုဂံစု အဆောက် အအုံ စည်းမျဉ်းအချို့ ပြောင်းရေး ဖြစ်တယ်။

နောက်အကြံပြုချက် တစ်ခုကတော့ အပိုင်းတွေ သွားနိုင်တဲ့ ခရီးကို ကန့်သတ်ဖို့ ခြင်းချက် အခြေအနေက လွဲလို့ ကိုယ်ပိုင် ဝါကျကနေ ဝေးလွန်းရာ မခုန်လွှားစေဖို့ ဖြစ်တယ်။ ဥပမာ-

ပုဂ္ဂိုလ်စားသတ္တဝါရဲ့ ဓာတ်ပုံ အနီးခံရကြောင်း သိရတာကတော့ စိတ်ပျက်စရာ ကောင်းတယ်

“ပုဂ္ဂိုလ်စားသတ္တဝါရဲ့” ဆိုတဲ့ ပုဂံစုကို အဆောက်အအုံပြင်ပ ခုန်လွှားပစ်လို့

မရဘူး-

x ဓာတ်ပုံ အနီးခံရကြောင်း သိရတာကတော့ ပုဂ္ဂိုလ်စားသတ္တဝါရဲ့ စိတ်ပျက်စရာ ကောင်းတယ်

ဒီတော့ သာသ အလုပ်လုပ်နေတဲ့ ဘာသာဗေဒသမားတွေရဲ့ ပင်မတာဝန်က သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုတွေရဲ့ စွမ်းအင်ကို ထိန်းချုပ်ရေး နည်းလမ်းတွေ ရှာဖွေ အထူးသဖြင့် အရပ်လေးမျက်နှာ ထိန်းပရ ချုပ်မရ မရွေ့အောင် အပိုင်းတွေကို တားဖို့ ဖြစ်တယ်။ ဝါပေမယ့် ဒီထိန်းမရတာက တစ်ခုတည်း ပြဿနာ မဟုတ်သေးဘူး။

အလုပ် ခွဲဝေခြင်း

စံသသရဲ့ အဓိက အားသာချက်က ဘာသာစကားရဲ့ အပေါ်ယံ ရှုပ်ထွေးမှုကို ရှင်းအောင် လုပ်လိုက်သလို ထင်ရတာပါပဲ။ ဝါကျ အမျိုးမျိုး အများအပြား စာရင်းပြုမယ့် အစား အခြေခံ ပုံစံ အနည်းငယ်ကို သတ်မှတ်လိုက်တယ်။ ကျန်တာတွေကို ဒီ အခြေခံတွေရဲ့ မူကွဲတွေလို့ ဆိုလိုက်တယ်။

ဝါပေမယ့် ဒီမူကွဲတွေကို ကိုင်တွယ်ဖို့ သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုတွေ ဆယ်ခုမက ရှိနေတယ်။ ဒါတွေက ကိုယ်ပိုင် စည်းမျဉ်းတွေ ထုတ်လုပ်ကြပါလေရော။ ဒါတွင်မက၊ အခြေခံပုံစံရဲ့ မူကွဲ ထုတ်ပုံတွေ သတ်မှတ်တဲ့ အသေချေ သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုတွေက ပထမက ပုံစံအမျိုးမျိုးတွေ စာရင်းပြုရတာထက် မသက်သာချေဘူး။

နောက်ထပ် ပြဿနာတစ်ခုက သဘ စည်းမျဉ်းအမျိုးမျိုးဟာ တစ်ခါတလေ အကျိုးဆက် တစ်ခုတည်း ဖြစ်နေတတ်တယ်။ ဝါကို သဒ္ဓါမှာ အသိအမှတ် ပပြုဘူး။ ဒီဝါကျတွေ ကြည့်-

မာလာရီက ပြောဆိုလို့ မရဘူး။
သီဟ နေမကောင်းပုံ ပေါ်တယ်။

အပေါ်ယံ အဆောက်အအုံ ကတ္တားတွေ (မာလာရီ သီဟ) ဟာ သဏ္ဍာန် ပြောင်းမှုနဲ့ ရှေ့ရောက်နေတာ ဖြစ်တယ်။ ဝါကျအသီးသီးရဲ့ နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံက ဒီလို ဖြစ်မယ်-

ကျွန်တို့ မာလာရီကို ပြောဆိုလို့ မရဘူး။
ကျွန်တော့ သီဟဟာ နေမကောင်းဘူး ထင်တယ်။

ဝါပေမယ့် သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုတွေ တသီးတခြား ဖြစ်တယ်။ အဆောက်အအုံ တခြားစီ ဖြစ်နေတယ်လေ။ 'မာလာရီကို' ဟာ 'ပြောဆိုလို့' ကြိယာရဲ့ ကံ ဖြစ်တယ်။ 'သီဟဟာ'က 'နေမကောင်းဘူး'ရဲ့ ကတ္တားဖြစ်တယ်။ လှုပ်ရှားပုံ အတူတူ ဖြစ်တာတောင် သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုတွေ ဆက်စပ်တယ်လို့ သဒ္ဓါမှာ ပြထားတာ မရှိဘူး။

ဒီပြဿနာတွေ သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှု အမျိုးမျိုး များနေတာ၊ တချို့က အကျိုးဆက် တူသလို ရှိနေတာက လူတွေကို သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုတွေကို တစ်ခုပြီး တစ်ခု ပြန်လည် ဆန်းစစ်လာစေတယ်။ ယေဘုယျ ကောက်ချက် နှစ်ခုဆီ ရောက်လာစေတယ်။ ပထမ- တချို့က သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုတွေဟာ 'သင့်တော်'တဲ့ သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုတွေ မဟုတ်ဘူး။ သူတို့ လှုပ်ရှားပုံများကို အခြား သဒ္ဓါအပိုင်း တစ်ခုခုမှာ ကိုင်တွယ်ရင် ကောင်းမယ်။ ဒုတိယ- ကျန်သဏ္ဍာန် ပြောင်းမှုတွေကို ဆက်စပ်ပစ်နိုင်တယ်။ ဖြစ်လာတဲ့ လွှဲပေးမှု၊ ပေါင်းစပ်မှု တို့ကို ခဏ ကြည့်ရအောင်။

လွှဲပေးခြင်း

အဘိဓာန်နဲ့ အတ္ထုဗေဒ အပိုင်းဟာ လက်ရှိ သဒ္ဓါမှာ အလုပ်နည်းသေးတဲ့ အပိုင်းတွေလို့ ထင်ရတယ်။ လက်ရှိ သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုအချို့ လွှဲပေးရာလည်း ဖြစ်တယ်။ အောက်ပါ ဝါကျတွေ ကြည့်လေ-

ကိုဗဟိန်း ရှန်ပိန် ဒဂုန်တာရာကို ပေးတယ်။

ကိုဗဟိန်း ဒဂုန်တာရာ ရှန်ပိန် ပေးတယ်။

စံ သသမှာ နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံက ပထမ ဝါကျလိုလို ဖြစ်တယ်။ ဒုတိယဆီ ရောက်ဖို့အတွက် သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှု တစ်ခုက 'ရှန်ပိန်'နဲ့ 'ဒဂုန် တာရာ'ကို ပြောင်းပစ်ကာ ကြားက 'ကို' ကို ဖယ်ရှားတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီသဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုကို သတ်မှတ်ရတာ ခက်သလိုလို့ပဲ။ V NP PP ဆိုတဲ့ အဆောက်အအုံမှာ သုံးရတဲ့ ယေဘုယျ စည်းမျဉ်း ဖြစ်ပုံ မရပါဘူး။ ဒီလိုလည်း ပြောနိုင်သေးတာကိုး-

ကိုဗဟိန်း တော်လှန်ရေး တောကို သယ်တယ်။

ငိုချင်ရက်ကို လက်တို့တယ်။

ဒီလူ သူ့ခိုးကို ဓားရိုး ကမ်းတယ်။

ဒါပေမယ့် ဒီလို မရဘူး-

ကိုဗဟိန်း တော တော်လှန်ရေး သယ်တယ်။

လက် ငိုချင်ရက် တို့တယ်။

ဒီလူ ဓားရိုး သူ့ခိုး ကမ်းတယ်။

အတိုချုပ်ရရင် အကြံပြုထားတဲ့ သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုက ကောသအပိုင်းအချို့ကိုပဲ သုံးနိုင်တယ်။ 'ပေး'တာ၊ 'လျှ'တာ၊ 'ပြော'တာ။ ယေဘုယျ ဝါကျဖွဲ့ထုံး စည်းမျဉ်း ဖြစ်ဖို့ ရည်ရွယ်တဲ့ သ-စည်းမျဉ်းက ဒီလို ဘောင်ကျဉ်းသွားရတာ ဆန်းသလိုပဲ။ အဘိဓာန်ဟာ ကြိယာအချို့ နောက်က လိုက်တဲ့ အဆောက်အအုံများ အကြောင်း သိစရာနေရာ ဖြစ်တာ သိသာပါတယ်။ ဒါကြောင့် သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှု တော်တော် များများကို အဘိဓာန် (ကောသ)ဆီ ပြန်လွှဲပေးရတယ်။

အခြား သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုတွေကို အတ္ထုဗေဒအပိုင်းကို ပြန်လွှဲလိုက်ရတယ်။ ဥပမာ၊ စံ သသက ဟောဒီ ဝါကျ

အနော်ရထာက မိမိ နာမကျန်းဘူး မိန့်တယ်

ရဲ့ နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံက ဟောသလိုလို ဖြစ်သတဲ့-

အနော်ရထာက အနော်ရထာ နာမကျန်းဘူး မိန့်တယ်

ပြီးတော့ သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုတစ်ခုက ဒုတိယ 'အနော်ရထာ'ကို 'မိမိ' ပြောင်းပစ် သတဲ့။ ဒီယက် လွယ်တဲ့ နည်းက စကတည်းက နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံမှာ 'မိမိ'

ရှိဖို့ပါ။ NP စာညွှန်း တစ်ခုကို ပေါ်လာတိုင်း ထား။ ဘယ်ဟာတွေ အတူညွှန်းနေလဲ၊ တစ်ဦးတည်း တစ်ခုတည်းကို ညွှန်းနေသလဲ မှတ်ဖို့ပါ။ ဒါမှ အတ္ထဓာတ်အပိုင်းက နောင်တစ်ဆင့်မှာ အပိုသဏ္ဍာန်ပြောင်းမှု အရှုပ်အထွေး မရှိဘဲ မှန်မှန်ကန်ကန် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်နိုင်မယ်။

ဒီတော့ ယေဘုယျအားဖြင့် သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှု အပိုင်းတွေကို တစ်စတစ်စနဲ့ ရွှေ့လာကြတယ်။ အရင်က သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုနဲ့ ကိုင်လာတဲ့ အလုပ်တွေကို သဒ္ဒါထဲက အခြား အပိုင်းတွေဆီ အထူးသဖြင့် အဘိဓာန် (ကောသ)ပိုင်းနဲ့ အတ္ထ ဗေဒပိုင်းတွေဆီ လွှဲပေးလာကြတယ်။

ပေါင်းစပ်ခြင်း

သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှု အမျိုးမျိုးတွေ ခွာချလိုက်တဲ့အခါ အဓိက လုပ်ငန်း နှစ်ခုပဲ ကျန် တယ်- ဘာ-စကားလုံးတွေ ပြောင်းတဲ့ သဏ္ဍာန် ပြောင်းမှုနဲ့ NP တွေကို လျှောက်ပြောင်းရွှေ့တဲ့ သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုတွေ။

ဘယ်လိုလုပ် ဥပမာ သိခဲ့သလဲ။
မာလာရီက ပြောဆိုဖို့ ခက်တယ်။

ဒါတွေရဲ့ နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံက
Q ဥပမာ ဘယ်လိုလုပ် သိခဲ့တယ်။
ငါတို့ မာလာရီကို ပြောဆိုဖို့ ခက်တယ်။

ဒါပေမယ့် ဒီသဏ္ဍာန်ပြောင်းမှု နှစ်မျိုးမှာတောင် အပိုင်းတွေ ရွေ့ပို့တယ် ဆိုတဲ့ နေရာမှာ ဘုံသဘော ဆောင်နေတာ ရှိတယ်။ ဒါကြောင့် တစ်ခုစီ သီးခြား ပြုရတဲ့ သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှု အမျိုးမျိုး အစား၊ အခြေခံ သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှု တစ်ခုပဲ စွဲတယ်လို့ ဆိုကြတယ်။ အဲဒါကတော့ 'အပိုင်းတွေ ပြောင်းရွှေ့နိုင်တယ်'တဲ့။ ဒီနောက် ဒီယေဘုယျ သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုကို ဘာကို ဘယ်နေရာ ပြောင်းရွှေ့ရမှာလဲ ဆိုတာ ရှင်းရှင်း ပြောတဲ့ စည်းမျဉ်း တစ်ခုခုနဲ့ ပေါင်းစပ်ပေးရလိမ့်မယ်။ ဒါ သဒ္ဒါမှာ အလေးပေးမှုကို သိသိ သာသာ ပြောင်းလိုက်တာ ဖြစ်တယ်။ တစ်ခုချင်း စည်းမျဉ်းတွေထက် ယေဘုယျ မူတွေပေါ် အားထားလိုက်တာ ဖြစ်တယ်။

သံဒိပ်

လူများက သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုတွေဟာ ဘာမဆို လုပ်နိုင်သလို ထင်ရတယ် ဆိုတဲ့

ယေဘုယျ ပြဿနာနဲ့ စတင်ခဲ့ကြတယ်။ ဒါ့ပြင် အစွမ်းကောင်းတဲ့ နည်းတွေ အများကြီး ရှိတဲ့ ပုံပဲ။

ပထမတော့ အဓိပ္ပာယ်ကို ပြောင်းခွင့် မပေးဘဲ သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုတွေရဲ့ အစွမ်းကို ထိန်းနိုင်ကြမယ် မျှော်လင့်ခဲ့ကြတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒါ မဖြစ်နိုင်တာ တွေ့ရတယ်။ တော်တော်များများ အဓိပ္ပာယ်ကို ပြောင်းပစ်ကြတာ ထင်ရှားလှတယ်။ ဒါကြောင့် ထိန်းနည်းအသစ်တွေ၊ ဝါကျတွေကို ထင်ရာမြင်ရာ ပြောင်းရွှေ့ပစ်တာက တားဆီးမယ့် စည်းမျဉ်းတွေ စတင် ရှာလာကြတယ်။

လူများ ထိန်းချုပ်နည်း ရှာလာကြရာ သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုတွေ ကိုယ်တိုင်က အရူး လွယ်အိတ်ပဲ၊ တော်တော်များများကို သဏ္ဍာန်ပြောင်း အပိုင်းက ဖယ်ရှားပစ်ရလိမ့်မယ်။ သူတို့ လုပ်နေတဲ့ အလုပ်ကို သဒ္ဒါရဲ့ အခြား အပိုင်းထဲ လုပ်ရင် ပိုကောင်းနေတယ်။ ဒီလိုနည်းနဲ့ ကောသပိုင်းနဲ့ အတ္ထုပေဒ အပိုင်း နှစ်ခုစလုံး ပို အရေးပါလာတယ်။

တစ်ချိန်တည်းမှာ သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုတွေ တစ်ခုပြီး တစ်ခု ပြုတ်ကျကုန်တယ်။ နောက်ဆုံးမှာတော့ အဓိက သ-စည်းမျဉ်း တစ်ခုပဲ ကျန်ရစ်တယ်- အဲဒါကတော့ 'ဘာမဆို ရွှေ့ပြောင်းနိုင်တယ်'တဲ့။ ဒါပေမယ့် ဒါကို တာကို တယ်နေရာ ရွှေ့နိုင် တယ် ဆိုတဲ့ ခိုင်မာတဲ့ အထိန်းအချုပ်တွေနဲ့ ပေါင်းစပ်ပေးရမယ်။

ဒီအပြောင်းအလဲတွေက အခြေခံကကို သစ်လွင်တဲ့ သဏ္ဍာန်ပြောင်းသဒ္ဒါကို လမ်းခင်းပေးနေတယ်။

[Faint, illegible text visible through the paper, likely bleed-through from the reverse side.]

အခြေခံများဆီသို့

'ဘဝမှာ ပြေးမလိုက်ရမယ့် အရာ သုံးခု ရှိတယ် -- ဘတ်စ်ရယ်၊ မိန်းမရယ်၊ သဏ္ဍာန်ပြောင်း သဒ္ဓါ သဘောတရားရယ်။ မကြာခင် နောက်တစ်ခု လာမှာ ဖြစ်တယ်' လို့ နာမည်ကြီး ဘာသာဝေဒသမားတစ်ဦးက ဆိုတယ်။
 ချောမ်စကီးယံရဲ့ ဥဇ္ဈဝများက သဒ္ဓါ - သူရဲ့ 'အုပ်ချုပ်မှုနဲ့ ချည်နှောင်မှု' ဆိုတဲ့ ချဉ်းကပ်နည်း - စံ သဘောတရားနဲ့ အခြေခံတစ်ခု ကွဲပါတယ်။ သူရဲ့ ဥဇ္ဈဝများ အကြံပြုချက်တွေဟာ -- အနည်းဆုံး အစီအစဉ် - ပိုတောင် ဝေးသေးတယ်။ သူရဲ့ နောက်အကျဆုံး တင်ပြချက်တွေမှာတော့ သူဟာ သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှုတွေကို စွန့်လွှတ်သွားပါပြီ။

ဘုံသဘော သဒ္ဓါ

ချောမ်စကီးဟာ သင်ယူနိုင်စွမ်း ပြဿနာကို အထူးသဖြင့် စိတ်ဝင်စားလာ တယ်။ ကလေးတွေ ဘယ်လိုလုပ် ဘာသာစကားကို ပိုင်နိုင် တတ်ကျွမ်းလာ ကြသလဲ။ မွေးကတည်းက သော့ချက် ဘာသာစကား ဂုဏ်သတ္တိတွေကို အခြေခံ ကောက်ကြောင်း အသိ၊ ဘုံသဘော သဒ္ဓါ (ဘသ) ပါလာတာ ဖြစ်ရမယ်လို့ သူ ယူဆတယ်။

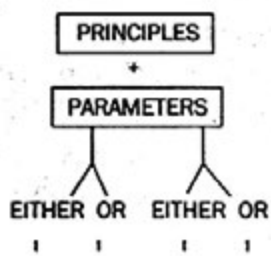
ဒါပေမဲ့ ဘသဟာ ဦးနှောက်ထဲမှာ မွေးကတည်းက ပါလာတာဆိုရင် ဘာကြောင့် ဘာသာစကားတွေ တစ်ခုနဲ့ တစ်ခု ကွာခြားသလဲ။ ဘသဟာ တစ်စိတ် တစ်ဒေသသာ ဆက်သွယ်ထားတာလို့ သူက ဆိုတယ်။ ကလေးတွေ

ဟာ အခြေခံ ဘာသာစကား စည်းမျဉ်းတွေ မွေးရာပါ တတ်သိလို့ မွေးလာတယ်။ ဒါပေမဲ့ နောက်ဆက်တွဲ လိုက်ပေးဖို့ လိုတယ်။ အပွေရ ဘောင်ကို 'အတွေ့အကြုံအရ သတ်မှတ်ပေးရတဲ့ ပါရမကြတွေနဲ့ ထောက်ပံ့ပေးရမယ်။ ပါရမကြ ဆိုတာ မွေးရာပါ ပြောင်းလဲမှု သဘော ဆောင်တဲ့ အရေးတကြီး ဂုဏ်သတ္တိ ဖြစ်တယ်။ ဥပမာ၊ အပူချိန်ဟာ လေထုရဲ့ ပါရမကြ ဖြစ်တယ်။ အပူချိန် အမြဲ ရှိ ရမယ်။ ဒါပေမဲ့ နေ့တိုင်း အဆင့် အမျိုးမျိုး ဖြစ်နေတယ်။

အာတိတ်လေးတွေဟာ တစ်နည်းမဟုတ် တစ်နည်း နှိပ်ရတဲ့ ဘာသာစကား ခလုတ်မျိုးစုံနဲ့ ရင်ဆိုင်ရမယ် သူ ဆိုတယ်။ အခြေခံ ရွေးစရာတွေကို သူတို့ သဘာဝအရ သိတယ်။ ဒါပေမယ့် မိမိတို့ သင်ယူနေတဲ့ ဘာသာစကားက ဘာကို ရွေးထားပြီလဲ သိအောင် လုပ်ရလိမ့်မယ်။

ဒါကို သူတို့ သိပြီးတာနဲ့ ဂရုစိုက်မှုတွေ ပိုလိမ့်မယ်။ တိရစ္ဆာန်တွေ အခြေခံ ဝန်းကျင်အဖြစ် လေလား၊ ရေလား၊ ရွှေ့ရသလိုပဲ၊ ဒါက တစ်ခါ ပလွဲမရှောင်သာ နောက်ဆက်တွဲတွေ သယ်လာလိမ့်မယ်။ တစ်ချိန်မှာ ဟိုဟာ မရွေး ဒီဟာ ရွေးတာလေးကိုက သဒ္ဓါ တစ်လျှောက်လုံး ဂယက်ရွိုက်မှုတွေ ရှိရလိမ့်မယ်။ ဆုံးဖြတ်ချက် နည်းနည်းပဲ လုပ်ရမှာပါ။ ဒါပေမယ့် အများကြီး တာသွားတဲ့ အကျိုးဆက်တွေ ရှိမယ်။ ချောမိစကားဝယ်က ဒီဘောင်ကို စည်းမျဉ်းနဲ့ ပါရမကြ ဘောင်လို့ ကင်ပွန်းတပ်ထားပြီး မကြာမီက သူ့စာတွေမှာ အသားပေး နေတယ်။

UG

ဖြစ်နိုင်တဲ့ ရွေးစရာ အချက်တွေကတော့ ခန်းမှန်းပေးချက်တချို့တော့ ရှိပါရဲ့။ ဥပမာ ပုဒ်စုတွေအတွင်းမှာ ဖြစ်နိုင်တဲ့ ရွေးစရာက တည်ပုဒ် (အဓိက စကားလုံး)ကို ပုဒ်စု အစမှာ (အင်္ဂလိပ်လို *on the table*) ထားမလား။

အဆုံးမှာ (မြန်မာလို စားပွဲပေါ် *the table on*) ထားမလား၊ ရွေးရတာ ဖြစ်မယ်။ ဒါ ဝါကျတွေ သဏ္ဍာန်မှာ အများကြီး တာသွားတဲ့ အကျိုးစက် ရှိမယ်။ ဥပမာ ဟောသလို အင်္ဂလိပ် ဝါကျက

The man who fell downstairs broke his leg.

မြန်မာမှာ အတိအကျ ဘာသာပြန်ရရင် ဒီလို

The downstairs fell man his leg broke.

အောက်ထပ်ကို လိမ့်ကျ သူ ခြေ ကျိုးသွားတယ် ဖြစ်သွားမယ်။

နာမ်စားဖြုတ်တာဟာ နောက် အရေးတကြီး ရွေးစရာ ဖြစ်မယ်။ ဝါကျ အစမှာ နာမ်စား ဖြုတ်နိုင်တဲ့ စကားနဲ့ မဖြုတ်နိုင်တဲ့ စကား ရယ်လို့ ဘာသာစကားတွေကို အရေးတကြီး ခွဲခြားတာ လုပ်နိုင်မယ်။ အီတလီ မြန်မာတို့က နာမ်စားဖြုတ်နိုင်ပြီး အင်္ဂလိပ်က မဖြုတ်နိုင်ဘူး။ နှစ်မျိုး ပြောလို့ ရတယ် -

အင်္ဂလိပ် ဖြစ်တယ်	ဝါ	ငါ အင်္ဂလိပ် ဖြစ်တယ်
<i>Sono Inglese.</i>	or	<i>Io sono Inglese.</i>
am English		I am English.

အင်္ဂလိပ်မှာက ဒုတိယ ရွေးစရာ၊ နာမ်စားပါတဲ့ ဟာပဲ ရွေးနိုင်တယ်။ လိုက်တဲ့ လမ်းဟာ သဒ္ဓါ တစ်လျှောက်လုံး ဂယက် ရှိုက်ခတ်မှု ရှိမှာ ဖြစ်တယ်။ တချို့ဆို မျှော်လင့်မိမှာ မဟုတ်ဘူး။ ဥပမာ အင်္ဂလိပ် ဝါကျ

Angela thought that Hezekia was stupid.

ဒါရဲ့ မေးခွန်းက

Who did Angela think was stupid?

ထူးထူးဆန်းဆန်း အကြောင်းကြောင့် မေးခွန်းမှာ *that* စကားလုံးကို ဖြုတ်ထားရတယ်။

**Who did Angela think that was stupid?* လို့ မရှိ။

Who did Angela think that was stupid? လို့ မရှိ။

ဒီလို ကိုရိုးကားရား ဖြစ်ရတာ နာမ်စားမဖြုတ် စကားတွေရဲ့ သဘာဝ ဖြစ်တယ်။ အီတလီ၊ မြန်မာတို့လို နာမ်စားဖြုတ် စကားတွေမှာ that (လို့) ပါနေရတယ်။

ဘယ်သူ့ကို မိုက်တယ်လို့ အိန်ဂျီလာက ထင်တာလဲ။

နောက်ဆုံးမှာတော့ ဘာသာဗေဒသမားတွေက အရေးတကြီး ရွေးစရာတွေနဲ့ ဂယက်ရိုက်မှုတွေကို သတ်မှတ်နိုင်လိမ့်မယ်လို့ မျှော်လင့် ကြတယ်။ ဒီအခါ ဒါတွေကို ခြုံငုံဘောင်ထဲ ထည့်နိုင်လိမ့်မယ်။ ဒါ အောင်မြင် ရင်ဖြင့်၊ ဘာသာဗေဒသမားတွေ သသ သတ်မှတ်ရေး အဆုံးပိတ် ပန်းတိုင် အောင်မြင်ရေးဆီ အတော် ခရီးပေါက်ခဲ့ပြီ ဆိုရလိမ့်မယ်။

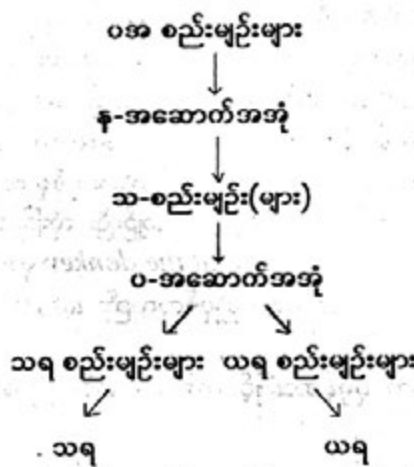
နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံနဲ့ န-အဆောက်အအုံ

အပေါ်ယံအဖို့တော့၊ ၁၉၈၀များက သသနဲ့ ၁၉၆၀များက သသ အထင်ရှားဆုံး ခြားနားချက်က အရေးတကြီးပါဝင်တာ အချို့ကို အမည် ပြန် မှည့်တာပါပဲ။ အဟောင်းတွေနဲ့ မရောရအောင်လို့ပါ။ အ ပြောင်းပုံမှာ နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံကို န-အဆောက်အအုံ ခေါ်ထားတယ်။ ပြန်ပြင်တဲ့ အပေါ်ယံ အဆောက်အအုံကို ပ-အဆောက်အအုံ ခေါ်ထားတယ်။ အရင် အတ္ထုဗေဒ ကိုယ်စားပြုချက်ကို ယရ 'ယုတ္တိဗေဒ ရုပ်' အစားထိုးပြီး သဒ္ဒဗေဒ ကိုယ်စားပြုချက်ကို သရ 'သဒ္ဒဗေဒ ရုပ်' အစားထိုးထားတယ်။

ဒီအဆင့်တွေကို ရွေးဟောင်း သသနဲ့ အပေါ်ယံ တူတဲ့ ဖြစ်စဉ်တွေနဲ့ ဆက်စပ်ထားတယ်။ ပအ-စည်းမျဉ်းတွေက န-အဆောက်အအုံကို

သတ်မှတ်တယ်။ န-အဆောက်အအုံနဲ့ ပ-အဆောက်အအုံကို သဏ္ဍာန်ပြောင်း လုပ်ရပ်တွေနဲ့ ဆက်စပ်ထားတယ်။ (ပြီးခဲ့တဲ့အခန်းမှာ ဆွေးနွေးခဲ့သလို) သဏ္ဍာန်ပြောင်း အပိုင်းကတော့ ရုပ်ဟောင်းရဲ့ အရိပ်မျှပေါ့လေ။ ပရ စည်းမျဉ်းတွေက ပ-အဆောက်အအုံကို ပရအဖြစ် ပြောင်းလဲပစ်တယ်။ ယရ စည်းမျဉ်းတွေက ပ-အဆောက်အအုံကို ယရအဖြစ် ပြောင်းလဲပစ်တယ်။

ဒါပေမဲ့ ဒီအဆင့်တွေထဲက တစ်ခုမှ ယှဉ်စရာ ရှေးဟောင်း မသက အဆင့်နဲ့ တကယ် မတူပါဘူး။ သူတို့မှာ လှုပ်ရှားတဲ့ စည်းမျဉ်းတွေလည်း မတူဘူး။ ဥပမာ၊ ယရစည်းမျဉ်းတွေနဲ့ ယရဟာ စံသသက ဝါကျဖွဲ့ထုံးမှာ အတိအကျ ပတ်သက်တဲ့ပစ္စည်း အတော်များများ ပါဝင်တယ်။

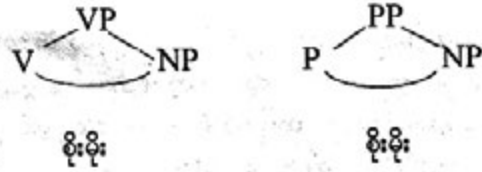
စိုးမိုးမှုနဲ့ချည်နှောင်မှု

အမြင်သစ် ၁၉၈၀များ သဒ္ဒါကို စိုးမိုးမှုနဲ့ ချည်နှောင်မှု ဟောပြောချက်များ (၁၉၈၁)ခေါင်းစဉ်အောက်မှာ ထုတ်ဝေခဲ့တဲ့ ဟောပြောချက် တစ်သိတစ်တန်းမှာ ချောင်စကီးယံ တင်ပြခဲ့တာဖြစ်တယ်။ အမည် တွင် ကျန်ရစ်တယ်။ ထုံးစံကတော့ စိုးမိုးမှု-ချည်နှောင်မှု သဘောတရား ဝါ စခလို့ ခေါ်ကြတယ်။ ဒီထူးဆန်းသလိုလို နာမည်က စံ သဘောတရားမှာ

ဥပမာပြုသလို ရှိနေတဲ့ သဒ္ဒါ အသွင်နှစ်ခုကို စိုးမိုးမှုနဲ့ ချည်နှောင်မှုကို စခက အထူး အာရုံပြုလာလို့ ဖြစ်တယ်။ စိုးမိုးမှုက ပါဝင်သူတစ်ခုက အခြား ပါဝင်ဘက်တွေအပေါ် အာဏာရှိတာကို ပြတယ်။ ချည် နှောင်မှုက အပိုင်းတွေ တစ်ခုနဲ့ တစ်ခု ဆက်တာ၊ ချည်နှောင်တာကို ပြတယ်။ ဘာတွေ ပါသလဲ အကျဉ်းသဘော ကြည့်ရအောင်။

စိုးမိုးမှု ယေဘုယျ သဘောက ဘာသာဗေဒမှာ ပြောနေကြတာ ကြာပါပြီ။ တချို့ စကားလုံးတွေက အခြား စကားလုံးတွေပေါ် သြဇာညောင်းနေ၊ စိုးမိုးနေတာကို အသိအမှတ်ပြုလာကြတာ ကြာပါပြီ။ ဥပမာ - လာတင် သဒ္ဒါမှာ ရှေ့တည်ပုဒ်တွေက နာမ်တွေကို စိုးမိုးကြောင်း သဒ္ဒါဆရာတွေ ပြောခဲ့ကြတယ်။ contra 'ဆန့်ကျင်'လို့ ရှေ့ တည်ပုဒ်က 'ဂေါလ်တွေကို တိုက်'မှာ 'ဂေါလ်'ရဲ့ နောက်ဆက်ကို ပြဋ္ဌာန်းတယ်။ နောက်ပိုင်း အသုံးအနှုန်းမှာတော့ အနီးအနား ကပ်နေတဲ့ အခြား ပုဒ်စု တည်ပုဒ်တွေကို သြဇာညောင်းတဲ့ ပုဒ်စု တည်ပုဒ်တွေနဲ့ စပ်လျဉ်းပြီး သုံးကြတယ်။ ဥပမာ အင်္ဂလိပ်စကားမှာ hit လို့ ကြိုယာက hit the donkey မှာလို နောက်က NP ကို စိုးမိုးတယ်။ up လို့ ရှေ့တည်ပုဒ်ကလည်း up the tree မှာလို NP ကို စိုးမိုးတယ်။

ပါဝင်တဲ့ အဖုတွေက ပုံမှန်အားဖြင့် တစ်မအေဆင်း ညီအစ်မတွေ ဖြစ် ကြတယ်။

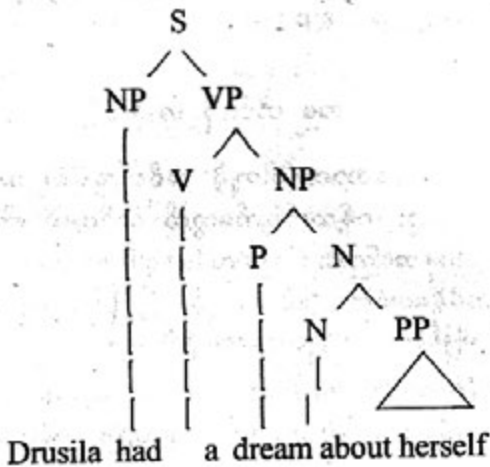
ဒါပေမဲ့ အကိုင်းအခက် အမျိုးမျိုးနဲ့ အဆင့်အမျိုးမျိုး စကားလုံး တွေ မှာ အရေးကြီးတဲ့ ဆက်ဆံရေး ရှိတယ်။ ဥပမာ - အောက်ပါ ဝါကျမှာ

Drusila had a dream about herself.

Drusila နဲ့ herself အကိုင်းအခက် မတူ၊ အဆင့် မတူကြဘူး။ -ဒါပေမဲ့ တရင်းတနီး ဆက်ဆံမှု ရှိကြောင်း ထင်ရှားတယ်။ ဒါကို သေသေချာချာ သတ်မှတ်ပြရမယ်။ ဝါကျကို ထင်ရာစိုင်း ဟိုရွှေ ဒီရွှေ လုပ်လို့ မရဘူးကိုး။ ဥပမာ ဟောသလို ပြောလို့ မရဘူး -

**Herself had a dream about Drusila.*

**Drusila had a dream about Peter kissing herself.*

နောက်ပြီး ဝါကျတွေကို မှန်မှန်ကန်ကန် အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ပြဖို့အတွက် အဆက်
 အစပ်ကို နားလည်ဖို့ အရေးကြီးတယ်။ အောက်ပါဝါကျတို့ကို စဉ်းစားလေ -
 သီဟ သူ့ကိုယ်သူ ဓားထိုးပုံ သတင်း သူရ ဖတ်ရတယ်။
 သီဟ သူ့ကို ဓားထိုးပုံ သတင်း သူရ ဖတ်ရတယ်။

ဓားထိုးခံရတာ ပထမ ဝါကျမှာ သီဟ၊ ဒုတိယဝါကျမှာ သူရ (ဝါ
 အခြားတစ်ဦး) ဆိုတာ သဘောပေါက်ဖို့ အရေးကြီးတယ်။ ချောမိစကား
 ရဲ့ စခ သဘောတရားရဲ့ အဓိက အပိုင်းက အပင်တွေရဲ့ အတိအကျ
 ဘယ်အပိုင်းတွေက တစ်ခုကို တစ်ခု စိုးမိုးနေသလဲ။ အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ရာမှာ
 ဘယ်အပိုင်းတွေကို ဆက်စပ်နိုင်သလဲ ကြိုးစား ဖော်ထုတ်ဖို့ ဖြစ်တယ်။ သူ့နဲ့
 သူ့ နောက်လိုက်တွေက အမိန့်လို့ ခေါ်တဲ့ စိုးမိုးမှုဆိုင်ရာ ပိုမို ကျယ်ပြန့်တဲ့
 သဘောကို ကြိုးစား ရေးဆွဲကြတယ်။ (အင်္ဂါ အမိန့်ကနေ) အ-အမိန့်လို့ ခေါ်တဲ့
 စဉ်းမျဉ်းက စုစုပေါင်း အပင်အဆောက်အအုံတစ်ခုမှာ ဘယ်အင်္ဂါတွေက
 တခြားအင်္ဂါတွေကို စိုးမိုးသလဲ ဖော်ထုတ်တယ်။ အ-အမိန့်ကို အတိအကျ

ဘယ်လို သတ်မှတ်မလဲ အနည်းငယ် ငြင်းကြတာ ရှိတယ်။ ဒါပေမဲ့ ယေဘုယျ တော့ (ဦးစင်းသလို ရှိပေမဲ့) အဖုတစ်ခု အကိုင်ခွဲထွက်ရင် ပထမ အကိုင်က အပိုင်းတွေက ဒုတိယ အကိုင် ပေါ်က အပိုင်းတွေကို စိုးမိုးမှု ရှိတယ်။ အပင်ပေါ် သူတို့ လာပုံ ဘယ်လောက် မြင့်မြင့် နိမ့်နိမ့် ဖြစ်ပစေတဲ့။ ဒါကြောင့် ပုံထဲက ပထမ NP Drusilla ဟာ VP နဲ့ သူ့အောက်က အဖုတိုင်းကို အ-အမိန့်ပေးတယ်။ ပင်မ ကြိုယာ had က သူ့ နောက်က NP နဲ့ သူ့အောက်က အဖု တိုင်းကို အ-အမိန့်ပေးတယ်။ စသဖြင့်။

အ-အမိန့် သဘောက ဝါကျရဲ့ အစိတ်အပိုင်း အသီးအသီးရဲ့ အဆက်အစပ်တွေ၊ ကန့်သတ်ချက်တွေကို ဖော်ထုတ် စေနိုင်ခဲ့တယ်။ ဥပမာ Drusilla အကြောင်း ဝါကျထဲက herself စကားလုံးဟာ ရည်ညွှန်းခံ လူရဲ့ အ-အမိန့်ပေးခံတာ ဖြစ်ရမယ်လို့ ပြောနိုင်တယ်။ အဲဒီလိုတော့ ဟောသလို မဖြစ်နိုင်တဲ့ ဝါကျတွေ တားလိုက်ရော။

**Herself had a dream about Drusilla*
 နောက်ပြီး အခြားဆောက်လုပ်ချက်တွေနဲ့လည်း သဘောကို သုံးနိုင် တယ်

The politicians argued with one another.

one another လို ပုဒ်စုမျိုးကို သူ ညွှန်းတဲ့ ပုဒ်စုက အ-အမိန့်ပေး ထားတယ်လို့ သတ်မှတ်နိုင်တယ်။ ဒီတော့ ဒါမျိုး တားလိုက်ပြန်ရော-

**Each other argued with the politicians*

ယေဘုယျ သဘောကတော့၊ ရှေးရိုး စဉ်လာက ပြန်ညွှန်း လို့ ခေါ်တဲ့ အခြားစကားလုံးကို ညွှန်းတဲ့ စကားလုံးများကို သူတို့ ညွှန်းတဲ့ စကားလုံးများ၊ သူတို့ ရှေ့ပြေးများနဲ့ အ-အမိန့် ပေးရမယ် ပြောနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် ယေဘုယျ အဆောက်အအုံ အဆက်အစပ်၊ အ-အမိန့် အဆက်အစပ်ဟာ ရှေးဟန် သဏ္ဍာန်ပြောင်း သဒ္ဒါအရ တစ်ခုချင်း ဖော်ပြနေရမယ့်၊ သီးခြား ထင်ရတဲ့ အကန့်အသတ် တော်တော်များများကို သတ်မှတ်ပေးနိုင် လာစေတော့တယ်။

ချည်နှောင်မှုဟာ အ-အမိန့်နဲ့ အပြင်းအထန် ပြန်လှန်ဆက်စပ်နေ တယ်။ အကျဉ်းကတော့ ချည်နှောင် စည်းမျဉ်းက နပ နှစ်ခုဟာ အတူ ညွှန်း

ဘောင် ချဲ့ခြင်း

ဦးဦးမူနဲ့ ချည်နှောင်မှု (စခ) ပုံစံက အမြင် ပြောင်းသွားတာကို ပြတယ်။ သဏ္ဍာန်ပြောင်း သဒ္ဒါ စောစောပိုင်းကာလက သဒ္ဒါ ဆိုတာ ဝါကျ ကောင်းကောင်းဟာ ဘာဖြစ်တယ်၊ ဘာ မဖြစ်ဘူး သတ်မှတ်တဲ့ နည်း အဓိက ဖြစ်တယ်။ ဒီ စခ မူမှာတော့ ချောမိစကီးယံဟာ ဘာသာစကားအတွင်း ရှိနေတဲ့ ယေဘုယျစည်းမျဉ်းတွေ၊ အဆက်အစပ်တွေဆီ အလေးပေး ပြောင်းသွားတယ်။

စခ ပုံစံဟာ စည်းမျဉ်းနဲ့ ပါရမကြ ဘောင် (စနဲ့ ပ) (အခန်း ၂၁) အတွင်း ပထမ ဖြစ်တယ်။ ပါဝင်တဲ့ အပိုင်း၊ ဝါ မော ဒုလ်တွေ အမျိုးမျိုး ပါဝင်တယ်။ အသီးအသီးဟာ တစ်ခုလုံးမှာ အခန်း တစ်ခန်း ပါဝင်ကပြတယ်။ ဥပမာ သီတာ သဘောတရား ဝါ ဗိ-သဘောတရား က ပြုသူ ဝါ သီမလို နပတွေ ပါဝင်တဲ့ အခန်းကို သတ်မှတ်ပြီး ဘယ်သူက ဘယ်သူ့ကို ဘာလုပ်သလဲ ဆွေးနွေးတယ်။ ဗလာ ဝဂ္ဂ စည်းမျဉ်း (ပဝစ)က အဆောက်အအုံမှာ သိသာတဲ့ ကွက်လပ်တွေကို ကိုင်တွယ်တယ်။ ဥပမာ -

အောင်လှ - သွားချင်တယ်။

အောင်လှက သွားစေချင်တဲ့ လူကို ထုတ်ဖော် ဖော်ပြမထားဘူး။ ဒါပေမဲ့ အောင်လှပဲ ဆိုတာ တိုင်းရင်း စကားပြောသူတွေ သိတယ်။

ဒါပေမဲ့ ဘယ် မောဒုလ်က ဘာ လုပ်သလဲ ဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်လို့ အထိုက်အလျောက် ငြင်းကြတာတွေ ပေါ်ပေါက်ရတယ်။ သုတေသနသမား အသီးအသီးက ကွဲပြားတဲ့ အကြံပြုချက်တွေ ပြုကြတယ်။ ချောမိစကီးယံ ကိုယ်တိုင် သူ *Barriers* (1986) စာအုပ်မှာ သဘောတရားကို ပြင်ဆင်ချက် တချို့ အကြံ ပြုထားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူ့နောက်ပိုင်း စာအုပ် 'အနည်းဆုံး အစီအစဉ်' *The Minimalist program* (1995) မှာတော့ မောဒုလ် အသီးအသီးကို ပေးထားတဲ့ တာဝန်တွေကို ဆုံးဖြတ်ရေး သူ အများအားဖြင့် ခွန်လွှတ်ထားတယ်။

ကျောဦးသက်သက်တွေ

ချောမိစကီးယံက သူ ဘာသာဗေဒ သဘောတရားကို ဘာသာစကားရဲ့ ကျောဦးသက်သက်တွေထိ နှာပစ်ဖို့ ကြိုးစားခဲ့တယ်။ - ဒါကြောင့်လည်း သူ့ရဲ့ နောက်ဆုံး စာအုပ်ကို 'အနည်းဆုံး အစီအစဉ်' Minimalist Program လို့

ခေါ်တာ ဖြစ်တယ်။ ဆွဲငင်အား သဘောနဲ့ ညီတဲ့ ဘာသာဗေဒ သဘောမျိုး သဘာဝရဲ့ အခြေခံ သဘောများကို သူ ကြိုးစား ရှာနေတယ်။

ထိန်းထားတဲ့ အဓိက အချက်ကတော့ စည်းမျဉ်းနဲ့ ပါရမကြ ဘောင် (စနဲ့ ပ) ချဉ်းကပ်မှု အပြောင်းအလဲပါပဲ။ အဆောက်အအုံ အဆင့် နှစ်ဆင့်ကို စွန့်လွှတ်ပစ်လိုက်တယ်။ န-အဆောက်အအုံ (နက်ရှိုင်းအဆောက်အအုံက ဆင်းသက်လာတာ)နဲ့ ပ-အ ဆောက်အအုံ (အပေါ်ယံ အဆောက်အအုံက ဆင်းသက်လာတာ) နောက်ထပ် မတွေ့ရတော့ဘူး။

ဒီကျောရိုးသက်သက် ပုံစံမှာ ကောသဟာ ကွန်ပျူတာ စနစ်ထဲ ထည့်ပေးရတယ်။ ဒီတော့ စကားလုံး အတွဲတွေဟာ အခြေခံ ဘာသာ စကား စည်းမျဉ်းတွေနဲ့ ကိုက်ညီရဲ့လား စစ်ဆေးတယ်။ ကောသကို ရှင်းလင်းချက် ထဲလည်း ထည့်ပေးထားပြီး အသံထွက် သတ်မှတ်တယ်။ ရည်ရွယ်ချက်က တစ်ဘက်က အဓိပ္ပာယ်၊ တစ်ဘက်က အသံထွက် စုံလင်သွားနေပါပဲ။

စနစ်ကို ရှေ့ဆောင်တဲ့ ဘာသာစကား စည်းမျဉ်းတွေကတော့အခု အကြမ်းပဲ ရှိသေးတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဓိက အနေနဲ့ 'ချွေတာမှု' ဝါ ဂြိုဟ်စင်းမှုပါပဲ။ ပြောင်အကျဆုံးကတော့ အတိုဆုံး အရွေ့ ဖြစ်တယ်။

အောက်ပါ ဝါကျကို စဉ်းစားလေ -

ဥမ္မာက သူရကို သူထီး အရှာ ခိုင်းတယ်။

ဘယ်သူ့ကို ဥမ္မာက ခိုင်းပြီး ဘာကို ရှာစေချင်သလဲ စုံစမ်းချင်တယ် ဆိုပါတော့ -

ဥမ္မာက ဘာကို ရှာဖို့ ဘယ်သူ့ကို ခိုင်းသလဲ။

ပုံမှန်က ဘနဲ့ စတဲ့ စကားလုံးတိုင်း ဝါကျရွေ့ ရှိတတ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီမှာတော့ ခရီး အတိုဆုံး ရွေ့နိုင်တဲ့ ဘ-စကားလုံးသာလျှင် ရွေ့ကို လာနိုင်တယ်။ ဒီလို ပြောနိုင်တယ် -

ဘယ်သူ့ကို ဥမ္မာ ဘာ အရှာခိုင်းသလဲ။

ဒီလိုတော့ ပြောလို့ မရဘူး -

*ဘာကို ဥမ္မာ ဘယ်သူ့ကို အရှာခိုင်းသလဲ။

ဒါ ချောမ်စကီးယ် တွေ့ဖို့ ပျော်လင့်နေတဲ့ ဘောင်ကျယ်ကျယ် ဘာသာစကား စဉ်းမျဉ်း ဖြစ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ သူ့ကိုယ်တိုင် ဝန်ခံ ထားတဲ့အတိုင်း လုပ်စရာ အများကြီး ကျန်သေးတယ်။ 'ဒီလို အတွေးတွေ လောလောဆယ် ချမှတ်ရတာ ပြောပလောက်တဲ့ ကွက်လပ်တွေ ရှိနေသေးတယ်' လို့ သူ ဝေဖန်တယ်။

အနာဂတ် အလားအလာ

ချောမ်စကီးရဲ့ ဘာသာစကား ပုံစံဟာ လုပ်နေကြတဲ့ တစ်ခုတည်း ပုံစံ မဟုတ်ပါဘူး။ - ဒါပေမဲ့ အခြားပုံစံတွေထက် နောက်လိုက် ပေါနေတုန်းပဲ။ ဒါကြောင့်လည်း တော်တော်လေး စုံစုံ ဒီ စာအုပ်မှာ ဆွေးနွေးလိုက်တယ်။

နိဂုံး

ဒီစာအုပ်မှာ မထည့်ဖြစ်တဲ့ ဘာသာဗေဒ အခွဲတွေဟာ တကယ်တော့ ကောက်နုတ် ရောမွှေထားတာတွေပါ။ ဥပမာ - အသုံးချ ဘာသာဗေဒ (ဘာသာဗေဒနဲ့ ဘာသာစကား သင်ကြားရေး) ဆိုပါစို့။ ဘာသာစကား နှစ်ခု မတူပုံ ထောက်ပြနေတဲ့ အနှိုင်း ဘာသာဗေဒ အဓိကပါပဲ။ နောက်ပိုင်းမှာတော့ ပရုစယဗေဒ၊ သမာဇဘာသာဗေဒ၊ စိတ္တဘာသာဗေဒက အပိုင်းတွေ ယူပြီး ဖြည့်စွက်လာတယ်။ အလားတူ မနုဿဗေဒ ဘာသာဗေဒက လည်း အတ္ထုဗေဒ၊ ပရုစယဗေဒ၊ သမာဇဘာသာဗေဒ၊ စိတ္တဘာသာဗေဒ အသွင်တွေ ပေါင်းစပ်ထားတာ ပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ ဒီထက် မက ဘာသာဗေဒမှာ ကျယ်ပြန့်တာတွေလည်း ရှိပါသေးတယ်။ စိတ်ပါဝင်စားသူများ ဆက်လက် ဖတ်ရှု လေ့လာနိုင်ကြရေး ဒီ အခြေပြုကျမ်းငယ်က ကူညီခဲ့ပြီလို့ ယူဆ နိုင်ပါလိမ့်မယ်။

မောင်သာနိုး

စကားလုံးစု

အက္ခရာ 1) letter of the alphabet;

2) syllable

အက္ခရာ အရေးစနစ် syllabic writing

အကန့်အသတ် constraint

အခေါ်အဝေါ်တွေ terminology

အချက်ပြ သင်္ကေတ signal

အခြေခံအသံ basic sound

အင်္ဂါ constituent

အယောသ unvoiced

အစ၊ ရှေ့ initial

အစဉ်အတန်း sequence (of a language)

အစပ် juncture

အပိတ်စပ် close juncture

အဖွင့်စပ် open juncture

အစားထိုးပုဒ် replacive

အဆင်အကွက် pattern

အဆုံး final

အဆောက်အအုံ structure

အဆောက်အအုံ ဘာသာဗေဒ structural linguistics

အဆောက်အအုံဖျက်ရေး deconstruction

အဆောက်အအုံဝါဒီ structuralist

အဆောက်အအုံ မှီခိုမှု structure dependence

အညွှန်း သဒ္ဒါ prescriptive grammar

အတူဆက်ခြင်း conjoining

အတူညွှန်း coindex

အတွင်းအဆန် brainstem

- အတွင်းပိုင်း internal
 အတွင်း ပြန်ဆောက်ခြင်း internal reconstruction
 အတွင်းသား ချဉ်းကပ်နည်း content approach
 အတွင်းသား စကားလုံး content word
 အထားမှားတာ assemblage errors
 အဓိပ္ပာယ် meaning
 အတ္ထုဗေဒ semantics
 အဓိပ္ပာယ် နှစ်ခွ ဝါကျတွေ ambiguous sentences
 အနည်းဆုံး အစီအစဉ် minimalist program
 အနည်းဆုံး အစုံ minimal pair
 အနိမ့်ကျသံ တုန်း low-falling tone
 အနိမ့် ဟန် low style
 အပင်ပုံ tree diagram
 အပါအဝင် inclusive
 အပေါ်ယံ အဆောက်အအုံ surface structure
 အပိုင်း component
 အပိုင်း၊ ပစ္စည်း item
 အပိုင်း ဖောနမ် segmental phoneme
 အပိုင်းမဟုတ် ဖောနမ် non-segmental phoneme
 အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်ပုံ interrelationship
 အပြောစကား spoken language
 အဖု node
 အဖုအမည် node-label
 အဗေစတန် Avestan
 အဗျာကရဏဝါဒ agrammatism
 အဘိဓာန်၊ ကောသ lexicon
 အများ လက်ခံ အသံထွက် (မှသ) Received Pronunciation (RP)
 အမျိုးအစားခွဲခြားခြင်း classification
 အမျိုးအစားခွဲသမား typologist
 အမြင့်ကျသံတုန်း high-falling tone
 အမြင့် ဟန် high style
 အမှတ်ကလေးတွေ၊ ပြောင်းလဲအမှတ်တွေ diacritical marks

- အရီယန် Aryan
- အရေးစကား written language
- အရေးအသား writing
- အရွေး မှားတာ selection error
- အလယ် medial
- အလုပ် စကားလုံး function word
- အလွှာဖောက် allophone
- အလွှာဖောက်မှ allomorph
- အသံ sound
- အသံ အတွဲအဖက် sound combination
- အသံကြိုး vocal cords
- အသံ ပြောင်းလဲမှု ဥပဒေသ sound change laws
- အသံလှိုင်း sound wave
- အသံ သဘာဝ အုပ်စု natural class of sound
- အသဘာဝ ဉာဏ်ရည် (အည) artificial intelligence [AI]
- အသအ = အပြည်ပြည် သဒ္ဒဗေဒ အက္ခရာ IPA = International
Phonetic Alphabet
- အသုံးချ ဘာသာဗေဒ applied linguistics
- အသေးစား တုံ့ပြန်စကားလေးတွေ minimal responses
- အသွင် feature
- အာရိ ဣန္ဒဥရောပ proto-Indo-European
- အာရိစ်တော့တဲလစ် Aristotle
- ဣန္ဒဥရောပ Indo-European
- ဣန္ဒဣရန် Indo-Iranian
- အီဘောနစ်စ် Ebonics
- ဥပဒေသ rules
- ဥပမာ အလင်္ကာ simile
- ဥပမာန analogy
- ဥယျာဉ်လမ်း ဝါကျ garden-path sentence
- ဦးစားပေးခြင်း foregrounding
- ဦးစားပေးပြ foregrounded

- ဦးနှောက်ခြမ်း cerebral hemisphere
 အော့စတင် ဒေါ့ဘဆန် Austin Dobson
 ကေဝိဓ- နာမ် proper noun
 ဧကံက unit
 ဧရိယာ အသွင်များ areal features
 အောက်ခြေ အဆောက်အအုံ underlying structure
 အောက်ပုဒ် hyponym
 ဩဋ္ဌ labial
 ဩပတိမလ သဘောတရား optimality theory
 ကတ္တာ subject
 ကမ္မဘာဝ passive
 ကလီရှေ့ cliché
 ကာရန် rhyme
 ကိတ် past participle
 ကဲလတစ် Celtic
 ကောသ lexical
 ကောသအပိုင်း/ပစ္စည်း lexical item
 ကောသ ပျံ့ပြယ်မှု lexical diffusion
 ကောသရပ် lexical items
 ကောပါစ် ဘာသာဗေဒ corpus linguistics
 ကံပုဒ် object, patient
 ကိုဓ- ပြောင်းတာ code switching
 ကိုယ်စားပြုမှု representation
 ကိုယ့်ဘာသာပြင်တာ self-repair
 ကြားသရ neutral vowel
 ကြိယာ verb
 ကြိယာ ပုဒ်စု Verb Phrase V.P.
 ကြိယာဝိသေသန ရှေ့ပို့ သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှု T-adverb preposing
 ကြောင်းတူသံကွဲ (ပရိယာယ်) synonym
 ကွန်ပျူတာ ဘာသာဗေဒ computational linguistics
 ကွန်ရက် network

- ခံစားမှု အဓိပ္ပာယ် emotive meaning
- ခံစားမှုဖော်ထုတ်ရေး expressing emotion
- ခေတ်စဉ် ချဉ်းကပ်နည်း diachronic approach
- ခေတ်လိုက် ချဉ်းကပ်နည်း synchronic approach
- ခေါမ Greek
- ချက်စကား Czech
- ချည်နှောင်ခြင်း binding စိုးစိုးမှုနဲ့ ~ ရှု
- ချောမ်စကီးယံ Noam Chomsky
- ပုဒ်စု phrase, clause
- ပူးကပ် ဘာသာစကား agglutinating language
- ဖာဒီနန် ဒ် ဆိုးဆုဝ် Ferdinand de Saussure
- ပြောစရာ (သန္ဓေသ) message
- ဖောနလောဂ် (သဒ္ဒါဗိဇ္ဇာ) phonology
- ဗျည်း consonant
- ဘာသာစကား language
- ခွင့်ပြု ရွှေ့ကွက်များ permitted moves
- ခွန်အားမဲ့ စကား/သူ powerless speech/people
- ခွန်အားရှိ စကား/လူ powerful speech/people
- ခွဲခြမ်း ချဉ်းကပ်နည်း process approach
- ခွဲခြား အသွင် distinctive feature
- ဂရု stress
- ဂရုသံ accent, stress
- ဂိုဏ်း foot
- ဂျင်မဆန် A.C. Gimson
- ဂျွဲ၊ ဆာ ဝီလျံ Jones, Sir William
- ဂျော့ ဧရာဝဲလ် George Orwell
- ယောသ voiced
- စကား speech
- စကားကို လျှောက်ပတ်အောင်သုံး appropriate use of language
- စကားစပ် context
- စကားဆက် လျှော့မှု အပြောင်းအလဲ T-conjunction reduction

- စကားပြော ညွှန်းချက် conversational implicature
 စကားပြောသူစု speech community
 စကား ရောဂါ aphasia
 စကားလုံး word
 စကားလုံးစု vocabulary
 စကားလုံးစု၊ ပုဒ်စု phrase or expression
 စကားသွက် ရောဂါ fluent aphasia
 စည်းကမ်း၊ စည်းမျဉ်း rule
 စနစ်တကျ သဘောဆိုင်မှုများ systematic correspondences
 စနစ်ရှိ systematic
 စံ ပုံစံ standard model
 စံ သဘောတရား standard theory
 စာ - အရေးအသား writing
 စာပေ literature
 စာရင်းဇယား စံတွေ statistical norms
 စာလုံး letter of the alphabet
 စိတ္တဇ ပုံစံငယ် mental model
 ပါးစပ်က ပြောတာ vocal
 စိတ္တဘာသာဗေဒ psycholinguistics
 စိတ်ဖြာ ဘာသာစကားများ analytical languages
 စိတ်ဖြာမှု analysis
 စီစဉ်တကျ ဘာသာစကား configurational language
 စိုးမိုးမှုနဲ့ ချည်နှောင်မှု government and binding
 စိတ်လှုပ်ရှားမှု အဓိပ္ပာယ် emotive meaning
 ဆက်သွယ်မှု၊ သက်ဆိုင်မှု correspondence
 ဆက်နည်း affixation
 ဆက်သွယ်ရေး စိတ်ပညာ psychology of communication
 ဆင်ဖြူဝဲလ် ဂျွန်ဆန် Samuel Johnson
 ဆန့်ကျင်ဖက် antonym
 ဆီပီလန်၊ သ-ကာရ sibilant
 ဇနဘာသာ၊ သာမာရဏဘာသာ၊ လင်ဂွ ဖရန်က lingua franca

- ဥရုဘာသာဗေဒ neurolinguistics
- ညွှန်းချက် implicature
- ညွှန်းဆို (ဘုံသဘော) implicational
- တစ်ခုချင်း particular
- တည်ပုဒ် head (word)
- တန်းစီစစ်ခြင်း serial processing
- တိရစ္ဆာန် ဆက်သွယ်ရေး animal communication
- တုန်း tone
- တုန်းမဲ့ atonic, toneless
- တူညီသတ္တိများ shared properties
- တိုက်ရိုက် ပြောစကား direct speech
- တိုင်းရင်းစကားပြောသူ native speaker
- တိုးချဲ့ စံ သဘောတရား (တစသ) extended Standard Theory [EST]
- ကြောင်း၊ ဝက်ဝံတို့ trope
- တွေ့ရေး လုပ်ငန်းစဉ် discovery procedure
- တွဲဖက်အနက် connotation
- ထင်ရာ မြင်ရာ ဖြစ်နေမှု arbitrariness
- ထပ်ခြင်း၊ အထပ် overlap
- ထပ်ဆိုမှု repetition
- ထပ်တလဲလဲမှု-ဂုဏ် recursion
- ထုတ်လုပ်ရေး အတ္ထဗေဒ generative semantics
- ထုတ်လုပ်ရေး သဒ္ဒါ generative grammar
- ဒ ဆိုးဆုဝါ ဖာဒီနန် de Saussure, Ferdinand -
- ဒသနိကဘာသာဗေဒ philosophical linguistics
- ဒေသီ dialect
- ဒွိသရ diphthong
- ဓာတ် element -
- န-အဆောက်အအုံ D-structure
- ခွေးဘော်ပြုနည်း Reduplication
- နက်ရှိုင်း အဆောက်အအုံ deep structure
- နန္ဒ အခြေအနေ felicity conditions

နာမ် noun

နာမ်စား pronoun

နာမ်စားပြုတ် ဘာသာစကား pro-drop language

နာမ် ဝှိစု Noun Phrase N.P.

နာမဝိသေသန adjective

နာသိက nasal

နာသူ၊ လူနာ၊ ကံ patient

နိမ့်တဲ့ ဟန် low or informal style

နိတိ maxim

အရည်အသွေး ~ of quality

ဆိုင်မှု ~ of relevance

ပမာဏ ~ of quantity

ပုံဟန် ~ of manner

နီးစပ် အတွဲများ adjacency pairs

နေရာလွှဲမှု displacement

နောက်ဆက် ending, suffix

နှစ်ထပ်သဘော duality

နှစ်ပြန် အသံထုတ်မှု double articulation

နှစ်ဘက်ရ doublet

နာခေါင်းသံ (နာသိက) nasal

နှိုင်းယှဉ်ခြင်း analogy

ပစ်လျှင် pidgin

နှိုင်းယှဉ် သဒ္ဒါ comparative grammar

ပကာရဗေဒ typology

ပကာရဗေဒ ပြန်ဆောက်ခြင်း typological reconstruction

ပ-အဆောက်အအုံ S-structure

ပစ်လျှင် pidgin

ပမာဏပြ စကားလုံးများ quantifiers

ပရိစယဗေဒ pragmatics

ပရိယာယ် synonym

ပါရာမတြ parameter

ပါဝင်ခြင်း inclusion

ပုဒ် word

ပုဒ်စု အဆောက်အအုံ သဒ္ဒါ phrase structure grammar

ပုံစံ၊ ပုံစံကွက်၊ အကွက်၊ အဆင်အကွက် pattern

ပုံစံချခြင်း patterning

ပူးကပ် ဘာသာစကား agglutinating languages

ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေးမှု cooperative principle

ပေါလ် ဂရိတ်စ် Paul Grice

ပေါင်းစပ်မှု combination

ပြင်ဆင်ပြီး တိုးချဲ့ စံ သဘောတရား (ပကစသ) revised extended
standard (REST)

ပြင်ပ ပြန်ဆောက်နည်း external reconstruction

ပြန်ညွှန်း anaphor

ပြန်ရေး စည်းကမ်း rewrite rule

ပြန်လှန်ပြုမှု အပြုသဘော interactive activation

ပြန်လှန်ပြုမှု စည်းကမ်း principles of interaction

ပြုသူ agent

ပြောပေးသူ informant

ပြည့်ဖက် ပုံနှံမှု complementary distribution

ဖရန်ဆစ် ဘေကန် Francis Bacon

ဖောနလောဂျီ (သဒ္ဒါဗိဇ္ဇာ) phonology

ဖောနလောဂျီ သဒ္ဒါဗိဇ္ဇာအရ ပြုပြင်ထား phonologically conditioned

ဖောနဲမ် phoneme

ဖြစ်ရပ် phenomenon

ဖွဲ့နှောင် မောရဖဲမ် bound morpheme

ဗလာ ဝဂ္ဂ စည်းမျဉ်း Empty Category Principle

ဗားနစ် စကားပြောရောဂါ Wernicke's aphasia

ဗားနစ်နေရာ/ဧရိယာ Wernicke's area

ဗီဇဗေဒ genetics

ဗျည်း consonant

ဘရိုကာ စကားရောဂါ Broca's aphasia

- တစ်ခိုက် နေရာ/ဧရိယာ Broca's area
 ဘာသာစကား ခွဲခြမ်းမှု discourse analysis
 ဘာသာစကား စီမံကိန်း Language planning
 ဘာသာစကား တစ်ခုချင်း particular language
 ဘာသာစကား နှိုင်းယှဉ်ပုံ comparison of languages
 ဘာသာစကား ပြောင်းလဲမှု language change
 ဘာသာစကား ဘုံသဘောတွေ language universals
 ဘာသာစကား မူလ origin of language
 ဘာသာစကား ရင်းမြစ်များ linguistic resources
 ဘာသာစကား ရယူမှု language acquisition
 ဘာသာစကားစဉ်းစား linguistic typology
 ဘာသာစကား linguistics
 ဘာသာစကား အခေါ် linguistic terminology
 ဘာသာစကားကလေး linguachondriac
 ဘားနစ်ရှော့၊ ဂျော့ Bernard Shaw, George
 ဘုံသဘောဘောင် universal frame
 ဘုံသဘော သဒ္ဒါ universal grammar
 ဘုံသဘောနှင့် တစ်ခုချင်း universal vs particular
 ဘောင် framework
 မခေါ်တတ်မှု anomia
 မဇ္ဈ၊ မီဒီယာ၊ မဏ္ဍိုင် media
 မတူပုံနှိုင်း ဘာသာစကား contrastive linguistics
 မကြာ metre
 မကြာ ဖောနလောဂ် metrical phonology
 မကြာဝက် သရ atonic vowel
 မနုဗေဒ ဘာသာစကား anthropological linguistics
 မိခင်စကား motherese
 မီလ်ရော့အီ၊ ဂျင်းမိန့် လက်စလီ Milroy, Jim and Lesley
 မူကွဲ variant
 မောဒူးလ် module
 မောရဖလောဂ် morphology

- မောရဖမ် morphem
 မြင့်တဲ့ ဟန် high or formal style
 မြည်သံစွဲ အလင်္ကာ onomatopoea
 မွေးကတည်းက ပဲ့ထိန်းထား innately guided
 မှုန်ဝါးဝါးနိုင်မှု fuzziness
 ယုတ္တိဗေဒ အတွေး logical thought
 ယေဘုယျ မယူတတ်တာ undergeneralize
 ယေဘုယျ ယူလွန်းတာ overgeneralize
 ရင်းမြစ်တူ၊ သဇာတိက cognate
 ရစ်သမ် rhythm
 ရုပ် form
 ရုပ်နဲ့ ဖြစ် form and substance
 ရုပ်ပြောင်း ဝိဘတ်သွယ် ဘာသာစကား inflectional language
 ရောမ အက္ခရာ Roman characters
 ရိုးရိုး သရ simple vowels
 ရှေ့ initial
 ရှေ့ထားစကားလုံး preposition
 ရှေ့နောက်ပြောင်းတာ inversion
 ရှေ့ပြေး ပုဂ္ဂိုလ်မ antecedent
 ရှေ့ပြေးပုံစံ၊ မူလပြုတ် prototype
 ရှေ့ဗျည်း initial consonant
 ရွေ့သံ glide
 ရွှ Shwa
 လက်ခံသူ၊ လက်ခံရရှိသူ recipient
 လက်ဟန် ဘာသာစကား gesture language
 လင်ဂွာ ဖရန်ကာ၊ ဇန ဘာသာ lingua franca
 လင်းမရစ် limerick
 လဟု unstressed (syllable)
 လာတင် Latin
 လာဇာဗိ၊ ဝီလျံ William Labov
 လုပ်နည်းတွေ procedures

- လူ့အဖွဲ့အစည်း ကွန်ရက် social network
- လူဦးရေ ပကာရဗေဒ population typology
- လူမှုသိပ္ပံ၊ သမာဇဗေဒ social science
- လွတ်လပ် မောရဖမ် free morpheme
- လျှာလိပ်သံ retroflex
- လျှောဆင်း သရ gliding vowel
- လွတ်ခနဲ ပြောမိတာ slip of the tongue
- လွှဲပေးမှု offloading
- ဝစ်တနီ၊ ဝီလျံ Whitney, William Dwight
- ဝဏ္ဏ - အက္ခရာ syllable
- ဝန်းကျင် စကားစပ် surrounding context
- ဝါစင် part of speech
- ဝါကျ Sentence
- ဝါကျနော့ complex sentence
- ဝါကျဖွဲ့ထုံး syntax
- ဝါကျဖွဲ့ထုံး အဆောက်အအုံများ Syntactic Structures
- ဝါစာနာသဗေဒ aphasiology
- ဝုတ္တိဗေဒ stylistics ဝေါဟာရိကဗေဒ pragmatics
- သံရပ် glottal stop
- သ-ခံရသူ T-passive
- သင်္ကေတ symbol
- သင်ယူနိုင်စွမ်း ပြဿနာ learnability problem
- သ-စကားဆက် လျှော့ချမှု T-conjunction reduction
- သ-စဉ်းမျဉ်းများ T-rules
- သညာ သေနင်္ဂ ဗျူဟာတွေ perceptual strategies
- သဏ္ဍာန်ပြောင်း ရုတ်လုပ် သွင် transformational generative grammar
- သဏ္ဍာန်ပြောင်းမှု transformation
- သတင်းပြောပြရေး conveying information
- သဒ္ဒဗေဒ phonetics
- သဒ္ဒစိဗေဒ phonology

- သဒ္ဒါ grammar
- သဒ္ဒါမဲ့ ရောဂါ agrammatism
- သန့်စင်ရေးသမား purist
- သဘောတရားဆန်လွန်း too theoretical
- သမာဏဘာသာဗေဒ sociolinguistics
- သမားဗိုးကျ သဒ္ဒါ traditional grammar
- သမိုင်း ဘာသာဗေဒ historical linguistics
- သရ vowel
- သရစစ် pure vowel
- သရပိတ် closed vowels
- သရပွင့် open vowel
- သံပြေတုန်း level tone
- သံရပ်တုန်း creaky tone
- သရုပ်ဖော်နဲ့ လမ်းညွှန် descriptive vs prescriptive
- သရုပ်ဖော် ဘာသာဗေဒ descriptive linguistics
- သရုပ်ဖော် သဒ္ဒါ discriptive grammar
- သသ TT
- သာမိ ကာရက genitive (case)
- သီတာ သဘောတရား theta theory, θ -theory
- သီမ theme
- သီမ အဆက်အသွယ်များ thematic relations
- သီးခြား/ခွဲစိတ် ဘာသာစကား isolating/analytical language
- သုခ အခြေအနေ happiness conditions
- သွတ်သွင်းခြင်း embedding

အတွေးအမြင် မဂ္ဂဇင်းတွင် လပေါင်းများစွာ အခန်းဆက် ဖော်ပြခဲ့သော
လန်ဒန်တက္ကသိုလ် အငြိမ်းစား မြန်မာစာ ပါမောက္ခ ဆရာကြီးဒေါက်တာလှတေ၏
မြန်မာစာပေနှင့် မြန်မာမှုဆိုင်ရာ ဟောပြောချက်များကို မောင်သာနိုးက
မူရင်းရသမဗျတ် ဘာသာပြန် တင်ပြထားသည်။

ဒေါက်တာလှတေ မြန်မာစာပေ မြန်မာမှု မောင်သာနိုး မြန်မာပြန်

ပါမောက္ခ လှတေဟာ ၁၉၇၉မှာ လန်ဒန်တက္ကသိုလ်၊ အရှေ့တိုင်းနဲ့
အာဖရိက ပညာရပ်များ ကျောင်းက အနားယူတော့ အရှေ့တောင် အာရှနဲ့
ကျွန်းများ ဌာနမှာ အရှည်ကြာဆုံး အမှုထမ်းခဲ့သူလို့ ပြောနိုင်တယ်။
x x x အခု သူ အငြိမ်းစားယူကာ မြန်မာပြည် ပြန်သွားပြီ ဆိုတော့ သူ
ဗုဒ္ဓဘာသာ ယုံကြည်ချက်တွေ ဘယ်လို အကောင်အထည် ပေါ်လာ၊
လူတိုင်း ရင်ဆိုင် ရတဲ့ ပြဿနာတွေ ကြုံကြုံခံ ကိုယ့်တိုင်း ကိုယ့်ပြည်ကို
ဘေးမသိ ရန်မခ ပြန်ရောက် နိုင်အောင် သူ့ကို ဘယ်မျှ ရင့်ကျက်စေခဲ့ပြီလဲ
သိဖို့ အရေးကြီးလို့ လာတယ်။ ဒီယုံကြည်ချက် အခြေခံကပဲ သင်ယူရေး၊
သင်ပြရေးအပေါ် သူ သဘောထားတွေ ဆင်းသက်လာခဲ့တယ်။ သူ
ပြောထားတဲ့အတိုင်း သူဟာ မိမိကို သင်ပေးနိုင်သူ အားလုံးဆီက မရှက်ဘဲ
အောက်ကျတယ် မထင်ဘဲ သင်ယူတယ်။ ကိုယ့်အလှည့် ကျပြန်တော့၊
ကိုယ်က ဟိတ်ဟန်မထုတ်၊ အထက်စီးကမနေဘဲ သင်ကြားတယ်။
x x x လှတေမှာ ဒီထက် ထူးခြားတဲ့ ရည်ရွယ်ချက် ရှိသေးတယ်လို့ ကျွန်
ယုံမိတယ်။ သူက ကိုလိုနီ တိုင်းပြည်မှာ ကြီးပြင်းခဲ့ရတာ၊ မိမိတို့
လူ့အဖွဲ့အစည်းနဲ့ ယဉ်ကျေးမှု တန်ဖိုးတွေကို သိအောင် လုပ်ဖို့ လူငယ်တွေ
အပူတပြင်း လိုလားနေကြတဲ့ အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ် ခေတ်မှာ
ကြီးပြင်းခဲ့တာ။ ဒါ လွတ်လပ်ရေး တိုက်ပွဲမှာ ကြုံကြုံခံနိုင်ရေး တကယ့်
အမျိုးသားရေးသမားတွေ ရှိအပ်တဲ့ အမျိုးသား မာနစိတ်အတွက်
လိုအပ်ချက် ဖြစ်တယ်။ လှတေရဲ့ သုတေသန ကြိုးပမ်းချက်ဟာ အဓိဋ္ဌာန်နဲ့
လုပ်တာ ဖြစ်ပြီး လွတ်လပ်ရေး ရခဲ့တာ ကြာပြီ ဖြစ်ပေမဲ့ အဓိဋ္ဌာန်
အသီးအပွင့်တွေက ထာဝရ တန်ဖိုး ရှိလာခဲ့တော့တယ်။ (ပါမောက္ခ စတူးဝတ်
ဆင်းမန်ဒီ၏ စကားအိုး)

စာမူ ခွင့်ပြုချက်အမှတ် ၄၀၀၀၈၂၀၉၀၉
ထွက်တော့မည်။

ဒေါင်းစာပေ၊ ၁၀၃၊ ၃၃လမ်း၊ ကျောက်တံတား၊ ရန်ကင်း၊ ဗန်း (၀၁) ၃၇၃၂၁၀

ဘာသာဗေဒအခြေပြု မောင်သာနိုး

ဘာသာဗေဒရဲ့ နယ်ပယ်ဟာ ကျယ်ဝန်းသထက် ကျယ်ဝန်းလာနေတယ်။ အသံကိုလေ့လာ၊ နောက် အသံတွေက စကားလုံးဖြစ်၊ စကားလုံးတွေက ဝါကျဖြစ်၊ နောက် အဓိပ္ပာယ်လေ့လာ ဆိုရာကနေ၊ ဟန်ကိုလေ့လာတာ၊ စိတ်ကိုလေ့လာတာ၊ အတွေးအခေါ် ဒဿနကိုလေ့လာတာ၊ ဘာသာစကားကိုတုပဖို့ ကွန်ပျူတာကိုလေ့လာတာတွေထိ ပြန့်ကားကုန်တယ်။

“ဘာသာ”ဆိုတာ ပြောစကား “ဘာသတ်”(ပြောတယ်)က လာတာ။ လူတွေဟာ အရင် ပြော၊ နောက်မှ စာရေးတာ။ သမားရိုးကျ ကျောင်းသင်သဒ္ဒါနဲ့ ဘာသာဗေဒ နံပါတ် ၁ ကွာခြားတာ အဲဒါပါပဲ။ သမားရိုးကျသဒ္ဒါက အရေးကို အဓိကထားတယ်။ ဘာသာဗေဒက အပြောကို မူလ ပထမလို့ ထားတယ်။

ကျောင်းသင်သဒ္ဒါနဲ့ ဘာသာဗေဒ နံပါတ် ၂ အဓိကကွာခြားချက်ကတော့ သမားရိုးကျ သဒ္ဒါက ဒီလိုဆိုမှားတယ်၊ ဒီလိုမသုံးရ၊ ဟိုလိုသုံးမှ မှန်တယ်လို့ ညွှန်းလေ့ရှိတယ်။ ဒါကြောင့် အညွှန်းသဘောဆောင်တယ်။ ဘာသာဗေဒက မညွှန်းဘူး။ လူတွေ ပြောကြ ဆိုကြ၊ အခုတော့ ရေးကြတာကို မှားတယ်၊ မှန်တယ် မဝေဖန်၊ အင်္ဂါကို အင်္ဂါအတိုင်း သရုပ်ဖော်ရုံ ဖော်တယ်။